

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 852
Παρασκευή
7 Οκτωβρίου 2005
Τιμή: 4 Ευρώ

Διεύρυνση αλά Κοντολίζα

21 ΣΕΠ. 2005

- Η επαίσχυντη σύμβαση για τις φρεγάτες
- Τι σχέση έχουν οι φρεγάτες με το Σινούκ;
- Τελωνειακά σκάνδαλα
- Η Εθνική Λυρική Σκηνή και τα καπρίτσια του Χρ. Λαμπράκη
- Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα
- Η ανατομία των σπορ
- Κοινωνικός μιθριδατισμός

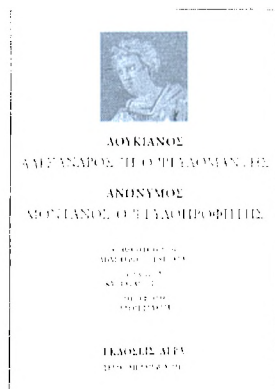
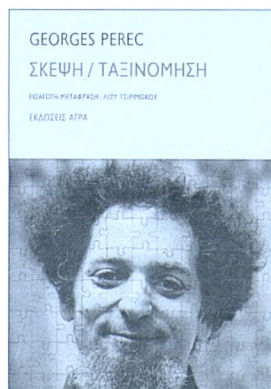
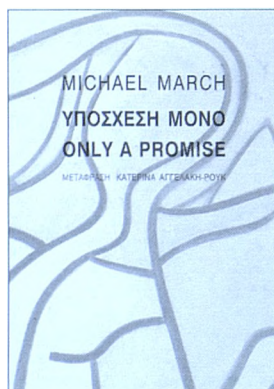
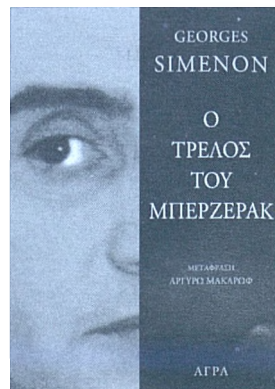
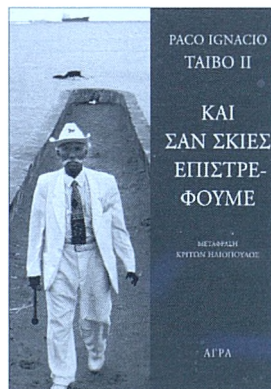
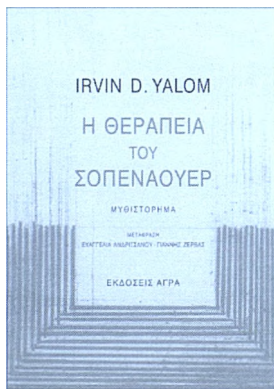
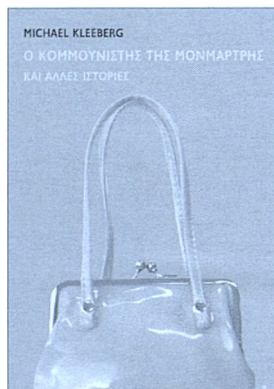
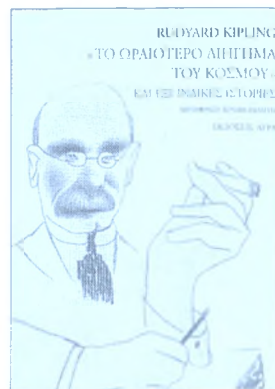
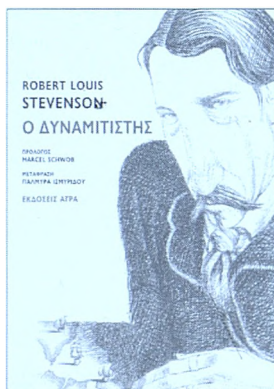
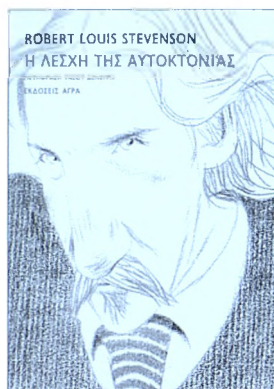
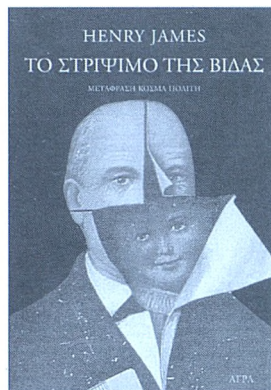
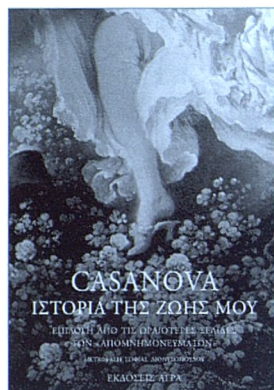
Η ΚΟΝΤΟΛΙΖΑ ΡΑΪΣ
ΕΙΝΑΙ ΠΑΛΙ!
ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙΣ
κ. ΓΚΙΟΥΛ ΟΤΙ ΑΡΧΙΣΑΝ ΤΕΛΙΚΑ ΟΙ
ΕΝΤΑΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ
ΝΑ ΗΡΕΜΗΣΕΙ
ΛΙΓΑΚΙ;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

<http://www.agra.gr>

Περίοδος Β' • Έτος 32ο • Τεύχος 852

Παρασκευή 7 Σεπτεμβρίου 2005

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ANTI - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυσσό, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξ.μ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξ.μ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξ.μ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσάκη και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Διεύρυνση αλά Κοντολιζα	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΘΗΝΩΡ: Νέα εποχή στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Στέφανος Προτεστάκης: Κανένα βήμα εμπρός και δύο πίσω	13
• Στρατής Μοσχονήσιος: «Συμφέροντα» και πολιτικός αμοραλισμός	14
• Βασίλης Ζήσης: Πού είναι ο προεκλογικός Καραμανλής;	16
• Μανόλης Χατζηνάκης: Μαλακό υπογάστρο και κοινωνικός μυθριδατισμός	18
• Χ. Καμπίτης: Κοινωνικός και πολιτικός χυλός	20
• E-mail από τον Απόστολο Διαμαντή	21
• Θ. Τελωνειακός: Σφάζονται στα τελωνεία για το... «σύστημα ΠΑΣΟκ»	22
• Ρεπόρτερ: Να καταργηθεί τώρα η επαίσχυντη σύμβαση των φρεγατών	24
• Β. Αμυντικός: Τι σχέση έχουν οι φρεγάτες με το Σινούκ που έπεσε;	26
• Τάκης Διαμαντής: Έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων	28
• Μανόλης Καρέλλης: Η απόφαση για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε.	31
• Τ.Κ.Δ.: Γερμανία: Απόπειρες προσέγγισης των δύο «μεγάλων»	32
• Νίνα Αντύπα: Συνάντηση κορυφής 2005	33
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	34
• Ελένη Κοσμά-Στέργιος Μήτας: Τι απόγιναν οι Εβραίοι που πληγώναμε;	36
• Αυγουστίνος Ηλιόπουλος: Η καταπολέμηση του αντισημιτισμού...	37
• Ι. Προκοπίου: Η Διοίκηση της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (μέρος γ')	39
• Νίκος Ράπτης: Η ανατομία των σπορ	42
• Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	46
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	47
• Ελίζα-Αννα Δελβερούδη: 8ο Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ στη Σάμο	48
• — : Ηλίας Λάγιος (1958-2005)	50
• Βάσω Παπαντωνίου: Megaron Plus, φωσφορίζουσα κηλίδα του σκότους	51
• Όλγα Φωτακοπούλου: Πάτρα Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2006	54
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Στις πηγές της γλώσσας	58
• Μάνος Στεφανίδης: Εξπρεσιονισμός, γιοκ!	59
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Ένα ελληνικό όνειρο	60
• Δημήτρης Χαρίτος: Προλεγόμενα...	62
• ΒΙΒΛΙΟ	63
• Συλλογή	66

Εξώφυλλο: Δημήτρης Γεωργοπάλης

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΑΛΛΑ ΚΟΝΤΟΛΙΖΑ

ΤΟ ΕΙΔΑΜΕ κι αυτό. Την Κοντολιζα να παίρνει αμπάριζα και, ως νέα Καλάμιτι Τζέιν, να επελαύνει για να διαλύσει την ομίχλη που είχε απλωθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να επιβάλει την αμερικανική επιθυμία για την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας. Δεν ξέραμε τις επιθυμίες και τους στόχους της Ουάσιγκτον; Τα ξέραμε. Πέρα όμως από την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, το κυρίαρχο θέμα εδώ είναι ότι δεν περιμέναμε –ή δεν θέλαμε να περιμένουμε– μια τόσο απροκάλυπτη συμπεριφορά. Όπως δεν περιμέναμε και την περιδεή στάση των ευρωπαίων ηγετών, οι οποίοι τελικά είναι έτοιμοι κάθε φορά να σκύψουν το κεφάλι στα κελεύσματα της υπερδύναμης.

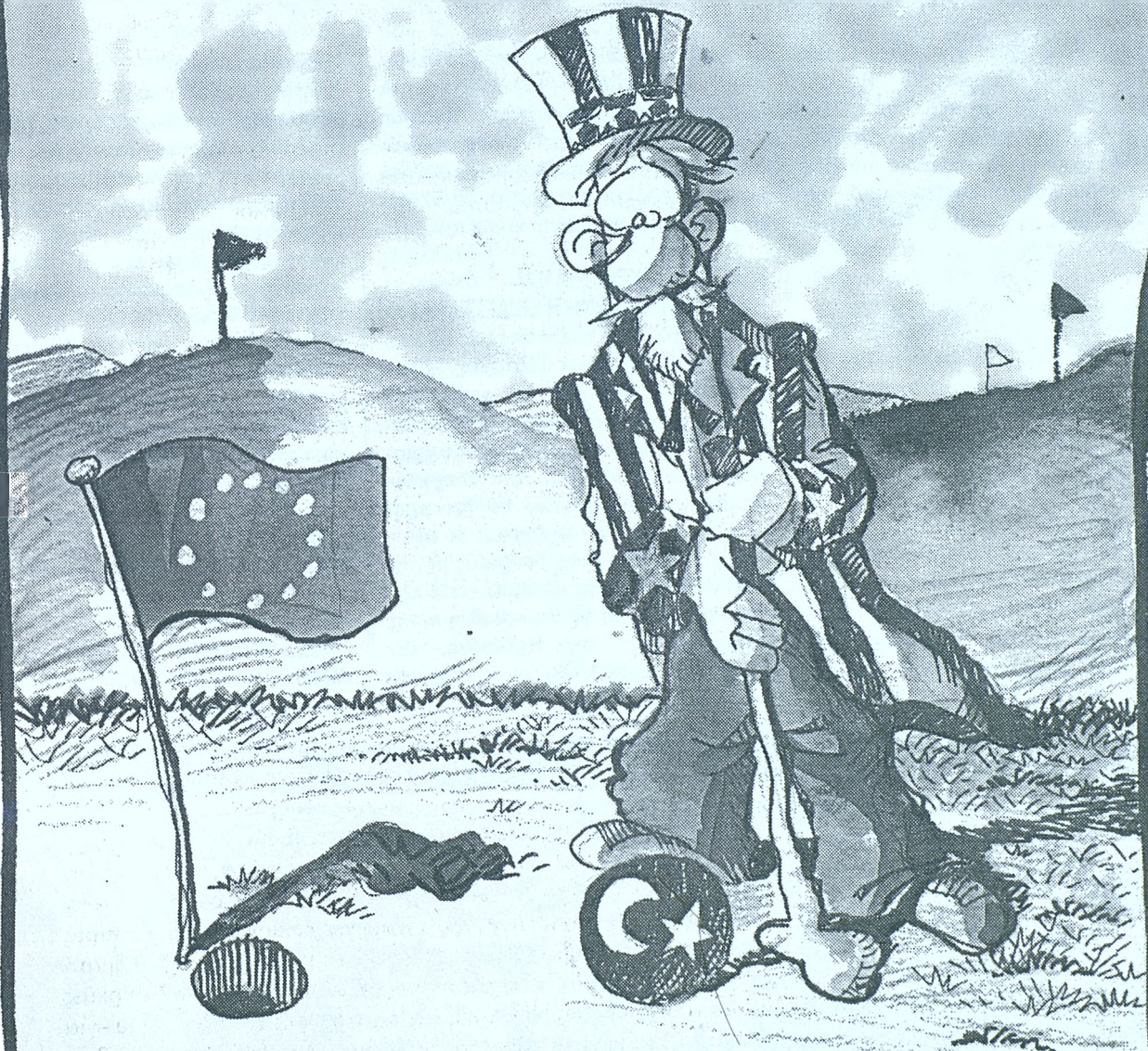
Η ΑΓΚΥΡΑ πανηγυρίζει φυσικά για την επιτυχία της να «πείσει» την Ευρώπη να την αποδεχτεί ως υπό ένταξη μέλος. Από τη μια με τον τσαμπουκά της πάλαι ποτέ αυτοκρατορίας –για να μη ξεχνιόμαστε– και από την άλλη με την πλάτη του κηδεμόνα της. Τελικά η Τουρκία πέτυχε την προσέγγισή της όχι με την Ευρώπη, αλλά με τις ΗΠΑ. Άλλωστε, την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτός από το γόητρο που θα της προσδώσει μια ενδεχόμενη ένταξη, τη θέλει κυρίως για τα οφέλη από την πρόσδεση σε μια εύρωστη οικονομία, την οποία είναι βέβαιο ότι θα προσπαθήσει να απομυζήσει. Για τους Αμερικανούς, τους Βρετανούς και τους δορυφόρους τους, η επιδίωξη από την ένταξη της Τουρκίας είναι επίσης γνωστή: Να αποδυναμωθεί ο διεθνής ρόλος που διεκδικεί για τον εαυτό της η Ευρώπη και η Ένωση να μετατραπεί σε μια χαλαρή κοινή αγορά, στην οποία θα μπορούν να εντάξουν τον καθένα, για να είναι έτσι πιο εύκολος και πιο ουσιαστικός ο έλεγχος από τους πλανητάρχες.

ΟΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΟΙ της Άγκυρας όμως, σε συνδυασμό με τη φαγωμάρα που έχει ξεσπάσει ήδη ανάμεσα στην κυβέρνηση του Ταγίπ Ερντογάν και την εθνικιστική αντιπολίτευση, φαίνεται ότι είναι το προοίμιο αυτού που θα ακολουθήσει και θυμίζει το «πίσω έχει η αγλάδα την ουρά». Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι θα είναι πολύ δύσκολο να αντέξουν οι Τούρκοι τις πιέσεις υπό τις οποίες θα βρεθούν αμέσως μόλις αρχίσουν οι ουσιαστικές ενταξιακές διαπραγματεύσεις της χώρας τους, προκειμένου να πετύχουν όχι μόνο την πλήρη προσαρμογή της στις αρχές, τους κανόνες και τους νόμους που διέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και την ικανοποίηση των απαιτήσεων που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο που υιοθέτησαν οι «25», οι οποίοι θα παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή τη διαδικασία, έτοιμοι να παρέμβουν –ακόμα και να τη διακόψουν– αν χρειαστεί.

ΑΛΗΘΕΙΑ είναι πάντως ότι το πλαίσιο διαπραγμάτευσης, έτσι όπως διαμορφώθηκε, είναι ιδιαίτερα σκληρό, κάτι που συμβαίνει για πρώτη φορά με χώρα που ζητεί την ένταξή της στην Ένωση. Όμως είναι και η πρώτη φορά που μια υπό ένταξη χώρα επιδεικνύει τέτοια προκλητικά υπεροπτική συμπεριφορά, προκειμένου να επιβάλει την ένταξή της με τους δικούς της όρους, παραβιάζοντας στοιχειώδεις κανόνες του οργανισμού στον οποίο θέλει να ενταχθεί, με κυριότερη την άρνησή της να αναγνωρίσει μια χώρα μέλος, με την οποία θέλει δε θέλει κάποια στιγμή θα συνομιλήσει στο πλαίσιο της διαπραγματευτικής διαδικασίας, κι ωστόσο εξακολουθεί να διατηρεί παράνομα στο έδαφός της στρατεύματα κατοχής (γιατί όμως κατηγορούμε μόνο την Τουρκία όταν και η Βρετανία επιμένει στη διατήρηση των στρατιωτικών βάσεων που διαθέτει στην Κύπρο, κατά παράβαση των διεθνών κανόνων περί ανεξαρτησίας και εδαφικής κυριαρχίας;)

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ είναι ωστόσο τι κάνουμε εμείς, ως Ελλάδα, στην πραγματικότητα που διαμορφώνεται –και με δική μας άμεση ευθύνη– γύρω από την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας. Γενική αίσθηση είναι ότι η Αθήνα δεν κατάφερε να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων – και δεν μιλάμε εδώ για τις αντιπολιτευτικές κραυγές του ΠΑΣΟΚ, το οποίο έχει κι εκείνο τις ίδιες, αν όχι περισσότερες, ευθύνες από την μακρά περίοδο που διαχειριζόταν την εξουσία. Δεν μπόρεσε δηλαδή η κυβέρνηση να διεκδικήσει, ως όφειλε, την ξεκάθαρη δέσμευση της Τουρκίας για την ουσιαστική και πραγματική συμμόρφωσή της σε θέματα άμεσου ελληνικού ενδιαφέροντος, που δηλητηριάζουν τις σχέσεις των δυο χωρών, εγκυμονώντας τεράστιους κινδύνους για τη γειτονιά μας, αλλά και την ευρύτερη περιοχή. Εκτός κι αν περιμένουμε τα προβλήματά μας να λυθούν... από σπόντα, από τις αντιρρήσεις και τις αξιώσεις που προβάλλουν έναντι της Τουρκίας άλλες χώρες της Ένωσης. Κάτι που δεν συνάδει βεβαίως με την εικόνα της «ισχυρής Ελλάδας» που –για εσωτερική κατανάλωση– καλλιεργούν και τα δυο μεγάλα κόμματα της χώρας. Μια εικόνα που δεν βελτιώνεται ούτε από τα «καλά λόγια» που επιμένει τον τελευταίο καιρό και σε κάθε ευκαιρία να εκτοξεύει για τη χώρα μας ο Τζορτζ Μπους!

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΣΑΜ ΠΑΙΖΕΙ ΓΚΟΛΦ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡ-ΟΠΗ...

K. Tzafiris

Νέα εποχή στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας;

Ο ΔΡΟΜΟΣ, για την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να άνοιξε (την περασμένη Τρίτη, στο Λουξεμβούργο), αλλά η ευρωτουρκική πορεία –δεκάχρονη και βάλε!– προδιαγράφεται εξαιρετικά δύσκολη. «Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα», δηλώνει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο, ενώ ακόμα και ο Τόνι Μπλερ, βρετανός πρωθυπουργός και προεδρεύων του Συμβουλίου, δεν είχε πρόβλημα να παραδεχθεί ότι «η ενταξιακή πορεία της Τουρκίας θα είναι, τα επόμενα χρόνια, θέμα αμφιλεγόμενο»... Όσο για τη θέση της Αθήνας, θέλει να ελπίζει («ευελπιστεί»...) ότι εξασφάλισε περίοδο ειρήνης 10-15 ετών, αφού «σε όλο αυτό το διάστημα, η Άγκυρα θα δίδει εξετάσεις καλής συμπεριφοράς».

ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ σχολιαστές επικέντρωσαν την προσοχή τους στα «σκληρά παζάρια που προηγήθηκαν της συμφωνίας του Λουξεμβούργου» ή στα «αλλε-

πάλληλα τηλεφωνήματα της Κοντολίζα Ράις», προκειμένου να καμφθούν οι αντιρρήσεις της Βιέννης, της Άγκυρας και της Λευκωσίας... Άλλοι σχολιαστές, όμως, προσέδωσαν στα παζάρια και στα τηλεφωνήματα αυτά, μεγαλύτερο βάθος. Και πιο συγκεκριμένα:

Η ΒΙΕΝΝΗ, Η ΚΡΟΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΕΡΙΤΙΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ

α) Η ΑΥΣΤΡΙΑΚΗ υπουργός Εξωτερικών κ. Ούρσουλα Πλάσνικ, λόγου χάρη (τρισεκαεκάπηχης, σε μπόι...) επέμενε, μέχρι τέλους, ότι «είναι απαραίτητη η μη αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας, από την Τουρκία» και ότι –τούτου δοθέντος– θα ήταν προτιμότερη η «ειδική σχέση» (και όχι η «πλήρης ένταξη») της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, αυτό που ζητούσε η Βιέννη ήταν η προώθηση της υποψηφιότητας της Κροατίας, την οποία δεν ευλογούσαν οι... Αμερικανοί, καθώς η κ. Κάρλα ντελ Πόντε, η γε-

νική εισαγγελέας του Δικαστηρίου της Χάγης για τα Βαλκάνια, ζητούσε να της παραδοθεί κάποιος κροάτης στρατηγός, τον οποίο δεν παρέδιδε το Ζάγκρεμπ! Και η συνέχεια: Μόλις η βρετανική προεδρία διαβεβαίωσε τη Βιέννη ότι θα προωθηθεί εν τάχει η υποψηφιότητα της Κροατίας, η αυστριακή υπουργός Εξωτερικών απέσυρε όλες τις επιφυλάξεις της, ενώ, την ίδια στιγμή, η διαβόητη εισαγγελέας Κάρλα ντελ Πόντε αποσαφήνιζε ότι είχε «εμφιλοχωρήσει» κάποια παρεξήγηση και, ότι, επιτέλους, ένας στρατηγός, πάνω ή κάτω, δεν είχε μεγάλη σημασία. [Και όμως, η διαβόητη γενική εισαγγελέας, που ευλογούσε τους αμερικανικούς βομβαρδισμούς, στο Βελιγράδι και σε άλλες πόλεις της Σερβίας, δεν αυτοκτόνησε από ντροπή.]

Η ΡΑΪΣ ΣΩΖΕΙ ΤΟΝ ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΣ ΤΟΥ...

β) Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ υπουργός

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μian ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

Εξωτερικών δεν είχε, βέβαια, πρόβλημα (τη δουλειά της, άλλωστε, κάνει...), να τηλεφωνήσει και στο Λουξεμβούργο (στον βρετανό υπουργό Εξωτερικών Τζακ Στρο), και στον τούρκο πρωθυπουργό Ταγίπ Ερντογάν, και στον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Τ. Παπαδόπουλο, για να τους διαμηνύει ότι «επ' ουδενί» επιτρέπεται να καταρρεύσει το όλο οικοδόμημα, χάριν του... ΝΑΤΟ! Τα γεγονότα είναι γνωστά: Ο Ερντογάν, στο παρά πέντε (και ύστερα από απαίτηση των «πασάδων») ζητούσε να τροποποιηθεί το άρθρο 5 του Διαπραγματευτικού Πλαισίου, βάσει του οποίου η Άγκυρα δεν θα μπορούσε, στη διάρκεια της ενταξιακής της πορείας, να αντιτάξει βέτο στην είσοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας στο ΝΑΤΟ και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς. Η Λευκωσία δεν είχε πρόθεση, βέβαια, να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, αλλά και δεν ήταν διατεθειμένη να απεμπολήσει το δικαίωμα «επιλογής» και ένταξής της σε διεθνείς οργανισμούς. Το ίδιο πράγμα υποστήριξε και η Αθήνα... Τελικά, χάρις στις «καλές υπηρεσίες» της Κοντολιζα Ράις, αποφεύχθηκε το αδιέξοδο, με την ψήφιση ενός κειμένου - σκουληκομερμηγκότρυπα, που έλεγε, μεταξύ άλλων, ότι οι διεθνείς οργανισμοί διατηρούν την αυτονομία των αποφάσεών τους - άρα αποκείται στους οργανισμούς ν' αποφασίσουν για τα περαιτέρω κ.λπ.

ΜΕΣΟΤΙΤΛΟΙ του τύπου «Η Ράις σώζει τον Ερντογάν», κ.λπ., μπορεί να θεωρούνται δημοσιογραφικά εύστοχοι, αλλά δεν αποκρύπτουν το γεγονός ότι ακόμα και σε θέματα καθαρά ευρωπαϊκά (όπως είναι η διαδικασία ένταξης ή μη ένταξης μιας χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση), είχαμε παρέμβαση των ΗΠΑ, ουσία παρέμβαση στον «ρόλο σπόνσορα της τουρκικής υποψηφιότητας», κατά τη χαρακτηριστική διατύπωση του προέδρου του ΣΥΝ, Αλέκου Αλαβάνου.

[Πάντως, και με αφορμή την αξίωση των τούρκων στρατηγών να μην... ενταχθεί η Κύπρος στο ΝΑΤΟ(!), ορισμένοι αναλυτές θύμιζαν τη μόνιμη επωδό του Ερυθρού Αστέρα, της εφημερίδας των άλλοτε σοβιετικών ενόπλων δυνάμεων, σύμφωνα με την οποία «η μεσο-

γειακή ειρήνη θα διέτρεχε άμεσο κίνδυνο αν η Κύπρος γινόταν αβύθιστο αεροπλανοφόρο του ΝΑΤΟ», σε αντίθεση με την εκτίμηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ότι αν η Κύπρος διατηρούσε βάσεις του ΝΑΤΟ στο έδαφός της, τότε, «μάλιστα, δεν θα είχαμε την τουρκική εισβολή»].

Π. ΜΟΛΥΒΙΑΤΗΣ: ΑΠΑΡΧΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ

... ΚΑΙ ΕΝΩ οι διαπραγματευσεις ένταξης της Τουρκίας στην Ε.Ε. ξεκινούν στις 20 Οκτωβρίου (αλλά με ρυθμό μιας διαπραγματευτικής συνόδου, σε επίπεδο πρεσβευτών, ανά εξάμηνο - ρυθμός πολύ αργός), στελέχη ελληνικών πολιτικών κομμάτων έδιναν την αίσθηση ότι συμφωνούν με την εκτίμηση του Μισέλ Ροκάρ, πρώην πρωθυπουργού της Γαλλίας και ευρωβουλευτή, ότι «η Ευρώπη είναι εκ φύσεως διαλλακτική» και ότι «αυτό που έγινε ανάμεσα σε Γάλλους και Γερμανούς, ανάμεσα σε καθολικούς και προτεστάντες στην Ιρλανδία, αυτό που αρχίζει να γίνεται ανάμεσα σε Γερμανούς και Πολωνούς, ανάμεσα σε Ούγγρους και Ρουμάνους, ύστερα από αιώνες πολέμων και μίσους, μπορεί κάλλιστα να γίνει και ανάμεσα σε Τούρκους, Κούρδους, Αρμενίους και Κυπρίους».

ΠΑΝΤΩΣ οι διαφορές εκτιμήσεων μεταξύ Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ, ως προς το «αποτέλεσμα» του Λουξεμβούργου, διαφέρουν. Ο υπουργός Εξωτερικών Π. Μολυβιάτης πιστεύει ότι βιώνουμε «την απαρχή μιας νέας εποχής στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας» και ότι, στο εξής, η Τουρκία δεν θα μπορεί να εμποδίζει τη συμμετοχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφαλείας και Αμυνας. Ιστορική θεωρεί την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας και το ΠΑΣΟΚ (σύμφωνα με την εκτίμηση του Χρήστου Παπουτσή), αλλά εκτιμά ότι «η κυβέρνηση έκανε μια ακόμα υποχώρηση, την τελευταία στιγμή - φυσική συνέπεια της ανυπαρξίας κυβερνητικού σχεδιασμού».

του Γεωργιόπουλου

ΠΟΛΛΑ ΘΑ ΚΡΙΘΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, και ενώ το ΚΚΕ πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα μπορέσει, τελικά, ν' αποτρέψει τη διχοτόμηση της Κύπρου, πέντε στελέχη του Συνασπισμού (Σπ. Λυκουδής, Θ. Μαργαρίτης, Μιχ. Παπαγιαννάκης, Μιχ. Σαμπιτακάκης και Δημ. Χατζησωκράτης), με κοινή δήλωσή τους εκτιμούν ότι «πολλά θα κριθούν από τους αγώνες μέσα στην ίδια την Τουρκία». Οι «5» δηλώνουν ότι, σε στενή συνεργασία με τις φιλειρηνικές δυνάμεις της Τουρκίας, θα κάνουν ό,τι είναι δυνατόν, «ώστε οι ηγέτες της Ε.Ε. και της Τουρκίας να μην είναι οι μόνοι διαπραγματευτές στη μακρόχρονη ενταξιακή διαδικασία».

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ, στην Κύπρο, εκτιμούν ότι το τελικό κείμενο περιέχει «αυστηρούς όρους για την Τουρκία», ενώ, κατά τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού Ν. Αναστασιάδη «η Κύπρος δεν ωφελήθηκε από τις εξελίξεις, γιατί είχε θέσει εξ αρχής χαμηλούς στόχους».

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Φθινόπωρο πέρα ως πέρα. Με τα πρωτοβρόχια να έχουν μετατραπεί σε καταιγίδες κι η θλίψη ν' αγκαλιάζει το σκηνικό. Φυσικό και πολιτικό.
- Στο παρά πέντε οι διαπραγματεύσεις με την Τουρκία για την είσοδό της στην ΕΕ και σκεπτικισμός πολλών ευρωπαϊκών χωρών για το εάν και πότε πρέπει να γίνει δεκτή.
- Πλην της υπερηφάνου Ελλάδος, η οποία –ελέω κουμπιάρης και ζείμπέκικων (λέμε τώρα)– επιμένει, βασιλικότερη του βασιλέως, για την είσοδο της γείτονος στο κλαμπ.
- Ή, επί το ορθότερο, σουλτανότερα του σουλτάνου, για να μη λησμονούμε την ιστορία.
- Η πλάκα είναι ότι ο Giorgos χρησιμοποίησε σκληρή γλώσσα, υπαινισσόμενος ακόμα και τη χρήση του βέτο!
- Τουλάχιστον έτσι τον ερμήνευσαν οι έμμισθοι γραφιάδες (εκφωνητές) του στα ΜΜΕ.
- Και για το σχέδιο Ανάν που επιμένει;
 - Είναι τρελός, είναι τρελός, ο αρχηγός...
 - Αλλά η πλάκα που κάνει στους δικούς του με τις δημοτικές εκλογές είναι όλα τα τάλαρα.

ΡΕΓΚΟΥΖΑΣ!

Δεν έφταιγε ο ίδιος. Τόσος ήτανε.

Μ. Αναγνωστάκης

Σιγά τα ούζα! Ξινισμένο κρασί οι δηλώσεις Ρεγκούζα προς τους εφοριακούς, τους πρώην συναδέλφους του. Τα έργα και τις ημέρες των οποίων γνωρίζει καλά. Από τον Ιούνιο η βραδυφλεγής «βόμβα» των ΜΜΕ έσκαψε τέλη Σεπτεμβρίου. Ο ναίφ υφυπουργός-εφοριακός, ειδικός στο να μαζεύει καθυστερούμενα, σαν ένα είδος «δοσά» της κυβέρνησης, είτε πάλι ένα απ' τα χαριτωμένα του: «Ρε παιδιά, πολύ ακριβό το γρηγορόσημο»! Ή, κάπως έτσι. Απ' την άλλη δεν πρέπει να μας διαφεύγει πως «γρηγορόσημο» ήταν έκφραση του κ. Σημίτη. Το είπε όμως πάλι αρχές του καλοκαιριού ο Ρεγκούζας και οι πασόκοι συνδικαλιστές το φύλαγαν για να τον εκβιάσουν μέσα Σεπτεμβρίου όταν ο ίδιος αποφάσισε μετακινήσεις εφοριακών για να σπάσει τις τοπικές «μαφίες». Γνωστά πράγματα. Απ' την άλλη ο αντιπολιτευόμενος θίασος των πατέρων του έθνους και των «αντικειμενικών» εφημερίδων πήρε φωτιά. «Αίσχος», «νομιμοποιείται η διαφθορά», «Ρε πού πάμε;» όπως θα 'λεγε κι ο Αυλωνίτης. Ή «Κοίτα ποιος μιλάει!» όπως είναι ο τίτλος άλλης γνωστής ταινίας. Λες και δεν υπάρχουν *πραγματικά* θέματα για να διασταυρώσουν οι ξιφομάχοι τα σπαθιά τους και να αρθρώσουν σοβαρό αντιπολιτευτικό λόγο αντί να παίζουν τις κουμπάρες με υποκριτικές μούτες. Αλλά τι λέω; Αφού σ' όλα τα μεγάλα θέματα συμφωνούν και ακολουθούν την προδιαγεγραμμένη πορεία. Άνωθεν! Τι μένει για να «τσακωθούν»; Κάποια ούζα σαν τον Ρεγκούζα.

Τζιμ Μπούκης

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Τι ενοχλητική, ακατανόητη εικόνα! Ο οικουμενικός πατριάρχης να μοιράζει δολάρια (sic) στα παιδάκια της Έδεσσας. Τι άραγε υποδήλωνε αυτή η πράξη; Πως το πατριαρχείο έχει οικονομική δύναμη από τα κρυφά και φανερά κονδύλια που του παρέχουν το ελληνικό κράτος, οι πολίτες και οι ομογενείς ώστε να προβαίνει σε γαλαντόμα μπαχτσίσια; Ή μήπως ότι αντί της τουρκικής λίρας ή του ευρώ το Φανάρι είναι προσανατολισμένο στην υπεροχή του νομίσματος της Υπερδύναμης; Η όλη σκηνή θύμιζε οθωμανό μπέη που αναλάμβανε τα καθήκοντά του κάπου στη Βαλκανική αιώνες πριν. Α, μου θύμισε επίσης και σουσουμία Φρειδερίκης με τα παιδάκια του Εμφυλίου στη Μακεδονία. Ήμαρτον Κύριε!

Σ.Π.

ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΩΝ

Ο ερίτιμος κύριος Πάγκαλος καθημένος δίπλα στον κύριο Βενιζέλο αποκαλεί με γαλατική αβροφροσύνη τον κύριο Καραμανλή παχύδερμο, κοιτώντας απέναντι ακριβώς έναν τεράστιο βενετσιάνικο καθρέπτη.

Μ.Σ.

ΜΕΓΑΡΑΔΕ

Μάθαμε ότι ο μεγάλος κινέζος σκηνοθέτης Ζιαν Γιμού θα έχει την επιμέλεια της εναρκτήριας τελετής για τους Αγώνες του Πεκίνου. Περίεργο. Πότε ανέβασε όπερα στο Μέγαρο ο παίδαρος και δεν το πήραμε είδηση; Τη λήξη της Ολυμπιάδας πάντως θα την κανοναρχήσει ο κινέζος τραγουδοποιός Ζαβό-που-λί, με τον παλαιό του ύμνο «Στο Βιετνάμ πυρπόλησαν το ρύζι» και το σουξέ του από το '60 «Χο-τσι-μινχ». Θα συμβάλει και η μπάντα της Πάτρας με σολίστ τον Μικρού-τσι και την επιτυχία «Αν η μισή μου καρδιά βρίσκεται στην πολιτιστική πρωτεύουσα 2006 η άλλη μισή στην Κίνα βρίσκεται εν όψει του 2008». Λίγο μεγάλος για τίτλος αλλά πιασάρικος. Εξάλλου αμφότεροι αυτοί οι μουσικοί με τέτοια μεγαλόπνοα έργα σταδιοδρόμησαν στο Μέγαρο. Τι είναι το Μέγαρο; Εκτός από πολυδύναμο συνεδριακό κέντρο με όπερα-γκαράζ είναι και κάτι σαν την κολυμβήθρα του Σιλωάμ: Μπαίνεις μπουζουκτζής και βγαίνεις εξάρχων του βιολιού και σολίστ του όμποε. Αφήστε που μπαίνεις στην ΕΛΣ από την Ακαδημίας και βγαίνεις στην Πέτρου Κόκκαλη. Θαύμα!

Σ.Π.

του Δημήτρη Πετασιόη

ΓΑΛΑΖΙΑ ΓΕΝΙΑ

Ας μην ανησυχούν οι νοικοκυραίοι της ΝΔ όταν υπάρχουν πολιτικοί που τιμάνε τις υποσχέσεις τους. Καλή ώρα σαν τον Βασίλη Μιχαολιάκο, υφυπουργό Άμυνας, που δήλωσε ότι «απαραίτητο συμπλήρωμα της αξιοκρατίας είναι η αποκατάσταση των αδικιών του παρελθόντος». Τι θα κάνει; Θα τους διορίσει μόνιμους λοχίες στο στρατό; **Σως**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ποιος θυμάται για τις προκριματικές εκλογές και τις λοιπές τσιχλόφουσες που μασούσαν τα στελέχη και αναμασούσαν τα παπαγαλάκια της πράσινης – με το αζημίωτο – «δημοσιογραφίας»;
- Και η συμμετοχική δημοκρατία που επαγγελλόταν;
- Οι διασπαστές θα διαγραφούν, είπε, ο μεγάλος.
- Και τα σκυλιά δεμένα, λέμε εμείς.
- Ο «μεγάλος τραγουδιστής», κατά κόσμον Θεόδωρος Πάγκαλος, που παρέδωσε τον Οτσαλάν στους χασάπηδες της Άγκυρας (για να μην ξεχνιόμαστε), έβγαλε πάλι γλώσσα.
- Μπορεί και να διάβασε τη στήλη του προηγούμενου τεύχους.
- Η χαρά του δημοσιογράφου!
- Αποκάλεσε παχύδερμο τον πρωθυπουργό.
- Ίσως να είχε κοιταχτεί λίγο πριν στον καθρέφτη.
- Αλήθεια, τον Σημίτη πώς τον χαρακτηρίζει;
- Ο θόδωρος όμως διαθέτει δίκαννο.
- Αμέσως μετά έριξε και μια μπαταρία στο αφεντικό του.

ΧΩΜΑΤΕΡΗ

Οι τόνοι των σκουπιδιών σκεπάζουν τους αθηναϊκούς δρόμους, οι διαμαρτυρίες των πολιτών των Άνω Λιοσίων αποκτούν πιο

δυναμικό χαρακτήρα, ενώ οι υποκριτικές φωνές από πλευράς ΝΔ και ΠΑΣΟΚ δημιουργούν ένα σκηνικό συγκάλυψης των ευθυνών τους. Η χωματερή παραμένει κλειστή, ενώ στην

Ψυττάλεια έχουν συγκεντρωθεί 2.500 τόνοι λυματολάσπης. Ο πόλεμος συνεχίζεται με εκατέρωθεν καταγγελίες και απειλές. Τι θα γίνει τελικά; Οι πληροφορίες κάνουν λόγο για τη

χρησιμοποίηση δύο λατομείων στο Κορωπί αλλά και για τα λιγνιτωρυχεία της ΔΕΗ στη Μεγαλόπολη. Είναι μακρύς ακόμη ο δρόμος για την οριστική διευθέτηση του προβλήματος... **Σως**

ΤΣΕΚΟΥΡΙΤΙ

Οι φρουροί ξεχασμένοι στα φυλάκια.

Γ. Ρίτσος

Ολο και περισσότερο τη φύλαξη δημόσιων οργανισμών –όπως π.χ. της Πίνακοθήκης–, αλλά και εκδηλώσεων που οργανώνει το κράτος, τραπεζών ή και φυσικών προσώπων αναλαμβάνουν ιδιωτικές εταιρείες σκειούριτι. Πλάι στην κρατική και τη δημοτική αστυνομία οι σκειουριτάδες, ευγενείς αλλά και βλοσυροί, μας φυλάνε απ' το κακό. Πρόκειται για ένα σκηνικό που ισχύει πια σ' όλο τον κόσμο και για μια αγορά εργασίας που προσελκύει όλο και περισσότερους νεαρούς απειλισμένους, για να τους κάνει επίσημους ή ανεπίσημους μπάτσους, ανθρωποφύλακες και μισθοφόρους της «τάξης» και της «ασφάλειας». Συγκινημένες μαμάδες καμαρώνουν τους γιους –αλλά και τις κόρες τους– με τις στολές εργασίας και χαίρονται που κάπου βολεύτηκαν τα μανάρια τους. Ό,τι και να πεις, μια στολή δίνει κύρος και καθαγιάζει τον φέροντα. Άσε που λειτουργεί ως ασφαλές σύμβολο εξουσίας. Οι σκειουριτάδες είναι πλέον μέρος της ζωής μας, προσωποποίηση των ψυχώσεων και των ιδεολογημάτων περί ασφάλειας που κατατρώχουν τις ευήμερους δυτικές κοινωνίες.

Στο αμερικανικό El Dorado μάλιστα οι συνολικές των πλουσίων φυλάσσονται από τάγματα ολόκληρα ιδιωτικών φρουρών με οπλισμό και τεχνολογία τελευταίου τύπου. Όπως συμβαίνει και σ' εμάς στην Εκάλη. Λευτεριά στο Κολωνάκι δηλαδή! Οι ΗΠΑ έχοντας χάσει την οικονομική πρωτοκαθεδρία του πλανήτη αρκούνται να παράγουν και να πουλάνε οπλικά συστήματα υψηλότερης τεχνολογίας. Ο εχθρός θα βρεθεί συν τω χρόνω. Στη Νέα Ορλεάνη πήραμε μια γεύση: Αντί υγειονομικής βοήθειας είδαμε ένοπλες περιπολίες που φρουρούσαν σούπερ-μάρκετ και τράπεζες. Σιγά σιγά ο εχθρός αποκτάει όνομα και ταυτότητα. Είναι της γης οι κολασμένοι, οι πεινασμένοι, τα δισεκατομμύρια των παριών που επιβουλεύονται τα προνόμια των ολίγων. Για όλους αυτούς φωτιά και τσεκούριτι.

Μ.Σ.

ΥΓ.: Είδα την ταινία *Crash*, εξαιρετικά αποκαλυπτική στην υπερβολή της. Αλλά και πληροφορήθηκα από τον Νίκο Ράπτη το ανατριχιαστικό που συνέβη στις φυλακές της Νέας Ορλεάνης: Οι φύλακες πέταξαν τα κλειδιά και άφησαν τους έγκλειστους να πνιγούν με αργό και βασανιστικό τρόπο. Σύνολο πνιγμένων 600!

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ότι πάει να φτιάξει ένα γιαλαντζί λενινιστικό κόμμα κι ότι γνωρίζει πώς έγινε αρχηγός ο Α. Παπανδρέου, ο Σημίτης κι ο Γ. Παπανδρέου.
- Αυτά ο θόδωρος...
- Κι εμείς γνωρίζουμε... ότι σε όλους έδειξε τη δέουσα υπακοή, τους υπηρέτησε πιστά εκτός από τις περιπτώσεις που έμενε εκτός κυβερνήσεως.
- Στο Π.Σ. ο Βαγγέλας ο Μακεδονομάχος ανέκραξε: *πού είναι ο πρόεδρος;*
- Μάθαμε ότι κάποια συναγωνίστριά του ψιθύρισε το γηπεδικό «που 'νε η μπάλα;» κι έπεσε πολύ γέλιο.
- Ποδόσφαιρο και πολιτική.
- Ο μεσιέ Παπουτσής οιοιεί υποστηρικτής του Giorgos.
- Μαζί με τον Τσούρα και την Γκερέκου βεβαίως.
- Βάσω και Αννούλα τρώνε σίδερα από τη ζήλια τους!
- Και οι λόγοι δεν είναι μόνο πολιτικοί.
- Και πάλι αυτογκόλ ο Ρεγκούζας με τους πρώην συναδέλφους του τελωνειακούς.
- Να τα πιάνετε, αλλά με μέτρο...
- Τελικά ο Μείμαρκης θα χτικιάσει με τους συναγωνιστές του.

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΙΕΣ

Σε αναβάθμιση των τεσσάρων Ανωτέρων Εκκλησιαστικών Σχολών σε Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες προχώρησε η κυβέρνηση, ικανοποιώντας παλαιό αίτημα της Εκκλησίας, το οποίο είχε ήδη πάρει υπόσταση υπνωπτοντος μέχρι σήμερα νομοσχεδίου επί υπουργίας Π. Ευθυμίου.

Οι ακαδημίες αυτές θα είναι «παραγωγικές», τροφοδοτώντας την Εκκλησία αποκλειστικά με ιερωμένους υψηλού επιπέδου, αποκλεισμένου οποιουδήποτε άλλου προσορισμού (διδασκαλία σε σχολεία κ.λπ.). Κατά το σκεπτικό της Εκκλησίας, οι υπάρχουσες Θεολογικές Σχολές δεν εκπληρούν αυτόν τον προσορισμό, διότι οι μεν καθηγητές, κατά μεγάλο μέρος, είναι μάλλον θρησκευολόγοι παρά εκφραστές της ορθόδοξου ομολογίας· οι δε φοιτητές φοιτούν ως επί το πλείστον όχι από κλίση και προδιάθεση, αλλά διότι εκεί «τους έρριξε το σύστημα», ως τρίτη, τέταρτη ή πέμπτη επιλογή, έτσι που με το πέρασμα των σπουδών δεν ιερώνεται κανένας ή ελάχιστοι.

Η Εκκλησία, όμως, προκειμένου να στελεχωθεί στα ανώτατα κλιμάκιά της (από αρχιεπίσκοπο και πάνω), έχει ανάγκη από εκπαίδευση κατά το πνεύμα της ορθόδοξης ομολογίας· ενώ από την άλλη μεριά ο νόμος 590/77, άρθρο 18, §1, εδ. γ', ορίζει ότι για να εκλεγεί κανείς μητροπολίτης πρέπει να έχει, από πενταετίας, πτυχίο ανώτατης ορθόδοξης σχολής ή αναγνωρισμένης από το ελληνικό κράτος ομολογιακής σχολής του εξωτερικού, όπως π.χ. ήταν η θεολογική σχολή της Χάλκης, της οποίας η Ελλάδα ζητεί την επαναλειτουργία. Όλες, άλλωστε, οι ορθόδοξες εκκλησίες έχουν τέτοιες ανώτατες ομολογιακές σχολές (Αμερικής, Μόσχας, Αυστραλίας, Βουλγαρίας κ.λπ.) προκει-

μένου να εκπαιδεύονται οι ιερωμένοι.

Απ' αυτή την άποψη, το αίτημα της Εκκλησίας δεν είναι ούτε παράλογο ούτε πρωτότυπο. Το πρόβλημα όμως είναι αφ' ενός ουσίας (πράγμα που κυρίως αφορά την ίδια την Εκκλησία), αν δηλαδή θα γίνει πραγματική αναβάθμιση ή απλώς «ανωτατοποίηση» επί χάρτου και εν μια νυκτί, όπως με τα ΤΕΙ· και αφ' ετέρου συνταγματικής τάξεως· ενώ το σύνταγμα δεν επιτρέπει ανώτατες ιδιωτικές σχολές, η εισαγωγή εν προκειμένω περιέχει κριτήρια ιδιωτικού χαρακτήρα (όπως συστατική επιστολή του οικείου μητροπολίτη και ενδεχομένως συμμαρτυρία του πνευματικού), που ευλόγως σκανδαλίζουν αφού πρόκειται για δημόσια πανεπιστήμια.

Έτσι το όλον ζήτημα θέτει για μια ακόμα φορά επί τάπητος τις σχέσεις Εκκλησίας και κράτους και την ανάγκη της διακριτής υπόστασης και εξουσίας του κάθε μέρους, δηλαδή τον χωρισμό τους.

K.A.

του Χρ. Παπαϊωάννου

ΑΣΥΓΚΡΑΤΗΤΟΣ

Ο καουμπόν με το πούρο, ο γνωστός Μάκης Ψωμιάδης (ή Μάκαρος κατά τη διάλεκτο της πιάτσας), συνεχίζει απτόητος να επιδίδεται στις γκανγκστερικές του μεθόδους. Αυτή τη φορά θύμα ήταν ο προπονητής του Ακράτητου, ο οποίος υπέβαλε παραίτηση μετά από τις όχι και τόσο κόσμιες «συστάσεις» του Μάκαρου. Ο βίος του καουμπόν είναι γνωστός τόσο εντός όσο και εκτός ποδοσφαίρου. Το θέμα είναι ότι η ΕΠΑΕ και η αθλητική δικαιοσύνη κοιμούνται τον ύπνο του δικαίου την ώρα που ο Ψωμιάδης επιχειρεί να εισέλθει πάλι νόμιμα στο χώρο του επαγγελματικού ποδοσφαί-

ρου. Και αυτός αλωνίζει όπως και η βία στα γήπεδα, οι τραμπουκισμοί εναντίον δημοσιογράφων κ.λπ. Κατά τα άλλα ο

Καραμανλής διαπιστώνει «τον θετικό χαρακτήρα των μέτρων κατά της βίας» (Βαρκούλες αρμενίζουν...) **Σως**

του Δημήτρη Περιστέρη

ΓΚΑΦΑΤΖΗΣ

Έχει βαλθεί να πατάει συνεχώς τα κορδόνια του και να πέφτει ο υφυπουργός Οικονομικών κ. Αδάμ Ρεγκούζας. Την μια είναι το ΛΑΦΚΑ, την άλλη η αδυναμία συγκέντρωσης εσόδων, η κόντρα με τους εφοριακούς, οι δηλώσεις περί γρηγορόσημου. Το ωραίο είναι ότι έχει προκαλέσει την οργή πολλών συναδέλφων του στην κυβέρνηση. Από πού ν' αρχίσεις και πού να τελειώσεις! Αυτός δεν είναι «φοροεπισπράχτορας», το ιδανικό πρόσωπο για «καρπαζοεπισπράχτορας» είναι! (Ο ίδιος πάντως δηλώνει «ταπεινός διάκονος», λίγο πριν κλειστεί σε μοναστήρι για να του συγχωρεθούν οι αμαρτίες...)

Σως

ΠΑΣΟΚ

Στο ΠΑΣΟΚ έχουν νεύρα και δεν το κρύβουν. Στην πρόσφατη συνεδρίαση του πολιτικού συμβουλίου άστραψαν και βρόντηξαν Πάγκαλος, Βενιζέλος και λοιποί διαμαρτυρόμενοι για την απουσία του προέδρου. Μα καλά κι αυτός, συνεχίζει απτόητος τα μπάνια του μετά την αισθητή πτώση της θερμοκρασίας;

Σως

του Χρ. Παπανικολάου

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Οι πράσινοι τηλεοπτικοί παπαγάλοι του δελτίου των οκτώ ωρύνονται για τα γαλάζια ρουσφέτια στο δημόσιο.
- Γιατί έβγαλαν όμως το σκασμό στην έκθεση του ΑΣΕΠ για την περίοδο 2000-2003, όπου καταγγέλλονταν τα όργια των εκσυγχρονιστών στους διορισμούς;
- Όπως και η πλήρης μούγκα για τις μίζες στο Υπουργείο Άμυνας επί ημερών του τ. καταλληλότερου που βγήκαν στη φόρα στη Γαλλία!

- Άλλες εικόνες.
- Σαββάτο βράδυ κι απόφαση να δούμε στη NET την εκπομπή αφιέρωμα του κλώνου της κ. Διγενή, για τον Μίκη Θεοδωράκη.
- Καλεσμένοι όπως πάντα πολλοί/ές και διάφοροι/ες.
- Στα «πρωινάδικα» τους/τις λένε γλάστρες.
- Στα «βραδυνάδικα»... μαϊντανούς.
- Αλήθεια τι δουλειά είχε ο βουλευτής κύριος Ευθυμίου;
- Να μας κρυώσει με τις «εξομολογήσεις» του, ότι τραγουδούσε Θεοδωράκη στη δικτατορία κι ότι επειδή είχε κακή φωνή ζητά συγγνώμη από τους συντρόφους του;
- Ας ζητήσει πρώτα συγγνώμη από τους εκπαιδευτικούς για το βίο και την πολιτεία του στο Υπουργείο Παιδείας κι ας αφήσει τους Πασόκους που βρίσκονται ούτως ή άλλως σε πλήρη σύγχυση με τα συμμετοχικοδημοκρατικά.

Γ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ, ΕΛΕΟΣ!

Εφτά κουβέντες θα σου πω μήπως κι αλλάξεις τον σκοπό.

Σαν. Χατζιδάκις

Αν δεν μπορείτε κύριοι της κυβέρνησης να φτιάξετε ούτε καν το Γ' Πρόγραμμα, τότε καλύτερα ν' αφήσετε τη διοίκηση γενικώς του γκουβέρνου στους προηγούμενους. Ήσαν ίδιοι με εσάς και δεν μας παραμύθιαζαν κιόλας με ανατροπές και με ρήξεις. Προσωπική εξομολόγηση: Ακούω σταθερά, και στο σπίτι και στο αυτοκίνητο, Γ' πρόγραμμα επειδή λατρεύω τη σοβαρή μουσική. Πιστεύω ότι το Γ' οφείλει να είναι μια όαση στα εξωνημένα απ' τη διαφήμιση ερτζιανά αποκλειστικά για όσους αγαπάνε τον κλασικό ήχο από τον Μπαχ ως τον Σοστακόβιτς. Ε, το Γ', και σ' αυτό ευθύνεται προσωπικά ο διευθυντής του, μουσικοσυνθέτης ελαφράς μουσικής κ. Δημήτρης Παπαδημητρίου, ολισθαίνει όλο και περισσότερο στο γελοιό, κατά τη γνώμη μου, «έντεχνο». Στην εμπορική δηλαδή μουσική που θεωρεί τέχνη τα τραγουδάκια των 3 λεπτών. Είναι Παρασκευή 30 Σεπτεμβρίου πεντέμιση το απόγευμα και μόλις ανοίγω το ραδιόφωνο στη συχνότητα του Γ', πέφτω πάνω στον κύριο Κότσιρα που «θέλει ν' ανταμώσει τη μοίρα του». Ωραία, αλλά εγώ τι φταίω; Ο Κότσιρας ακούγεται απ' όλη τη μπάντα των FM, ο Χανς Ροτ όχι. Όπου Χανς Ροτ, ο ρομαντικός συνθέτης που πεθαίνει τρελός σε πολύ νεαρή ηλικία το 1880 και επηρεάζει τον Μάλερ. Κατηγορώ ευθέως λοιπόν τον κ. Παπαδημητρίου πως για να ικανοποιήσει τις ψευτοφιλοδοξίες της συντεχνίας των «έντεχνων» λαϊκοεπαγγελματιών, χρησιμοποιεί το Γ' σαν δού-

ρειο ίππο για να εισβάλουν οι «δήθεν» συνθέτες με την μπουζοκοειδή έμπνευσή τους. Οι αναγνώστες του Αντί ξέρουν ότι λατρεύω επίσης και τη λαϊκή μουσική όταν είναι όντως λαϊκή. Τον Βαμβακάρη ας πούμε, τον Μπαγιαντέρα, τον Μπάτη ή τον Μουφλουζέλη. Συχνά ψιθυρίζω το «Εγώ δεν έχω βγάλει το σχολείο» όταν χρειάζομαι εσωτερικές ενέσεις αισιοδοξίας. Άλλο όμως το ένα και άλλο το άλλο. Στην πρωινή ζώνη συχνά βρίσκω φλυαρία, κομπασμό και αυτοπροβολή των παρουσιαστών και λιγότερη μουσική –ο Στέλιος Μούστος είναι η εξαίρεση και ο Λουκάκος η ευφορία– ενώ στην απογευματινή ζώνη οι συνεργάτες του κ. διευθυντή ελαφρολαϊκίζουν ξεδιάντροπα. Δεν έχω άλλες απαιτήσεις πια από το Γ'! Δηλαδή εκπομπές αιχημού λόγου, παρεμβάσεων και κριτικής αντί για σινδονιάδες λογοτεχνίζουσες, αφιερώματα στη σύγχρονη τέχνη και τη θεωρία της ή προγράμματα για την πειραματική έκφραση, όπως συνέβαινε με αρκετή επιτυχία επί Γιώργου Τσαγκάρη. Όμως το να μην ακούω και τη μουσική που αγαπώ, αυτό πάει πολύ. Ο κ. Παπαδημητρίου είναι ελλιπής για τη θέση αυτή, την οποία ουσιαστικά ΔΕΝ έχει ανάγκη αλλά τη στερεί από κάποιον άλλο αξιότερό του. Η κυβέρνηση τι λέει επ' αυτού;

Μάνος Στεφανίδης

ΥΓ.: Ο κ. Δημήτρης Παπαδημητρίου είναι γιος του κ. Στέλιου Παπαδημητρίου, πρώην προέδρου του Ωνασείου ο οποίος παραιτούμενος διόρισε τον άλλο του γιο ως νέο πρόεδρο, πράγμα που έπραξαν και τα άλλα δύο μέλη του πρώην Δ.Σ. Έκτακτα!

ΜΟΛΥΒΙΣ

- Άκου ο Μίκης μας έδωσε αγωγή ψυχής!
- Αυτό φιλοφρόνηση ήταν τώρα;
- Καλεσμένος κι ο παντός καιρού κ. Σαββόπουλος.
- Αυτός που τραγούδησε για τα Θεοδωράκια και τα Χατζιδάκια.
- Τραγούδησε μάλιστα ένα τραγούδι από τον έναν Όμηρο, όπου κάποιος στίχος λέει το παροιμιακό «δεν ήμουν εθνικόφρων».
- Εμείς όμως θυμόμαστε τις περατζάδες του σε στρατόπεδα με τον Βαρβιτσιώτη και τις συγγνώμες του που έβγαλε τρελόχαρτο για να μην πάει φαντάρος!
- Και τις περιorthoδοξίας κορώνες του.
- Και τις πασοκίες του βεβαίως...
- Καλεσμένος κι ο Κιτρινομάκης.
- Εδώ κανένα σχόλιο.
- Η πολιτική επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά!
- Μόνον ο κλώνος μπορεί να εξηγήσει την πρόσκληση.
- Ίσως και το αειφορικό δίδυμο Τσουκαλά-Βέλτσου...
- Ευτυχώς δίπλα στον Μίκη, ο αειθαλής Μανόλης Γλέζος και παραδίπλα η Μ. Δημητριάδη, ο Λ. Χαλκιάς, κι ο Μ. Ρασούλης που έσωσαν τα προσχήματα.
- Μια φλου εκπομπή, από έναν φλου παρουσιαστή, σε μια φλου εποχή.
- Όλα είναι φλου, όπως έλεγε ο «Μπάμπης» του μακαρίτη Σιδηρόπουλου...

Ν.Μολ.

ΦΥΛΑΚΕΣ

Τα πράγματα στις ελληνικές φυλακές είναι πλέον πολύ σοβαρά, καθώς ο αριθμός των φυλακισμένων έφτασε τους 10.000. Και η αιτία δεν είναι τόσο η αύξηση της εγκληματικότητας όσο η υπερβολική αυστηρότητα που επιδεικνύουν οι ανακριτές στην εφαρμογή του μέτρου της προφυλάκισης και η καθυστέρηση που παρατηρείται στην έκδοση αποφάσεων, που συχνά φτάνει έως και τα 10 χρόνια. Την άσχημη εικόνα που επικρατεί στο σωφρονιστι-

κό σύστημα παραδέχθηκε και ο ίδιος ο πρόεδρος του Αρείου Πάγου Ρωμύλος Κεδίκογλου καλώντας τους δικαστές να μην εξαντλούν την αυστηρότητά τους στις προφυλακίσεις και να κρίνουν με επιείκεια. Ας περιμένουμε λοιπόν να ολοκληρωθεί το έργο της κάθαρσης στα κυκλώματα των δικαστικών, ελπίζοντας ότι θα πάρουν σειρά και τα άλλα προβλήματα της δικαιοσύνης...

Σως

Η ΑΥΤΟΔΙΚΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΑΣΤΕΣ ΤΗΣ

Αισθήματα θλίψης και αγανάκτησης διακατέχουν κάθε Κρητικό, αλλά και κάθε δημοκρατικό πολίτη για τα θλιβερά γεγονότα που διαδραματίστηκαν έξω από το πρωτοδικείο Ηρακλείου. Μια δράκα μελών της ευρείας οικογένειας Βρέντζου μας γύρισε δεκαετίες πίσω, μας θύμισε θλιβερούς καιρούς, κατά τους οποίους διώκονταν το φρόνημα και κυριαρχούσε η ωμή βία της αυτοδικίας.

Είναι αυτονόητη η άμεση καταδίκη αυτής της φασίζουσας συμπεριφοράς. Όμως ταυτόχρονα είναι αναγκαίο να επιχειρήσουμε να ερμηνεύσουμε τις βαθύτερες αιτίες της.

Για να κατανοηθεί το φαινόμενο είναι ανάγκη να λάβουμε υπόψη μας τη δομή και τους θεσμούς της παραδοσιακής κοινωνίας της Κρήτης, την πα-

τριαρχική οργάνωση της ευρείας οικογένειας, τους ιδιαίτερα στενούς δεσμούς αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της και τη διαμόρφωση μιας συλλογικής συνειδήσης και ευθύνης. Οι δράστες πίστευαν ότι είχαν χρέος να ενεργήσουν έτσι, υπερασπιζόμενοι την τιμή της ευρείας οικογένειας. Κι αν αυτή η αντίληψη δεν απομυθοποιηθεί, το πρόβλημα θα διαιωνίζεται.

Είναι αλήθεια, η τριανταφυλλοπούλεια δημοσιογραφία έχει υπερβεί πολλές φορές τους κανόνες της δεοντολογίας. Χαρακτηρίζεται από την εντυπωσιοθηρία και την εντυπωσιολογία, παρεμβαίνει βίαια και παράνομα στη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής, εστιάζει το ενδιαφέρον της στη «μαύρη όψη» της κοινωνίας μας και διεκδικεί θέση κήνσορα της δημόσιας ζωής.

Όλα αυτά, όμως, ούτε καν ελαφρυντικά δεν προσφέρουν στους δράστες αυτών των αποτρόπαιων πράξεων.

Μανόλης Χατζηνάκης

ΥΓ.: Δεν είναι η Κρήτη των τραμπούκων του Ηρακλείου αυτή που με γέννησε. Η δική μου Κρήτη, αγαπησιάρα και φιλόξενη, αντάρτισσα και ειρηνοφόρα, ατίθαση και περήφανη, χαρίεσσα και ερωτική, καταφυγή και ενδιαίτημα. Είναι η Κρήτη της παρρησίας και των κορυφαίων εξάρσεων, των πλούσιων αισθημάτων και των υψιπετών πτήσεων, των δημοκρατικών καταβολών και των ανοιχτών οριζώντων, της ανθρωπιάς και της ευαισθησίας. Κι αυτή την Κρήτη πρέπει να περιφρουρήσουμε ως κόρη οφθαλμού.

ΙΠΤΑΜΕΝΗ ΜΙΜΗ

Φαίνεται ότι η κ. Δήμητρα Λιάνη δεν ενδιαφέρεται πλέον για πολιτική καριέρα, εξ ου και έχει στραφεί με ιδιαίτερο ζήλο να δίνει συνεντεύξεις περί ανέμων και υδάτων, και δη για τον νέο ερωτικό της δεσμό. Γιατί, ρε παιδιά των ιδιωτικών καναλιών, δεν την καλείτε να μιλήσει και για το μέλλον της Ολυμπιακής; Έχει άλλωστε μεγάλη πείρα από τα ένδοξα χρόνια της εταιρείας επί Ακριβιάκη...

Σως

Κανένα βήμα εμπρός και δύο πίσω

του Στέφανου Προτεστάκι

Όπως τα καρφιά, σκουριάζουν κάποτε και τα όνειρα με τον καιρό.

Τάκης Βαρβιτσιώτης

—Quo vadis, ω Νέα Δημοκρατία; Πόσο περισσότερο μεταλλαγμένες θα είναι οι μεταρρυθμίσεις που σκοπεύεις να εφαρμόσεις; Πόσο επίσης κατάφωρα αντιλαϊκές, στο πλαίσιο μιας Realpolitik η οποία δήθεν δεν μπορεί να πράξει αλλιώς; Δεν «βγαίνει», βλέπετε, η κυβέρνηση οικονομικά και η εύκολη λύση είναι αυτή που ήταν πάντα: περαιτέρω συμπίεση της μεγάλης μάζας των χαμηλόμισθων, των συνταξιούχων και των απειλημένων της αγοράς εργασίας. Η ίδια Realpolitik επιτάσσει επιπλέον περιστολή του κοινωνικού κράτους υπέρ ενός κράτους που αποφασίζει και διατάσσει ανατροπές των παγιωμένων εργασιακών σχέσεων, πάντα υπέρ του κεφαλαίου και εις βάρος των εργαζομένων, «για το καλό της πατρίδας». Προς την οποία τουλάχιστον θα έπρεπε να γίνει κάποια επίκληση από επίσημα χείλη. Και να μην ακούγεται μόνον ο οξύθυμος πρόεδρος του ΣΕΒ, το νεαρό της ηλικίας του οποίου δεν συγχωρεί την προπέτειά του. Θα μου πείτε βέβαια πως δεν υπάρχει συνδικαλισμός χωρίς κομματικά πρόσχημα για ν' αντικρούσει αποτελεσματικά την αντιλαϊκή λαίλαπα. Όπως δεν υπάρχει και πειστική αντιπολίτευση για να υποστηρίξει το δίκαιο των χειμαζομένων στρωμάτων αυτόν τον δύσκολο χειμώνα που μας έρχεται.

Όσο περνά ο χρόνος τόσο πιο πολύ η

Ν.Δ. μοιάζει με τους εκσυγχρονισμούς και οι ελιές του κ. Σημίτη μεταναστεύουν στις παριές του νυν πρωθυπουργού. Συγκεκριμένες, στιγνά νεοφιλελεύθερες επιλογές, κρατισμός παρά τις ιδιωτικοποιήσεις στο πόδι, σπάτα-

πατρίδα. Γυμνοί από πραγματικούς γνώστες και φορείς καινοτόμων ιδεών, αδιάλλακτοι προς τις προτάσεις της Αριστεράς, αλλά πνιγμένοι στους σφουγγοκωλάριους, κωλώνουν εμπρός σε μια καθημερινότητα που τους πλακώνει όπως τον Σίσσυφο η πέτρα του.

Γι' αυτό καταφεύγουν στην εύκολη λύση της χρήσης ή και κατάχρησης των οικονομικών δεικτών, οι οποίοι τάχα περιγράφουν μια πραγματικότητα και προδικάζουν το δέον γενέσθαι για την αντιμετώπισή της. «Προσομοιώσεις», που θα 'λεγε και ο πεφιλημένος διανοούμενος των εκσυγχρονιστών Μπωντριγκιάρ. Εφόσον οι οικονομικοί δείκτες και σήμερα και χτες δεν είναι τα θέσφατα κάποιας μηχανοκίνητης Πυθίας, αλλά το γραμμικό απείκασμα ενός τρισδιάστατου όλου που περιέχει τις προσπάθειες που καταβάλλουμε για κάτι καλύτερο όλοι εμείς οι πολίτες χωρίς συσπαστική φωνή και που συ-

νηρεί τις ελπίδες όσων χρειάζονται κάτι περισσότερο από μια οικονομίστικη ρετσέτα για να συντηρηθούν. (Η παιδεία κι ο πολιτισμός δηλαδή που μας υπεσχέθη με γαλαντόμο ευφράδεια ο κ. πρωθυπουργός).

Εγώ δεν μπορώ να κρίνω την πολιτική για τις ΔΕΚΟ, αν και έχω άποψη, ούτε να προχωρήσω σε βαθυστόχαστες οικονομικές αναλύσεις, αφού δεν είναι αυτό το γνωστικό μου αντικείμενο. Αν όμως χρησιμοποιήσω την πολιτική περί τον πολιτισμό ή την παιδεία ως όνυχια συμπερασμάτων, τότε ο λέων θα μετα-

λο, ανοικονόμητο κράτος που περιορίζεται μόνο λεκτικά, αλλά και κάτι πιο οδυνηρό: Σιγά σιγά κι αυτή η εξουσία δείχνει τις πραγματικές της δυνατότητες αλλά και τις δεσμεύσεις που την κατατρύχουν εντός όσο και εκτός, καθώς ευθυγραμμίζεται πλήρως με 'τα κλέη -για τα χρέη δεν το συζητώ- των προηγούμενων. Χωρίς συνείδηση, φευ, και τρόμο της ιστορίας και οι νυν κυβερνήτες μας, εκστομίζουν μεν εύκολα πατριδοκαπηλικά συνθήματα αλλά δεν πείθουν ότι έχουν συλλάβει στο βάθος την χρόνια κρίση που ταλανίζει αυτή την

μορφωθεί στην αρκούδα της γνώριμης, παραδοσιακής Δεξιάς, η οποία φορά -πάντως- καλλωπιστικό πέπλο με την υπογραφή στην ούγια «μεσαίος χώρος». Ο Καραμανλής λοιπόν των μεταρρυθμίσεων και των αλλαγών, του αγώνα εναντίον της διαφθοράς και της αναξιοκρατίας βρίσκεται όλο και περισσότερο παγιδευμένος σ' ένα δίχτυ που δημιούργησε ο ίδιος και οι επικρινοί του τακτικισμοί και οι εξαγγελίες: πρόνοια για τα λαϊκά στρώματα, κράτος δικαίου και καθαράς, υπέρβαση των διαχωριστικών στεγανών, άνοιγμα προς την Αριστερά, αξιοποίηση των άριστων χωρίς κομματικές παρωπίδες, μείωση του σπάταλου δημοσίου τομέα κ.λπ.

Όλα τ' ανωτέρω εξαγγέλθηκαν αλλά δεν πραγματοποιήθηκαν, ενώ αντίθετα η εξουσία του εμφανίζεται όλο και πιο ανταρχική και διεφθαρμένη όπως εξάλλου κάθε εξουσία. Ένας πραγματικά καινοτόμος θεσμός όπως ο ΑΣΕΠ κουρελιάζεται μέσω των συνεντεύξεων, μικροί και μεγάλοι κομματοπατέρες σηκώνουν κεφάλι μιζάροντας στο όνομα των γαλάζιων παιδιών, συγκεκριμένοι υπουργοί έριξαν νέες γέφυρες προς τον Κόκκαλη ή τον Λαμπράκη, το ΥΠΠΟ υποχωρεί στις απαιτήσεις του Megaron Plus παρά τις αυστηρές δηλώσεις του 2004, και το χειρότερο απ' όλα: Η κυβέρνηση υποχωρεί στις μεσαιωνικές αξιώσεις του αρχιεπισκόπου που απαιτεί να εξισωθούν οι ιερατικές σχολές με τα πανεπιστήμια και να εισάγονται τα «παιδιά της εκκλησίας» με επιστολή του οικείου δεσπότη, σαν αυτή του Βαβύλη, και με πιστοποιητικό παρθενίας - γιατί όχι; (εξάλλου τα «κουσούρια» θα αποκτώνται κατά τη διάρκεια των σπουδών). Θα μου πείτε βέβαια ότι η Ν.Δ. ξέβησε παλαιότερο νομοσχέδιο του Πετράκη του Ευθυμίου, το οποίο πάντως απέρριψε τότε ο κ. Σημίτης. Προς τιμήν του. Ο κ. Καραμανλής όμως φαίνεται ότι δεσμεύεται από το Ιερατείο, ενώ συγχρόνως έχει στο νου του και τη Δεξιά του Κυρίου. Έτσι όμως μεταρρύθμιση δεν γίνεται. Ούτε βέβαια περνάει κάποιο αισιόδοξο μήνυμα στην κοινωνία ευρύτερα. Εκτός κι αν ξέχασε ο κ. πρωθυπουργός τα πολιτικά και τα διπλωματι-

κά προβλήματα που του δημιούργησε ο κ. Χριστόδουλος και με το Πατριαρχείο Ιεροσολύμων και με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αλλά και με το θέμα των ταυτοτήτων και με τους λεονταρισμούς του κ. Άνθιμου πρόσφατα. Επίσης με τα αιτήματα για συνεδριακό κέντρο στο δάσος του Καρέα, για πολυώροφο ξενοδοχείο στο οικόπεδο Ριζάρη στο Κολωνάκι κ.λπ.

Όλα τα ανωτέρω συνιστούν πολιτικά ζητήματα που αφορούν άμεσα τον πρωθυπουργό και βαρύνουν τον ίδιο κι όχι τους συνεργάτες του. Η εικόνα του συναινετικού άρχοντα που υπερηφιά τα μικροκομματικά χαρακώματα για να προχωρήσει σε υπερκομματικές συνθέσεις μπορεί να ισχύει στην τελευταία ταινία του Χάρι Πότερ αλλά όχι σ' αυτήν εδώ την εσχάτη της Βαλκανικής. Το τρίπτυχο «πατρίς, θρησκεία, οικογένεια» αντιφεγγίζει το προσομοίωμά του στον πάτο της λίμνης, ακόμη και σήμερα στην επικράτεια του ουδέτερου ιδεολογικά μεταμοντέρνου. Μόνο που πια τέτοια συνθηματολογία δεν απηχεί κανέναν, ούτε καν μια φανταστική ναϊβιτέ μιας ασαφούς εκλογικής πελατείας. Στην digital εποχή μας τα στρατηγικά κόλπα κινούνται αλλιώς: διαφορετικά καταντούν κεφαλοκλειδώματα.

Ο κ. Καραμανλής φέρει πια αμέριστα την ευθύνη και για τα αλλοθι-κά ελληνικά του κ. Τατούλη και για τις ποικίλες αρπαχτές που ξεκίνησαν ήδη τα αιώνια τρωτικά του γκουβέρνου και για το χάλι της ΕΡΤ με τους παρατρεχάμενους του κ. Παναγόπουλου (που αποχωρεί οσονούπω). Επίσης και για τους ηρακλειδείς της «επανίδρυσης του κράτους» (μας) που επέλεξε ο ίδιος και οι οποίοι αδυνατούν να λειτουργούν πια ως κυματοθραύστες του κύρους του. Το «λιγότερο κράτος» είναι δική του επιλογή μόνο που δεν επιτρέπεται να ισχύει σε τόσο νευραλγικούς και ευαίσθητους τομείς όπως είναι η υγεία, ο πολιτισμός ή η παιδεία. Τα αμερικάνικα μοντέλα που γίνονται εδώ πρότυπα προς μίμηση, βούλιαξαν θεαματικά στις πλημμύρες της Ν. Ορλεάνης. Ας μην πλημμυρίσει ανάλογη φυσική ή φανταστική λάσπη και την πατρίδα μας. Ο κ. πρωθυπουργός έχει, ακόμη, χαρτιά στα χέρια του.

«Συμφέροντα»

Το επιχείρημα ότι «κάποια συμφέροντα» τον έχουν βάλει στο στόχαστρό τους, επιστράτευσε ο υφυπουργός Οικονομικών Αδάμ Ρεγκούζας, προκειμένου να απαντήσει στον σάλο που ξεσηκώθηκε από μια δήλωσή του προς τους τελωνειακούς να... μειώσουν το «γρηγορόσημο» που απαιτούν από τους πελάτες τους. Συγκεκριμένα, σε μια αποστροφή ομιλίας του στο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Τελωνειακών Υπαλλήλων, τον περασμένο Ιούνιο, ο κ. Ρεγκούζας είπε μεταξύ άλλων: «Θα ήθελα να σας παρακαλέσω επίσης και κάτι ακόμα. Με στόχο την αναβάθμιση και της εικόνας αλλά και της ουσίας της τελωνειακής Υπηρεσίας, να περιορίσετε εσείς από μόνοι σας, και ξέρω ότι μπορείτε να το κάνετε και το λέω τελείως φιλικά και τελείως επιεικά (sic!) θα έλεγα, να μειώσετε τα λεγόμενα γρηγορόσημα. Δεν κάνω κανένα σχόλιο πάνω σ' αυτό».

Προφανώς για κάποιους άγνωστους λόγους σκοπιμότητας, η δήλωση αυτή «κρατήθηκε» -από εκείνους φυσικά που είχαν τη δυνατότητα να το πράξουν- για τρεις και πλέον μήνες, πριν δοθεί στη δημοσιότητα. Ωστόσο, η δήλωση προκάλεσε από τη μια θυμηδία για τα λεκτικά «μαργαριτάρια» που περιελάμβανε, και από την άλλη οργή και αγανάκτηση για το περιεχόμενό της, που έδειχνε ότι ο υφυπουργός όχι μόνο γνώριζε, όπως κάθε πολίτης σ' αυτή τη χώρα άλλωστε, την έκταση του

και πολιτικός αμοραλισμός

επαχθούς φαινόμενα, αλλά επίσης το παραδεχόταν δημόσια και, πολύ περισσότερο, συμβούλευε τους δράστες απλώς να το περιορίσουν... Οπότε ήταν απόλυτα δικαιολογημένος ο σάλος που προκλήθηκε στην κοινή γνώμη αλλά και στα κόμματα της αντιπολίτευσης, ανεξάρτητα αν για το ΠΑΣΟΚ ήταν απλώς μια ακόμα ευκαιρία να εμπλουτίσει το αντιπολιτευτικό του οπλοστάσιο με νέα επιχειρήματα κατά της κυβέρνησης.

Έτσι, την περασμένη εβδομάδα, σε μια συζήτηση για νομοσχέδιο περί θεμάτων της κεφαλαιαγοράς, ο κ. Ρεγκούζας αισθάνθηκε την ανάγκη να αναφερθεί στο θόρυβο που προκλήθηκε από την παραίτησή του προς τους τελωνειακούς, την οποία πάντως αναγνώρισε ως λάθος του, να εκφράσει τη θλίψη του για το γεγονός ότι «η πολιτική υποτάσσεται στη μικροπολιτική, πίσω από την οποία συστοιχίζονται μικρά ή μεγάλα συμφέροντα» και να δηλώσει: «Δεν είναι η πρώτη φορά που γίνεται στο πρόσωπό μου (sic!) και θα πρέπει να προβληματίσει αυτή η στάση κάποιων συμφερόντων, που θέλουν ντε και καλά να με αποπέμψουν...»

Σύμπτωση: Πριν από δυο χρόνια, ο τότε πρωθυπουργός Κ. Σημίτης είχε καταγγείλει, επίσης από του βήματος της Βουλής, ότι συμφέροντα επιβουλεύονταν την κυβέρνησή του, λέγοντας μάλιστα κι εκείνο το περίφημο «μα είναι μόνο τα μέλη αυτής της κυβέρνησης που τα παίρνουν σ' αυτό τον τόπο;». Ήταν ο ίδιος που, πολύ πριν, είχε πρώτος αναφερθεί δημόσια στην ύπαρξη του επαχθούς «γρηγορόσημου» στις δημόσιες υπηρεσίες και είχε τονίσει την ανάγκη να παταχθεί το φαινόμενο.

Βεβαίως το «γρηγορόσημο» δεν είναι κάτι καινούργιο και φυσικά, για να είμαστε σοβαροί, δεν το ανακάλυψαν ούτε ο Κ. Σημίτης ούτε ο Αδάμ Ρεγκούζας. Ως ένα από τα κυριότερα στοιχεία της διαφθοράς που μαστίζει εδώ και δεκαετίες τη χώρα έχει περάσει με χί-

λιες μορφές στη ζωή του έλληνα πολίτη, καθώς δεν περιορίζεται μόνο στην τάξη των τελωνειακών, αλλά απλώνεται σε όλες τις δραστηριότητες της ελληνικής καθημερινότητας σε σχέση με το δημόσιο. Ασκεί μάλιστα «παιδευτικό» ρόλο στους πολίτες, διαιωνίζοντας μια καθαρά στρεβλή κατάσταση, από το δίκτυο της οποίας καμία πολιτική εξουσία, παρά τα περί του αντιθέτου κατά καιρούς –ακόμα και σήμερα– διακηρυσσόμενα, δεν μπορεί τελικά να ξεφύγει.

Αντίθετα διογκώνεται, καθώς οι πολιτικές παρατάξεις που εναλλάσσονται στην εξουσία επιμένουν σε σχεδιασμούς που υπηρετούν τις επιταγές του «ανταγωνισμού», της «παραγωγικότητας», της ελευθέρης –στην πραγματικότητα ασύδοτης– αγοράς, της ικανοποίησης του ιδιωτικού κεφαλαίου και γενικά όλων εκείνων που, ιδιαίτερα σήμερα, συνθέτουν τις ανάγκες της αποκαλούμενης νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, με παράλληλη καταστρατήγηση όλων των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Το τραγικό, μάλιστα, στην περίπτωση αυτή είναι ότι οι πολιτικές επιλογές των πόλων του δικομματισμού –όταν βρίσκονται βεβαίως στην εξουσία, γιατί είναι άλλο το τι λένε όταν βρίσκονται στην αντιπολίτευση– εξυπηρετούν τελικά τα συμφέροντα που ακριβώς καταγγέλλουν όποτε βρεθούν σε δύσκολη θέση. Και αυτό ακριβώς έκανε ο κ. Ρεγκούζας, όπως το έκανε προηγουμένως ο Κ. Σημίτης, αλλά και άλλοι πολιτικοί που βρέθηκαν κατά καιρούς κατηγορούμενοι για κακή πολιτική.

Συμφέροντα που φυσικά ποτέ δεν ονοματίζονται, ωστόσο κατά γενική εκτίμηση –ο κόσμος το 'χει τούμπανο– πρόκειται για απολύτως καλά οργανω-

μένα και κινούμενα σε συγκεκριμένους χώρους, από τους οποίους αμέσως ή έμμεσα υπαγορεύουν τις αξιώσεις τους προς την εκάστοτε πολιτική εξουσία, κι αλίμονο σε όποιον «κάνει νερά».

Συμφέροντα που ξεκινούν από τον χώρο των μεγάλων διαπλεκομένων, όπου γίνεται το μεγάλο φαγοπότη, περνούν στα μικρότερα συμφέροντα συγκεκριμένων –και κατά τεκμήριο ευνοημένων– κλάδων εργαζομένων, για να φτάσουν σε στενότερα συμφέροντα πολιτικών αντιπάλων, ή ακόμα και ομάδων πολιτών, αναλόγως, από το ένα ή το άλλο πολιτικό κόμμα. Κοντολογίς, συμφέροντα γύρω και μέσα από τα οποία διασπαθίζεται ο δημόσιος πλούτος, υποθηκεύοντας χρόνια τώρα το μέλλον του τόπου, πράγμα που γίνεται αντιληπτό ολοένα και περισσότερο.

Το να καταγγέλλει λοιπόν ένας πολιτικός ότι καταδιώκεται από «κάποια» συμφέροντα, τα οποία επιζητούν τάχα τον πολιτικό αφανισμό του, δεν είναι παρά μια απλοϊκή και εντελώς λαϊκίστικη δικαιολογία, εύληπτη, όπως νομίζουν, από το πόπολο, η οποία ταυτόχρονα κλείνει τα στόματα των άλλων, εκείνων που γνωρίζουν και που έτσι κι αλλιώς δεν έχουν καμία διάθεση να μιλήσουν. Τούτέστιν, ένας άνευ προηγουμένου πολιτικός αμοραλισμός, ο οποίος, πέρα από το ότι θίγει τους ίδιους, πράγμα που είναι δική τους επιλογή, προσβάλλει κατάφωρα και τη νοημοσύνη των πολιτών.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Πού είναι ο προεκλογικός Καραμανλής;

του Βασίλη Ζήση

Τον τελευταίο καιρό, όταν ξυπνώ το πρωί και μπαίνω στο διαδίκτυο για να δω την καθημερινή ειδησεογραφία, παθαίνω, καθημερινά σχεδόν, παράκρουση. Νομίζω ότι ξαναζώ το κατά ΠΑΣΟΚ «βρόμικο '89»: «Σκάνδαλα» επί «σκανδάλων», «παράνομοι διορισμοί», «απολύσεις αντιφρονούντων», «κυβερνητικός αυταρχισμός», «εγκαθίδρυση μονοκομματικού κράτους». «Τι έγινε;», διερωτώμαι με τις τσίμπλες στα μάτια. Ακόμα το ΠΑΣΟΚ και ο Ανδρέας Παπανδρέου κυβερνούν αυτόν τον τόπο; Κατεβάζω όμως μια χούφτα ηρεμιστικά και επανέρχομαι στην πραγματικότητα. Αυτά που διαβάζω κι εκείνα που ακούω συμβαίνουν επί κυβέρνησης Καραμανλή, μιας κυβέρνησης η οποία εξελέγη πανηγυρικά με σημαία της την πάταξη της διαφθοράς και τη διαπλοκής.

Αργότερα, προς το μεσημέρι και ύστερα από αρκετές ασκήσεις γιόγκα και αυτοελέγχου, προσπάθω να δω την κατάσταση πιο ψύχραιμα. Όπως και να το κάνουμε η κυβέρνηση αυτή δεν είναι συλλήβδην διεφθαρμένη επειδή «η Νατάσ-

σα αγόρασε παπούτσια αξίας 400 ευρώ στη Θεσσαλονίκη», ούτε επειδή ο Ρεγκούζας είπε μια βλακεία για το «γρηγορόσημο», ούτε επειδή ο πρωθυπουργός ανέχεται τον θείο του τον Αχιλλέα, ούτε επειδή ο Ρουσόπουλος διόρισε τον ανιψιό του σε κρατική τράπεζα.

Αυτή η κυβέρνηση δεν είναι « διεφθαρμένη » επειδή αυτό προσπαθούν να θεμελιώσουν στην κοινή γνώμη τα ΜΜΕ της διαπλοκής και οι επιφανείς εκπρόσωποί τους σαν τον Κακαουνάκη και τους άλλους που τους ξέρουμε όλοι πλέον.

Αποτελεί όμως κορυφαία επίδειξη ανεπάρκειας (αν όχι ανικανότητας) η προφανής σε όλους μας πλέον αδυναμία των αρμόδιων κυβερνητικών επιτελείων να απαντήσουν στην ενορχηστρωμένη από τη διαπλοκή και τα μέσα ενημέρωσής της επίθεση εναντίον της κυβέρνησης Καραμανλή. Δεν είναι δυνατόν να αφήνουν τον Πάγκαλο, τον Τσοχατζόπουλο και τον Καρχιμάκη να εμφανίζονται ως τιμητές του δημόσιου βίου μαζί με τους άλλους συνένοχους της απύθμενης διαφθοράς στην οποία βύθισε τη χώρα το ΠΑΣΟΚ.

Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Η αδυναμία της κυβέρνησης να απαντήσει πειστικά στην ενορχηστρωμένη επίθεση έχει τις αιτίες της στη λογική της «συναινετικής διακυβέρνησης» που επικράτησε μετά την πανηγυρική εκλογική νίκη της ΝΔ. Ενώ η κυβέρνηση εξελέγη με σημαία της την πάταξη της διαπλοκής και της διαφθοράς, στους 18 μήνες που πέρασαν επικράτησε πλήρης ατιμωρησία, δεν έπεσε ούτε ένα κεφάλι, δεν διώχθηκε ούτε ένας διαπλεκόμενος επιχειρηματίας, δεν τιμωρήθηκε ούτε ένας διεφθαρμένος κρατικός υπάλληλος. Μόνο το σκάνδαλο των TOR βρήκε η κυβέρνηση να στείλει στη δικαιοσύνη και στο τέλος έγινε ρεζιλι και γι' αυτό εξαιτίας της ανικανότητας ή της δολιότητας ορισμένων.

Είναι άραγε τυχαίο ότι η στάση των ΜΜΕ προς την κυβέρνηση άλλαξε προς το επιθετικότερο, όταν έληξε άδοξα η υπόθεση του «βασικού μετό-

χου»; Μήπως εξέλαβαν την υπόθεση αυτή ως αδυναμία της κυβέρνησης; Η απάντηση είναι δυστυχώς θετική, επειδή η ακατανόητη, για την κοινή λογική, ασυλία που χορηγήθηκε στους υπεύθυνους της διαφθοράς συνοδεύτηκε από την άλωση του κυβερνητικού μηχανισμού από τους διαπλεκόμενους. Έτσι, οι στυλοβάτες του «συστήματος ΠΑΣΟΚ» βρήκαν πρόσφορο έδαφος για να μεταλλαχθούν σε «σύστημα ΝΔ»; Κορυφαία στελέχη της κυβέρνησης δίνουν απευθείας αναθέσεις σε εκείνους που οι ίδιοι επέκριναν προεκλογικά ως διαπλεκόμενους. Άλλοι φωτογραφίζονται δημοσίως ή συζητούν κατ' ιδίαν με πρώην ορκισμένους εχθρούς της ΝΔ και του Κ. Καραμανλή. Ποια είναι λοιπόν τα συμπεράσματα που μπορεί να βγάλει η δυστυχής κοινή γνώμη από όλα αυτά; «Η διαφθορά αυξάνεται και δεν αντιμετωπίζεται – εκτιμά η πλειοψηφία των πολιτών», σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας δημοσκοπήσης.

ΩΣ ΕΔΩ ΚΑΙ ΜΗ ΠΑΡΕΚΕΙ...

Μιλώντας τη Δευτέρα σε συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΔ ο Κώστας Καραμανλής επεσήμανε μεταξύ άλλων ότι: «Η ανοχή μας σε φαινόμενα διαφθοράς είναι μηδενική... Δεν θα μας σταματήσουν οι δυνάμεις του βολέματος και της αδράνειας, είμαστε σε μετωπική σύγκρουση μαζί τους... Ως εδώ και μη παρέκει. Το λέω και το εννοώ». Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι αυτές είναι οι προθέσεις του πρωθυπουργού. Ποιος όμως μπορεί να πει το ίδιο και για τον κυβερνητικό, τον κρατικό και τον κομματικό μηχανισμό; Ποια ήταν τα αποτελέσματα της εφαρμογής των εκάστοτε διακηρύξεων του πρωθυπουργού εναντίον της διαφθοράς; Το θάψιμο της υπόθεσης του Χρηματιστηρίου; Τα πισωγυρίσματα στις υποθέσεις του κρατικού τζόγου; Η ανταμοιβή του «εθνικού προμηθευτή» των Ενόπλων Δυνάμεων με άλλα 300 άρματα; Οι απευθείας αναθέσεις σε άλλους στυλοβάτες του «συστήματος ΠΑΣΟΚ»; Πώς είναι δυνατόν όλοι να επιρρίπτουν τις ευθύνες για τη σημερινή κατάντια της χώρας στη διαφθορά των προηγούμενων

κυβερνήσεων και κανείς να μην λογοδοτεί στη δικαιοσύνη;

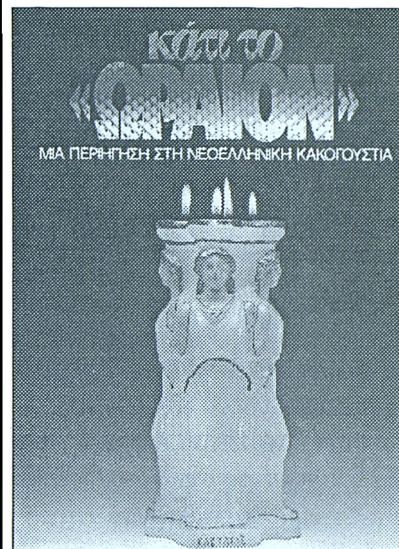
Δεν τσάκισε τη διαπλοκή ο Κ. Καραμανλής όταν μπορούσε· και αυτό πληρώνει τώρα και ο ίδιος και η κυβέρνησή του. Μέσω του νόμου για τον «βασικό μέτοχο» και άλλα ανόητα εγχειρήματα, μέσω των συναντίσεων επιφανών κυβερνητικών παραγόντων με διάφορους εθνικούς και μη προμηθευτές, μέσω των απευθείας αναθέσεων σε άλλους, η κυβέρνηση έχασε τον βασικό συνενωτικό ιστό της, που ήταν ο αγώνας εναντίον της διαπλοκής. Με επιχείρημα τον αμφιλεγόμενο μεσαίο χώρο προσπάθησε να προσεταιρισθεί το «σύστημα ΠΑΣΟΚ» και φάνηκε υποχωρητική στα διαπλεκόμενα συμφέροντα. Τα οποία μόλις κατάλαβαν την αδυναμία της άρχισαν την αντεπίθεση.

ΤΑ ΜΜΕ ΚΑΙ ΟΙ ΣΙΩΠΩΝΤΕΣ

Η κυβέρνηση δεν έδωσε έγκαιρα σημασία στα εγγενή λάθη και τις παγίδες που εγκυμονούσαν, στην μετεκλογική τακτική της. Κυρίως επειδή βασίστηκαν στην αδυναμία του ΠΑΣΟΚ και του αρχηγού του να αρθρώσουν έναν πειστικό αντιπολιτευτικό λόγο. Πίστεψαν επίσης ότι μέσω του «βασικού μέτοχου» θα μπορούσαν να κάνουν πιο ευνοϊκό για την κυβέρνηση τον συσχετισμό δυνάμεων στα ΜΜΕ. Και έκαναν φυσικά λάθος. Για τον απλούστατο λόγο ότι ο Γεώργιος Παπανδρέου του Ανδρέα είναι μόνο ο εκπρόσωπος ενός ολόκληρου συστήματος συμφερόντων που αργά ή γρήγορα θα ξαναβρεί τον βηματισμό του και μάλλον τον βρίσκει.

Και όπως έχουμε επανειλημμένα αναρωτηθεί, τι θα έχει να αντιπαρατάξει η ΝΔ σε λίγο καιρό απέναντι σε ένα ανανεωμένο ΠΑΣΟΚ, ή σε διαφορετικά «ΠΑΣΟΚ» στην αντιπολίτευση; Έναν κομματικό μηχανισμό που είναι στην πραγματικότητα συνασπισμός διαφορετικών φατριών, απευθείας συνδεδεμένων με την διαπλοκή; Και ποιος θα αντιπαρατάξει έναν πειστικό λόγο απέναντι στην ενορχηστρωμένη αντεπίθεση των ΜΜΕ; Εκείνοι που δεν έβρισκαν ούτε μία κουβέντα να γράψουν εναντίον της διαπλοκής τόσα χρόνια;

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

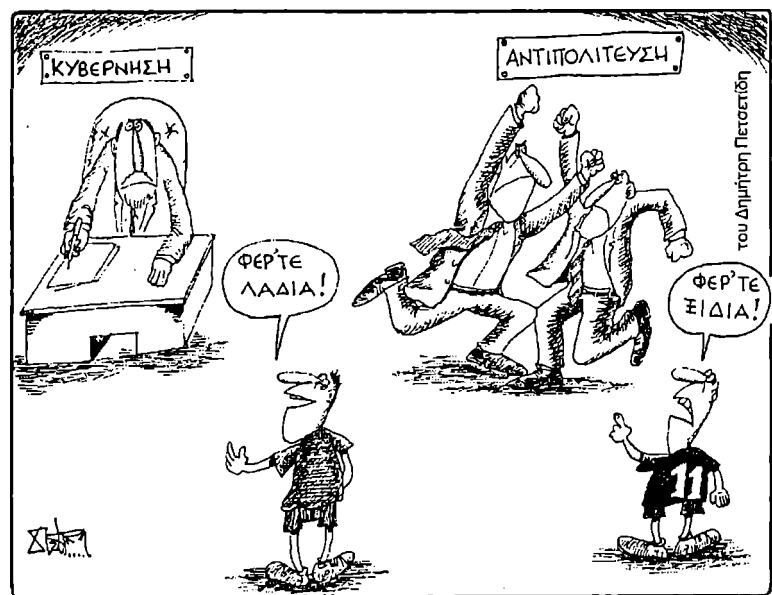
Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60,
115 21 Αθήνα,
τηλ.: 210-72.32.819

Το μαλακό υπογάστριο και ο κοινωνικός μιδριδατισμός

του Μανόλη Χατζηνάκη

Οι αλλεπάλληλες τελευταίες αποκαλύψεις που αναφέρονται στον τρόπο άσκησης της εξουσίας και στο ιδεολογικό της υπόβαθρο φέρνουν ξανά στην επιφάνεια τα προβλήματα της συναλλαγής, της διαφθοράς και της λειτουργίας της πολιτικής στο συγκεκριμένο θεσμικό και αξιακό σύστημα. Είναι κοινός τόπος ότι καθ' όλη τη διάρκεια του ελεύθερου ελληνικού βίου το κράτος δεν έχει σχεδόν ποτέ λειτουργήσει ως εγγυητής της εύρυθμης λειτουργίας του δημόσιου βίου. Ο κρατικός μηχανισμός υπήρξε υπανάπτυκτος, αποδιοργανωμένος και αντιλειτουργικός. Αποτελούσε έτσι πρόσφορο πεδίο πολιτικών και μικροπολιτικών παρεμβάσεων

Η πολιτική ήταν και διαδικασία διαμεσολάβησης ανάμεσα στον πολιτικό και τον πολίτη. Οι πολιτικοί έριχναν λάδι στα σκουριασμένα και βραδυκίνητα γρανάζια του κρατικού μηχανισμού, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση, τη διεύρυνση και την αναπαραγωγή της εκλογικής τους πελατείας. Σε πολλές δε περιπτώσεις η διαμεσολάβηση γινόταν στη βάση αμοιβαίων οικονομικών ωφελημάτων.

Το παράδειγμα των πολιτικών ακολούθησαν βαθμιαία οι κρατικοί λειτουργοί όλων των βαθμίδων, με συνέπεια το μπαξίσι, το γρηγορόσημο, η δωροδοκία και η δωροληψία να καταστούν αναγκαίες συνθήκες για τη διεκπεραίωση οποιουδήποτε αιτήματος.

Είναι αυτονόητο ότι σε περιόδους μαζικοποίησης και έξαρσης των κοινωνικών και πολιτικών κινημάτων και δημοκρατικής λειτουργίας της πολιτείας τα φαινόμενα αυτά περιορίζονται και περιθωριοποιούνται. Αντιθέτως, σε περιόδους ύφεσης και κρίσης πολλαπλασιάζονται και απειλούν το αξιακό σύστημα και την προοπτική της κοινωνίας.

Σε μια τέτοια παρακμιακή περίοδο ζούμε σήμερα. Βιώνου-

με δραματικά τη διάλυση του κοινωνικού κράτους, την όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων, την απομαζικοποίηση των κοινωνικών κινημάτων, την περιθωριοποίηση ευρέων μαζών, την υποβάθμιση της πολιτικής αξιοπιστίας και την προϋόυσα αποδόμηση των αξιακών και ιδεολογικών συστημάτων. Φυσικό συνακόλουθο αποτελεί ο πολλαπλασιασμός των φαινομένων κοινωνικής παθολογίας, εκφράσεις της οποίας είναι η συναλλαγή και η διαφθορά.

Η ρίζα του κακού ασφαλώς βρίσκεται μέσα στο ίδιο το σύστημα. Η διαφθορά αποτελεί δομική του αδυναμία. Το καθεστώς της οικονομίας της αγοράς και του χωρίς όρια ανταγωνισμού είναι ήδη ανήθικο από την ώρα που νομιμοποιεί τη ληστρική εκμετάλλευση του ανθρώπινου ιδρώτα και την ξεδιάντροπη λεηλασία του δημόσιου πλούτου. Είναι ήδη ανήθικο και αναξιοπύστο, όταν παραμένει απαθές και ανάλγητο απέναντι στον ανθρώπινο πόνο.

Όταν στοιχειώδεις αρχές του συστήματος είναι η ατομοκεντρική, άρα ιδιοτελής, θεώρηση της πραγματικότητας και η εμπορευματοποίηση των αξιών χρήσης, τότε τα παρακμιακά φαινόμενα διαφθοράς δεν αποτελούν απλές, σκληροειδείς

αποφύσεις, αλλά φυσιολογικές απολήξεις της λειτουργίας ενός κοινωνικού συστήματος αμοραλιστικού και αλλοτρωτικού.

Στο θερμοκήπιο της οικονομίας της αγοράς φύονται τα ευώδη σαπρόφυτα της συναλλαγής και της διαφθοράς.

Παρά ταύτα πάντα υπάρχει περιθώριο εναντίωσης στη σήψη και την παρακμή. Υπάρχει η δυνατότητα του προσωπικού παραδείγματος, της προσωπικής, ηθικής ακτινοβολίας και της κοινωνικής διαπάλης για την προβολή ενός άλλου ηθικού, ιδεολογικού και πολιτικού προτάγματος.

Πεποίθησή μου είναι ότι η σημερινή «κόπωση» των αριστερών κινημάτων στην Ευρώπη δεν οφείλεται μόνο στην κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης, αλλά και στην απώλεια της ιδεολογικής και ηθικής ηγεμονίας της αριστεράς.

Παρενθετικά σημειώνω ότι η επανάκτηση της ιδεολογικής ηγεμονίας είναι το μέγα ζητούμενο για την παγκόσμια αριστερά. Κι αυτό θα καταστεί δυνατό μ' ένα λόγο ανανεωμένο, σύγχρονο, άμεσο, ελκυστικό και με την προβολή του οράματος ενός άλλου, ελπιδοφόρου μέλλοντος.

Ζούμε, λοιπόν, σε μια περίοδο παρακμής. Ασφαλώς, αυτό που ζούμε δεν είναι προϊόν παρθενογένεσης, αλλά φυσική συνέπεια όχι μόνο των διεργασιών που συντελέστηκαν σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά και πολιτικών επιλογών και συμπεριφορών που σημάδεψαν τον τόπο μας την τελευταία τριακονταετία.

Είναι υπόλογοι απέναντι στην Ιστορία όλοι εκείνοι που ξέχασαν ότι το ανεπιληπτο ήθος είναι το κύριο γνώρισμα του έντιμου πολιτικού και ότι οι αξιακοί κώδικες αποτελούν το μαλακό υπογάστριο της πολιτικής και γενικότερα του δημόσιου βίου. Η διαπίστωση αναφέρεται στο σύνολο της πολιτικής και των πολιτικών. Ασφαλώς είναι απαράδεκτη και καταδικαστέα κάθε ηθική εκτροπή των αστών πολιτικών. Όταν, όμως, ο αριστερός πολιτικός εκποιεί τις αρχές του, διαπράττει έγκλημα καθοσίωσης. Από την αριστερά και τα στελέχη της έχουμε την αξίωση να σέβονται τις αρχές που συνθέτουν το ιδεολογικό τους υπόβαθρο.

Είναι υπόλογοι απέναντι στο λαό και την Ιστορία όλοι εκείνοι που άσκησαν εξουσία, ενσωματώθηκαν στο σύστημα, απεμπόλησαν αρχές, εγκατέλειψαν οράματα και διαχειρίστηκαν το μερίδιο της εξουσίας που τους παραχώρησε η άρχουσα τάξη με κυνισμό και πολιτική και οικονομική ιδιοτέλεια.

Όποιος υπονομεύει, διαβρώνει, υποσκάπτει το ηθικό υπόβαθρο της κοινωνίας διαπράττει κορυφαίο πολιτικό έγκλημα. Και η μαχητική εναντίωση σ' αυτές τις συμπεριφορές είναι η αυτονόητη στάση κάθε προοδευτικού πολίτη. Με το λόγο και την πράξη μας πρέπει να απομυθοποιήσουμε τα φαινόμενα, να αποκαλύψουμε προθέσεις, να σπλητεύσουμε συμπεριφορές και να προβάλουμε άλλα ιδεολογικά και ηθικά πρότυπα.

Φοβούμαι ότι οι πολιτικοί αναλυτές περιορίζονται στα επιφανόμενα, και τα πολιτικά κόμματα επιλέγουν την τακτική των στείρων αντιπαραθέσεων. Φαίνεται ότι δεν έγινε κατανοητό ότι οι μεθοδευμένες αποκαλύψεις έχουν έναν απώτε-

ρο πολιτικό στόχο πέρα από τη μάχη των βραχυπρόθεσμων εντυπώσεων.

Στρατηγικός πολιτικός στόχος είναι η αποδοχή, ή έστω η ανοχή του πολίτη απέναντι σ' αυτή τη νοσηρή πραγματικότητα. Ο ανευθυνούπευθυνος κ. Ρεγκούζας λόγου χάρι δεν είναι τόσοσ αφελής, ανώριμος και αμετροεπής. Ήξερε τι έλεγε. Ο κ. Ρεγκούζας και οι ομόσταυλοί του έχουν σοβαρότερες πολιτικές επιδιώξεις. Προσπαθούν να μας πείσουν ότι οφείλουμε να αποδεχτούμε την κοινωνία της ηθικής έκπτωσης και του αμοραλισμού. Την κοινωνία της αναίσχυντης συναλλαγής και της άκρατης εμπορευματοποίησης, όπου όλα έχουν το (υλικό) τίμημά τους.

Μας ποτίζουν με μικρές δόσεις δηλητηρίου που οδηγούν στην απάθεια, τη μοιρολατρία, την αδιαφορία, την παραίτηση, τη συνθηκολόγηση, στην απονέκρωση της κοινωνικής μας ευαισθησίας, δηλαδή στον πολιτικό και κοινωνικό μιθριδατισμό.

Και τότε θα είναι ευκολότερη η χειραγώγηση, η διαβουκόληση και η εκμετάλλευσή μας.

Είναι, επομένως, εμφανής η απόπειρα αναστροφής των ηθικών κωδίκων και κυριαρχίας ενός ισοπεδωτικού και ευνουχιστικού αμοραλισμού. Η αγελαία κοινωνία των υπηκόων έχει χτυπήσει προ πολλού την πόρτα μας. Αλήθεια, ακούμε τον «ήχο των κτιστών» ή ανεπαισθήτως οδηγούμαστε σε μια ζοφερή αυριανή κοινωνία με εκπλήσσοσα αυταρέσκεια;

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.),
της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας (EFPF) και
της Έθνικής Έταιρείας Ψυχοθεραπείας Ελλάδος (ΕΕΨΕ) (Μέλος της ΕΑΡ)

ΕΤΗΣΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Όμαδική Ψυχοθεραπεία - Ψυχοδράμα

Ψυχολογική Αξιολόγηση

Κοινωνική Ψυχιατρική - Κοινωνικοθεραπεία

Δυναμική της Οικογένειας

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΙΩΑΝΝΙΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πληροφορίες - Έγγραφο

Αθήνα: Γραμματεία του Α.Ψ.Κ. 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.
Τηλέφωνο: Γραφείο Μορφοποίησης 0651 75487, Τμήμα Τέλεφων 0651 21782.
Θεσσαλονίκη: Οργανισμός Μεταμόρφωσης 031/455.331, Τμήμα Τέλεφων 6.00 - 8.00 μ.μ.
Λογιστική Πανεπιστημίου 031 / 435.919, Διεύθυνση & Τμήματα: 6.00-8.00 μ.μ.
Κατεύθυνση: Λογιστική Σχολή 0251/38465, Τμήμα Τέλεφων 10.00 - 1.00 π.μ. & Τμήματα: 5.00-8.00 μ.μ.
Αθήνα: Σχολή Ψ. Λογιστικής 041 / 253108
Βόλος: Μαρία Άλυσσινου 0421 / 50349

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΗΛ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 6447.533-6435.980
FAX 6445.140 e-mail: igas-ops@otenet.gr • www.ops.gr

Κοινωνικός και πολιτικός χυλός

Με στόχο την αναβάθμιση της εικόνας και της ουσίας της τελωνειακής υπηρεσίας, ζητώ εντελώς φιλικά και επιεικά(!) να περιορίσετε από μόνον σας και να μειώσετε το γρηγορόσημο. **Αδάμ Ρεγκούζας**

Ο κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος επανήλθε στο θέμα του «γρηγορόσημου» μετά τον θόρυβο που ανακινήθηκε με τα όσα ειπώθηκαν από τον υφυπουργό Οικονομίας κ. Ρεγκούζα. Προφασιζόμενος την ιδιότητά του ως Προέδρου του ΣΕΒ επιβεβαίωσε κομπάζ μεν, ουσιαστικά όμως τα γνωστά σε όλους μας με τα λαδώματα.

Πριν από μερικά χρόνια, ο γενάρχης του Κινήματος Ανδρέας Παπανδρέου είχε πει τα ανάλογα αναφερόμενος στον Διοικητή της ΔΕΗ: «Να κάνει ένα δωράκι στον εαυτό του αλλά όχι και 500 εκατομμύρια!». Φράση-κλειδί που αποτέλεσε και το προωθητήριο σύνθημα στους απανταχού της επικράτειας Πασόκους να ξαμολυθούν στην καταλήστευση του δημοσίου χρήματος, με αποτέλεσμα να φτάσουν εκεί όπου έφτασαν τα πράγματα και να καθηλώσουν σήμερα το ΠΑΣΟΚ είτε σε αφωνία είτε σε φωνασκίες μη ακουόμενες.

Τις ίδιες ώρες πληροφορηθήκαμε ότι οι υπάλληλοι του ΟΣΕ στη Βόρεια Ελλάδα απέσυραν τα ασφαλιστικά μέτρα που είχαν επιτύχει εξαιτίας της χρήσης αμιάντου στα «καινούργια βαγόνια» και των κινδύνων που αυτή συνεπάγεται για την υγεία τους, επειδή τους δόθηκαν «μερικά ευρώπουλα».

Δεν γνωρίζουμε εάν ο κ. Ρεγκούζας αναφερόταν στο «επιεικά» όταν εδήλωνε στη Βουλή ότι όσα εγνώσθησαν από την ομιλία του στους τελωνειακούς «πάσχουν από κάποια φραστική ατέλεια επειδή ο λόγος ήταν από στή-

θους». Όμως είναι βέβαιο ότι ξεστόμισε εκείνη την έκκληση να «περιορίσουν και να μειώσουν το γρηγορόσημο». Τώρα πώς είναι δυνατόν να ξεπερνά αυτός και όλη η ΝΔ το θέμα του «γρηγορόσημου» ως ένα συγγνωστό αμάρτημα λόγου, μόνον η παντελής έλλειψη σχέσης της πολιτικής με την ηθική μπορεί να ερμηνεύσει.

Στον χώρο του πολιτισμού παρακολουθούμε όσα σε χαμηλούς τόνους ακούγονται για τη νέα διαπλοκή του Λαμπράκη με τη νεοδημοκρατική διακυβέρνηση. Ο κ. Τατούλης, λαύρος με το Μέγαρο και τα καμώματα του Συγκροτηματάρχη προ ολίγου χρόνου, τώρα είναι όλο χαμόγελα με τον κ. Λαμπράκη και συνεχίζει, μετά τον Ευ. Βενιζέλο και τους λοιπούς υπουργούς του παρελθόντος, να τον στηρίζει στη μανία του να καταβροχθίσει την Εθνική Λυρική Σκηνή. Λες και δεν υπήρχαν τα μύρια όσα (οικονομικά αλλά και θέματα λειτουργίας) με τα οποία θα έπρεπε προ πολλού ήδη να ασχοληθούν οι κρατούντες και να ερευνήσουν

τα πεπραγμένα του Μεγάρου. Όχι, αντί του ελέγχου, νέα προμολόγηση και «συνδρομή»!

Στη χώρα έχει από πολλού χρόνου διασπαρεί ένα σύνθημα: *Χυμήστε!* Πότε ξεκίνησε; Τα χρόνια της δικτατορίας, όταν καθιερώθηκε το «μπαλόσημο»; Παγιώθηκε και έγινε «τρόπος ζωής» στη χρυσή εικοσαετία ΠΑΣΟΚ + κυβέρνηση Μητσοτάκη; Το γεγονός είναι ότι η κοινωνία έχει μετατραπεί σε έναν χυλό – όπως πολύ προσφυώς το είχε διατυπώσει ο μακαρίτης παλαίμαχος δημοσιογράφος Κώστας Καλλιγιάς. Αυτός ο κοινωνικός χυλός, άνευρος, μεταλλασσόμενος και εξαλλασσόμενος έχει σκεπάσει όλον τον χάρτη, όλα τα κοινωνικά στρώματα της χώρας.

Αναρωτιέται άραγε κανείς, μετά από όλα αυτά, γιατί είμαστε όλοι πια βέβαιοι ότι διάφοροι όπως ο Γιάννος έχουν εισπράξει μίζες από τους γάλλους προμηθευτές για τις πειρατικές γαλέρες – συγγνώμη, φρεγάτες ήθελα να πω...

Χ. ΚΑΜΠΙΤΗΣ

ΜΕΛΕΤΗ

Ανακύπτουν συνεχώς ζητήματα και δεν προλαβαίνω να σας δώσω κατεύθυνση σωστή. Και έτσι πάτε στα πάνελ αδιάβαστοι. Σαν τον Παπαγιαννάκη που είπε ότι άμα ζητάμε να αναγνωρίσει η Τουρκία την Κύπρο, ουσιαστικά ζητάμε διχοτόμηση. Λοιπόν έχουμε και λέμε.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Εμείς εδώ είμαστε η Ελλάδα. Από κει είναι η Τουρκία. Άλλο κράτος. Έχουμε διαφορετικές κυβερνήσεις. Εμείς συνήθως ξεκινάμε από το δικό μας. Αυτό κοιτάμε πρώτα. Το άλλο, το απέναντι, το φροντίζουν οι κάτοικοί του.

ΚΡΑΤΗ

Έκανα αυτήν την βαθιά παρατήρηση, ώστε να έχουμε μία βάση συζητήσεως. Δεν είναι απλά τα πράγματα. Μπορεί να υπερδέξετε τα κράτη και

να νομίζεις ότι εκπροσωπείς το απέναντι. Επειδή είναι κοντά, υπάρχει ένας κίνδυνος συγχύσεως. Σαν τον Μολυβιάτη δηλαδή, και τον Γιωργάκη παλαιότερα, οι οποίοι πάντα μπλέκουνε αυτά τα δύο κράτη.

ΙΣΩΣ

Και έρχομαι στο προκείμενο. Να μπει η Τουρκία; Δεν είμαι σε θέση να απαντήσω, σας το λέω ευθέως. Εγώ, που είμαι και άσος σε κάτι τέτοια. Όχι ο Μολυβιάτης, που όσο και να 'ναι, υστερεί σε πολλά σημεία απέναντί μου.

ΓΡΗΓΟΡΟΣΗΜΟ

Πώς μπορείτε να ζητάτε από τον Γιωργάκη να απαντήσει, όταν δεν μπορώ εγώ ο ίδιος; Ο Καραμανλής; Αυτός μπορεί να απαντήσει καλύτερα, αλλά τώρα έχει το θέμα του γρηγορόσημου. Όταν το λύσει, τότε βλέπουμε. Σιγά σιγά, δεν μας πήρανε και τα χρόνια.

ΝΑΙ

Υπάρχουν δύο σοβαρά θέματα. Αν μπει, τότε δεν πρόκειται να καταλάβει τα νησιά του Αιγαίου. Ένα το κρατούμενο. Αν πάλι δεν μπει, τότε δεν θα έχει τι να κάνει τις ελεύθερες ώρες της και θα αρχίσει να μπαίνει στα νησιά. Αυτό είναι το επιχείρημα όσων λένε να μπει η Τουρκία. Δηλαδή του Λουκά Τσούκαλη, της

Δαμιανάκη, της Ντόρας και του Μπίστη.

ΟΧΙ

Πάμε τώρα στους άλλους, αυτούς που λένε να μην μπει. Διότι, λένε, άμα μπει, θα καταλάβουν τα νησιά οι Τούρκοι, αφού θα κινούνται ελεύθερα. Άμα τώρα δεν μπει, θα υπάρχουνε σύνορα, οπότε οι Τούρκοι θα κάτσουνε στην Τουρκία άφραγκοι, και εμείς θα ξεκοκαλίζουμε τα πακέτα. Αυτό λένε όσοι δεν θέλουν την Τουρκία μέσα.

ΤΣΙΟΥ

Ποιοι έχουν δίκιο; Δεν ξέρω. Νομίζω ότι οι πρώτοι ή είναι πολύ τσίου που λένε, δηλαδή χάνουνε λάδια κάπως, ή μας κοροϊδεύουν. Διότι άμα ο άλλος είναι σε θέση να καταλάβει τη Σάμο, τότε θα την καταλάβει. Δεν θα το παραλήψει επειδή θα τον απασχολεί ο Ντε Σουλτς στις Βρυξέλλες.

ΑΝΕΤΟΣ

Οι άλλοι πάλι νομίζουν ότι οι Τούρκοι έχουνε κάτσει όλοι μαζί στα σύνορα και περιμένουνε το σήμα να ξεχυθούνε. Ο Τούρκος παιδιά δεν γυρνοβολάει χωρίς λόγο. Κάθεται σίτι του συνήθως και περνάει με τα λίγα που έχει. Και άμα φύγει θα πάει στο Μόναχο, δεν θα πάει στη Θήβα.

ΒΕΤΟ

Επομένως ξαναγυρνάμε στο

ίδιο σημείο. Να μπει η Τουρκία; Εγώ λέω ότι το θέμα δεν με αφορά. Ας κάνει ό,τι νομίζει. Και όταν θα έρθει η κουβέντα στην Σύνοδο Κορυφής, απλώς θα βάλω ένα βέτο, από δω ίσαμε την Κύπρο. Και θα πω απλά, σαν αυστριακός πολίτης που είμαι, δηλαδή Βολιώτης αν με εννοείτε, ότι άμα η Τουρκία αναγνωρίσει την Κύπρο, άμα συμφωνήσει στα 12 μίλια, άμα κάτσει καλά, τότε θα την βάλω. Στο μέλλον. Τώρα δυστυχώς δεν γίνεται. Και θα σηκώσω το ποτήρι μου και θα πω στην υγεία του Μπλερ.

ΥΠΕΞ

Έτσι θα έκανα αν ήμουν ο έλληνας υπουργός Εξωτερικών. Αλλά όπως βλέπετε δεν είμαι. Βάλατε τον Γιωργάκη και τον Μολυβιάτη. Καλά να πάθετε. Ας βάζατε εμένα.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Μα, θα μου πείτε, τότε μπορεί η Τουρκία να επιτεθεί στα νησιά. Έχω τη λύση παιδιά και γι' αυτό το ενδεχόμενο. Άμα η Τουρκία επιτεθεί στα νησιά, τότε η αεροπορία και το ναυτικό, θα πάνε να πολεμήσουνε. Και να τα υπερασπίσουνε.

ΕΔΑΦΟΣ

Διότι έτσι γίνεται συνήθως στον κόσμο. Όταν έχεις έδαφος, το υπερασπίζεσαι. Αλλιώς το έδαφος θα βρει άλλον αφέντη.

Σφάζονται στα τελωνεία για το... «σύστημα ΠΑΣΟΚ»

του Θ. Τελωνειακού

Ο εμφύλιος που διεξάγεται εδώ και έναν τουλάχιστο χρόνο εντός της ΝΔ για το ποια ομάδα θα έχει το πάνω χέρι στα τελωνεία, έβγαλε στη φόρα και τη βρομιά που εδώ και χρόνια υπάρχει σε αυτό τον χώρο. Κοινό μυστικό μεταξύ των τελωνειακών είναι ότι η διαφθορά που κυριαρχούσε επί ΠΑΣΟΚ, αντί να καταπολεμηθεί, απλά άλλαξε πρόσωπα, ενώ οι μίζες που δίδονταν στα κυκλώματα του «συστήματος ΠΑΣΟΚ», τώρα εισπράττονται από τη «νέα κατάσταση», που φυσικά δεν θυμίζει καθόλου την προεκλογική περίοδο. Πολύ περισσότερο, τα παλαιά κυκλώματα διεφθαρμένων υπαλλήλων, διευθυντικών στελεχών του κρατικού μηχανισμού και ατόμων του υποκόσμου, όχι μόνον δεν έχουν διαλυθεί, αλλά αντίθετα πέρασαν στον έλεγχο «νέων αφεντικών».

Τυπικά η αφορμή για να ανοίξει το καπάκι των αποκαλύψεων γύρω από τα τελωνεία ήταν η δράση κυκλώματος που κατάφερε να εισαγάγει παράνομα, αρχικώς επί ΠΑΣΟΚ, αλλά και επί ΝΔ, πολυτελή αυτοκίνητα. Το εντυπωσιακό είναι μάλιστα ότι οι πρώτες εκατό περιπτώσεις λαθραίων που αποκαλύφθηκαν σε τελωνείο του Πειραιά, ήταν αυτοκίνητα που εισήχθησαν επί κυβερνήσεως Νέας Δημοκρατίας και με νέο διευθυντή εκεί. Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι επίσης ότι στα πρώτα στάδια της διερεύνησης της υπόθεσης, σύμβουλος υπουργού (όχι του κ. Ρεγκούζα) *παρενέβη και ζήτησε «να πέσει στα μαλακά» πρόσωπο που εμπλέκεται στην υπόθεση.*

Όπως όλα δείχνουν όμως, δεν πρόκειται ούτε για το πρώτο ούτε για το τελευταίο κύκλωμα. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, μόλις τις προηγούμενες εβδομάδες αποκαλύφθηκαν δύο νέα κυκλώματα εισαγωγών πολυτελών ΙΧ με πλαστά πιστοποιητικά. Μέχρι στιγμής ουδεμία ανακοίνωση γι' αυτή

την καινούργια υπόθεση έχει γίνει. Τα κυκλώματα νομιμοποιούσαν τα αυτοκίνητα συνήθως μέσω των Διευθύνσεων Μεταφορών του Χολαργού και της Αγίας Παρασκευής. Είναι ολοφάνερο λοιπόν πως πρόκειται για γενικευμένο φαινόμενο. Πολύ περισσότερο, ότι ακόμα και σήμερα τα κυκλώματα λαθρεμπόρων, διεφθαρμένων υπαλλήλων και στελεχών των δημοσίων υπηρεσιών συνεχίζουν το πανηγύρι που ξεκίνησαν επί ΠΑΣΟΚ.

ΕΜΠΡΗΣΜΟΙ

Όμως η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι και κατέδειξε ότι οι παρακρατικοί μαφιόζοι δρούσαν ανεξέλεγκτα –αν όχι με την κάλυψη, τουλάχιστον με την ανοχή υψηλόβαθμων αξιωματούχων και της σημερινής κυβέρνησης– ήταν οι πυρκαγιές σε δύο Διευθύνσεις Μεταφορών, όπου φυλάσσονταν πολλοί φάκελοι τους οποίους η υπηρεσία δίωξης αναζητούσε προκειμένου να διαλευκάνει την υπόθεση. Η πρώτη εκδηλώθηκε στο γραφείο Συγκοινωνιών Αγρινίου τον Απρίλιο του 2005 και η δεύτερη φέ-

τος τον Ιούνιο στην καρδιά της Αθήνας, στη Διεύθυνση Συγκοινωνιών του Χολαργού.

Οι «περίεργοι» εμπρησμοί όμως δεν σταματούν εδώ. Πέρυσι τον Ιούνιο καταγράφηκε πυρκαγιά και στο ΣΤ΄ Τελωνείο Πειραιά, το οποίο βρίσκεται στο μικροσκοπικό των ερευνών για τη συγκεκριμένη υπόθεση. Ουδείς ωστόσο έχει φροντίσει να διευκρινίσει αν σχετίζεται με αυτήν ή όχι. Άγνωστο επίσης είναι εάν συνδέεται με «περίεργες» υποθέσεις στα τελωνεία η φωτιά που εκδηλώθηκε φέτος τον Αύγουστο στην Οικονομική Επιθεώρηση Αθηνών στον Κολωνό. Όπως και να 'χει, παραείναι πολλές οι συμπτώσεις για να είναι τυχαίες. Σε όλα αυτά θα πρέπει να προστεθεί και ο ξυλοδαρμός (30-6-2005) από «αγνώστους» της αναπληρώτριας προϊσταμένης της Διεύθυνσης Μεταφορών Αγρινίου όταν έγινε ο εμπρησμός. Το περιστατικό έχει καταγγελλθεί στην Αστυνομία. (Να σημειωθεί πως και στο παρελθόν είχαν σημειωθεί παρόμοια παρατράγουδα – όπως για παράδειγμα το 1993 η φωτιά στο Τελωνείο Μενιδίου ή στο τέλος της δεκαετίας του 1970 στο Τελωνείο Στυλίδας.)

Ωστόσο, αν και τα κυκλώματα έφτασαν στο σημείο να πυρπολήσουν ακόμα και τη Διεύθυνση Χολαργού (χτύπησαν μόνον την αποθήκη με συγκεκριμένους φακέλους) και παρά το γεγονός ότι τότε μερίδα του Τύπου –και μάλιστα του δεξιού– επισήμανε κατ' επανάληψη ότι πρόκειται για σχέδιο εμπρησμών με στόχο να καλυφθούν τα ίχνη της παράνομης εισαγωγής αυτοκινήτων, η κυβέρνηση και ο καθ' ύλην αρμόδιος υπουργός Οικονομικών κ. Ρεγκούζας, τηρούσαν σιγή ιχθύος. Φαίνεται ότι θα

έπρεπε να καεί το Κοινοβούλιο για να ευαισθητοποιηθεί η κυβέρνηση και να εξηγήσει τι συνέβαινε. Ο κ. Ρεγκούζας πάντως αποφάσισε να τοποθετηθεί στο θέμα –κυρίως μέσω διαρροών προς τον Τύπο– μόλις πρόσφατα, όταν μετά τη δημοσιοποίηση δηλώσεών του σε συνέδριο των τελωνειακών, για να «μειώσουν το γρηγορόσημο», και τον πολιτικό σάλο που προκλήθηκε, άρχισαν οι αποκαλύψεις γύρω από τη διαφθορά στα τελωνεία και τις ευθύνες του Υπουργείου Οικονομικών.

Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι ότι η υπόθεση των λαθραίων ΙΧ ήταν γνωστή στις υπηρεσίες δώξης ήδη από το καλοκαίρι του 2004, ενώ για πρώτη φορά έγινε μία γενική, αόριστη και υποβαθμισμένη, δημόσια ανακοίνωση για το θέμα τον Μάρτιο του 2005. Άλλωστε ήδη από πέρυσσι το καλοκαίρι υπήρχε καταγγελία τελωνειακού προς στελέχη των τελωνείων ότι κύκλωμα χρησιμοποιούσε προσωπικές σφραγίδες υπαλλήλων του ΣΤ' Τελωνείου Πειραιά, προκειμένου να εκτελωνίσει πολυτελή ΙΧ με πλαστά χαρτιά. Το νήμα της υπόθεσης άρχισε να ξετυλίγει η Διεύθυνση Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων (ΔΙΠΕΑΚ), η οποία μάλιστα είχε πάρει και εισαγγελική εντολή να διεξαγάγει τις έρευνες.

Ο κ. Ρεγκούζας πήρε την υπόθεση από αυτήν για να την αναθέσει στο «νέο» Σώμα Δώξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), του οποίου όμως το αρμόδιο τμήμα για τα αυτοκίνητα βρίσκεται στα γεννοφάσκια του και είναι άπειρο λόγω των μεγάλων αλλαγών που έχουν γίνει εκεί. Ερωτήματα προκαλεί το γεγονός ότι το ΣΔΟΕ, ενώ στο παρελθόν είχε πραγματοποιήσει δύο έρευνες σε μάντρα αυτοκινήτων, από την οποία η ΔΙΠΕΑΚ άρχισε το ξήλωμα του κυκλώματος, στη μία περίπτωση (1999) δεν βρήκε τίποτε, ενώ στη δεύτερη (2001) η έρευνα δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

ΔΙΑΛΥΣΗ;

Είναι εντυπωσιακό επίσης πως, παρά το γεγονός ότι η ΔΙΠΕΑΚ, αμέσως μετά τη φωτιά στο Αγρίνιο, είχε με σήμα της ειδοποιήσει όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες για τον κίνδυνο «δολιοφθοράς»,

δεν στάθηκε δυνατόν να αποτραπεί η «επίθεση» στον Χολαργό. Κάτι που, εάν δεν δείχνει συνενοχή, αποδεικνύει ότι ο κρατικός μηχανισμός είναι σε διάλυση. Ιδού τι ανέφερε το σήμα: «*Παρακαλούμε για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου, να λάβετε οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο διασφάλισης των αρχείων σας από τυχόν δολιοφθορά, καθώς οι εμπλεκόμενοι στις παρανομες ταξινομήσεις έχουν κάθε συμφέρον να επιχειρήσουν την εξαφάνιση των αποδεικτικών στοιχείων για να οδηγήσουν την έρευνά μας σε αδιέξοδο.*»

Προηγουμένως, στις 24 Μαρτίου 2005, η Διεύθυνση είχε ζητήσει από το Αγρίνιο, το Χολαργό και άλλες υπηρεσίες, να της σταλούν «*επικυρωμένα φωτοαντίγραφα των πιστοποιητικών ταξινόμησης μεταχειρισμένων αυτοκινήτων των ετών 2002, 2003, 2004, 2005*». Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι επίσης ότι σε άλλο εμπιστευτικό έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, τον Μάρτιο του 2005, ειδοποιούνταν οι αρμόδιες υπηρεσίες του για αυτοκίνητα που εισάγονται «*με πλαστά πιστοποιητικά ταξινόμησης, μέσω των διευθύνσεων συγκοινωνιών του Χολαργού και κυρίως της Δραπετσώνας*».

Μόνο σ' αυτή την υπόθεση, τα παρανόμως εισαχθέντα αυτοκίνητα υπολογίζονται σε χιλιάδες. Εκτιμάται ότι μόνον μέσω Αγρινίου «ξεπλύθηκαν» το λιγότερο εκατό ΙΧ. Εκεί, μεταξύ των άλλων, εμπλεκόμενος στο κύκλωμα λέγεται ότι είναι και στενός συγγενής στελέχους του ΠΑΣΟΚ. Πρόκειται για ένα σημαντικό, καλά οργανωμένο και μεγάλο κύκλωμα γνωστών ατόμων του υποκόσμου, επαγγελματιών (μαντράδες, εκτελωνιστές), καθώς και τελωνειακών. Στο κύκλωμα μετέχουν ενεργά διεφθαρμένα μέλη και στελέχη πολλών τελωνείων και διευθύνσεων του Υπουργείου Μεταφορών σε όλη την Ελλάδα. Αγοραστές ορισμένων από τα λαθραία αυτοκίνητα ήταν και μέλη πλούσιων και γνωστών στο πανελλήνιο οικογενειών.

ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΑ ΜΑΧΑΙΡΩΜΑΤΑ

Και ενώ όλοι περίμεναν ότι ένα χρόνο μετά την ανακάλυψη του κυκλώματος το

υπουργείο θα ανακοινώσει το ξήλωμά του, είδαν τις προηγούμενες ημέρες να «σφάζονται», διά της διαρροής εγγράφων, ο κ. Ρεγκούζας με τον Γενικό Διευθυντή Τελωνείων κ. Η. Ρουσάκη. Τα έγγραφα έδειχναν ότι ο τελευταίος διαφωνούσε με την απομάκρυνση-μετάθεση στελεχών τελωνείων που βρίσκονται στο κέντρο των ερευνών για διαφθορά. Σε δημοσιεύματα δε, εμφανιζόταν ο κ. Ρεγκούζας να θέλει να τους απομακρύνει, αλλά να προσκρούει στις διαφωνίες Ρουσάκη. Οι κακές γλώσσες λένε πάντως ότι ο μόνος χώρος από τον οποίο μπορούσαν να διαρρεύσουν τέτοια χαρτιά ήταν το γραφείο του υφυπουργού ή το γραφείο πολύ στενού συνεργάτη του. Όπως και ν'άχει, το ερώτημα είναι γιατί, εάν ισχύει ότι ο κ. Ρεγκούζας ήθελε πράγματι να διώξει τους τελωνειακούς, δεν το έπραξε. Εξάλλου, για άγνωστους μέχρι τώρα λόγους και δίχως να ρωτήσει κανέναν, αυτό το έκανε στο Τελωνείο Δοϊράνης, όταν μετέθεσε τον διευθυντή του. Άραγε έχει τόσο μεγάλη δύναμη ώστε να μπλοκάρει μια τέτοια απόφαση ο –κατά νεοδημοκράτες και πασόκους συνδικαλιστές– έντιμος Ρουσάκης; Το περιβάλλον Ρεγκούζα πάντως άφησε να διαρρεύσει ότι ο Γενικός Διευθυντής των Τελωνείων έχει τη στήριξη του υπουργού Εθνικής Οικονομίας κ. Αλογοσκούφη και από εκεί αντλεί τη δύναμή του.

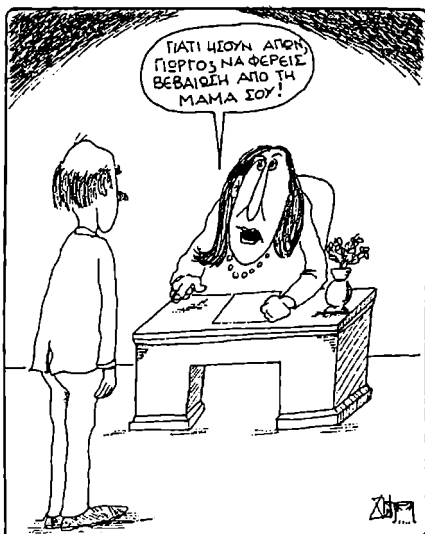
Αυτό ωστόσο δεν αρκεί για να απαντηθούν ερωτήματα όπως γιατί άνθρωπος της ΔΑΚΕ, για τον οποίο βοά ο Πειραιάς, με πολυετή παραμονή σε τελωνείο, δεν κουνήθηκε από τη θέση του. Ή γιατί δύο ακόμη στελέχη τελωνείων (ένα εκ των οποίων κυκλοφορεί με πολυτελές αυτοκίνητο) έμειναν ανέγγιχτα. Ειδικά στις τελευταίες περιπτώσεις βέβαιον είναι ότι έπεσαν τηλεφωνήματα από έναν υπουργό, στο γραφείο του οποίου εργάζεται συγγενικό πρόσωπο του ευρισκόμενου στον κατάλογο για απομάκρυνση τελωνειακού, και από το περιβάλλον παράγοντος της πολιτικής, το όνομα του οποίου ούτε που θέλει ν' ακούει ο Κ. Καραμανλής.

Να σημειωθεί πως από τον κατάλογο για τις μεταθέσεις απουσίαζαν και αρκετά ονόματα που κανονικά θα έπρεπε να βρίσκονται εκεί. Έτσι, έλειπε το

όνομα στελέχους τελωνείου όπου επί ημερών της ΝΔ έχει καταγραφεί σωρεία λαθραίων εισαγωγών διαφόρων ειδών. Η εξήγηση φαίνεται να βρίσκεται, λένε «αντίπαλοι» του κ. Ρεγκούζα, στο γεγονός ότι συνδέεται άμεσα με πρωτοκλασάτο παράγοντα του Υπουργείου Οικονομικών. Οι ίδιοι κύκλοι δεν διστάζουν να μιλήσουν και για σειρά άλλων σημαντικών στελεχών του υπουργείου, για τα οποία μάλιστα λένε ότι έχουν συναντηθεί ακόμα και με πασίγνωστους λαθρεμπόρους σε γειτονική περιοχή του Πειραιά.

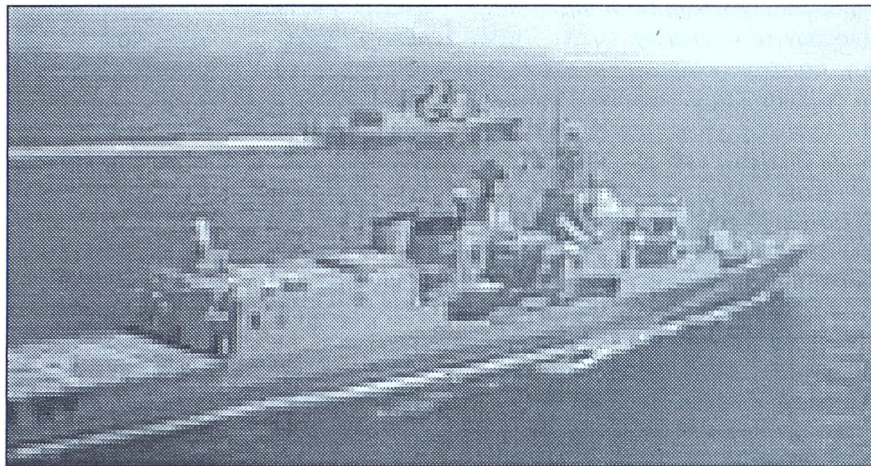
ΚΑΛΥΨΗ

Ο εμφύλιος στη Νέα Δημοκρατία έχει ένα καλό και ένα κακό. Το καλό είναι ότι αποκαλύπτει τη διαφθορά του κρατικού μηχανισμού και τις τρομερές αγκυλώσεις της κυβέρνησης που την εμποδίζουν να προβεί σε αλλαγές. Το κακό είναι ότι βγαίνοντας στη φόρα τα άπλυτα των Νεοδημοκρατών, καλύπτονται οι βρομιές του ΠΑΣΟΚ στο χώρο των τελωνείων και γενικότερα των υπηρεσιών δίωξης οικονομικού εγκλήματος. Τα προηγούμενα χρόνια έγινε σειρά καταγγελιών για όργια, πρόσωπα και πράγματα, στο ΣΔΟΕ, στα τελωνεία και σε σειρά άλλων υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών. Θα διερευνηθεί έστω και μία από αυτές ή θα θάβονται συστηματικά; Και αν καλύπτονται, ας μας πει κάποιος με τι ανταλλάγματα.

Να καταργηθεί τώρα

του Ρεπόρτερ

Διάβαζα, στο *Παρόν* αν δε κάνω λάθος, ότι οι κ.κ. Λούλης και Ρουσόπουλος αναζητούν σχέδιο διεξόδου από την κρίση και αντιστροφής του δυσμενέσται του κλίματος που έχει ήδη δημιουργηθεί για τη νεαρή ακόμα κυβέρνηση Καραμανλή.

Δεν γνωρίζω τι προτίθενται να πράξουν και τι θα εφεύρουν αυτή τη φορά, αλλά μου προκαλεί μεγάλη απορία το γεγονός ότι δεν αξιοποιούν ένα σημαντικότερο στοιχείο που έχουν ήδη στα χέρια τους. Το σκάνδαλο δηλαδή των φρεγατών, που ενδέχεται να εξελιχθεί σε ένα από τα μεγαλύτερα του ΠΑΣΟΚ, εφάμιλλο μπορεί κανείς να πει της Αγοράς του Αιώνα.

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό τι εννοώ, θ' αναφερθώ περιληπτικά σε όσα έχουν αποκαλυφθεί μέχρι στιγμής για την υπόθεση από δύο εγκυρότατες γαλλικές εφημερίδες, την *Monde* και την *Libération*: Σύμφωνα με τον Μισέλ Ζοσεράν, πρώην στέλεχος της γαλλικής εταιρείας προμηθειών Thales, υπουργός του ΠΑΣΟΚ δωροδοκήθηκε το 2003, προκειμένου να εξασφαλιστεί το πρόγραμμα αναβάθμισης των φρεγατών του Πολεμικού Ναυτικού από τη γαλλική εταιρεία προμηθειών. Υπουργός Άμυνας του ΠΑΣΟΚ ήταν τότε ο

Γιάννος Παπαντωνίου, ο οποίος έσπευσε φυσικά να διαψεύσει μετά βδελυγμίας τα καταγγελλόμενα και να πει ότι θα προσφύγει στη γαλλική δικαιοσύνη. Ο γαλλικός Τύπος όμως συνέχισε και αποκάλυψε ότι η συμφωνία για τις φρεγάτες δόθηκε με τον τρόπο που δόθηκε στην Thales προκειμένου να αποζημιωθεί επειδή δεν πήρε από την ελληνική κυβέρνηση το σύστημα ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων.

Σύμφωνα με την *Libération*, ο Ζοσεράν ισχυρίζεται ότι κατά τα πολλά ταξίδια του που είχε κάνει στην Ελλάδα το 2002 και το 2003, εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων, πληροφορήθηκε ότι ο τότε έλληνας υπουργός Εθνικής Άμυνας απαιτούσε προμήθεια 7-10% επί του συνολικού τιμήματος των προτεινόμενων συστημάτων ασφαλείας. Φαίνεται όμως ότι δεν πρόλαβαν, επειδή η σύμβαση για τα συστήματα ασφαλείας, αξίας πάνω από 300 εκατομμύρια ευρώ, πήγε τελικά ύστερα από «παρέμβαση του αμερικανού αντιπροέδρου Ντικ Τσένι» σε αμερικανική εταιρεία, η οποία «στόχευσε», όπως αναφέρει ο Ζοσεράν, «τον πρωθυπουργό και τον υπουργό Εσωτερικών».

Δήλωσε χαρακτηριστικά ο Ζοσεράν: «Σύμφωνα με τον κ. Ρ. χάσαμε το συμβόλαιο (των Ολυμπιακών Αγώνων)

η επαίσχυντη σύμβαση των φρεγατών

επειδή ποτίσαμε πολύ χαμηλά, ενώ οι Αμερικανοί στόχευσαν τον υπουργό Εσωτερικών (σ.σ. στη Γαλλία είναι υπουργός Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης) και τον πρωθυπουργό. Στο προηγούμενο συμβόλαιο για φρεγάτες, είχε επιτευχθεί συμφωνία με τον ίδιο τον Έλληνα υπουργό Άμυνας». Για όσους δεν το γνωρίζουν, ο «κ. Ρ.» είναι μάλλον -δεν παίρνουμε και όρκο- ο πολυπράγμων κ. Λουκάς Ρωμάνος, επικεφαλής του ελληνικού γραφείου της Thales, της «Thales International Greece» (ασύρματοι, Crotale, ιπτάμενα ραντάρ).

Τύφλα να 'χει δηλαδή ο Λούβαρης, ο Κοσκιωτάς, το καλαμπόκι και όλοι οι άλλοι πρωταγωνιστές της ανήμπορης κάθαρσης του '89 συλλήβδην. Οι γαλλικές αποκαλύψεις δημιουργούν αμείλικτα ερωτήματα, διότι μέχρι στιγμής έχουμε:

- Σοβαρότατες επώνυμες καταγγελίες περί δωροδοκίας κορυφαίου υπουργού των κυβερνήσεων Σημίτη, με αποτέλεσμα να φορτωθούμε εμείς, τα παιδιά και τα εγγόνια μας μια σύμβαση 380 εκατ. ευρώ για έναν εντελώς άχρηστο εκσυγχρονισμό φρεγατών.

- Εξίσου σοβαρότατους υπαινιγμούς για έναν άλλο κορυφαίο υπουργό του ΠΑΣΟΚ (τον κ. Χρυσόχοϊδη) και τον ίδιο τον Κ. Σημίτη για την τελική επιλογή του συστήματος ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων, για το οποίο έχουμε γράψει επανειλημμένως στο πρόσφατο παρελθόν ότι ήταν επίσης άχρηστο και ούτε καν το παραλάβαμε ολόκληρο.

- Εμπλοκή και του σημερινού αρχηγού του ΠΑΣΟΚ, Γεωργίου Παπανδρέου του Ανδρέα, καθώς ο προσωπικός φίλος και σύμβουλος του Γεώργιος Τερπεκλής ήταν τότε ο εκπρόσωπος της SAIC στην Ελλάδα και, αν αληθεύουν οι καταγγελίες του Ζοσεράν, αρμόδιος πιθανότατα για τις «στοχεύσεις» προς Χρυσόχοϊδη και Σημίτη.

- Υπενθυμίζουμε επίσης ότι για την προμήθεια του ακριβοπληρωμένου συ-

στήματος ασφαλείας που εγκαταστάθηκε για την Ολυμπιάδα, του γνωστού πλέον και ως «συμφοράι» (C4I), ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος έχει ήδη διατάξει προκαταρκτική έρευνα για τυχόν ποινικές ευθύνες.

Και όμως, η κυβέρνηση αποφεύγει να αξιοποιήσει τις αποκαλύψεις για τα δύο διαπλεκόμενα σκάνδαλα, οι οποίες επιβεβαιώνουν όσα κυκλοφορούν χρόνια τώρα στη δημοσιογραφική πιάτσα και εάν αποδειχθούν θα προκαλέσουν σημαντικές αναταράξεις στον πολιτικό μας βίο. Με εξαίρεση μια ερώτηση του βουλευτή Π. Καμμένου και μια υποτονική απάντηση του Θ. Ρουσόπουλου σε δημοσιογραφική ερώτηση, οι κυβερνητικές αντιδράσεις θυμίζουν το διάβολο με το λιβάνι και τη γάτα με το νερό. Κατά συνέπεια δημιουργούνται εύλογα ερωτήματα.

Τι συμβαίνει; Έχουν χάσει τα κυβερνητικά επιτελεία εντελώς την αίσθηση της πραγματικότητας, όπως τους κατηγορεί συλλήβδην η κοινοτική βάση, ή συμβαίνει κάτι άλλο;

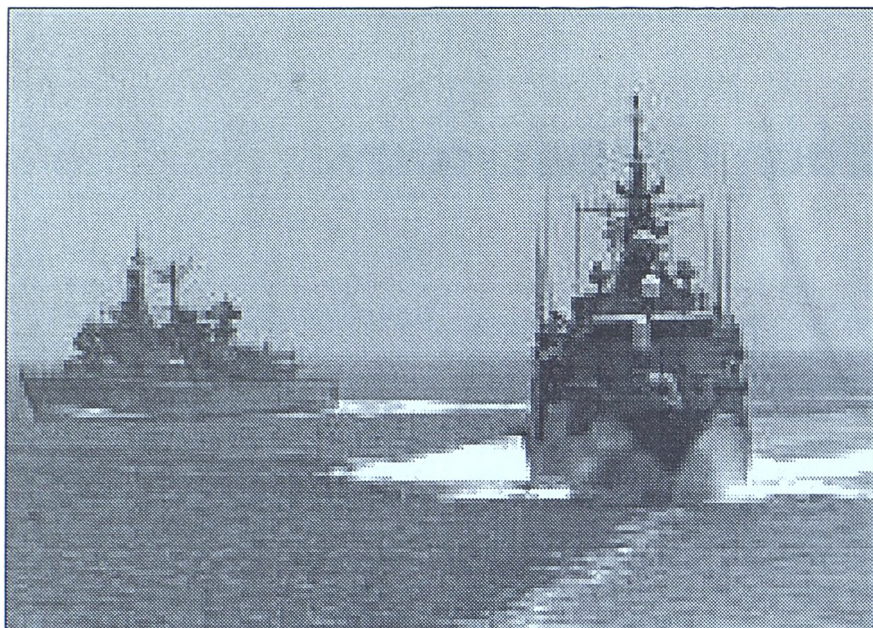
Ερευνήσαμε το θέμα και αποκαλύπτουμε σήμερα ένα απίθανο παρασκήνιο νεοδημοκρατικής ίντριγκας που αποδεικνύει ότι η κυβέρνηση Καραμανλή είναι στην πραγματικότητα ανίσχυρη απέναντι στη διαπλοκή. Όχι επειδή δεν υπάρχει η βούληση, αλλά κυρίως επειδή είναι δέσμια ενός κόμματος που δεν μπορεί να κάνει το παραμικρό εναντίον της διαπλοκής για τον απλούστατο λόγο ότι βαρόνοι και κορυφαία στελέχη του, επίτιμα και μη, είναι τα ίδια διαπλεκόμενα. Ο απίθανος αχταρμάς ιδεών, απόψεων και προσωπικών φιλοδοξιών που αποκαλείται Νέα Δημοκρατία δεν μπορεί να ακολουθήσει τον Κώστα Καραμανλή στα «οράματά» του και ο ίδιος πρέπει να αντιληφθεί επιτέλους ότι οι εξισορροπητικές ασκήσεις θα υπονομεύσουν τελικά και το δικό του κύρος. Δεν παίζει ποτέ με τα φέδια, τους κόβεις απλά το κεφάλι.

ΕΝΑ ΑΠΙΘΑΝΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Στις 25 Νοεμβρίου 2002 το ΚΥΣΕΑ, με πρόεδρο τον τότε πρωθυπουργό Κ. Σημίτη και εισηγητή τον υπουργό Εθνικής Άμυνας Γιάννο Παπαντωνίου, αποφάσισε «την υλοποίηση του εκσυγχρονισμού των φρεγατών τύπου S από τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά με υποκατασκευαστή την Thales Naval Ολλανδίας», θυγατρική της Thales Γαλλίας του Μισέλ Ζοσεράν. Όπως έγραψε η κυριακάτικη Καθημερινή στις 2.10.05, η απόφαση εκείνη ελήφθη παρά τις έντονες διαφωνίες της ηγεσίας του Πολεμικού Ναυτικού για τον πανάκριβο εκσυγχρονισμό γηραιών φρεγατών που μετά τις βαριές επεμβάσεις θα είναι 30 ετών και θα πρέπει εντός πενταετίας να αποσυρθούν. Το Πολεμικό Ναυτικό υποστήριζε τότε ότι αντί του εκσυγχρονισμού των 6 φρεγατών έπρεπε να ναυπηγηθούν νέες.

Στις 12 Φεβρουαρίου 2003 υπεγράφη η σύμβαση για τον εκσυγχρονισμό 6 φρεγατών (συν 2 option), ύψους 381.578.580 ευρώ, της ελληνικής κυβέρνησης με μια γαλλο-ολλανδική σύμπραξη, καθώς η Thales είχε εξαγοράσει την Hollandse Signaalapparten. Η τελευταία εκπροσωπείται στην Ελλάδα από τον κ. Μπεκατώρο (απόστρατο του Πολεμικού Ναυτικού!) μέσω της Signaal Hellas A.E., η οποία και ανέλαβε το κύριο μέρος του εκσυγχρονισμού.

Έτσι λοιπόν πληρώνουμε 381,5 εκατ. ευρώ (130 δισ. δρχ.) για έναν άχρηστο εκσυγχρονισμό των ηλεκτρονικών και των υπολογιστών των φρεγατών, ενώ και ο πλέον αδαής ναύτης γνωρίζει ότι τα πολεμικά πλοία εκσυγχρονίζονται με ανανέωση των οπλικών συστημάτων τους. Είναι δηλαδή σαν να έπαιρνα το παλαιό Scoda που είχα στα νιάτα μου, να του έβαζα δερμάτινα καθίσματα, air-condition και μίνι μπαρ, να άφηνα όμως απείρακτη τη μηχανή και την ανάρτηση, και να πήγαινα να κοντράρω τον Lemb στο Rally Acropolis.

Όταν ήρθε η ΝΔ στην κυβέρνηση, το θέμα του εκσυγχρονισμού των φρεγατών ήταν ένα από τα πρώτα που έθεσε ο υπουργός Άμυνας Σπήλιος Σπηλιωτόπουλος, επειδή δεν θα πλήρωνε η χώρα «τα κερατιάτικα του ΠΑΣΟΚ». Έτσι η σύμβαση απενεργοποιήθηκε αρχικά, με πρόταση του ΓΕΝ, προκειμένου να γίνουν νέες διαπραγματεύσεις. Ύστερα από μυστικές διαβουλεύσεις, στις οποίες συμφώνησε και η μητρική Thales Γαλλίας υπήρξε μια καταρχήν συμφωνία να εκσυγχρονισθούν μόνον οι δύο από τις έξι φρεγάτες στο 1/3 της αρχικής τιμής. Αντιδρούσε όμως έντονα η ολλανδική πλευρά και ο κ. Μπεκατώρος, ο οποίος ισχυριζόταν ότι είχε πολύ καλά «δεμένη» τη σύμβαση και δεν μπορούσε να την «κουνήσει» κανείς. Ακολούθησε ένα απίθανο παρασκήνιο ίντριγκας και διαβουλεύσεων και τελικά επικράτησε η νομικίστικη ερμηνεία ότι «η τροποποίηση της σύμβασης εκσυγχρονισμού των φρεγατών τύπου S κείται εκτός του πλαισίου των συμβάσεων και εκτός των προβλέψεων των νόμων» (!!!). Έτσι η σύμβαση επανενεργοποιήθηκε τελικά για να αποδειχθεί πρόσφατα ότι επρόκειτο περί μεγάλου σκανδάλου.

Όπως αποκαλύπτεται όμως τώρα (κατόπιν εορτής δηλαδή) το Υπουργείο Άμυνας μπορούσε να τροποποιήσει τη σύμβαση καθώς το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού έπρεπε να είχε αρχίσει το 2000 και να είχε ολοκληρωθεί μέχρι το 2005, διότι διαφορετικά οι ήδη απαρχαιωμένες φρεγάτες θα έχουν καταστεί άχρηστες επιχειρησιακά. Υπάρχει μά-

λιστα και σχετική απόφαση του Ανωτάτου Ναυτικού Συμβουλίου (ΑΝΣ), από 11/1/1999, η οποία προβλέπει ότι αν δεν ολοκληρωθεί μέχρι το 2005 ο εκσυγχρονισμός «η έκταση εφαρμογής του πρέπει να επανεξεταστεί καθώς το υπόλοιπο του επιχειρησιακού των βίου αναμένεται να μειωθεί δραστικά».

Σημειώνουμε εδώ ότι ο εκσυγχρονισμός άρχισε μόλις στα τέλη του 2004. Όταν δηλαδή το Υπουργείο Άμυνας διαπραγματευόταν με τους προμηθευτές, δεν είχε καν αρχίσει. Είχε δηλαδή το Υπουργείο Άμυνας κάθε λόγο να τροποποιήσει την επείγουσα σύμβαση προς όφελος του Δημοσίου, αλλά δεν το έκανε, υποχωρώντας στα συμφέροντα των προμηθευτών, με πρόσχημα κάποιες νομικές ερμηνείες. Με άλλα λόγια ο νόμος είναι ανίσχυρος μπροστά στους μίζαδóρους και τους δωροδοκούμενους. Από την άλλη μεριά όμως, το γράμμα του νόμου αποβαίνει πάντα υπέρ εκείνων που τον χρησιμοποιούν για να καλύπτουν τις υπόγειες μπιζίνες τους.

Αφήσαμε για το τέλος το πιο σημαντικό. Για να ολοκληρωθεί ο εκσυγχρονισμός των φρεγατών απαιτούνται 80 περίπου μήνες, δηλαδή γύρω στα 13 χρόνια. Οι φρεγάτες όμως θα πρέπει να αποσυρθούν λόγω ηλικίας σε 2-3 χρόνια. Πετάμε δηλαδή στην κυριολεξία 380 εκατομμύρια ευρώ. Μήπως πρέπει τελικά να παρέμβει ο ίδιος ο πρωθυπουργός και να σταματήσει την εκτέλεση της επείγουσας αυτής σύμβασης; Υπάρχουν όλοι οι λόγοι για να το κάνει.

Τι σχέση έχουν οι

του Β. Αμυντικού

Μια από τις απευθείας αναθέσεις που έγιναν τις τελευταίες προ των εκλογών ημέρες του ΠΑΣΟΚ ήταν κι εκείνη που χαρακτηρίστηκε «εκρηκτική», η προμήθεια ενός επικίνδυνου υλικού λεγόμενου «DETO STOP». Το υλικό αυτό υποτίθεται ότι μπορεί να προστατεύσει τις δεξαμενές καυσίμων από τον κίνδυνο εκρήξεων, στην πραγματικότητα όμως μπορεί και να τις... ανατινάξει. Αυτό τουλάχιστον προκύπτει από έγγραφο του ΓΕΣ που αποκάλυψε πέρυσι (31/8/04) η *Καθημερινή*, σύμφωνα με τα οποία «η ύπαρξη ρινισμάτων DETO STOP στο καύσιμο JP-8 είναι επικίνδυνη για την ασφάλεια των πτήσεων... καθόσον μπορεί να προκληθεί ανωμαλία στη λειτουργία του αντλητικού συστήματος».

Παρά τις έντονες αντιδράσεις έμπειρων στελεχών του στρατεύματος, το επικίνδυνο αυτό υλικό έχει ήδη τοποθετηθεί σε σημαντικό αριθμό οχημάτων μεταφοράς καυσίμων του στρατού, γεγονός που οφείλεται μάλλον στη στενή συγγενική σχέση (ανιψιός) του προμηθευτή του εν λόγω υλικού με κορυφαίο στέλεχος της ΝΔ, γνωστό για τη στοργή που επιδεικνύει προς τα μέλη της οικογενείας του, αλλά και την διαπλοκή.

Εκτός από «πάτερ φαμίλιας», το εν λόγω στέλεχος της ΝΔ διακρίνεται επίσης για τα ασάβινα νεύρα του και την επιμονή του. Έτσι περίμενε να επανέλθει η ΝΔ στην εξουσία για να υπερηδθθούν οι αντιρρήσεις και να επεκταθεί η εφαρμογή του DETO STOP και

φρεγάτες με το Σινούκ που έπρεπε;

σε άλλα μέσα του στρατού, όπως δεξαμενές καυσίμων, ελικόπτερα και αεροσκάφη. Με αποτέλεσμα να ξεσπάσει, παραλίγο, εμφύλιος πόλεμος στο Πεντάγωνο πέρσει το καλοκαίρι. Έγραφε σχετικά με το θέμα αυτό η Καθημερινή στις 22/8/2004:

«Και, ξαφνικά, όσοι το έμαθαν, έμειναν άναυδοι στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας: Προχθές το μεσημέρι, εν μέσω θέρους και Ολυμπιακών, συγκαλείται έκτακτο Ανώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο! Τι γίνεται ρε παιδιά; Πόλεμο έχουμε; Να πάρουμε τ' άρματα; Όχι, λένε αυτοί που είχαν δει το έγγραφο. Δεν είναι για να πάρουμε τ' άρματα. Είναι για να πάρουμε το... Deto Stop. Και τι 'ναι, ρε παιδιά, αυτό το Deto Stop, που δεν μπορεί να περιμένει στη σειρά του και πρέπει να ξεσηκωθεί με υπερσυνοπτικές διαδικασίες ο ουρανός με τ' άστρα για χάρη του; Α, το Deto Stop είναι κάτι που κάποιοι προσπαθούν να πουλήσουν στις Ένοπλες Δυνάμεις από την εποχή του Άκη. Είναι ένα υλικό που δήθεν προορίζεται για την προστασία δεξαμενών καυσίμων. Λεπτομέρεια: Οι γνωρίζοντες το θέμα αξιωματικοί λένε ότι όχι απλώς δεν είναι αναγκαίο, αλλά είναι και επικίνδυνο, καθώς αφήνει ρινίσματα στο καύσιμο και μπορεί να κάνει μεγάλη ζημιά – άλλωστε καμία χώρα μέλος του NATO δεν το χρησιμοποιεί. Αλλά τι ξέρουν απ' αυτά οι... κουτόφραγκοι;».

Τελικά η επικίνδυνη προμήθεια αποσβήθηκε την τελευταία στιγμή, αλλά ο επικίνδυνος θεός δεν παλεύεται. Πού να τα βγάλουν πέρα μαζί το κακομοίρης ο Γ. Ζορμπάς και ο δυστυχής Σπήλιος Σπηλιωτόπουλος! Ούτε με F-16 δεν μπορούσαν να τον αναχαιτίσουν. Για να τον ξεφορτωθεί λοιπόν ο ένας τους, τον παρέπεμψε στον ένα εκ των δυο υφυπουργών, ο οποίος χωρίς να πάρει χαμπάρι τι συμβαίνει έστειλε

το θέμα για έγκριση στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Με αποτέλεσμα να εκραγεί όχι το Deto Stop αλλά ο θεός: έτσι, έπρεπε το τηλεφώνημα στον ατυχή υφυπουργό: «Εσένα θα σε σβήσω από τον πολιτικό χάρτη. Δεν υπάρχεις πλέον». Για όσους δεν πιστεύουν ότι μπορεί να γίνονται τέτοια πράγματα, επισημαίνω ότι γνωρίζω από προσωπική πείρα τι μπορεί να κάνει ο εν λόγω θεός σε κάποιον που του πάει κόντρα. Κάθε φορά που πήγαινα να πιάσω δουλειά σε μια εφημερίδα, έπαιρνε τηλέφωνο ή έβαζε τη φιλιππινέζα του να πάρει, για να εκβιάσει την απόλυσή μου.

Τέλος πάντων. Μετά την παραπομπή στο Ελεγκτικό Συνέδριο παρουσιάστηκε στο θείο ως σωτήρας της προμήθειας του ανιψιού ο άλλος υφυπουργός: «Κοίταξε να δεις, -του είπε- μπορεί στο παρελθόν να συγκρουστήκαμε, αλλά τώρα εγώ μπορώ να βοηθήσω». Και μάλλον τον βοήθησε, διότι όπως ακούγεται ανακάλεσε την προσφυγή στο Ελεγκτικό.

Ας σοβαρευτούμε όμως λίγο. Όλα αυτά τα γράφουμε επειδή συνδέονται με σοβαρότατα γεγονότα, τα οποία μας αναγκάζουν να θέσουμε τα εξής ερωτήματα:

- Αληθεύει ότι το μοιραίο Σινούκ, στο οποίο επέβαινε ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και η συνοδεία του, είχε παρόμοιο υλικό στις δεξαμενές του;

- Αληθεύει ότι γνωστός τηλεοπτικός δημοσιογράφος έχει έτοιμη βιντεοσκοπημένη εκπομπή με αυτό το θέμα αλλά δεν την βγάζει στον αέρα, και γιατί;

- Αληθεύει ότι ένα από τα κορυφαία στελέχη του ΠΑΣΟΚ που εμπλέκονται στο πρόσφατο σκάνδαλο τηλεφώνησε στο εν λόγω επίτιμο στέλεχος της ΝΔ και του ζήτησε βοήθεια σε αντάλλαγμα της παλαιότερης εξυπηρέτησης;

- Έχει σχέση αυτό το τηλεφώνημα με την υποτονική αντιμετώπιση του θέματος από μερίδα του Τύπου;

**ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ
ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ
ΤΟΥ ANTI (2004)**

**Είναι έτοιμοι
και διατίθενται
από τα γραφεία
του περιοδικού
(Δημοχάρους 60,
Αθήνα 115 21)**

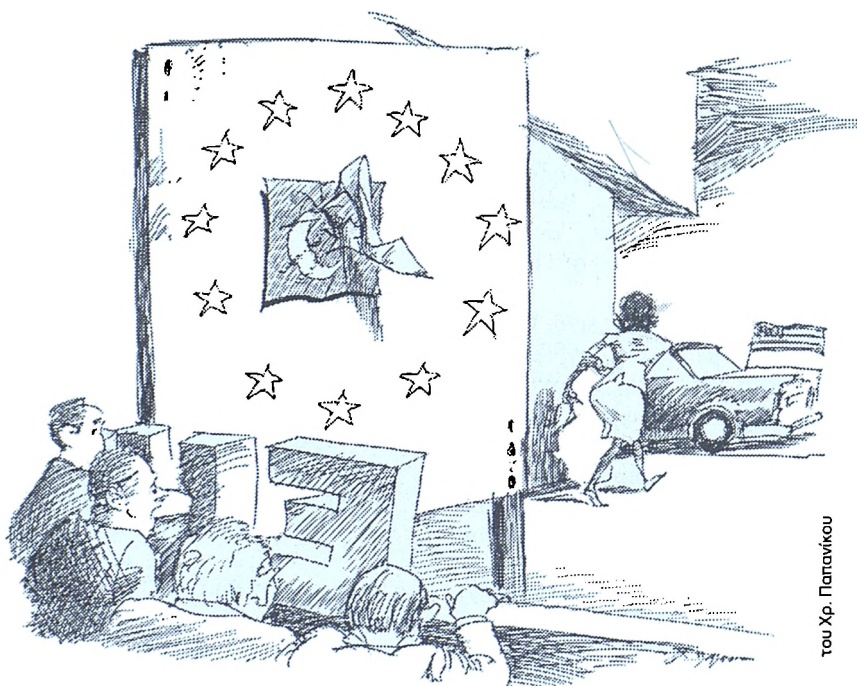
**δυο ακόμα τόμοι
του ANTI
που συμπεριλαμβάνουν
τα τεύχη
804 έως και 833 (Ξ)
και 821 έως και 833 (ΞΑ)
θα βρείτε επίσης
τους τόμους των
προηγούμενων ετών**

Έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων υπο τη σκιά των Αμερικανών

του Τάκη Διαμαντή

Το αδιέξοδο που είχε δημιουργηθεί στο Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το πλαίσιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας, τελικά ξεπεράστηκε: Την κατάλληλη στιγμή κατέφθασε το... ιππικό(!), για να διαλύσει όλες τις παρεξηγήσεις και να λύσει –on the ground– τα προβλήματα που είχαν δημιουργηθεί, αλλά και για να υπογραμμίσει –για μια ακόμη φορά– ότι οι ευρωπαίοι ηγέτες και μαζί ολόκληρη η Ευρώπη των αρχών και των αξιών κανοναρχούνται ουσιαστικά από την υπερatlαντική υπερδύναμη. Γεγονός που, μαζί με την ενταξιακή πλέον πορεία της Τουρκίας, θέτει σοβαρά ερωτήματα για το μέλλον.

Τη νύχτα της περασμένης Δευτέρας προς Τρίτη, περίπου μια ώρα μετά τα μεσάνυχτα, κηρύχθηκε επίσημα, από τον βρετανό προεδρεύοντα του Συμβουλίου Υπουργών της Ένωσης Τζακ Στρο, η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας, παρουσία, φυσικά, του τούρ-

κου υπουργού Αμπντουλλάχ Γκιουλ. Μόνο που κατά κοινή ομολογία, και παρά τις κορώνες διαφόρων περί «ιστορικής μέρας», η τελετή δεν είχε τίποτα από τη λαμπρότητα αντίστοιχων τελετών των άλλων χωρών που μέχρι τώρα έχουν ενταχθεί στην ΕΕ.

Για την «τελετή» ο Τζακ Στρο χρειά-

στηκε να καταβάλει μεγάλη προσπάθεια μέχρι να πεισθεί και να κουβαληθεί νυχτιάτικα στο Στρασβούργο ο Γκιουλ, που μέχρι την τελευταία στιγμή «το έπαιζε δύσκολος». Ίσως δε και να μην το πετύχαινε αν δεν μεσολαβούσε ο στενός φίλος των Τούρκων, γερμανός ομιλόγός του Γιόσκα Φίσερ, ο οποίος τηλεφώνησε στον τούρκο υπουργό για να του πει «πάρε το αεροπλάνο κι έλα, σε περιμένουμε».

Το τι είχε προηγηθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή είναι γνωστό. Επί δύομιση μήνες σχεδόν, οι «25» προσπαθούσαν με σκληρά παζάρια να ξεπεράσουν τα αγκάθια που εμπόδιζαν την σύνταξη πρώτα της «αντιδήλωσης» στη μονομερή διακήρυξη της Άγκυρας περί μη αναγνώρισης της Κυπριακής Δημοκρατίας και κατόπιν του τελικού πλαισίου της τουρκικής διαπραγματεύσεως. Αγκάθια από τα οποία την τελευταία εβδομάδα είχε παραμείνει η επιμονή της Αυστρίας να περιλαμβάνεται στο πλαίσιο και η διευκρίνιση ότι οι διαπραγματεύσεις της Τουρκίας δεν θα έχουν ως αποκλειστική κατάληξη την ένταξη, αλλά θα προσφέρεται και η εναλλακτική λύση της «ειδικής σχέσης», κάτι βεβαίως που η Άγκυρα δεν ήθελε ούτε να ακούσει.

Οι διαβουλεύσεις των «25» μάλιστα, παρά τις «φιλότιμες» προσπάθειες της βρετανικής προεδρίας και άλλων υποστηρικτών της τουρκικής ένταξης, βρίσκονταν σε πλήρες αδιέξοδο μέχρι και νωρίς το πρωί της 3ης Οκτωβρίου, που έπρεπε να κηρυχθεί η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, οπότε στο παιχνίδι μπήκε ανοιχτά η Ουάσιγκτον, διά της υπουργού Εξωτερικών Κοντολίζας Ράις, η οποία ανέλαβε να διευθετήσει τα πράγματα με τον γνωστό αμερικάνικο τρόπο.

Συγκεκριμένα η κ. Ράις τηλεφώνησε αρχικά στον αυστριακό καγκελάριο, τον οποίο πίεσε να άρει τις ενστάσεις του. Επειδή δε ένας από τους λόγους της αυστριακής άρνησης ήταν και η επιθυμία της Βιέννης να προωθήσει την έναρξη της ενταξιακής πορείας της Κροατίας, η οποία είχε διακοπεί εξαιτίας των κατηγοριών της γενικής εισαγγελέως του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου της Χάγης Κάθλας ντελ Πόντε ότι το Ζάγκρεμπ δεν συνεργάζεται μαζί της για την παράδοση πρώην αξιωματικών που διώκονται για εγκλήματα πολέμου, ειδοποιήθηκε πάραυτα η κ. ντελ Πόντε. Η οποία έσπευσε να δηλώσει δημόσια ότι «εδώ και μια εβδομάδα το Ζάγκρεμπ συνεργάζεται εποικοδομητικά με τη Χάγη», ανοίγοντας έτσι το δρόμο για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και της Κροατίας.

Στο μεταξύ όμως οι Τούρκοι, που είχαν ενημερωθεί για τα υπόλοιπα βασικά άρθρα του διαπραγματευτικού τους πλαισίου, άρχισαν να εκφράζουν σοβαρές αντιρρήσεις για το άρθρο που ζητούσε από την Άγκυρα να σταματήσει να ασκεί «βέτο» στην ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε διεθνείς οργανισμούς, όπως για παράδειγμα το ΝΑΤΟ.

Αλλά η Κοντολιζα Ράις είχε και για το θέμα αυτό τη λύση. Τηλεφώνησε κατ' αρχήν στον πρωθυπουργό Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και στον υπουργό Γκιουλ, στους οποίους είπε ότι δεν πρέπει να ανησυχούν, διαβεβαιώνοντάς τους ότι σε περίπτωση που η Κυπριακή Δημοκρατία ζητήσει να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, θα είναι οι ΗΠΑ που θ' ασκήσουν «βέτο». Έκανε επίσης και ένα τηλεφώνημα στον κύριο πρόεδρο Τάσσο Παπαδόπουλο, από τον οποίο, σύμφωνα με πληροφορίες, η αμερικανίδα υπουργός ζήτησε να μη φέρει αντιρρήσεις και εμπόδια στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας. Τέλος, με τη βοήθεια του βρετανού προεδρεύοντος, οι «25» δέχτηκαν να περιληφθεί στο κείμενο μια νέα παράγραφος, στην οποία διατυπώνεται η άποψη ότι οι διεθνείς οργανισμοί είναι αυτόνομοι και λειτουργούν ανεξάρτητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που σημαίνει ότι η Τουρκία μπορεί, αν θέλει, να ασκεί «βέτο» εναντίον

οποιασδήποτε ένταξης σ' αυτούς, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, αν και αυτό το τελευταίο «σκοντάφτει» πάνω στην αρχή της αλληλεγγύης που διέπει τις σχέσεις των χωρών μελών της Ένωσης.

Με βάση τα παραπάνω πάντως, είναι γεγονός ότι οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας δεν άρχισαν με καλούς καιρούς, καθώς θα διεξαχθούν, εκ των πραγμάτων, σε ένα εξαιρετικά περιοριστικό πλαίσιο—πρωτοφανές για τα χρονικά της Ένωσης—και σε κλίμα έντονης άρνησης από μια σειρά κυβερνήσεων, κάποιες από τις οποίες το δείχνουν ανοιχτά και άλλες το υπονοούν με μισόλογα, αλλά και από την πλειονότητα της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης.

Μέσα στο κλίμα αυτό δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι τελικά η ίδια η Τουρκία θα μπορέσει να αντέξει μέχρι το τέλος (άλλωστε το χρονοδιάγραμμα των διαπραγματεύσεων προβλέπει ένα βάθος χρόνου 10-15 ετών, στο διάστημα των οποίων πολλά μπορούν να συμβούν). Από την άλλη πάλι, όπως διατυπώθηκε στο επίσημο ντοκουμέντο μετά από τις πιέσεις της Αυστρίας, θα πρέπει και η ΕΕ, παρά τις—σημερινές τουλάχιστον—αμερικανοβρετανικές πιέσεις, να αποφασίσει αν θα μπορεί τότε να απορροφήσει την Τουρκία.

Αυτή τη στιγμή πάντως, όπως διαπιστώθηκε από τις εξελίξεις που σημειώθηκαν από τις αρχές του χρόνου, με κορύφωση το αρνητικό αποτέλεσμα των δημοψηφισμάτων για το «ευρωσύνταγμα» σε Γαλλία και Ολλανδία, η Ευρώπη κάθε άλλο παρά είναι έτοιμη να δεχτεί την Τουρκία στους κόλπους της. Κι αυτό, τόσο για λόγους ιστορικών και πολιτισμικών διαφορών όσο και για πρακτικούς λόγους, που έχουν να κάνουν με τη μελλοντική διάρθρωση και τον τρόπο λειτουργίας της Ένωσης ως οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού οργανισμού κρατών.

Πολύ περισσότερο μάλιστα καθώς οι φετινές εξελίξεις έχουν φέρει την Ένωση σε οριακό σημείο, όπου, μετά και την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας αλλά και τον—αμερικανικό—τρόπο με τον οποίο επιτεύχθηκε η σχετική συμφωνία, οι ευρωπαίοι ηγέ-

τες καλούνται, με γνώμονα το πραγματικό συμφέρον των ευρωπαϊκών λαών και των χωρών τους, να ξεκαθαρίσουν τελικά τα όρια και το είδος της Ένωσης που θέλουν να δημιουργήσουν, αν δηλαδή θα ακολουθήσουν το μοντέλο που χαράχτηκε από την αρχή για μια σφιχτή και συνεκτική πολιτική-οικονομική-κοινωνική ένωση, ή θα επιτρέψουν τη δημιουργία μιας χαλαρής οικονομικής κοινότητας, όπως επιδιώκουν κυρίως οι ΗΠΑ με τη συνεργασία της Βρετανίας και ορισμένων άλλων χωρών-δορυφόρων.

Στο κλίμα που δημιουργείται από τον έντονο αυτό προβληματισμό για μια ενδεχόμενη εισδοχή της Τουρκίας στην ΕΕ, σημαντική είναι η θέση που εκφράζουν τόσο η Ελλάδα όσο και η Κυπριακή Δημοκρατία, οι οποίες εδώ και περίπου δέκα χρόνια έχουν περάσει στη λογική της παροχής πλήρους υποστήριξης στην ευρωπαϊκή πορεία της γειτονικής χώρας. Μιας χώρας με την οποία, εξαιτίας μακραίων ιστορικών διαφορών, κάθε συνομιλία και κυρίως συνεννόηση φαντάζει από δύσκολη μέχρι αδύνατη.

Ένα χαρακτηριστικό όσο και ενδεικτικό στοιχείο εδώ είναι το γεγονός ότι, παρά τη συνεπή στάση και τις σημαντικές υποχωρήσεις της ελληνικής πλευράς σε όλο το διάστημα των τελευταίων διαπραγματεύσεων, ακριβώς την ημέρα που ο Αμπντουλλάχ Γκιουλ επρόκειτο να μεταβεί στο Στρασβούργο για την τελετή έναρξης των διαπραγματεύσεων, τουρκικά μαχητικά αεροσκάφη συνέχιζαν προκλητικά τις παραβιάσεις του ελληνικού εναερίου χώρου.

Τέτοιες προκλήσεις εκ μέρους της Τουρκίας σημειώνονται άλλωστε σε καθημερινή βάση όλα τα τελευταία χρόνια, από την εποχή του παρ' ολίγον θερμοῦ επεισοδίου των Ιμίων κι έπειτα, γεγονός που δηλητηριάζει τις σχέσεις των δυο χωρών, εγκυμονώντας παράλληλα τεράστιους κινδύνους για μια πραγματική εμπλοκή στην περιοχή του Αιγαίου.

Παράλληλα, η τουρκική ηγεσία εξακολουθεί προκλητικά να μην αναγνωρίζει την Οικουμενικότητα του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και να περιορίζει τις θρησκευτικές και γενικά τις μειονοτικές ελευθερίες των Ελλήνων που ζουν στην Τουρκία, ενώ παράλληλα

ΤΟΥΡΚΙΑ-Ε.Ε.

συνεχίζει την αυθαίρετη αρπαγή των ελληνικών περιουσιών στο Φανάρι, στην Ίμβρο και όπου αλλού οι Έλληνες διατηρούν ακίνητες περιουσίες.

Φυσικά, η παραβίαση των ελευθεριών των Ελλήνων της Τουρκίας δεν είναι ένα ανεξάρτητο και μοναδικό φαινόμενο, όσο και αν εδράζεται σε στερεότυπα του ιστορικού παρελθόντος. Αντίθετα εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο που συνθέτουν το δημοκρατικό έλλειμμα, η πλήρης έλλειψη σεβασμού προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και η αστυνομική, στρατιωτική και δικαστική καταπίεση που υφίστανται τα εκατομμύρια πολιτών της Τουρκίας, γεγονός που απασχολεί σοβαρά αρκετές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και αποτελεί ένα από τα ουσιαστικά επιχειρήματα που συνοδεύουν την αρνητική στάση τους σε μια τουρκική ένταξη στην Ένωση.

Εδώ σ' εμάς όμως, είναι γνωστό ότι η πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων έχει τα τελευταία χρόνια προσανατολισθεί αποκλειστικά στην υποστήριξη με όλα τα μέσα της ευρωπαϊκής πορείας της Τουρκίας, γεγονός που μας υποχρεώνει σε μια ήπια, «πολιτισμένη», αντιμετώπιση των τουρκικών παραβάσεων (έτσι κι αλλιώς δεν έχουμε καμία δυνατότητα να την συναγωνιστούμε), περιοριζόμενοι στο σκεπτικό ότι μια ευρωπαϊκή προσέγγιση θα υποχρεώσει τους Τούρκους να πειθαρχήσουν στους διεθνείς νόμους, καθώς και στις αρχές και κανόνες που διέπουν την Ένωση, με αποτέλεσμα την πλήρη εξομάλυνση και των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Η υπεραισιόδοξη αυτή άποψη μάλιστα κινήθηκε σε συνδυασμό με τις δεσμεύσεις που όλες οι τελευταίες ελληνικές κυβερνήσεις έχουν αναλάβει έναντι των Αμερικανών, αλλά και τη μειο-

νεκτική θέση που έχει η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση – δεν είναι τυχαίο ότι στις συνομιλίες και τις διαβουλεύσεις που έγιναν όλο αυτό το διάστημα οι Ευρωπαίοι είχαν απαγορεύσει στους Έλληνες αντιπροσώπους να θέσουν θέματα αυστηρά ελληνοτουρκικού ενδιαφέροντος, πράγμα που έκαναν τελικά εκμεταλλεύμενοι απλώς τη γενικότερη σύγχυση που δημιουργήθηκε.

Έτσι, στο θέμα της «αντιδήλωσης» προς την Άγκυρα σχετικά με τη στάση της έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας, από την πλευρά της Αθήνας δεν υπήρχε –φανερά τουλάχιστον– καμία συγκεκριμένη στρατηγική. Αντίθετα, η ελληνική αντιπροσωπεία έδειχνε να ακολουθεί την τακτική του «βλέποντας και κάνοντας» και να παρακολουθεί αμέτοχη τα παιχνίδια που έπαιζαν για δικό τους λογαριασμό διάφορες χώρες, αφήνοντας μόνη την κυπριακή πλευρά να αγωνίζεται σθεναρά για να βγάλει τα κάστανα απ' τη φωτιά, για να αναλάβει τελικά κάποιες πρωτοβουλίες όταν πλέον το σκηνικό υπέρ των κυπριακών θέσεων είχε διαμορφωθεί.

Αλλά και πέρα από αυτό, η ελληνική πλευρά, μόνο όταν είδε ότι δημιουργούνταν ένα ασφυκτικό πλαίσιο από τις αξιώσεις και τα προαπαιτούμενα που έθεταν όλες σχεδόν οι χώρες προς την Τουρκία, σκέφθηκε κι εκείνη να θέσει ορισμένα θέματα άμεσου ελληνικού ενδιαφέροντος, που απορρέουν από τις μέχρι τώρα συμφωνίες, χωρίς ωστόσο να ασκήσει καμία ουσιαστική πίεση, ώστε να δεσμεύσει την τουρκική πλευρά για την ικανοποίηση των ελληνικών αξιώσεων. Αντίθετα, περιορίστηκε σε κάποιες χαλαρές διατυπώσεις, που αφήνουν ανοικτό κάθε περιθώριο στην Τουρκία να ικανοποιήσει –αν τελικά το

αποφασίσει– τις ελληνικές θέσεις όποτε θέλει και με τον τρόπο που τη βολεύει.

Κατόπιν όλων αυτών, γίνεται φανερό ότι η Αθήνα επιμένει να στηρίζεται στην ελπίδα και μόνο ότι τελικά η διαπραγματευτική διαδικασία που θα ακολουθήσει η Τουρκία θα είναι αρκετή από μόνη της για να νουθετήσει την Άγκυρα ώστε να τηρήσει πιστά τους κανόνες καλής γειτονίας, της φιλίας και της συνεργασίας. Σε συνδυασμό βεβαίως με την ελπίδα ότι οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι, που θα παρακολουθούν από πολύ κοντά τη διαδικασία αυτή, θα επιδιώξουν μαζί με τα δικά τους συμφέροντα να ικανοποιήσουν και τα συμφέροντα της Ελλάδας ή της Κύπρου.

Μόνο που στο ζήτημα αυτό τα πράγματα φαίνονται εντελώς ρευστά, καθώς το διάστημα που θα διαρκέσει η διαπραγματευτική διαδικασία της Τουρκίας με την ΕΕ προβλέπεται πολύ μακρύ και κανείς δεν γνωρίζει τι συνθήκες θα έχουν διαμορφωθεί στην Ευρώπη εωστού ολοκληρωθεί και ποιος θα είναι ο συσχετισμός δυνάμεων μεταξύ των μελών της. Όπως δεν μπορεί να γνωρίζει βεβαίως πώς θα εξελιχθεί και η ίδια η Τουρκία, στην οποία, κάτω από τις παρούσες συνθήκες, δεν φαίνεται εύκολο να αλλάξει η νοοτροπία που κυριαρχεί και δημιουργεί τις γνωστές τεράστιες αντιφάσεις που την καθιστούν μια προβληματική χώρα. Αντιφάσεις που θα ενταθούν πολύ περισσότερο σε περίπτωση που, όπως λέγεται ήδη, ο σημερινός πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν απομακρυνθεί με οποιοδήποτε τρόπο από την εξουσία ή πάψει να παίζει τον καθοριστικό ρόλο που παίζει σήμερα.

Τα πράγματα όμως είναι ρευστά και για έναν άλλο λόγο: Η Αθήνα, με ευθύνη κυρίως των κομμάτων εξουσίας, αποφεύγει να ξεκαθαρίσει τι ακριβώς επιδιώκει και, βεβαίως, να καταρτίσει ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, με τρόπους που θα συμβάλουν στην επίλυση των υπαρχόντων προβλημάτων με την Τουρκία, είτε μέσω διαλόγου είτε μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Όσο η πολιτική αυτή συνεχίζεται, θα κρατά μονίμως την Ελλάδα δέσμια των επιθυμιών και των διαθέσεων της γειτονικής χώρας.

Η απόφαση για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε.

Πήραν όλοι από λίγο

του Μανόλη Καρέλλη

Φημολογείται ότι ο ιπποπόταμος (που σίγουρα δεν είναι δυνατόν να καταταχθεί στα αριστουργήματα της φύσης) είναι ένα προϊόν συμβιβασμού των απόψεων των μελών μιας επιτροπής, άλλα των οποίων επέμεναν να δώσουν το προβάδισμα στον ίππο ενώ άλλα επιχειρηματολογούσαν υπέρ του χοίρου.

Λέγεται, ακόμα, ότι σε μια από τις επετείους της αεροπορίας η αμερικανική κυβέρνηση θέλησε να την τιμήσει με την έκδοση αναμνηστικού γραμματοσήμου.

Ανατέθηκε ο σχεδιασμός του γραμματοσήμου στον καλλιτέχνη –ο μύθος δεν αναφέρεται στη διαδικασία της επιλογής του, αν ήταν διαφανής ή όχι– ενώ του έγιναν συστάσεις να μη μεροληπτήσει υπέρ οποιασδήποτε από τις κατασκευαστικές εταιρείες στην απεικόνιση του αεροπλάνου, ούτε να αγνοήσει καμιά.

Ο καλλιτέχνης προσπάθησε φιλότιμα, παρουσιάζοντας ένα αεροπλάνο που ήταν η σύνθεση όλων των γνωστών τύπων που κατασκεύαζαν οι αμερικανικές κατασκευαστικές εταιρείες.

Το αεροπλάνο του καλλιτέχνη, που είχε πτέρυγες των αεροπλάνων της μιας εταιρείας, άτρακτο των αεροπλάνων της δεύτερης, σύστημα οδήγησης της τρίτης, μηχανές της τέταρτης κ.ο.κ., εμφανίστηκε στα γραμματόσημα της επετείου.

Δεν άργησαν, όμως, οι ειδικοί να αποφανθούν ότι το αεροπλάνο της καλλιτεχνικής σύνθεσης δεν θα μπορούσε να ανυψωθεί από το έδαφος· αν δε παρ'ελπίδα το έκανε, δεν θα ήταν σε θέση να διανύσει απόσταση μεγαλύτερη από την πρώτη πτητική μηχανή των αδελφών Ράιτ.

Τα παραπάνω τα διηγούνται, βέβαια, οι εχθροί του συμβιβασμού που δεν περισεύουν στους μηχανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στους διαδρόμους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Αντίθετα, στις Βρυξέλλες, στο Στρασβούργο, στο Λουξεμβούργο, θα βρεθείτε αντιμέτωποι ή θα συνεργασθείτε

με άτομα που ειδικεύονται στη σύνθεση των αντιθέσεων, στη συρραφή των πιο αντιφατικών διατυπώσεων σε ένα νέο κείμενο που περιέχει λίγο απ' όλα, στη διόρθωση των διαδρομών και στον καθορισμό νέων που αποτελούν συγκλίσεις όλων των παλιών προτάσεων, μετά από συχνά επίπονες και όχι σπάνια διασκεδαστικές διαπραγματεύσεις, όπου κυριαρχεί το γνωστό *ντο ουτ ντες* (δίδω για να δώσεις) των Λατίνων.

Δεν διστάζουν, μάλιστα, όλοι οι παραπάνω «εμπειροτέχνες» να ανακηρύξουν την ενασχόλησή τους στη σύνθεση και τον συμβιβασμό σε τέχνη, και να προχωρήσουν και λίγο παραπέρα ταυτίζοντας την τέχνη του συμβιβασμού με την τέχνη της συνύπαρξης ή και με την ίδια τη συνύπαρξη.

Αυτή την διαδικασία του συμβιβασμού την είδαμε και στις δραματικές μέρες που προηγήθηκαν της τελικής συμφωνίας για την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αν και αρκετά νοθευμένη λόγω της παρέμβασης ενός «ξένου παράγοντα», που ήταν στην περίπτωση μας η Κοντολιζα Ράις και, βέβαια, ο αυτοκράτορας που εκπροσωπούσε και στο όνομα του οποίου μιλούσε.

Το αποτέλεσμα ήταν τέτοιο που να ικανοποιεί λίγο περίπου όλους και απόλυτα κανένα.

Έτσι η Αυστρία που έπαιξε ένα πρωταγωνιστικό αλλά και έντιμο ρόλο στο μεγαλύτερο μέρος της παράστασης ονομάζοντας τα σύκα και τη σκάφη σκάφη πήρε την Κροατία που διεκδικούσε, η Βρετανία πήρε καλό βαθμό από το υπερατλαντικό αφεντικό της, ενώ οι λοιπές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θυμήθηκαν τον γνωστό μύθο του Ναστρεντίν Χότζα που ανέλαβε να μάθει γράματα στον γάιδαρό του σε 15-20 χρόνια. «Μέχρι τότε ή ο Ναστρεντίν ή ο συμπαίκτης του ή ο γάιδαρος, το πιο πιθανόν, θα έχουν εγκαταλείψει τα εγκόσμια». Έτσι κι αυτοί ανέθεσαν την απάντηση στο ερώτημα για την είσοδο της Τουρκίας, της πολύ μεγάλης, της πολύ φτω-

χής, της μη δημοκρατικής Τουρκίας, στην ευρωπαϊκή συντροφιά, στα δημοψηφίσματα στα οποία θα κληθεί να ψηφίσει η επόμενη γενιά Ευρωπαίων.

Ευχαριστημένες έμειναν, όπως δηλώνουν τουλάχιστον, και η Κύπρος και η Ελλάδα, που είδαν να περνούν ορισμένες από τις ανησυχίες των παρ'όλο που δεν πήραν τις άμεσες απαντήσεις που ζητούσαν διακριτικά.

Ευχαριστημένη δείχνει και η Τουρκία που δεν φαίνεται να κατάλαβε ότι για 15-20 χρόνια θα μπορεί ο κάθε μικρομεσαίος ευρωπαίος αξιωματούχος να την περνά από τον πιο λεπτομερή έλεγχο, ενώ οι ενστάσεις της για τα «προσωπικά της δεδομένα» θα απορρίπτονται αсуζητητά.

(Βέβαια, απαντήσεις για την εισβολή στην Κύπρο, για την κατοχή και για τον εθνικισμό, που συνιστούν το καθένα απ' αυτά και όλα μαζί εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, δεν δόθηκαν, αλλά αυτό είναι μια άλλη και μάλλον θλιβερή ιστορία).

Η συμφωνία που οδηγεί την Τουρκία στη διεκδίκηση μιας θέσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση –για να συνεργασθεί και να συναγωνισθεί είναι η αισιόδοξη άποψη, για να την υπονομεύσει, είναι η απαισιόδοξη– είναι μια επιτυχία αυτού που αποκαλούμε δυνατότητα εξεύρεσης των «μέσων», των συμβιβαστικών λύσεων.

Δεν είναι κάτι που θα πρέπει να καταδικάζεται με ελαφριά την καρδιά, αυτή η διαδικασία για την εξεύρεση των μέσων, των συμβιβαστικών λύσεων. Συχνά μας δίδει λύσεις εκεί που θα είχαν θέση τα αδιέξοδα.

Αρκεί, βέβαια, να έχουμε υπ' όψη μας εξ υπαρχής ότι υπάρχουν ορισμένες περιοχές που δεν συγχωρείται συμβιβασμός και διαπραγμάτευση, όποιο και αν είναι το τίμημα.

Είναι δε αυτές (η αρίθμηση είναι ενδεικτική) η ελευθερία, ο δημοκρατικός τρόπος ζωής, η εθνική ανεξαρτησία, η αξιοπρέπεια και η τιμή των ατόμων...

Απόπειρες προσέγγισης των δυο «μεγάλων» (και στο βάθος νέες εκλογές)

Το θρίλερ στη νεφελώδη πολιτική σκηνή της Γερμανίας συνεχίζεται, καθώς τα δύο μεγάλα κόμματα της χώρας, το Σοσιαλδημοκρατικό και το Χριστιανοδημοκρατικό, απέτυχαν για μια ακόμα φορά να φτάσουν σε κάποια συμφωνία για τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης της χώρας, μετά τις εκλογές που διεξήχθησαν τον περασμένο μήνα.

Μετά την τρίτη κατά σειρά συνάντησή τους την περασμένη Τετάρτη, οι ηγέτες των δύο κομμάτων, Γκέρχαρντ Σρέντερ και Άγγελα Μέρκελ, προσπάθησαν να εμφανισθούν αισιόδοξοι, δηλώνοντας ότι οι συνομιλίες τους υπήρξαν «πολύ επιτυχείς» και ότι διαπίστωσαν πως «υπάρχει βάση για τη δημιουργία ενός μεγάλου συνασπισμού». Ωστόσο παρέπεμψαν την όποια απόφαση σε μια μελλοντική συνάντησή τους, τον χρόνο της οποίας δεν καθόρισαν.

Μπροσ στο αδιέξοδο που δημιουργήσε το εκλογικό αποτέλεσμα, καθώς καμία παράταξη δεν βγήκε νικήτρια με πλειοψηφία που θα οδηγούσε σε μια αυτοδύναμη κυβέρνηση, τα δυο μεγάλα κόμματα διεξήγαγαν αρχικά, το καθένα για λογαριασμό του, διαβουλεύσεις με τα μικρά κόμματα-δορυφόρους τους, για τη δημιουργία μιας κυβέρνησης συνασπισμού. Διαβουλεύσεις όμως που δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα.

Η αποτυχία αυτή, και με δεδομένο ότι και τα δυο μεγάλα κόμματα αρνούνται μια νέα προσφυγή στις κάλπες, οδήγησε στη σταδιακή αποδοχή και από τους δυο «μεγάλους», όπως δηλώνουν τουλάχιστον δημόσια, της ιδέας ενός «μεγάλου συνασπισμού» και του σχηματισμού από κοινού κυβέρνησης.

Η ιδέα αυτή μάλιστα στηρίχθηκε στο πολύ βολικό σύνθημα που αναπτύχθηκε και το οποίο ισχυρίζεται ότι ο γερμανικός λαός έδειξε με την ψήφο του ότι δεν θέλει κάποιο από τα υπάρχοντα κόμματα

να τον κυβερνήσει, αλλά υποχρεώνει όλα τα κόμματα να συνεργασθούν. Για το λόγο αυτό, Σοσιαλδημοκράτες και Χριστιανοδημοκράτες φαίνεται ότι έριξαν αρκετό νερό στο κρασί τους, κάνοντας υποχωρήσεις και συμβιβασμούς σε σημαντικά σημεία των πολιτικών τους, προκειμένου να πετύχουν μια προσέγγιση.

Το θέμα-αγκάθι ωστόσο είναι ποιος θα αναλάβει τη θέση του καγκελάρου, την οποία τόσο ο Σρέντερ όσο και η Μέρκελ διεκδικούν ο καθένας για τον εαυτό του. Ο καβγάς μάλιστα είναι αρκετά έντονος, καθώς κανένας από τους δυο ηγέτες δεν κάνει πίσω, γεγονός που απειλεί να οδηγήσει σε πλήρες ναυάγιο κάθε προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου.

Μετά τις εκλογές που διεξήχθησαν την περασμένη Κυριακή στη Δρέσδη και οι οποίες έδωσαν ένα επικοινωνιακού χαρακτήρα προβάδισμα στους Χριστιανοδημοκράτες, χαρίζοντάς τους μια επιπλέον έδρα στη Βουλή, ο Σρέντερ, που δέχεται τις περισσότερες πιέσεις, κυρίως από την οικονομική ελίτ της χώρας του, εμφανίσθηκε πρόθυμος να παραιτηθεί από τη διεκδίκηση της καγκελαρίας. Την επόμενη ημέρα όμως, ο πρόεδρος του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος Φραντς Μίντερεφρινγκ έσπευσε να αλλάξει την εικόνα, δηλώνοντας ότι ο Σρέντερ έχει την πλήρη υποστήριξη του κόμματος, που σημαίνει ότι παραμένει διεκδικητής της θέσης του καγκελάρου, όπως παραμένει και το αδιέξοδο.

Προφανώς, η σπουδή των Σοσιαλδη-

μοκρατών να διατηρήσουν τον Σρέντερ στην πρώτη γραμμή, έστω και αποδυναμωμένο, καθώς εμφανίζεται να μένει στη θέση του με απόφαση του κόμματος, γίνεται κυρίως για λόγους γοήτρου: να διασκεδαστεί η αίσθηση της εκλογικής ήττας και να διατηρηθεί η εικόνα ενός ισχυρού κόμματος, το οποίο εξακολουθεί να έχει θέση και λόγο στις πολιτικές εξελίξεις. Παράλληλα όμως, είναι φανερό πως έχει και την έννοια ότι οι Σοσιαλδημοκράτες έμμεσα επιμένουν στις πολιτικές θέσεις τους, γεγονός που προκαλεί αρκετά ερωτήματα για την περίπτωση μιας κυβερνητικής συνεργασίας με τους Χριστιανοδημοκράτες.

Δεν αποκλείεται δηλαδή, κάτω από την πίεση που δέχονται και τα δυο κόμματα, να υπάρξουν αλλαγές πλεύσης της τακτικής τους –κυρίως από την πλευρά των Σοσιαλδημοκρατών– και τα δυο κόμματα να τα βρουν τελικά και να σχηματίσουν κυβέρνηση συνασπισμού. Είναι σχεδόν βέβαιο ωστόσο ότι μια τέτοια κυβέρνηση θα αποδειχθεί άνευρη και αναποτελεσματική, γεγονός που θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε πρόωρες εκλογές, εκτός και αν επιμείνουν στη μέχρι τώρα αδιάλλακτη στάση τους, γύρω από τη θέση του καγκελάρου, οπότε οι εκλογές θα πρέπει να αναμένονται πολύ συντομότερα. Προοπτική καθόλου καλή για την ίδια τη Γερμανία, αλλά και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία, μετά το θρίλερ για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας, πρέπει να προχωρήσει στην επίλυση βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει, τόσο με τον προϋπολογισμό όσο και με την αγροτική πολιτική, στα οποία αναμένεται να δοθεί πραγματική μάχη μεταξύ των υποστηρικτών διαφορετικών απόψεων και τάσεων.

T.K.A.

Συνάντηση Κορυφής 2005

της Νίνας Αντύπα

Οχι ότι περίμενε κανείς πως η Συνάντηση Κορυφής που συγκέντρωσε προ ημερών περισσότερους από 170 αρχηγούς κρατών στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών, τη Νέα Υόρκη, θα άλλαζε την μέχρι τώρα πορεία της Γης σε τροχιά γύρω από τον ήλιο. Ούτε ότι κάποιος θα μιλούσε στον George W. Bush για global warming πριν ακόμη καλά καλά αρχίσουν να λειώνουν οι παγετώνες του Βορείου Πόλου. Ας ερθεί εκείνη η ώρα και βλέπουμε. Στο πιφ. Όπως παίρνονται όλες οι αποφάσεις από τους αρμόδιους που καθορίζουν τα πλαίσια της ζωής και την καταδίκη σε θάνατο αντίστοιχα των κατοίκων των προηγμένων και των λιγότερο ευημερούντων περιοχών του πλανήτη.

Περίμενε ίσως κανείς λίγο περισσότερο νεύρο από όλους αυτούς που είχαν στη διάθεσή τους μια έδρα και ένα μικρόφωνο για να μιλήσουν στον κόσμο σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή για τον καθορισμό μιας κατά τα φαινόμενα αδύνατης ισορροπίας δυνάμεων, σε μια συγκυρία με μία μόνο υπερδύναμη και ένα όλο και πιο αποδυναμωμένο διεθνές όργανο (ΟΗΕ). Περίμενε κανείς μερικές λέξεις επί της ουσίας, κάποια δυναμική να εκφραστεί προς τα έξω, έστω κατόπιν διμερών συναντήσεων, κάτι που να δικαιολογεί το κυκλοφοριακό πρόβλημα που μας δημιούργησαν και τα έξοδα των εισιτηρίων και ξενοδοχείων που επιβάρυναν τις κυβερνήσεις τους.

Αντίθετα τους είδαμε να μηρυκάζουν, ο ένας μετά τον άλλο, πανομοιότυπους κούφιους πολιτικούς λόγους, εγκώμια ή στην καλύτερη περίπτωση απλώς πλήρη αποδοχή της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής και προπαγάνδας. Με ελάχιστες εξαιρέσεις: τον Anders Rasmussen, που αναφέρθηκε σε κακή διαχείριση στα Ηνωμένα Έθνη· τον αναπληρωτή κουβανό υπουργό Εξωτερικών Moreno, που κατήγγηλε μεταξύ άλλων την έλλειψη διαφάνειας κατά τις συνομιλίες για τη σύνταξη της διακήρυξης προς υπογραφή· τον κουβανό προεδρεύοντα R.A. de Quesada, που κατήγγηλε τις Ηνωμένες Πολιτείες, συνοδευόμενος από εκφράσεις επιδοκιμασίας εκ μέρους του σουηδικού πρωθυπουργού και προέδρου της Συνόδου Goran Persson· τον Πρόεδρο της Γκαμπόν και

συμπρόεδρο της Συνόδου Bongo Ondimba με το σεμνό του χιούμορ· τον Terry Davis, Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, που μίλησε για τα προβλήματα του περιβάλλοντος και για την ανάγκη συμμετοχής πολιτών σε παρόμοιες συναντήσεις. Και φυσικά τον Πρόεδρο Chavez της Βενεζουέλας, του οποίου ο λόγος ήταν μια καυτή καταγγελία του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, προτροπή για αξιοπρέπεια και αγώνα για τη «διάσωση της ανθρωπότητας» – η υψηλότερη στιγμή της συνάντησης, που καταχειροκροτήθηκε από τους συνέδρους (!) για μερικά ολόκληρα λεπτά που φάνηκαν να διαρκούν ώρες. Η ομιλία του βρίσκεται εύκολα στο διαδίκτυο, και κατά πάσα πιθανότητα θα παραμείνει όσο ο ίδιος είναι εν ζωή και μετέπειτα.

Τα θέματα της Συνόδου είναι πλέον γνωστά, η αποτυχία της και οι λόγοι της αποτυχίας αυτής αναφέρθηκαν ήδη στον διεθνή τύπο. Η Σύνοδος ήταν η συνέχεια, πέντε χρόνια αργότερα, της Συνάντησης Κορυφής στον ίδιο χώρο το 2000, που υιοθέτησε τη Διακήρυξη της Χιλιετίας, κύριος στόχος της οποίας ήταν η εξάλειψη της φτώχειας και η εξασφάλιση αξιοπρεπών όρων διαβίωσης σε όλο τον κόσμο μέχρι το 2015.

Όλα τα κεντρικά σημεία του σχεδίου για μια νέα διακήρυξη που προτάθηκαν από τον Γ.Γ. Κόφι Ανάν τον περασμένο Μάρτιο, και που θα καθιστούσαν τα Ηνωμένα Έθνη αποτελεσματικότερο σώμα στο σύγχρονο παγκόσμιο πολιτικό σκηνικό είτε διαγράφηκαν είτε συμπιεσθήκησαν σε μια «αραιωμένη», γενική και αόριστη μορφή που καθιστά τους στόχους της νέας διακήρυξης ακόμη λιγότερο πιθανά εφικτούς από τους προηγούμενους.

Το μόνο σημείο στο οποίο υπήρξε συμφωνία ήταν η «ευθύνη προστασίας», το δικαίωμα της διεθνούς κοινότητας να επεμβαίνει σε περίπτωση γενοκτονίας ή καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πολιτών μιας χώρας από την ίδια την κυβέρνησή της, πρόταση η οποία φόβησε αριθμό μικρών χωρών που είδαν μια απειλή επέμβασης των Ηνωμένων Εθνών στα εσωτερικά τους θέματα. Στο εντελώς υποθετικό δε σενάριο που τα Η.Ε. υποχρεούνται να ακολουθήσουν την πολιτική

ενός ιδιαίτερα λαίμαργου μέλους για οποιοδήποτε λόγο, θα υπήρχε ίσως εκεί κάποιο μικρό πρόβλημα. Το γεγονός πάντως είναι ότι στο σημείο αυτό υπήρξε γενική αποδοχή.

Αποφασίστηκε επίσης η δημιουργία ενός Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που θα αντικαταστήσει την αντίστοιχη Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Μέλη του Συμβουλίου δεν θα είναι πλέον όλες οι χώρες μέλη αλλά μόνον αυτές στις οποίες δεν υπάρχουν ήδη περιστατικά καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η πρόταση για διεύρυνση του 15μελούς Συμβουλίου Ασφαλείας ώστε να συμπεριλάβει την Ιαπωνία, τη Γερμανία, την Ινδία και τη Βραζιλία έπεσε στο νερό, με την προοπτική να συζητηθεί και πάλι το Δεκέμβριο σε σύσκεψη υπουργών στα πλαίσια του Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου, με ελάχιστες πιθανότητες για σχετική απόφαση.

Τα σπουδαιότερα σημεία στα οποία η συνάντηση απέτυχε ήταν:

α. η μετατροπή στη διαχείριση του οργανισμού, που θα του παρείχε μεγαλύτερη αυτονομία σε σχέση με τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης, και επομένως μεγαλύτερη ευελιξία και

β. η άρνηση, προερχόμενη καθαρά εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών, στο να χορηγηθεί το 0,7% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος των προηγμένων χωρών ως βοήθεια προς τις υπό ανάπτυξη χώρες, πράγμα που θα καθιστούσε εφικτό το στόχο της εξάλειψης της φτώχειας και της απεγκταίας θνησιμότητας μέχρι το 2015.

Αξιζει να σημειωθεί ότι ο νέος αμερικανός πρέσβης στα Η.Ε. John Bolton, γνωστός για την προηγούμενη αντίθεσή του προς τα Η.Ε., που διορίστηκε τον Αύγουστο, παρουςίασε γύρω στις 700 μετατροπές στο κείμενο 40 σελίδων που ήταν υπό συζήτηση ήδη από το Μάρτιο. Να σημειωθεί επίσης ότι, προκειμένου να μη δεχθεί το 0,7% παροχής βοήθειας, έκανε σοβαρούς συμβιβασμούς στη θέση της κυβέρνησης Bush ως προς τον ορισμό της τρομοκρατίας, το άλλο από τα κεντρικά σημεία του σχεδίου κι ένα από τα καυτά θέματα της αμερικανικής εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής.

ΙΣΡΑΗΛ ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΤΟ ΑΙΜΑ ΡΕΕΙ

Το μεγάλο στοίχημα για το Ισραήλ ήταν πάντα η δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους. Μετά από αυτό, ερχόταν το ερώτημα τι μορφή θα είχε αυτό το κράτος. Σήμερα ωστόσο, παρά τα όσα σημειώθηκαν το τελευταίο διάστημα, το στοίχημα εξακολουθεί να παραμένει ανοιχτό.

Κορυφαία εξέλιξη υπήρξε βεβαίως η πρόσφατη αποχώρηση των Ισραηλινών από τη Λωρίδα της Γάζας, η οποία έδωσε την αίσθηση στους Παλαιστίνιους που ζουν στην περιοχή ότι επιτέλους τα βάσανά τους τέλειωσαν και ότι ήλθε ο καιρός να φτιάξουν το δικό τους σπίτι – το κράτος φυσικά, διότι σπίτια κατέλαβαν από εκείνα που εγκατέλειψαν οι Ισραηλινοί, όσα πρόλαβαν. Μετά την εξέλιξη αυτή όμως, παρατηρήθηκε μια σειρά ανακολουθιών και από τις δυο πλευρές, που μάλλον περιπλέκουν παρά λύνουν το πρόβλημα.

Οι Ισραηλινοί εκκένωσαν μεν τους εποίκισμούς που είχαν κατασκευάζει στη Γάζα, διατηρούν όμως και ενισχύουν την παρουσία τους στην άλλη παλαιστινιακή περιοχή, τη Δυτική Όχθη, στην οποία ο Αριέλ Σαρόν, αντιμετωπίζοντας προβλήματα μέσα στο ίδιο το κόμμα του, επέτρεψε την κατασκευή και νέων οικισμών, ενώ παράλληλα, παρά την διεθνή κατακραυγή, συνεχίζει την κατασκευή του περίφημου «τείχους», μέσα στο οποίο εγκλωβίζονται τμήματα των παλαιστινιακών εδαφών.

Επιστέγασμα όλων αυτών υπήρξε εξάλλου η εντολή την περασμένη εβδομάδα να επιτεθεί ο ισραηλινός στρατός εναντίον παλαιστινιακών στόχων στη Γάζα, σε αντίποινα, τάχα,

για μια σειρά επιθέσεων που είχαν πραγματοποιηθεί από ένοπλους της Χαμάς. Η επίθεση αυτή σταμάτησε τελικά στις αρχές αυτής της εβδομάδας, αφού προηγουμένως και οι δυο πλευρές, και κυρίως η παλαιστινιακή, μέτρησαν αρκετούς νεκρούς και τραυματίες.

Από την άλλη πλευρά, οι παλαιστινιακές οργανώσεις Χαμάς και Ισλαμική Τζιχάντ, οι οποίες πριν από μια εβδομάδα είχαν ανακοινώσει ότι θα σταματούσαν τον ένοπλο αγώνα, γιατί στρέφεται τελικά εναντίον της παλαιστινιακής υπόθεσης, ιδιαίτερα καθώς προετοιμάζονται οι εκλογές που έχουν προγραμματισθεί για τον ερχόμενο Ιανουάριο, μετά τις ισραηλινές επιθέσεις αποφάσισαν να τερματίσουν τη μονομερή εκεχειρία που είχαν κηρύξει και να ξαναπάρουν τα όπλα.

Το κακό είναι ωστόσο ότι όλα αυτά συνδέονται και με την εσωτερική εκρηκτική κατάσταση που επικρατεί μεταξύ των ιδίων των Παλαιστινίων και την οποία μάταια προσπαθεί να διατηρήσει υπό έλεγχο ο πρόεδρος Μαχμούντ Αμπάς.

Έτσι, η απόφαση της συνέχισης του ένοπλου αγώνα εκ μέρους της Χαμάς έχει να κάνει και με την απόφαση της Παλαιστινιακής Αρχής να προχωρήσει στον αφοπλισμό των μαχητικών ομάδων. Απόφαση η οποία έχει οδηγήσει σε σφοδρές και πολύνεκρες συγκρούσεις μεταξύ των μαχητικών ομάδων και των δυνάμεων της αστυνομίας.

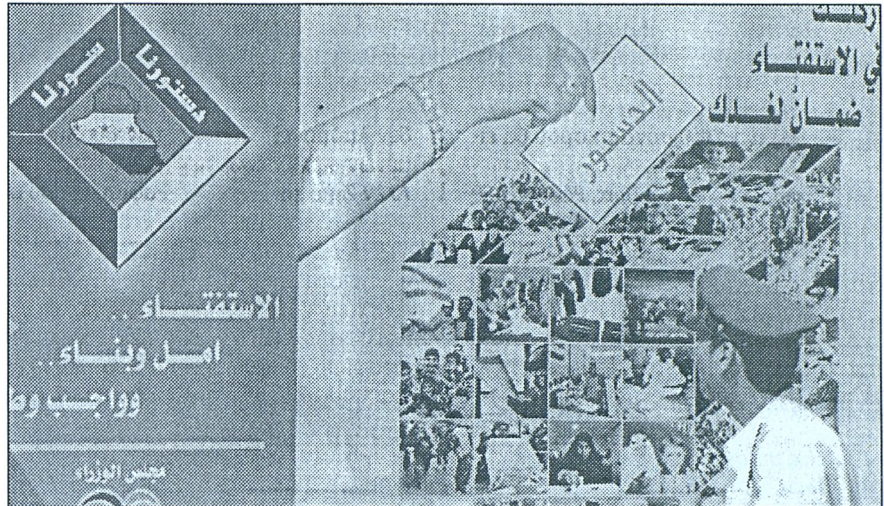
Έτσι, ο φόβος που κυριαρχεί σήμερα είναι μήπως ο Σαρόν αποφασίσει να ξαναστείλει τον στρατό του στη Γάζα, για την διατήρηση, δήθεν, της τάξης εν όψει των εκλογών του Ιανουαρίου, πράγμα που θα δημιουργήσει νέα εμπλοκή στην περιοχή.

ΙΡΑΚ ΜΑΓΕΙΡΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΛΠΗΣ

Στις 15 Οκτωβρίου πρόκειται να διεξαχθεί στο Ιράκ το δημοψήφισμα για το νέο Σύνταγμα, μετά από επιμονή των δυνάμεων κατοχής και κυρίως των Αμερικανών. Τίποτε ωστόσο δεν είναι ακόμη έτοιμο για το αποκαλούμενο «μεγάλο βήμα προς τον εκδημοκρατισμό» της χώρας.

Χαρακτηριστική είναι η κόντρα που εκδηλώθηκε μεταξύ του ΟΗΕ και του ιρακινού Κοινοβουλίου σχετικά με μια διάταξη που αυτό ψήφισε μόλις την περασμένη Κυριακή και η οποία ορίζει ότι το Σύνταγμα δεν πρόκειται να υιοθετηθεί αν το καταψηφίσουν τα δύο τρίτα όλων των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους τριών τουλάχιστον από τις 18 επαρχίες της χώρας.

Κανονικά θα έπρεπε να υπολογισθούν τα δύο τρίτα του αριθμού εκείνων που θα προσέλθουν στις κάλπες για να ψηφίσουν, άρα πρόκειται για μαγειρέματα που έχουν στόχο να εκμαιεύσουν ένα θετικό αποτέλεσμα, ιδιαίτερα μάλιστα καθώς με τις συνθήκες

που επικρατούν στο Ιράκ, όπου η βία κλιμακώνεται όλο και περισσότερο, θεωρείται βέβαιο ότι ένας μεγάλος αριθμός των ψηφοφόρων δεν πρόκειται να μεταβούν στα εκλογικά τμήματα.

Στην διάταξη αυτή αντέδρασαν οι ηγέτες των Σουνιτών του Ιράκ, παράλληλα όμως αντέδρασε έντονα και ο ΟΗΕ που ζήτησε την αναθεώρησή

της, με το σκεπτικό ότι δεν ανταποκρίνεται στις διεθνείς προδιαγραφές. Θεωρείται βέβαιο ωστόσο ότι η ιρακινή Βουλή δεν πρόκειται να προχωρήσει σε μια τέτοια ενέργεια, με το πρόσχημα ότι αυτό θα έπληττε το κύρος της. Η πραγματικότητα όμως βρίσκειται μάλλον στο ότι η διάταξη έχει την πλήρη υποστήριξη των Αμερικανών.

ΗΠΑ ΠΕΤΑΕΙ, ΠΕΤΑΕΙ, Η ΚΟΝΤΟΛΙΖΑ

Τρέχει και δε φτάνει η αμερικανική κυβέρνηση, η οποία στέλνει την υπουργό Εξωτερικών Κοντολιζα Ράις σε τετραήμερη περιοδεία στην Κεντρική Ασία, όπου έχουν ανακύψει σοβαρά προβλήματα για τα σχέδια του πλανητάρχη. Συγκεκριμένα, η Κοντολιζα Ράις πρόκειται να πραγματοποιήσει από την ερχόμενη Δευτέρα τετραήμερη περιοδεία που περιλαμβάνει το Αφγανιστάν, το Τατζικιστάν, το Κιργιζιστάν και το Ουζμπεκιστάν.

Γιατί πηγαίνει εκεί; Μα για τις βάσεις που διαθέτουν οι ΗΠΑ στις χώρες αυτές –κυρίως στις τρεις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες– και οι οποίες έχουν θεθεί σχεδόν υπό διωγμό.

Πρόσφατα, η Ρωσία, αλλά και η Κίνα, ζήτησαν την απομάκρυνση των βάσεων αυτών. Το ίδιο ζήτησαν αργότερα το Τατζικιστάν, το Κιργιζιστάν και το Ουζμπεκιστάν, αξιώνοντας μάλιστα από τις ΗΠΑ να καθορίσουν ένα συ-

γκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποχώρησής.

Και οι τρεις αυτές χώρες, οι οποίες δέχτηκαν την αμερικανική εγκατάσταση στο πλαίσιο της εισβολής στο Αφγανιστάν και αργότερα στο Ιράκ, έχουν προσχωρήσει, μαζί με τη Ρωσία

και την Κίνα, στη Συνθήκη της Σαγκάης, μια ένωση κυρίως στρατιωτικής μορφής, για λογαριασμό της οποίας αξιώνεται η αποχώρηση των αμερικανικών βάσεων από την περιοχή. Αξίωση που η Κοντολιζα Ράις θα προσπαθήσει να ανατρέψει.

Τι απόγιναν οι Εβραίοι που πληγώναμε;

«Θα τους αρπάξω απ' τα μούτρα
τους αγαθούς τους πονεμένους
ανθρώπους
και με φωνές και με σκουξίματα
θα επιμείνω να μου πουν
αν συναντήσαν πουθενά
ποτέ
–και τώρα πού να βρίσκεται–
την Εστερίκα

...
μήπως να μετανάστεψε –ως ποθούσε–
στο «Ερέτζ Ισραέλ»;
μήπως μου την εκάμαν
λουλουδάκι
οι απαίσιοι Νατσήδες;
ή μήπως τώρα νάναι κάπου να μαραίνεται
και να μη
με θυμάται;»

Νίκος Εγγονόπουλος,
«Το ποίημα της Εσθήρ Μπεσσαλέλ»
(1978)

Σε περασμένο φύλλο της *Εποχής* (26 Ιουνίου 2005) ο Γιώργος Κοροπούλης έγραφε πως –κάπου λίγο μετά την «γκλά-μορους βροχή» που είθισται να «ελεεί τα θύματα του ρατσισμού»– χρήσιμη θα ήταν και μια (ελαφρώς πολιτικότερη) ανασυγκρότηση του στόχου: «Αυτό που τους συνέβη, συνέβη σε όλους μας και είναι ήδη ένα Ηθικό Αδιανόητο και όχι ένα ακραίο αλλά κατανοητό περιστατικό τύπου τσουνάμι, μια ακόμη ευκαιρία για μελό και αυτοδιαφήμιση». Δε φαίνεται παράδοξο (και σίγουρα δεν είναι): αυτή η glamorous αισθητική που σχεδόν φολκlorικά επιστρατεύεται για την καταπολέμηση των ιδεολογιών του μίσους, είναι ούτε λίγο ούτε πολύ μια ιστορικά αναγνωρίσιμη αισθητική. Αυτό που τότε (στο χιτλερικό καθεστώς) ενορχήστρωνε μια «φαντασμαγορία φρίκης», τώρα συστηματοποιεί ξανά το θέαμα και σχετικοποιεί τη φρίκη. Απομονώνοντας την ιστορικά ανεπανόληπτη θηριωδία του Ολοκαυτώματος στο χώρο της Ιστορίας (ως κατά κυριολεξία γεγονός) στην ουσία νομιμοποιούμε το πεπερασμένο και αναπαράγουμε το στερεότυπο: οι «απαίσιοι Νατσήδες» που μας βόλεψαν είναι το ιστορικό μας άλλοθι. Ο καλός εβραίος τότε θύ-

μα μιας συνωμοσίας του κακού – ο κακός εβραίος *σήμερα* εμπνευστής και αυτοργός μιας παγκόσμιας συνωμοσίας. Καθαγιασμός, δηλαδή, των κάθε (λαϊκής ή άλλης προέλευσης) στερεοτύπων.

Αυτό, ακριβώς, ισχύει σήμερα και (τελικά) δεν είναι «ένα παράδοξο που ξενίζει: οι άνθρωποι, όταν κάνουν κάτι δε λαμβάνουν υπόψη παρά το πιο στενόκαρδο ιδιωτικό τους συμφέρον, την ίδια στιγμή που η στάση τους καθορίζεται περισσό-στερο από ποτέ από τα μαζικά ένστικτα» (Walter Benjamin, *Μονόδρομος*). Ο ρατσισμός, κοντολογίς, είναι (τώρα, όπως και άλλοτε) ένα πολύ δημοφιλές τερτίπι. Παράδειγμα: οι δικοί μας «εντόπιοι ξένοι», που ίσως τότε ήσαν οι Εβραίοι (Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, *Ο Άλλος εν διωγ-μώ*) αλλά σήμερα (μπορεί και να) ανέρχονται στα δύο τρίτα του εντόπιου πληθυσμού. Μετανάστες, παραπληγικοί, εβραίοι (πάλι), ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και –ενδεχομένως– τόσο άλλοι. Ο δημόσιος χώρος, κατεχοχρήν χώρος ιστορικής συζήτησης, προϋποτίθεται –και εδώ– ως (άπαξ) βιωμένος και, άρα, δεν ανασυντίθενται ως βιωματικά ενεργός. Παραμένει, με άλλα λόγια, χώρος επιβεβαίωσης των δεδομένων (και στην ουσία: χώρος επικύρωσης των στερεοτύπων). Σύμφωνα: το Ολοκαύτωμα συνέβη και άρα μπορεί να ξανασυμβεί. Κανείς δεν εγγυάται το αντίθετο, πόσο μάλλον όταν επιμένουμε (σχεδόν από υποχρέωση) να το απωθούμε στο πεδίο ενός ξανανιωμένου ιστορικού θετικισμού, περισσότεροι αμυλ-λόμενοι προς την *τερατολογία* του σύγ-χρονου ιστορικού αναθεωρητισμού και λιγότερο αποκαθιστώντας τους μηχανισμούς μιας υπεύθυνης ιστορικής συνομι-λίας. Κάποτε τους θυμούνται μόνον οι ει-δικοί (ιστορικοί, φιλόλογοι και άλλοι μου-σειολόγοι) και κάποτε περνάει ένα διά-στημα και όλοι ασχολούμαστε με αυτούς: τους θυμόμαστε με σχετική ασφάλεια και ολίγη αυταρέσκεια.

Τους θυμόμαστε. Αλλά, κατά πάσα πιθα-νότητα, τους θυμόμαστε λάθος. Κι εδώ, οι μηχανισμοί συγκρότησης της μνήμης δε λειτουργούν παρά υπονομευτικά στην αρχική τους στόχευση, ακριβώς επειδή μεθοδεύονται ως στερεοτυπικοί. Χρήσι-

μη, αντίθετα, θα ήταν η διαλογική ενεργ-γοποίηση της μνήμης: συνομιλούμε, δεν αγορεύουμε και εντάσσουμε την ιστορία στο εδώ-και-τώρα μας. Και όμως συμβαί-νει το εξής περίεργο: Ενώ το κατεχοχρήν πεδίο που αναμετρώνται οι λόγοι (dis-courses) και ενεργοποιείται η μνήμη θα περίμενε κανείς να είναι το πνευματικό, αυτό περιορίζεται απλώς (και παραδό-ξως νόμιμα) να μεταγράφει την *ίδια* Ιστο-ρία σε άλλο ιδίωμα (κινηματογράφος, λο-γοτεχνία κ.τ.λ.) μέσα από τον *ίδιο* οριστι-κό και προδεδομένο λόγο.

Δεν πρόκειται να επινοήσουμε κριτήρια κατηγοριοποίησης των έργων τέχνης στη βάση του ιδιαίτερου τρόπου ανάληψης (ή μη) της παραπάνω πολιτικής (και σε τελι-κή ανάλυση ηθικής) ευθύνης στον αισθη-τικό εννοείται χώρο. Στο κάτω-κάτω ήδη από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (και προ-γραμματικά πλέον για την *avant-garde* του 20ού αιώνα) ο διαχωρισμός πολιτικής και αισθητικής εγκαταλείπεται στο χώρο της προϊστορίας. Τα ποιήματα που αφιε-ρώνει ο Νίκος Εγγονόπουλος στους «Ιε-ρούς Εβραίους» είναι, πάντως, ένα ωραίο παράδειγμα σε αυτήν ακριβώς την κατεύ-θυνση. Καταμεσής στην αγορά των «αγα-θών και πονεμένων ανθρώπων» ο αφηγη-τής ρωτά επίμονα να μάθει τι απόγινε η αγαπημένη του Εστερίκα: τον ξέχασε ή μήπως του την κάναν λουλουδάκι οι απαί-σιοι Νατσήδες; («Το ποίημα της Εσθήρ Μπεσσαλέλ», *Στην κοιλάδα με τους ροδώ-νες*). Χωρίς πολιτικές ή άλλες ρητορείες ο ποιητής εγγράφει την προσωπική υπό-θεση στη συλλογική τραγωδία: έτσι πολι-τεύεται. Γι' αυτό και ως φαίνεται δεν θα του ήτανε αδιάφορη η γαϊτανόφρυδη εβραιοπούλα:

«Στα μελλούμενα ποιήματά μου / θα εμ-φανίζεται επίμονα / θα παρελαύνει / – πά-ντα γοητευτική / και μεγαλόπρεπη / κι ωραία – / βέβαια με διαφορετικά ονόματα κάθε φορά / (άλλοτε ως / *Λία* / άλλοτε ως *Ρεβέκα* / κι άλλοτε πάλι ως / *Εσθήρ*)»

Νίκος Εγγονόπουλος
«Των ιερών Εβραίων...» (1978)

ΕΛΕΝΗ ΚΟΣΜΑ - ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΜΗΤΑΣ

Η καταπολέμηση του αντισημιτισμού με ρατσιστικές μεθόδους

1. Με την ευκαιρία των 60 χρόνων απ' τον τερματισμό του μεγάλου πολέμου, στις τηλεοράσεις πύκνωσαν πάλι οι αναφορές στο Ολοκαύτωμα κι οι συζητήσεις.

Στα μέσα του Απριλίου, κατά τη διάρκεια της Έκθεσης Βιβλίου στη ΔΕΘ, στα πλαίσια κάποιας παρουσίασης της Deutsche Welle, η καθηγήτρια της Παντείου κ. Μόλχο, αναφερόμενη στη γενοκτονία των Εβραίων της Θεσσαλονίκης κατά την γερμανική κατοχή, κατηγόρησε σκληρά την παθητική στάση του χριστιανικού στοιχείου της πόλης μπροστά στις απάνθρωπες διώξεις.

Λίγο αργότερα, με την ευκαιρία της κυκλοφορίας κάποιου βιβλίου του στην Ελλάδα, ο διάσημος ισραηλινός συγγραφέας Αμός Οζ, μιλώντας σε τηλεοπτική συνέντευξη για το ίδιο θέμα, παραδέχθηκε με εμφανή πικρία ότι οι Έλληνες θα μπορούσαν να είχαν κάνει περισσότερα πράγματα για να βοηθήσουν τους Εβραίους στην Κατοχή.

Τα ίδια περίπου δήλωσε πιο πρόσφατα στην ΕΤ 3 στην εκπομπή «Ανιχνεύσεις» του Π. Σαββίδη, και μάλιστα σε σχεδόν άψογα ελληνικά, κάποιος έγκριτος, σύγχρονος αμερικανοεβραίος ιστορικός ονόματι Μαζάουερ.

Τέλος, στις 8 Ιουνίου, στην εκπομπή της ΕΤ 1 «Θεματική Βραδιά» του δημοσιογράφου Καπόπουλου, τρεις καθηγήτριες ελληνικών Πανεπιστημίων, ανάμεσά τους και η κ. Ρ. Μόλχο, συζητώντας με θέμα τον αντισημιτισμό, κατέληξαν ομόφωνα και με εμφανή επίσης πικρία ότι αντισημιτισμός δεν έπαυσε ποτέ να υπάρχει στην ελληνική κοινωνία κι ότι αυτός εκδηλώθηκε με ιδιαίτερα αποκρουστικό τρόπο στη Θεσσαλονίκη κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής.

2. Ομολογώ ότι αυτή η επιμονή επώνυμων διανοουμένων ν' αναζητούν συστηματικά και ν' ανακαλύπτουν παντού με τέτοια ευκολία αντισημιτικές προκαταλήψεις, πάντοτε με ανησυχεί και με βάζει σε σκέψεις. Μ' ανησυχεί γιατί την βλέπω να οδηγεί κι αυτή σε ρατσισμό, σ' έναν ρατσισμό λανθάνοντα, χωρίς εμφανή ιδεολογική επένδυση και με διαφορετική βέβαια σημειολογία αλλά πάντα... ρατσι-

σμό. Αυτόν που υποτίθεται ότι καταπολεμά ενώ στην πραγματικότητα εκτρέφει.

Ο λανθάνων σηmitικός ρατσισμός είναι κι αυτός επικίνδυνος γιατί ακριβώς είναι λανθάνων. Καπηλευόμενος το σύμπλεγμα προοδευτισμού που λειτουργεί στο υποσυνείδητο των πνευματικών ανθρώπων της μεταπολεμικής νεοελληνικής κουλτούρας, εύκολα παγιδεύει προοδευτικά μυαλά και τα παρασύρει σε υπερβολές και σε ακρότητες.

(Άραγε, αλήθεια, από τις συμφορές που έπληξαν παγκοσμίως τους Εβραίους στην μακραίωνη ιστορία τους, για πόσες ευθύνεται και πόσο αυτός ο ιδιότυπος σηmitικός ρατσισμός, ο εσωστρεφής και μυστικοπαθής, ο κατ' εξοχήν ταξικός αλλά άριστα καμουφλαρισμένος, ο ήπιος μεν και ειρηνικός όμως ταυτόχρονα φοβερά αλαζονικός, με άλλα λόγια αυτός ακριβώς που δεν τους επέτρεψε ποτέ να χαλαρώσουν και να αφομοιωθούν με τους λαούς που κατά καιρούς τους έχουν φιλοξενήσει;)

Σε πρώτη φάση αναζητεί μανιωδώς ερείσματα στην καθημερινή ζωή του λαού για να στηρίξει τις καταγγελίες του για φυλετικές προκαταλήψεις έναντι του εβραϊκού στοιχείου. Έτσι, καταλήγει να δαιμονοποιεί ένα σωρό συμπτώματα της καθημερινότητας, άλλοτε εντελώς ασήμαντα κι άλλοτε ελάχιστα σημαντικά αλλά πάντοτε συμπτώματα χωρίς καμιάν απολύτως κοινωνική και ψυχολογική διάσταση.

Μ' αυτή τη λογική, ο προοδευτικός διανοούμενος είναι έτοιμος να χρεώσει στον... αντισημιτισμό της ελληνικής κοινωνίας τη φράση λ.χ. του εμποράκου της λαϊκής «κοίτα παζάρια που κάνει ο τσιφούτης» ή την φράση «μη φωνάζετε όλοι μαζί, το κάνετε χάβρα» ή, τέλος, τον γνωστό, παλιό θρύλο για... ανθρωποθυσίες χριστιανόπαιδων που, όπως μας πληροφορεί μία από τις καθηγήτριες, κυκλοφορεί ακόμη σε κάποιες πολύ μικρές ομάδες του πληθυσμού, ιδιαιτέρως χαμηλού πνευματικού επιπέδου.

Εξάλλου η φυλετική προκατάληψη από μόνη της, ακόμη κι όταν είναι καθολική και γενικευμένη, ακόμη κι όταν είναι πλήρως συνειδητοποιημένη, δεν συνιστά ρα-

τσισμό. Για να προκύψει ρατσισμός, αυτός ο ρατσισμός που μισούμε, πρέπει να 'χει συντελεσθεί στο μεταξύ μια ριζική μεταμόρφωση και η συνειδητοποιημένη, η απλή κι αυτοφυής και ψυχικά ουδέτερη διαφορετικότητα να έχει μετατραπεί σε *μισαλλοδοξία*. Κι αυτή η μετατροπή δεν γίνεται ποτέ από μόνη της. Είναι πάντα προϊόν ανθρώπινης παρέμβασης. Πάντα κάποιοι τρίτοι, υπηρετώντας σκοτεινά συμφέροντα ή κάποιες αχαλίνωτες φιλοδοξίες, δηλητηριάζουν ύπουλα τον λαό ενοχοποιώντας μεθοδικά τη φυλετική διαφορετικότητα για δεινά που μας βρήκαν ή για δεινά που μας απειλούν.

3. Αυτήν ακριβώς την ενοχοποίηση με ενοχές κι ευθύνες, μικρές ή μεγαλύτερες, για τις συμφορές που έπληξαν το εβραϊκό στοιχείο της Θεσσαλονίκης κατά την γερμανική κατοχή, ο λανθάνων σηmitικός ρατσισμός επιχειρεί σε δεύτερη φάση να την κατανείμει σε όλους αυτούς των οποίων ήδη απέδειξε, υποτίθεται, τον αντισημιτισμό. Έτσι, η καθηγήτρια κ. Μόλχο υιοθετεί σχεδόν αβασάνιστα οτιδήποτε ενοχοποιεί εκ πρώτης όψεως τους χριστιανούς Έλληνες της πόλης ενώ παράλληλα αποσιωπά συστηματικά οτιδήποτε θα μπορούσε να ενοχοποιεί εβραίους. Χρεώνει λοιπόν στον... αντισημιτισμό της ελληνικής κοινωνίας:

α) Την αδιαφορία των ελληνικών αρχών για τις δραματικές περιπέτειες των Εβραίων.

«Ελληνικές αρχές» όμως τότε ήταν οι Κουίσλινγκ και οι δωσίλογοι που αργότερα δικάστηκαν για συνεργασία με τους κατακτητές, για εθνική προδοσία και για συγκεκριμένες εγκληματικές πράξεις κι όχι βέβαια για την... αδιαφορία τους έναντι των Εβραίων. Κάποιοι απ' αυτούς εκτελέστηκαν, κάποιοι έφυγαν με τον γερμανικό στρατό στη Γερμανία κι όλοι οι άλλοι κλείστηκαν για χρόνια στη φυλακή.

β) Το αντιεβραϊκό μένος της εφημερίδας *Ν. Ευρώπη* που εξέδιδε επί Κατοχής στη Θεσσαλονίκη ο ναζιστής δημοσιογράφος Παπαστρατηγάκης ο οποίος, λίγο μετά την απελευθέρωση, καταδικάστηκε σε θάνατο.

γ) Τα πυκνά κρούσματα κλοπών στις

εβραϊκές συνοικίες. Μήπως όμως είχαν σταματήσει ποτέ οι κλοπές στις λοιπές συνοικίες ή τάχα σταμάτησαν όταν έφυγαν οι Εβραίοι;

Δυστυχώς ο καταγγελτικός οίστρος της κ. Μόλχο δεν σταματά εδώ. Η νεαρή καθηγήτρια, ειδικευμένη να οσφραίνεται τον αντισημιτισμό, ακόμη και τον πιο συγκεκαλυμμένο, πίστεψε ότι τον εντόπισε στην άρνηση της ελληνικής κυβερνήσεως να ικανοποιήσει κάποιο σχετικά πρόσφατο οικονομικό αίτημα της εβραϊκής κοινότητας. Έσπευσε λοιπόν να καταγγείλει με αγανάκτηση την αντισημιτική οικονομική αναληγσία της ελληνικής κυβερνήσεως αλλά ξέχασε ή απαξίωσε να μνημονεύσει, ως όφειλε, τον περίφημο εκείνον Νόμο του 1946, τον 846, με τον οποίον το τότε ακόμη πάμφτωχο ελληνικό Δημόσιο, αναστέλλοντας το ισχύον Κληρονομικό Δίκαιο της χώρας, παραιτήθηκε από τα δικαιώματά του και παραχώρησε όλες τις αδιάθετες περιουσίες των 45.000 θυμάτων της γενοκτονίας που δεν επέστρεψαν ποτέ, στους ελάχιστους επιζήσαντες Εβραίους και στην κοινότητά τους.

Η μνημειώδης αυτή χειρονομία έκανε

εξαιρετική εντύπωση στην παγκόσμια κοινή γνώμη και κυριολεκτικώς εξυμνήθηκε απ τον διεθνή Τύπο, τους διεθνείς οργανισμούς και τις οργανώσεις, πρωτίστως φυσικά τις εβραϊκές.

Εκείνο που αμφισβητήθηκε, μάλλον δίκαια, εκ των υστέρων, είναι το πρακτικό αντίκρισμα της χειρονομίας, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα των διασωθέντων ήταν ήδη εύποροι των οποίων απλώς αυξήθηκε περαιτέρω η περιουσία με την χαριστική εκχώρηση των κληρονομικών δικαιωμάτων του ελληνικού Δημοσίου.

4. Εξίσου απαράδεκτο το ολίσθημα της ιστορικού κ. Μόλχο να καταγγέλλει την γενικώς παθητική στάση όλου του ελληνικού πληθυσμού της Θεσσαλονίκης έναντι της εβραϊκής τραγωδίας που εκτυλίχθηκε ενώπιόν του κατά την γερμανική κατοχή.

Κατ' αρχήν ο ισχυρισμός αυτός προσβάλλει ολοφάνερα την μνήμη εκείνων που, με κίνδυνο της ίδιας της ζωής τους, βοήθησαν όσους Εβραίους απέδρασαν και που, αν δεν ήταν πολλοί, ήταν ωστόσο τουλάχιστον τόσοι, όσοι κι οι Εβραίοι που αποφάσιζαν να αποδράσουν. Περίπου 1.000 αν θυμάμαι καλά.

Το ιστορικώς απαράδεκτο όμως της καταγγελίας της κ. Μόλχο βρίσκεται αλλού. Η κ. καθηγήτρια, υποκύπτοντας προφανώς στο γνωστό μας πια σύνδρομο Σαρόν, ότι δηλαδή για τα δεινά μας φταίνε πάντα οι άλλοι, ενώ αναζητεί με πάθος και ανακαλύπτει ευθύνες σε όλους τους άλλους, ξεχνά εντελώς να διερωτηθεί πάνω στο βασικό και κυρίαρχο ερώτημα που γεννά η ιστορική προσέγγιση της φοβερής εκείνης περιόδου, δηλαδή: πώς και γιατί, ένας ζωντανός και υγιής λαός 50.000 ατόμων, αφέθηκε να συρθεί στο σφαγείο χωρίς να αντισταθεί ή να αντιδράσει καθόλου;

Την ίδια εποχή μάλιστα που, λίγο παραπέρα, ανάμεσα στον υπόλοιπο πληθυσμό της πόλης, τον χριστιανικό και, ιδίως, τον άθεο, χωρίς καν τη βεβαιότητα για τις επερχόμενες συμφορές που σίγουρα είχαν οι Εβραίοι, οι αντιστασιακές οργανώσεις ξεπηδούσαν καθημερινά η μία μετά την άλλη, γεμίζοντας τους τοίχους με συνθήματα και τους δρόμους με προκηρύξεις, εμψυχώνοντας, καθοδηγώντας και ξεσηκώνοντας τον λαό ενάντια στους ναζί και στους συνεργάτες τους!

5. Κάτι τελευταίο τώρα. Λίγο πριν τελειώσει η εκπομπή, η κυρία Μόλχο, σε μια θλιβερή έκρηξη χαιρεκακίας, είπε περί-

που πως δεν πρέπει ν' απορούμε που οι Έλληνες γελούσαν όταν οι Γερμανοί βασάνιζαν τους Εβραίους στη Θεσσαλονίκη αφού και οι Εβραίοι επίσης χαιρόνταν όταν οι Τούρκοι κυνηγούσαν τους Έλληνες το 1922 στη Σμύρνη!

Έχοντας ζήσει στην Κατοχή το πρώτο και πιο ευαίσθητο κομμάτι της εφηβείας μου, όντας παράλληλα Σαλονικιός γέννημα-θρέμμα, δικαιούμαι νομίζω να βεβαιώσω τη νεαρή καθηγήτρια ότι, όταν οι Γερμανοί βασάνιζαν τα θύματά τους, εμείς οι άλλοι κλαίγαμε και δίναμε όρκους να τιμωρήσουμε κάποτε τους δράστες. Είμαι όμως βέβαιος ότι και οι Εβραίοι επίσης κλαίγανε στη Σμύρνη το '22, όπως εξάλλου έκλαιγαν κι αυτοί οι ίδιοι ακόμα οι Τούρκοι. Όχι φυσικά οι «γκρίζοι λύκοι» αλλά ο λαός, ο απλός και γνήσιος λαός που είναι παντού ο ίδιος και που δεν έχει να χωρίσει τίποτε με τον αλλόθρησκο γείτονά του.

Η επίκληση θρησκευτικών, εθνικών ή φυλετικών προκαταλήψεων ήταν πάντα το «προνόμιο» της άρχουσας τάξης που βέβαια η ίδια ποτέ δεν τις πίστεψε αλλά τις επινοούσε για να παραπλανά τον λαό και να εκτρέπει την οργή του μακριά απ' την ίδια.

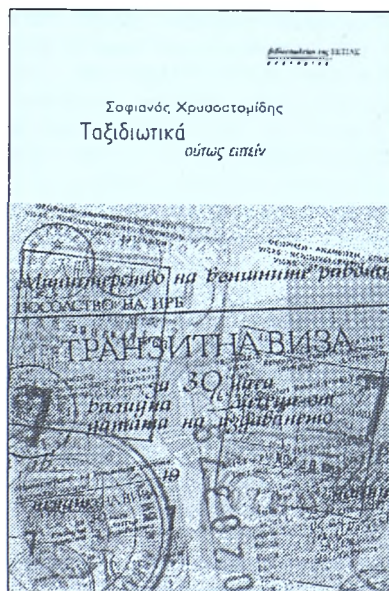
Ίσως εδώ είναι η ώρα να θυμίσουμε σ' όλους αυτούς που συνήθισαν να ρετουσάρουν την ιστορία έτσι που να τους εξασφαλίζει άλλοθι για να εκτονώνουν τις ενοχές τους, ότι η ταξική διαστρωμάτωση στην προπολεμική εβραϊκή κοινωνία της Θεσσαλονίκης υπήρξε ομολογουμένως πρωτοφανής. Υπήρξε η πιο διχασμένη ταξικά αστική κοινωνία της Ευρώπης. Την άρχουσα τάξη συγκροτούσαν οι μεγαλοϊδιοκτήτες και οι έμποροι που αποτελούσαν μόλις το 20% του πληθυσμού και που περιφρονούσαν βαθιά, κρατώντας τους αυστηρά σε απόσταση, όλους τους άλλους.

Το 75% του πληθυσμού ήταν εντελώς άποροι, προλετάριοι, αχθοφόροι και ζητιάνοι που όλοι τους μισούσαν την άρχουσα τάξη. Οι ταξικές διαφορές τους δεν είχαν προηγούμενο. Οι εύποροι, στα σπίτια τους και μεταξύ τους, μιλούσαν μόνο γαλλικά που φυσικά ο λαός δεν τα καταλάβαινε. Ακόμα και τα νεκροταφεία τους είχαν αρχίσει να διαχωρίζονται.

Ούτε το γκέτο πρόλαβε να τους ενώσει. Μόνο τα βαγόνια που τους μετέφεραν στο θάνατο, εκεί όπου στοιβάζονταν σαν δέματα από άχυρο πλούσιοι και φτωχοί αδιακρίτως, μόνον αυτά τους ένωσαν, αλλά ήταν πια πολύ αργά.

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Σοφιανός Χρυσοστομίδης Ταξιδεύοντας, ούτως ειπείν

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ
μαρτυρίες

Ανατομία ενός «διαρκούς εγκλήματος»

του Ιάκωβου Προκοπίου

8. Ο «ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ»

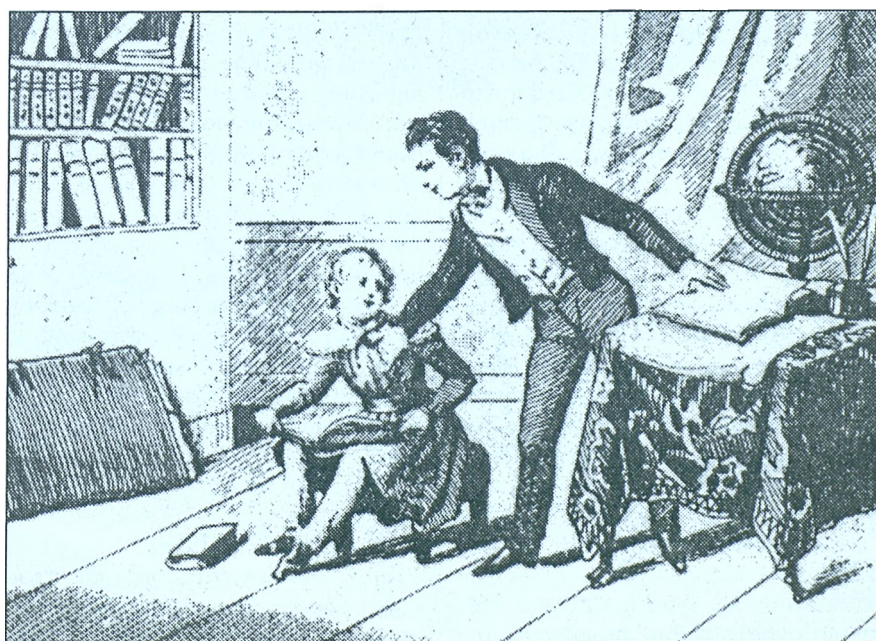
Στις προηγούμενες ενότητες περιγράψαμε το σύστημα διοίκησης των πανεπιστημίων. Πρόκειται για ένα συμπαγές και συνεκτικό σύστημα, που διαθέτει τον δικό του άτυπο «κώδικα επικοινωνίας» και λειτουργεί ως «οδοστρωτήρας» σε κάθε προσπάθεια διαφοροποίησης ή κριτικής από την πλευρά των διδασκόντων. Τελικός στόχος αυτού του συστήματος είναι η «ομογενοποίηση», δηλαδή η διαμόρφωση ενός κοινού τρόπου σκέψης και δράσης, που αποβλέπει στην προστασία συγκεκριμένων συμφερόντων. Πιο συγκεκριμένα το νεοεισερχόμενο μέλος ΔΕΠ πρέπει να «εκπαιδευτεί» ώστε να υπακούει, να εκτελεί εντολές και να αποδέχεται την «αυθεντία» της ηγετικής ομάδας του τμήματός του, η οποία έχει αναδειχθεί με κριτήρια κομματικής δύναμης. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι πρέπει να «αφοπλιστεί» από κάθε ψυχική ικμάδα και δημιουργική διάθεση που θα το οδηγούσαν στην επιστημονική παραγωγή. Και αυτό γιατί μόνο έτσι θα «χρωστά» πάντοτε στους προστάτες του, οι οποίοι «νομιμοποιούν» την επιστημονική του αξία. Έτσι η επιστημονική αναγνώριση στο ελληνικό πανεπιστημιακό σύστημα δεν κατακτάται αλλά παραχωρείται με ανταλλάγματα. Με άλλα λόγια είναι σαν ένας τίτλος σπουδών που δεν χορηγείται κατόπιν εξετάσεων αλλά μετά από «συστάσεις». Δύο είναι οι παράγοντες που συντηρούν και αναπαράγουν αυτό το σύστημα: ο πρώτος, στον οποίο αναφερθήκαμε εκτενώς, αφορά στα κενά της νομοθεσίας. Ο δεύτερος παράγοντας, τον οποίο θα αναπτύξουμε στη συνέ-

χεια, αφορά στην ανθρώπινη ψυχολογία όπως αυτή διαπλάθεται μέσα στο πλαίσιο μιας οργάνωσης.

Αποτελεί γενικό κανόνα ότι οι οργανώσεις, λόγω του απρόσωπου χαρακτήρα τους, παρέχουν στα άτομα που τις απαρτίζουν μια ψυχολογική ασπίδα προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό αρνητικά συναισθήματα και άνομοι στόχοι που κάτω από άλλες συνθήκες θα εκδηλώνονταν βίαια και ανταγωνιστικά, προσβάλλοντας το αίσθημα δικαίου, στο πλαίσιο των οργανώσεων εκδηλώνονται ουδέτερα μέσα από τυπικές διαδικασίες. Έτσι αυτοί που προβαίνουν στις παραπάνω πράξεις παραμένουν ατιμώρητοι, προστατευμένοι από τον ηθικό διασυρμό και τη δημόσια κατακραυγή.

Οι πανεπιστημιακές κοινότητες αποτελούν ένα χαρακτηριστικό πεδίο εκδήλωσης των παραπάνω συμπεριφορών, δεδομένου ότι διαθέτουν σε σύ-

γκριση με άλλες οργανώσεις δύο ισχυρά όπλα: την αυτοτέλεια και την επιστημονική «αυθεντία». Μέχρι σήμερα δεν έχει μελετηθεί επαρκώς η παθογένεια της πανεπιστημιακής ζωής. Εξουσιαστικές συμπεριφορές, όπως η ψυχολογική βία και η επιστημονική απαξίωση, αποτελούν ένα σύνθετο φαινόμενο, θύματα του οποίου είναι τα χαμηλόβαθμα μέλη ΔΕΠ. Η ψυχολογική βία που ασκείται από τον πρόεδρο του τμήματος ή τον πρύτανη στο λέκτορα ή επίκουρο καθηγητή που περιμένει μήνες ή και χρόνια να εξελιχθεί ή να μονιμοποιηθεί, δεν είναι εύκολο να αντιμετωπιστεί και σημαδεύει το θύμα, που στο μέλλον ενδέχεται να συμπεριφερθεί με τον ίδιο τρόπο. Όσον αφορά την επιστημονική απαξίωση, που διατυπώνεται σε ένα πρακτικό εκλογής, αυτή μπορεί να «κυνηγά» τον υποψήφιο σε όλη του τη ζωή και να ανασύρεται από το συρτάρι κάθε φορά που ένας κακόβου-

Το κείμενο του Ι. Προκοπίου αποτελεί συνέχεια ομότιτλου άρθρου του που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος (851), σ. 40-42.

λος συνάδελφός του επιθυμεί την επιστημονική του ακύρωση. Οι συμπεριφορές αυτές έχουν ταπεινωτικό αντίκτυπο για το θύμα-διδάσκοντα, επιδρούν αρνητικά στην επιστημονική εργασία του και βλάπτουν την υγεία του. Παράλληλα διαρκούν μεγάλο χρονικό διάστημα, υποσκάπτωντας συνεχώς την ψυχολογική του συγκρότηση. Σιγά σιγά, όσο ανθεκτικός κι αν είναι, οδηγείται στην παραίτηση ή τη συνεργασία. Καθώς οι συμπεριφορές αυτές δεν είναι ποινικά κολάσιμες, παρέχουν σε αυτούς που τις διαπράττουν τη μεγαλύτερη δυνατή ασυδοσία. Τέλος, οι λόγοι που τις προκαλούν δεν είναι ορθολογικοί αλλά προέρχονται από ένα συλλογικοποιημένο φόβο ότι η ιδιαιτερότητα ενός ατόμου θα βλάψει τα συμφέροντα της ομάδας.

Οι παραπάνω συμπεριφορές για να εκδηλωθούν έχουν ανάγκη από ένα άτυπο σύστημα κανόνων, το οποίο φυσικά δεν προβλέπει ο νόμος. Αυτό το σύστημα κανόνων, αν και δεν υπάρχει πουθενά διατυπωμένο, κυριαρχεί παντού. Έκφράζεται μέσα από πρακτικές στις οποίες εκπαιδεύονται τα μέλη ΔΕΠ ακόμη και πριν από την είσοδό τους στο πανεπιστημιακό περιβάλλον. Με άλλα λόγια τα πανεπιστήμια λειτουργούν σήμερα ως χώροι μιας ιδιότυπης «μύησης». Είναι γνωστό ότι η μύηση συνίσταται στο προνόμιο μιας μη προσβάσιμης γνώσης με τη δέσμευση της σιωπής και της υπακοής. Σκοπός της είναι να ελέγξει με καθολικό τρόπο έναν συγκεκριμένο κοινωνικό ή επαγγελματικό χώρο ώστε αυτός να αποτελέσει ένα ισχυρό λόμπι απρόσβλητο από κάθε εξωτερική «επιβουλή». Οι συντεχνίες του Μεσαίωνα αλλά και οι μυστικές επαναστατικές οργανώσεις του 19ου αιώνα αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα των διαδικασιών μύησης. Αν και οι διαδικασίες αυτές προσέφεραν πολλά σε κρίσιμες ιστορικές και εθνικές στιγμές, ωστόσο αντιστρατεύονται την πνευματική δημιουργία, η οποία απαιτεί διαφάνεια, προσβάσιμη γνώση και σύγκριση.

Τα παραπάνω ισχύουν ιδιαίτερα στην περίπτωση του σύγχρονου ελληνικού πανεπιστημίου. Εδώ η «μύηση» στην οποία αναφερθήκαμε στηρίζεται στον

φόβο και τη συνενοχή. Απορρέει από το ανεξέλεγκτο του συστήματος κρίσης και εξέλιξης των διδασκόντων και την αδυναμία ελέγχου σε κάθε ακαδημαϊκή δραστηριότητα. «Μύηση» σύμφωνα με τα ισχύοντα στην ακαδημαϊκή πρακτική σημαίνει πρόσδεση σε μία ομάδα, ελαχιστοποίηση της πνευματικής εργασίας, απομονωτισμός, εσωστρέφεια, συμψηφισμός εξυπηρετήσεων, «προσαρμογή» με στόχο την επαγγελματική επιβίωση.

Στον αντίποδα του μακιαβελικού σκηνικού που περιγράψαμε βρίσκεται ο όρκος που δίνει κάθε μέλος ΔΕΠ κατά την ανάληψη της υπηρεσίας του. Ο όρκος αυτός στοιχειοθετεί την ηθική δέσμευσή του αναφορικά με την πιστή τήρηση των καθηκόντων του. Το πρόβλημα που προκύπτει στην περίπτωση του όρκου των πανεπιστημιακών είναι ότι ορκίζονται να τηρήσουν μία νομιμότητα την οποία έχουν ήδη απαρνηθεί (αφού προϋπόθεση για την είσοδό τους στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι η μη τήρησή της). Έχουμε δηλαδή δύο συστήματα κανόνων: το τυλικό σύστημα, το οποίο αντιστοιχεί στην ισχύουσα νομοθεσία (με τις ελλείψεις της) και το άτυπο σύστημα κανόνων που αντιστοιχεί στον «κώδικα επικοινωνίας» που περιγράψαμε προηγουμένως. Από τα δύο συστήματα οι πανεπιστημιακοί εφαρμόζουν το δεύτερο, ενώ ορκίζονται ότι θα τηρήσουν το πρώτο. Εκτός από τον ψυχικό διχασμό και την ηθική πίεση που δέχεται ένας πανεπιστημιακός σε ένα παρόμοιο σύστημα, όπου στην πραγματικότητα άλλα πράττει και άλλα ορκίζεται ότι θα πράξει, υπάρχει μία ακόμη αρνητική συνέπεια από την παράβαση του όρκου: συνειδητοποιώντας ότι ο διδάσκων ότι είναι επίορκος γίνεται συνένοχος και όμηρος του συστήματος εξουσίας, αφού μόνο έτσι θα εξασφαλίσει «ασυλία» για τυχόν παράνομες πράξεις που θα του ζητηθούν να κάνει. Με τον τρόπο αυτό οι ελεύθερες φωνές στα ακαδημαϊκά ιδρύματα ολοένα και λιγοστεύουν.

9. ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Προκειμένου η κατάσταση που περιγράφουμε να γίνει άμεσα κατανοητή –κυρίως σε όσους δεν εμπλέκονται στις

ακαδημαϊκές λειτουργίες– παραθέτουμε μία μελέτη περίπτωσης, η οποία αφορά στην πρόσφατη απόλυση ενός επίκουρου καθηγητή από το τμήμα Αρχειονομίας-Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Η περίπτωση του κ. «Χ» περιλαμβάνει σε πλήρη απύξηση όλα τα στοιχεία που μέχρι τώρα έχουμε αναλύσει. Μεροληψία στην επιστημονική κρίση, επιστημονική ακαταλληλότητα των εκλεκτόρων, χρήση της επιστημονικής «αυθεντίας», φόβος και υπακοή των εκλεκτόρων στην ηγετική ομάδα του τμήματος, έλλειψη επιστημονικών κριτηρίων, παράνομη σύνθεση εκλεκτορικών σωμάτων και φίμωμα κάθε αντίθετης φωνής που ζητά τη διερεύνηση των παραπάνω καταγγελιών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η υπόθεση εκτυλίσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο παρανομιών που έχουν εκδηλωθεί στο παραπάνω τμήμα, οι οποίες έχουν καταγγελλθεί –χωρίς ωστόσο αποτέλεσμα μέχρι σήμερα– στο Υπουργείο Παιδείας. Αναφέρουμε ενδεικτικά παραβιάσεις της νομοθεσίας που έγιναν κατά την επιλογή υποψηφίων στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, επιλογή του Γραμματέα του τμήματος ως μεταπτυχιακού φοιτητή χωρίς να πληροί τα νόμιμα προσόντα, παραποίηση πρακτικών, παράνομες προσλήψεις διοικητικών υπαλλήλων, οι οποίοι εμφανίζονται ως συμβασιούχοι καθηγητές με το ΠΔ 407/1980, «πάγωμα» θέσεων που έχουν προκηρυχθεί, κ.λπ. Έτσι ο «κώδικας επικοινωνίας» που περιγράψαμε βρίσκει μία χαρακτηριστική εφαρμογή στην περίπτωση που ακολουθεί.

Το 2004 ο κ. «Χ» υπέβαλε αίτηση για να μονιμοποιηθεί στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή. Το εκλεκτορικό σώμα συγκροτείται, όπως έχουμε αναφέρει, από μέλη ΔΕΠ του τμήματος, ανεξάρτητα από την ειδικότητα που αυτά έχουν. Τα μέλη αυτά αποτελούν είτε το σύνολο των εκλεκτόρων είτε τη συντριπτική πλειοψηφία του. Έχουν δηλαδή τον τελικό λόγο στην κρίση. Έτσι τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος στο οποίο ανήκε ο κ. «Χ» και τα οποία αποτελούσαν τη συντριπτική πλειοψηφία των εκλεκτόρων (οκτώ μέλη επί συνόλου ένδεκα), ήταν τρεις πληρο-

φορικοί, ένας φιλόλογος, ένας ιστορικός του μεσαίωνα, ένας αρχειονόμος, ένας μουσειολόγος και ένας βιβλιοθηκονόμος.

Είναι προφανές ότι οι παραπάνω επισημονικές ειδικεύσεις ουδεμία σχέση είχαν με το γνωστικό αντικείμενο του κ. «Χ» που ήταν «Ιστορία του νέου ελληνικού κράτους και των θεσμών του». Αυτοί ωστόσο αποφάσισαν για τη συγκρότηση της τριμελούς εισηγητικής επιτροπής, δηλαδή της επιτροπής που θα εισηγείτο εάν έπρεπε ή όχι ο κ. «Χ» να μονιμοποιηθεί. Για άλλη μια φορά οι μη ειδικοί αποφάσισαν για το ποιοι ειδικοί θα κρίνουν τον υποψήφιο. Έτσι για την επιτροπή αυτή επελέγησαν δύο διδάσκοντες του Ιονίου Πανεπιστημίου και ένας διδάσκων του Παντείου Πανεπιστημίου. Οι δύο πρώτοι, των οποίων τα γνωστικά αντικείμενα όπως προκύπτει από την ανάγνωσή τους (αρχαιονομία, νεότερη ελληνική ιστορία) δεν έχουν σχέση με την ιστορία των θεσμών που υπηρετεί ο κ. «Χ», αποφάσισαν ότι δεν πρέπει να μιονιμοποιηθεί. Σε αντίθεση με αυτούς, το τρίτο μέλος της εισηγητικής επιτροπής που το γνωστικό του αντικείμενο (πολιτική επιστήμη και ιστορία-ελληνική πολιτική) ήταν επισημονικά συγγενέστερο με εκείνο του υποψηφίου, έκρινε ότι ο τελευταίος υπερπληροί τα προσόντα για μιονιμοποίηση.

Το παράλογο του συστήματος είναι ότι οι δύο πρώτοι εισηγητές που προέρχονται από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο τρία χρόνια νωρίτερα είχαν επιλεγεί και πάλι ως ειδικοί από τους μη ειδικούς και είχαν κρίνει τον κ. «Χ» θετικά, προτείνοντας την εξέλιξή του στη βαθμίδα του επίκουρου καθηγητή. Τι συνέβη στο μεταξύ; Πολλά μπορούν να συμβούν μέσα σε ένα ίδρυμα. Και δεν είναι δύσκολο να κατανοήσει κανείς τι έχει συμβεί εάν διαβάσει εφημερίδες της εποχής, πρακτικά συνεδριάσεων ή απλά εάν ρωτήσει έναν καθηγητή αυτού του πανεπιστημίου.

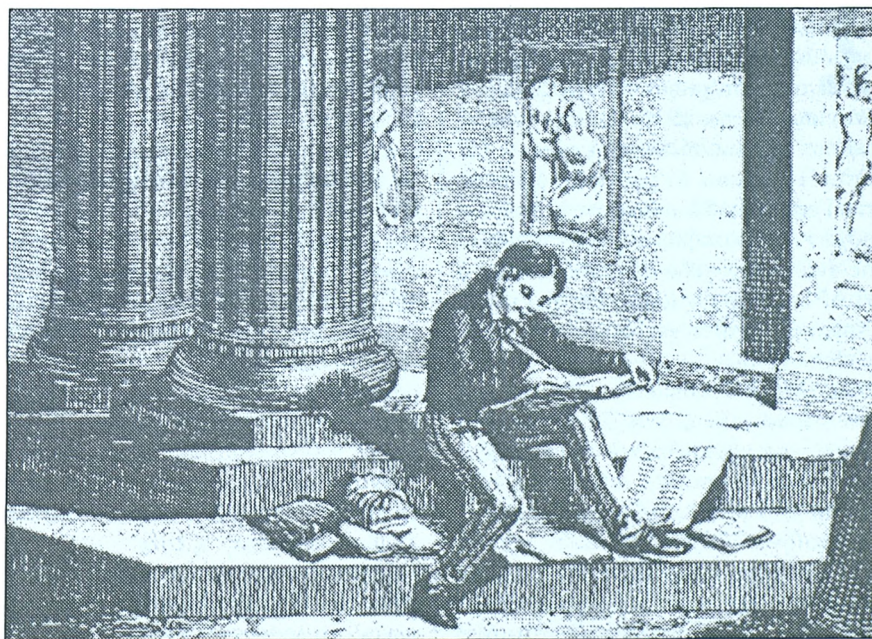
Αλλά ποιος είναι ο κ. «Χ», η απόλυση του οποίου είχε προαναγγελθεί από τον σύλλογο διδασκόντων του Ιονίου Πανεπιστημίου πολύ καιρό πριν, ως ένα χρονικό προαναγγελθέντος θανάτου; Πρόκειται για έναν διδάσκοντα

που βρέθηκε στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο χωρίς να έχει δώσει «όρκο υποταγής». Γιατί απλούστατα δεν τον έφερε κανένας. Αν και εκλέχτηκε λέκτορας το 1994, διορίστηκε μετά από ενάμιση περίπου χρόνο και κατόπιν ενός επίπικου δικαστικού αγώνα, επειδή ένα μέλος της τότε Διοικούσας Επιτροπής του Ιονίου Πανεπιστημίου είχε προσβάλει την εκλογή του, κρίνοντας ως «ειδικός» ότι ο κ. «Χ» δεν είναι ειδικός στο γνωστικό αντικείμενο της προκηρυχθείσας θέσεως. Αυτή η μη ένταξη του κ. «Χ» σε ένα σύστημα εξουσίας, είχε σαν αποτέλεσμα τη συστημική και διαρκή «παρενόχλησή» του σε κάθε βήμα του. Έτσι είχε το «προνόμιο» να διοριστεί επίκουρος καθηγητής το 2001 τρία χρόνια μετά την υποβολή της σχετικής αίτησής του και σήμερα μετά από δέκα χρόνια υπηρεσίας να απολύεται.

Ο παραλογισμός του συστήματος προκύπτει και από το γεγονός ότι, κατά «διαβολική» σύμπτωση, αυτοί που καταψήφισαν τη μιονιμοποίηση του κ. «Χ» (εκτός μιας και μόνης εξαίρεσης) προέρχονται όλοι από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Ενώ αντίθετα οι δύο και μοναδικοί εκλέκτορες που προέρχονταν από άλλα πανεπιστήμια, όχι μόνο υπερψήφισαν τον κ. «Χ» αλλά και ευθέως έθεσαν στους υπόλοιπους το ερώτημα: «πείτε μας τι επιτέλους συμβαίνει εδώ;». Κατά

«διαβολική» επίσης σύμπτωση αυτοί που καταψήφισαν τον κ. «Χ» ουδεμία σχέση είχαν με το γνωστικό του αντικείμενο, σε αντίθεση με τους δύο εκλέκτορες από άλλα πανεπιστήμια που τον υπερψήφισαν και οι οποίοι ήταν επισημονικά κατάλληλοι για να κρίνουν το έργο του, όπως προκύπτει από τα γνωστικά τους αντικείμενα (πολιτική κοινωνιολογία του σύγχρονου ελληνικού κράτους, πολιτική επιστήμη και ιστορία-ελληνική πολιτική). Και αυτά όλα παρά το γεγονός ότι οι φοιτητές ομόφωνα υποστήριξαν τον κ. «Χ», αφού είναι οι μόνοι που έχουν πραγματικό κέρδος από την εκπαιδευτική προσφορά του.

Τι επιπλέον απόδειξη χρειάζεται για να πεισθεί και ο πλέον κακόπιστος ότι μέσα στα πανεπιστημιακά τμήματα εκτρέφεται η εμπάθεια, το μίσος αλλά και το συμφέρον; Τι επιπλέον απόδειξη χρειάζεται για να δείχτεί ότι η επιστημονική «αυθεντία» χρησιμοποιείται για να καλυφθούν προσωπικές επιδιώξεις και συμφέροντα; Είναι αλήθεια ειλικρινείς οι προθέσεις όλων όσων υπερασπίζονται το δημόσιο πανεπιστήμιο, όταν δεν καταγγέλλουν παρόμοιες αυθαιρεσίες που το αποδυναμώνουν, το εκθέτουν στην κοινωνία και «ανοίγουν την όρεξη» του συστήματος για ακόμη μεγαλύτερες παρανομίες;

Η ανατομία των σπορ

του Νίκου Ράπτη

Μια προσπάθεια διερεύνησης του φαινομένου των σπορ πρέπει να εστιαστεί στα εξής θέματα:

- Τα σπορ αυτά καθ' εαυτά ως θέαμα.
- Οι «δημιουργοί» (επαγγελματίες και ερασιτέχνες) του θεάματος των σπορ.
- Ο άνθρωπος ως θεατής των σπορ.
- Οι κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις των σπορ ως θεάματος.
- Η αισθητική πλευρά των σπορ.

Στη σειρά αυτών των άρθρων για τα σπορ, μέσα από το *Αντί* γίνεται μια προσπάθεια τέτοιας διερεύνησης, χωρίς να ακολουθείται μια συγκεκριμένη σειρά των θεμάτων, αλλά κάθε άρθρο να άπτεται περισσότερων του ενός θεμάτων.

Ξεκινάμε με την «κορωνίδα» των σπορ, τους Ολυμπιακούς του 1936 στο Βερολίνο.

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΤΩΝ ΝΑΖΙ ΤΟΥ '36 ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Στις 21 Νοεμβρίου του 1935 η Αμερικανική Ομοσπονδία Εργατών (AFL) έκανε μια μεγάλη διαδήλωση στη Νέα Υόρκη με στόχο το μποϊκοτάρισμα των Ναζιστικών Ολυμπιακών του 1936 στο Βερολίνο. Η αφίσα της διαδήλωσης έγραφε: «Ο Fritz Husemann, 61 χρόνων, πρόεδρος του Γερμανικού Συνδικάτου Μεταλλωρύχων ξυλοκοπήθηκε μέχρι θανάτου σε ένα στρατόπεδο συγκεντρώσεως».¹ Η AFL δεν πετυχαίνει το στόχο της, η Αμερική συμμετέχει στους Ολυμπιακούς των Ναζί.

Το 1887 γεννήθηκε στο Σικάγο ένα φτωχόπαιδο. Σε ηλικία 25 ετών παίρνει μέρος στο πένταθλο και στο δέκαθλο στην 5η Ολυμπιάδα, στη Στοκχόλμη. Φοιτά στο πανεπιστήμιο του Ιλλινόις και παίρνει δίπλωμα πολιτικού μηχανικού. Γίνεται εργολάβος στο Σικάγο, πλουτίζει και φτάνει να γίνει Πρόεδρος της Αμερικανικής Ολυμπιακής

Επιτροπής, με επίτιμο πρόεδρο τον Φραγκλίνο Ρούζβελτ, Πρόεδρο των ΗΠΑ. Το όνομα του (πρώην) φτωχόπαιδου είναι Avery Brundage.

Αγνοώντας την αντίδραση του αμερικανικού λαού ο Brundage σπρώχνει την Αμερική να πάρει μέρος στους Ολυμπιακούς του '36. Μετά τους Ολυμπιακούς ο Brundage γράφει: «Αυτοί οι αγώνες της ΧΙης Ολυμπιάδας... ήταν αναμφισβότως οι πιο μεγαλοπρεπείς που έχουν γίνει ποτέ... Εάν εδapaνώντο περισσότερα χρήματα δια την προαγωγή τέτοιων σπορ και ψυχαγωγίας, κτίζοντας τοιουτοτρόπως τον χαρακτήρα... και άλλες *σπαρτιατικές* ιδιότητες του πρωταθλητού, ίσως να μην ήταν απαραίτητο να δαπανώνται τόσα πολλά δια βοηθήματα ανεργίας, αναμόρφωσης, φιλανθρωπίας και υγείας»² (εάν δεν κάνουμε λάθος, ο Brundage με τον όρο «αναμόρφωση» εννοεί φυλάκιση). Τρεις μήνες μετά τη λήξη των Ολυμπιακών του '36 ο Brundage σε ένα λόγο του για την «Ημέρα της Γερμανίας» στο Μάντισον Σκουέρ Γκάρντεν

Αριστερά ο Avery Brundage με τον γερμανό Ναζί Karl Ritter von Halt το 1936 στους Ολυμπιακούς του Χίτλερ. (Από το βιβλίο της Susan B. Bachrach).

της Νέας Υόρκης θα πει: «Εμείς (οι Αμερικανοί) μπορούμε να μάθουμε πολλά από τη Γερμανία. Και εμείς, επίσης, εάν θέλουμε να διατηρήσουμε τους θεσμούς μας πρέπει να εξαλείψουμε τον κομμουνισμό. Και εμείς πρέπει να λάβουμε μέτρα δια την αναχαίτιση της εξασθένησης του πατριωτισμού».³ Μην ξεχνάμε ότι βρισκόμαστε ακόμη στο 1936.

Μια εβδομάδα πριν από τους Ολυμπιακούς του '36, του Χίτλερ, έγινε στο Αμβούργο το «Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Ελεύθερο Χρόνο και την Ψυχα-

1. Susan D. Bachrach, *The Nazi Olympics*, Little Brown, 2000, σελ. 51.

2. *American Olympic Committee Report*, 1936, σελ. 22, 23.

3. Bachrach, σελ. 107.

γωγία». Πρόεδρος του Συνεδρίου ήταν ένας 60χρονος Αμερικανός ονόματι Gustavus Town Kirby, ταμίας της Αμερικανικής Ολυμπιακής Επιτροπής. Στο λόγο του προς το Συνέδριο ο Kirby είπε: «Μου ζητήθηκε να σχολιάσω... το πλέον σοβαρό, το πλέον σημαντικό, το πλέον δύσκολο θέμα που αντιμετωπίζει ο κόσμος σήμερα. Πόσο πρέπει οι κυβερνήσεις, πόσο πρέπει το κράτος... να υπεισέλθει σε θέματα που έχουν σχέση με την ψυχαγωγία και τον ελεύθερο χρόνο».⁴ Προσοχή! Αυτά ειπώθηκαν 32 μήνες πριν ο Χίτλερ εξαπολύσει τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Όμως ο Kirby το πήγε ακόμη πιο μακριά. Συνέχισε: «Πάρτε (εσείς οι Ναζί) τη σπουδαία οργάνωσή σας, [με το όνομα] "Δύναμη μέσα από τη Χαρά" (Kraft durch Freude). Δεν ξέρω κάτι που να είναι καλύτερο. Γιατί; Διότι ο λαός το κάνει μόνος του μέσα από τη δική του οργάνωση... Και είτε να είχαμε σε όλες τις χώρες του κόσμου παρόμοιες οργανώσεις!» Βεβαίως η «οργάνωση» είναι η οργάνωση των Ναζί και ο «λαός» είναι ο γερμανικός λαός του 1936.

[Παρένθεση: Οι παραπάνω υπογραμμίσεις είναι δικές μας. Έτσι, οι *σπαρτιατικές* ιδιότητες του Brundage και των Ναζί βασίζονται στην περίφημη «αγωγή» των νεαρών Σπαρτιατών που περιελάμβανε και δολοφονία σκλάβων ως προετοιμασία για «πραγματικές συνθήκες πολέμου». Επίσης, ο Τσώρτσιλ μετά από σύσταση του περίφημου Λώρενς της Αραβίας χρησιμοποίησε αέρια κατά των κατώτερων φυλών (π.χ. Ιρακινών) στις αρχές του 20ου αιώνα για να τα δοκιμάσει «σε πραγματικές συνθήκες».

Η αναφορά του Kirby «σε όλες τις χώρες» δείχνει πόσο κοντά βρισκόταν (και βρίσκεται) η σκέψη των Αμερικανών και των Άγγλων προς τους Ναζί. Κλείνει η παρένθεση].

Brundage, Kirby, Τσώρτσιλ (ο οποίος το 1933 προτιμούσε τον Μουσσολίνι και τον Χίτλερ από τους κομμουνιστές): ενδιαφέρουσες προσωπικότητες του 1936!

Το ηθικά απαράδεκτο είναι ότι όλοι αυτοί οι κύριοι ήξεραν τι γίνεται στη Γερμανία. Ήξεραν ότι στις 20 Μαρτίου

του 1933, μόνο 51 ημέρες μετά την αναγόρευση του Χίτλερ ως καγκελάριου, αυτός δημιούργησε το στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Νταχάου. Ήξεραν ότι το Νοέμβριο του 1935 ο Χίτλερ διακήρυξε τους «Νόμους της Νυρεμβέργης» που ξεκίνησαν την εξόντωση των Εβραίων. Τέλος, θα έπρεπε να ξέρουν ότι ενώ αυτοί παρακολουθούσαν τους Ολυμπιακούς στο στάδιο του Βερολίνου, μερικά χιλιόμετρα από αυτό την ίδια στιγμή χιζόταν το φοβερό στρατόπεδο συγκέντρωσης του Sachsenhausen, για να γεμίσει με γερμανούς πολιτικούς αντιπάλους του Χίτλερ και με... Μάρτυρες του Ιεχωβά!

Έτσι, την 1η Αυγούστου του '36 άρχισαν οι Ολυμπιακοί των Ναζί, που εθάμβωσαν την ανθρωπότητα. (Τρεις μέρες αργότερα, στις 4 Αυγούστου, ο γερμανοαναθρεμμένος Μεταξάς έκανε τη δικτατορία του στην Ελλάδα). Ίσως το μόνο ουσιαστικό στοιχείο των Ολυμπιακών του '36 να ήταν η παρουσία και οι νίκες των αμερικανών νέγων αθλητών. Ο Γκαίμπελς έγραφε στο ημερολόγιό του: «Εμείς, οι Γερμανοί, κερδίσαμε ένα χρυσό μετάλλιο, οι Αμερικανοί τρία, από τα οποία τα δύο ήταν από νέγρους. Αυτό αποτελεί κατασχύνη. Οι λευκοί πρέπει να ντρέπονται για τον εαυτό τους».⁵ Όμως την ίδια στιγμή οι απλοί Γερμανοί δονούσαν τις εξέδρες φωνάζοντας «Jesse Owens», τη γερμανική εκδοχή του Jesse Owens, του αμερικανού νέγρου με τις γνωστές εκπληκτικές επιδόσεις (χωρίς χημικά βοηθήματα!).

[Σημείωση: Ειδικά η ιστορία του Jesse Owens δε σταματάει το '36. Θα κορυφωθεί το 1968, όπως θα δούμε στη συνέχεια.]

Ωστόσο, στους Ολυμπιακούς του '36 ένα εξίσου σημαντικό γεγονός (με αυτό των νέγρων) δεν έλαβε χώρα ποτέ. Ο γερμανός παλαιστής, Werner Seelenbinder ήρθε τέταρτος στους αγώνες και έτσι δεν μπόρεσε να ανεβεί στο βάθρο των νικητών, όπου είχε σκοπό να αρνηθεί να χαιρετίσει ναζιστικά προσβάλλοντας κατάμουτρα τον Χίτλερ στην εξέδρα. Ο Seelenbinder, που ήταν κομμουνιστής, αποκεφαλίστηκε από τους Ναζί το 1944.⁶

Ο γερμανός παλαιστής Werner Seelenbinder που αποκεφαλίστηκε από τους Ναζί το 1944.

Ενδιαφέρουσες είναι επίσης οι «παράπλευρες» γελοιότητες των Ολυμπιακών του '36. Ας αρχίσουμε από την περίφημη «εταίρα» (;) του Χίτλερ, τη Leni Riefenstahl, την κινηματογραφίστρια του Χίτλερ, η οποία επέζησε της μεταπολεμικής «αποναζιστικοποίησης» και συνέχισε την καλλιτεχνική της καριέρα φωτογραφίζοντας νέγρους στην Αφρική! Επίσης, σημαντική είναι και η μεταπολεμική καριέρα στο Χόλιγουντ της Σόνια Χένι, η οποία είχε λατρεία προς τον Χίτλερ.

Όμως το πιο ευτράπελο (και αποκρουστικό) χαρακτηριστικό των Ολυμπιακών του '36 είναι η «ολυμπιακή φλόγα». Ο Brundage έγραφε: «... τότε εμφανίστηκε στο στάδιο ο τελευταίος από μια σκυταλοδρομία 3.300 δρομέων που μας έφεραν την Ολυμπιακή φωτιά (sic), μέρα νύχτα μέσα από επτά χώρες... από τους αγρούς της Ηλείας, στην Ελλάδα.» Βέβαια στην αρχαία Ελλάδα δεν υπήρχε ούτε Ολυμπιακή

4. Report, σελ. 367.

5. Bachrach, σελ. 97, 99.

6. Στο ίδιο, σελ. 115.

«φωτιά», ή φλόγα, ή δάδες, ή πυρσοί, κ.λπ.

Ο άνθρωπος που ξεκίνησε την επιχείρηση-φλόγα ήταν ένας γερμανός «διανοούμενος» της εποχής, ο Dr. Carl Diem, που πέρασε την ιδέα της φλόγας στον Γκαίμπελς ο οποίος, ως ανεμένετο, άρπαξε την ευκαιρία και με τη βοήθεια της Riefenstahl φόρτωσε στην ανθρωπότητα την υπόθεση της φλόγας. Η Riefenstahl είχε βάλει φωτογραφικές κάμερες σε όλη τη διαδρομή της φλόγας. Δυστυχώς όμως δεν εγκρίθηκε η πρωτοπόρα πρότασή της, οι δρομείς να είναι γυμνοί. (Έτσι το 2004 χάσαμε την αισθητική απόλαυση γυμνών καλλιγραμμων πολιτικών, σελεμπριτών, και λοιπών ελίτ να μεταφέρουν την «ιεράν φλόγαν»). Το ενδυματολογικό πρόβλημα της Riefenstahl με τη φλόγα όμως, το έλυσαν οι Βούλγαροι. Όταν το '36 η φλόγα έφτασε στη Σόφια, οι Χριστιανοί Ορθόδοξοι Μητροπολίτες «κατάφεραν έμπλεοι πολυτίμων λίθων και υφασμάτων μπροκάρ να στήσουν μια θρησκευτική τελετή κατά την άφιξη, την παραμονή και την αποχώρηση» της φλόγας της Riefenstahl.⁷

Η «επιτυχία» της φλόγας θα ήταν αδύνατη χωρίς την προηγμένη τεχνολογία του Κρουπ (του εγκληματία πολέμου που έφτιαξε τα κανόνια του Χίτλερ). Η εταιρεία του έφτιαξε μια πολύπλοκη δάδα από ανοξείδωτο χάλυβα με ένα χημικά πολυσύνθετο σύστημα έναυσης. Επίσης, η γερμανική εταιρεία Zeiss έφτιαξε το σφαιρικό κάτοπτρο για το άναμμα από τον ήλιο στην Ολυμπία. (Απορία: το κάτοπτρο της Zeiss χρησιμοποιήθηκε το 2004;)

Παρά τις αστειότητες της «φλόγας», τους αθλητικούς προβληματισμούς της λευκής φυλής και τις άλλες γελοιότητες οι Ολυμπιακοί του '36 απέδειξαν τη χρησιμότητα του *θεάματος των σπορ* ως πανίσχυρου πολιτικού όπλου.

7. Richard D. Mandell, *The Nazi Olympics*, University of Illinois, 1971, σελ. 133.

8. Dave Zirin, *What's my Name, Fool?*, Haymarket Books, 2005, σελ. 81. Ένα σημαντικό μέρος από τις πληροφορίες του παρόντος άρθρου προέρχονται από αυτό το βιβλίο.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΟΡ

Μια εύλογη συνέχεια στο πρώτο μας θέμα το οποίο αναφέρεται στους Ολυμπιακούς του 1936 του Χίτλερ, θα μπορούσε να είναι το ζήτημα της Αντίστασης, μέσα από τα σπορ, κατά της βαρβαρότητας των σύγχρονων (κυρίως) δυτικών κοινωνιών.

Ήδη αναφέρθηκε η τραγική περίπτωση του γερμανού παλαιστή Werner Seelenbinder ο οποίος αποκεφαλίστηκε το 1944 από τον Χίτλερ στη Γερμανία· την ηγέτιδα της ευρωπαϊκής διανοήσης κατά τους τελευταίους 3 ή 4 αιώνες.

Η φωτογραφία που συνοδεύει το άρθρο θα πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτυπώνει μια από τις σημαντικότερες στιγμές του 20ού αιώνα. Εάν δε σε αυτή την εικόνα προστεθούν οι πληροφορίες που δίνονται παρακάτω, το συμβάν της εικόνας παίρνει άλλες, πιο τραγικές αλλά και πιο ελπιδοφόρες διαστάσεις.

Στην περίφημη πια φωτογραφία από τους Ολυμπιακούς του 1968 στο Μεξικό, πάνω στο βάθρο των νικητών υπάρχουν τρεις αθλητές, οι νικητές στα 200 μέτρα: Πρώτος ο μαύρος Αμερικανός Tommie Smith, δεύτερος ο λευκός Αυστραλός Peter Norman και τρίτος ο μαύρος Αμερικανός John Carlos.

Ας ξεκινήσουμε με τα γεγονότα πριν από την άνοδο στο βάθρο. Το φθινόπωρο του 1967 οι (ερασιτέχνες) μαύροι αμερικανοί αθλητές ίδρυσαν την OPHR (Olympic Project for Human Rights, Ολυμπιακή Επιχείρηση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα). Στόχος της OPHR ήταν το μπούκοτάρισμα, ή ακριβέστερα η απειλή για μπούκοτάρισμα, των Ολυμπιακών του '68 στο Μεξικό.

Οι αγώνες έγιναν σε μια περίοδο σημαντικής Αντίστασης των λαών της γης. Είχαν προηγηθεί ο «Μάης του '68» στη Γαλλία, το κίνημα κατά του πολέμου του Βιετνάμ, η σφαγή των φοιτητών στο πανεπιστήμιο της πόλης του Μεξικό (δέκα ημέρες πριν από την έναρξη των Ολυμπιακών στην ίδια πόλη), κ.λπ.

Στις συζητήσεις που έκαναν για τον τρόπο Αντίστασης των μαύρων αμερικανών αθλητών υπήρχαν διαφωνίες μεταξύ τους. Τέλος, κατέληξαν ο τρόπος αντίστασης να αφεθεί σε κάθε

αθλητή προσωπικά.

Όπως ήταν επόμενο, οι επικεφαλής της Αμερικανικής Ολυμπιακής Επιτροπής πληροφορήθηκαν τις προθέσεις των μαύρων αθλητών και προσπάθησαν με όλα τα μέσα να αποτρέψουν τις εκδηλώσεις Αντίστασης. Έτσι, ο πρόεδρος της Επιτροπής, ο (πολύ) γνωστός μας, από τα όσα προηγήθηκαν, Avery Brundage (το πτωχόπαιδο που έγινε πολιτικός μηχανικός, εργολάβος, φίλος της Σπάρτης και της ναζιστικής ιδέας, συνδαιτημόνας του Ρούζβελτ, κ.λπ., κ.λπ.) ανέλαβε να κάμψει την Αντίσταση.

Έστειλε λοιπόν ο Brundage τον μέγιστο των αθλητών, τον Jesse Owens, τον μαύρο κυρίαρχο των Ολυμπιακών του '36 στο Βερολίνο του Χίτλερ, να «συνετήσει» τους μαύρους αμερικανούς αθλητές. Ο Owens πήγε και μίλησε στους μαύρους αθλητές «σαν να ήταν ο (ίδιος) ο Brundage ή ο βασιλιάς της Αγγλίας ή κάτι τέτοιο και στην πραγματικότητα τον πετάξαμε με τις φωνές έξω από το δωμάτιο», όπως λέει ο αυτόπτης μάρτυς Lee Evans, μαύρος αμερικανός αθλητής, ολυμπιονίκης στα 400 μέτρα.⁸

Μετά από προτροπή του Evans ο Tommie Smith έβαλε μέσα στον αθλητικό του σάκο ένα ζευγάρι πέτσινα μαύρα γάντια γιατί όλοι νόμιζαν ότι τα μετάλλια θα τα έδινε ο Brundage και είχε σκοπό να τα φορέσει όταν έπρεπε να δώσει το χέρι του στον Brundage ώστε να δείξει ότι δεν θέλει να «μολυνθεί» από το χέρι του ρατσιστή και φιλοναζιστή Brundage. Όταν όμως είδαν ότι τα μετάλλια δεν θα τα έδινε ο Brundage, ο Smith και ο Carlos αυθόρμητα άλλαξαν τον τρόπο της Αντίστασής τους.

Ας δούμε τι έγινε πάνω στο βάθρο.

Στη φωτογραφία βλέπουμε ότι επειδή υπήρχε μόνο ένα ζευγάρι γάντια ο Smith φοράει στη γροθιά του το δεξί γάντι ενώ ο Carlos φοράει στη γροθιά του το αριστερό.

Νομίζουμε ότι ένα από τα σημαντικότερα σημεία της στιγμής εκείνης δεν έχει αποτυπωθεί πάνω στη φωτογραφία και είναι το εξής: Μόλις ο λευκός αυστραλός αθλητής Peter Norman (στο

2 του βάθρου) αντιλαμβάνεται τι ετοιμάζονται να κάνουν οι μαύροι Αμερικανοί, πηδάει από το βάθρο, τρέχει προς τις εξέδρες, αρπάζει από κάποιου το πέτο μια κονκάρδα της ΟΡΗΡ, τη φοράει και ξανανεβαίνει στο βάθρο! Έτσι, στη φωτογραφία βλέπουμε και οι τρεις αθλητές να έχουν στην αριστερή πλευρά του στήθους τους την άσπρη κυκλική κονκάρδα της ΟΡΗΡ. Δεν ξέρουμε ποιες ήταν οι συνέπειες κατά του λευκού Norman από την επίδειξη αλληλεγγύης προς τους μαύρους συναθλητές του.

Συνεχίζοντας την παρατήρηση της φωτογραφίας βλέπουμε (στο δεξί πόδι του Smith) ότι δεν φοράει παπούτσια αλλά μαύρες κάλτσες (τις οποίες προσπάθησε να αποτρέψει να φορεθούν ο Owens, λέγοντας ότι το σφίξιμο από τις κάλτσες θα δυσκόλευε την κυκλοφορία στα πόδια!). Η πράξη αυτή συμβόλιζε τα ξυπόλυτα πόδια των μαύρων σκλάβων.

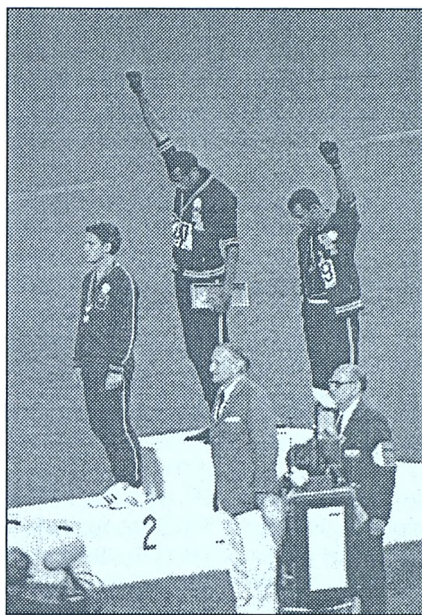
Ενώ ο Smith και ο Norman έχουν κουμπωμένα τα μπουφάν της φόρμας τους ο Carlos το αφήνει ξεκούμπωτο για να συμβολίσει τη φτώχεια του μαύρου στην Αμερική.

Τέλος, εάν προσέξει κανείς τη φωτογραφία, βλέπει ότι ο Carlos έχει περασμένο στο λαιμό του ένα κομποσκοίνι, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται στην προσευχή. Αυτό συμβολίζει τους πεθαμένους μαύρους που δολοφονήθηκαν με λιντσάρισμα ή που αλεϊφτήκαν με πίσσα και κήκαν ζωντανοί, ακόμη και μέχρι το 1938!

Όλα αυτά γίνονταν την «ιερή» στιγμή της ανάκρουσης του εθνικού ύμνου και της ανύψωσης της αμερικανικής σημαίας!

[Παρένθεση: Το πόσο κούφιος και βάρβαρος είναι ο δυτικός πολιτισμός, ακόμη και σήμερα, μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί από το ότι οι πιο πολλοί Αμερικανοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Δανοί, Έλληνες (κατ'εξοχήν), κ.λπ., μπορούν να σκοτώσουν άνθρωπο εάν κάποιος «προσβάλλει» τη σημαία. Το αποκορύφωμα δε αυτής της κουφότητας είναι η υποκρισία που συνοδεύει τον περί τη

9. Στο ίδιο, σελ. 95.

Η περίφημη φωτογραφία του Tommie Smith και του John Carlos στους Ολυμπιακούς του '68 στο Μεξικό.

σημαία «φανατισμό». Πιστεύει κανείς από τους υπερπατριώτες ότι κάποιος θεός έγραψε στον ουρανό στα ελληνικά(!) τη φράση «εν τούτω νίκα» ώστε να γεννηθεί η ορθόδοξη σημαία με το σταυρό; Ή, πιστεύουν τα εκατομμύρια των Σκανδιναβών ότι ο σταυρός των σημαίων τους είναι ο σταυρός που είδε στον ουρανό ο δανός βασιλιάς Valdemar ο Δεύτερος (1170-1241) πριν από τη μάχη του Lyndonisse; Ασφαλώς δεν το πιστεύουν! Και όμως βροχή οι σταυροί πάνω στις σημαίες. Π.χ. οι Άγγλοι δεν ήταν ικανοποιημένοι με ένα σταυρό. Έβαλαν 4, τον ένα πάνω στον άλλο: δυο άσπρους και δύο κόκκινους, του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Ανδρέα και του Αγίου Πατρικίου (που είναι ο διαγώνιος σταυρός). Κλείνει η παρένθεση.]

Έτσι, επιστρέφοντας στο βάθρο, βλέπουμε ότι μετά την απονομή των μεταλλίων ο (μέγας) Brundage αφαιρεί τα μετάλλια από τον Smith και τον Carlos και τους διώχνει από το Ολυμπιακό χωριό.

Όμως η ιστορία της φωτογραφίας δεν τελειώνει εδώ. Ο μαύρος Αμερικανός Lee Evans κάνει παγκόσμιο ρεκόρ στα

400 μέτρα και παίρνει το χρυσό. Φοράει ένα μαύρο μπερέ (που συμβολίζει τους Μαύρους Πάνθηρες, την επαναστατική οργάνωση των μαύρων της Αμερικής) και ανεβαίνει στο βάθρο. Ενώ ήταν ακόμη στην πόλη του Μεξικού δέχεται τουλάχιστον 20 απειλές κατά της ζωής του από τους Κου Κλουξ Κλαν και από την Εθνική Οργάνωση Όπλων (την αμερικανική οργάνωση που προωθούν οι βιομηχανίες όπλων και οι ρεπουμπλικάνοι πολιτικοί).

Αλλά, όπως συνήθως γίνεται στις ανθρώπινες κοινωνίες, και στους Ολυμπιακούς του '68 υπήρξε η στιγμή της δειλίας ή της άγνοιας ή της (ανεξήγητης) άρνησης. Ο George Foreman (ένας τεράστιος μαύρος Αμερικανός) πήρε το χρυσό στην πυγμαχία. Όταν ανέβηκε στο βάθρο άρχισε να ανεμίζει μια μικρή αμερικανική σημασία και να υποκλίνεται προς τους επισήμους. Όταν ρωτήθηκε σήμερα εάν θα έκανε το ίδιο απάντησε: «Θα κούναγα τρεις σημαίες!»⁹ Οποιοδήποτε σχόλιο περιττεύει.

Ο Carlos κυνηγήθηκε ανελέητα από τους λευκούς χριστιανούς Αμερικανούς. Δεν έβρισκε δουλειά παρά μόνο ως περιστασιακός εργάτης και δεν μπορούσε να θρέψει τα τέσσερα παιδιά του. Μερικές φορές έσπαγε τα λιγοστά έπιπλα και τα έκαιγε για να ζεσταθούν. Η γυναίκα του δεν άντεξε και αυτοκτόνησε το 1977.

βιβλιοθήκη του ναυτίλου

Χαρ. Τρικούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Η σύγχρονη εκδοχή των δράκων, τα χαστούκια του κ. Μπέου και οι κλωτσιές του κ. Ψωμιάδη

του Νίκου Πρωινού

☞ Κι όμως, δράκοι δεν υπάρχουν –ευτυχώς– μόνο στα παραμύθια· υπάρχουν και στο μπάσκετ. Και μάλιστα με ονοματεπώνυμο.

☞ Παναγιώτης Γιαννάκης.

☞ Πανερωπαϊκό ως παίκτης πριν από χρόνια, πανευρωπαϊκό ως προπονητής σήμερα.

☞ Με τα ίδια πάντα χαρακτηριστικά.

☞ Πάθος γι' αυτό που αγαπά και ήθος ως σήμα κατατεθέν.

☞ Ούτε με μπιζνες ασχολήθηκε όταν αποσύρθηκε από την ενεργό δράση, ούτε φρόντισε να ανταλλάξει τη φήμη του με βουλευτικές έδρες, που του προσφέρθηκαν.

☞ Και να που όλοι (ξανα)μιλάνε γι' αυτόν.

☞ Ακόμα κι εκείνοι που τον είχαν βγάλει ανίκανο, όταν δεν κατόρθωσε να περάσει η εθνική στους τέσσερις, πριν από χρόνια.

☞ Όλοι αυτοί σήμερα έχουν περίσσειμα σάλιου.

☞ Όπως και για τους παίκτες που λαιδορούσαν, επειδή πριν από τη διοργάνωση τόλμησαν να πουν ότι πάνε για την πρωτιά!

☞ Μίζεροι, μικρόψυχοι και επιλήσιμονες.

☞ Αυτοί είναι οι ενασχολούμενοι με τον αθλητισμό στο Ελλαδιστάν.

☞ Κι αυτοί, οι μονίμως ανησυχούντες για το «ευρωπαϊκό μας προφίλ», που μας προσγείωσαν απότομα λέγοντας ότι δεν πρέπει να πανηγυρίζουμε ως χώρα, γιατί ελλοχεύει ο κίνδυνος του εθνικισμού.

☞ Οι ίδιοι που χειροκροτούν το σχέδιο Ανάν και τους βομβαρδισμούς στη Γιουγκοσλαβία και το Ιράκ.

☞ Ίσως η μόνη ομάδα της διοργάνωσης (μαζί με τη Σερβία) με καθαρόαιμους Έλληνες παίκτες.

☞ Παιδιά με σεμνότητα και μια λεβεντιά που δύσκολα τη συναντάς σήμερα.

☞ Σε μια εποχή που όλα είναι «φλου», όπως γράφει άλλη στήλη του περιοδικού.

☞ Καλή συνέχεια παιδιά και πάντα τέτοια!

☞ Στα του ποδοσφαίρου τώρα.

☞ Οι υπάλληλοι του Κόκκαλη ηττήθηκαν και στη Μαδρίτη από την παραπαίουσα φέτος, αλλά πάντα μεγάλη, Ρεάλ.

☞ Η αλήθεια είναι ότι στο δεύτερο ημίχρονο για πρώτη φορά ο Ολυμπιακός έπαιξε ποδόσφαιρο, αλλά οι μηδέν βαθμοί στη διοργάνωση δημιουργούν ψυχολογία...

☞ Η πολλά υποσχόμενη ΑΕΚ του προέδρου της αιούδου συζύγου νικήκε νοκ-άουτ μετά την ήττα της από τη ρωσική ομάδα και σύντομα θα προκύψουν ταμειακά προβλήματα.

☞ Καπάκι έχασε κι από τον Ολυμπιακό και μάλιστα χωρίς ο

τελευταίος να έχει την εύνοια της διαιτησίας.

☞ Ο ΠΑΟΚ προκρίθηκε στην παγωμένη Ρωσία, αλλά δεν κατάφερε να νικήσει τη Λάρισα που πήρε το υπερπολύτιμο Χ με το σπαθί της.

☞ Διπλό η Καλαμαριά με τον Ηρακλή, που όπως φαίνεται εκτός από τα άλυτα διοικητικά έχει και αγωνιστικά προβλήματα.

☞ Κάτι σαν το ΠΑΣΟΚ δηλαδή.

☞ Ούτε αρχηγό, ούτε ομάδα.

☞ Η Ξάνθη αποχώρησε αξιοπρεπώς με το 0-0 με την αγγλική Μίντεσμπρο και με το ίδιο αποτέλεσμα ο Άρης με τη Ρόμα.

☞ Ο Παναθηναϊκός, για πρώτη φορά παίζοντας μπάλα, νίκησε 2-1 τη γερμανική Βέντερ Βρέμης, στηριζόμενος σε πιτσιρικάδες που γυάλιζαν πάγκο.

☞ Δάρλας, Μάτζιος, Τσιώλης, Κώτσιος, Βύντρα, μάτωσαν για τη φανέλα θέτοντας για άλλη μια φορά το ζήτημα τι γίνεται με τους Έλληνες παίκτες.

☞ Μπορεί να κινδυνεύουμε να χαρακτηριζόμαστε από τους «συνήθεις ύποπτους» ως εθνικιστές, αλλά η λύση της αναγέννησης του ελληνικού ποδοσφαίρου θα περάσει μέσα από τους Έλληνες παίκτες και την οργάνωση των ακαδημιών.

☞ Με τους τουρίστες λεγεωνάριους μπορεί να κερδίζεις τις εντυώσεις, αλλά δουλειά δεν κάνεις.

☞ Ο Κούγιας εδάρη!

☞ Από τον γνωστό «φίλαθλο» κ. Μπέο στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της ΕΠΑΕ.

☞ Όχι, δεν τον είχε πληρώσει ο Βαλιαντός.

☞ Κι ο Ψωμιάδης έπιασε στις κλωτσιές τον άτυχο προπονητή του, επειδή δεν έβαζε τους παίκτες που ήθελε η αυτού εξοχότης του.

☞ Ο άνθρωπος βέβαια (για τον προπονητή μιλάμε) παραιτήθηκε, αλλά τις κλωτσιές τις έφαγε...

☞ Αλλά αν τέτοια μπουμπούκια διοικούν τις ΠΑΕ (φυσικά δεν είναι μόνον αυτοί οι δυο παράγοντες), τι να περιμένεις;

☞ Ο Παναθηναϊκός ανακάμπτει.

☞ Μετά τον Πανιώνιο κέρδισε και την Καλλιθέα.

☞ Ο Μαλεζάνι –προς το παρόν– στην καρέκλα του κι εμείς ήσυχοι μες στην ανησυχία μας μη σκάσει μύτη ο Μπάγιεβιτς.

☞ Χίλιες φορές ο Τότης, παρά ο Κокκαλάνθρωπος.

☞ Ο ΟΦΗ από το κακό στο χειρότερο, και τα παπαγαλάκια που για όλα τους έφταιγε ο Παναθηναϊκός έχουν καταπιεί τη γλώσσα τους.

☞ Μέχρι να πάρουν γραμμή από τον Τσουκαλά για το τι θα γράφουν στις κατά τα άλλα έγκυρες απογευματινές φυλλάδες τους...

επισημαίνουμε

Εθνική τραγωδία

Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν ακόμη...

Γ. Σεφέρης

Φαντάζεσθε; Το στέγαστρο στο Ακρωτήρι της Θήρας είχε σχεδιαστεί για να καλύπτει, και μάλιστα βιοκλιματικά, έναν υπαίθριο χώρο 14 στρεμμάτων. Ανάλογα στέγαστρα υπάρχουν σε πολλούς αρχαιολογικούς χώρους, π.χ. στην Τούμπα της Βεργίνας, πουθενά όμως δεν επιχειρήθηκε να στηθεί κάτι τόσο μεγάλο. Κατ' ουσίαν αποτελεί την αιχμή της πρωτοπορίας τόσο κατασκευαστικά όσο και επιστημονικά. Το μεγάλο βήμα της εγχώριας αρχαιολογίας απέναντι στα ξένα ινστιτούτα και συγχρόνως ένα πείραμα όπου το εντυπωσιακό θέαμα, η «φαντασμαγορία», θα συμπορευόταν με την επιστημονική ακρίβεια. Μια ολόκληρη πόλη, με την πλατεία της, τους δρόμους, την οδό Τελχίνων, τα δίπατα σπίτια και τα ιερά της. Όλα από τη δεύτερη χιλιετία π.Χ. και την ακμή της μινωικής παρουσίας στις Κυκλάδες. Παράλληλα, το έργο ζωής τόσο του πρώτου ανασκαφέα Σπύρου Μαρινάτου όσο και του διαδόχου Χρήστου Ντούμα, ο οποίος προς τιμήν του αντί να επεκταθεί, διέσωσε, συντήρησε και παρουσίασε τα ευρήματα. Το 'χω ξαναπεί: εκεί, στη Θήρα, βρίσκονται οι απαρχές της δυτικής εικαστικής σκέψης, η πρώτη αστική ζωγραφική της Ευρώπης, επηρεασμένη πάντως βαθιά από την αποκαλυπτική ματιά της Ανατολής. Να γιατί αποτελεί εθνική τραγωδία αυτό που συνέβη στη Σαντορίνη.

Ειλικρινά λυπήθηκα τον κ. Τατούλη όταν ενημέρωνε για το συμβάν. Κι όταν ανέφερε τις κατασκευαστικές εταιρείες, κορυφαίες του είδους, που είχαν αναλάβει το έργο (Αβαξ, Γνώμων, Τάλως, Impregilo κ.ά.). Όμως είναι αδιανόητο να μην υπάρχει πλην της τεχνικής και πολιτικής ευθύνης. Αν μάλιστα ο προβληματικός χώρος άνοιξε με εντολή του υφυπουργού παρά τις ενστάσεις της εφόρου Μαρίζας Μαρθάρη και τη διαφωνία του ΚΑΣ, τότε το θέμα είναι πάρα πολύ σοβαρό. Το χρόνιο πρόβλημα των ηγητόρων του ΥΠΠΟ εντοπίζεται στο ότι συχνά παραμερίζεται η γνώμη των ειδικών ή χαλκεύονται «ειδικοί» με κομματική ταυτότητα για να εξυπηρετείται καλύτερα η πολιτική βούληση. Εν προκειμένω ο κ. Βενιζέλος ήταν σοφότερος γιατί πάντα έκανε τις δουλειές του εξασφαλίζοντας και την έγκριση του ΚΑΣ, του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, ώστε να είναι νομοτύπως εντάξει. Απ' την άλλη η γυμνότητα του κ. Τατούλη από πλευράς συμβούλων με έγκυρη άποψη για όλους τους νευραλγικούς τομείς του πολιτισμού, είναι περισσότερο από κραυγαλέα. Το προφανές πάθος του κ. υφυπουργού δεν ισοφαρίζει την προφανέστερη ακηδία του προς τα επουσιώδη, που όμως συγκροτούν την ουσία. Όσο για μας ισχύει ο στίχος του Σεφέρη: Με τ' αρχαία μνημεία και τη σύγχρονη θλίψη...

Απ' την άλλη οι Πασόκοι συνεχίζουν τον ασύγγνωστο λαϊκισμό τους: «Το αίμα του Βρετανού θα κυνηγάει τον Τατούλη», δήλωσε στον Flash ο κ. Πάγκαλος θυμίζοντάς μας το αίμα των αεροπόρων μας στα 'Ιμια. Βλέπετε, και ο Τατούλης έχοντας κάνει σημαία του από νάυλον την επικράτεια της αγοράς και τον εξοβελισμό του κράτους από το πολιτιστικό γίγνεσθαι, δέχεται τώρα τα επίχειρα της πολιτικής του. Τις συνέπειες των ωραίων του λόγων. Όπως λ.χ. την εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στη διαχείριση των μνημείων και των έργων τέχνης. Ή την περαιτέρω αποδυνάμωση της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Την απαξίωση, τέλος, των «υπαλλήλων» του ΥΠΠΟ (ένας τέτοιος υπήρξε έως πρόσφατα και ο υπογραφόμενος) υπέρ των μάντζερ και των πολιτιστικάρων που τα «φέρνουν». Αν οι ιδιοκτήτες των rooms to let και οι μπάρμεν της Θήρας πίεσαν τον κ. Τατούλη ν' ανοίξει τον αρχαιολογικό χώρο γιατί οι τουρίστες αδημονούσαν και τα λεφτά ήταν πολλά, την ευθύνη φέρει ο κ. υφυπουργός. Και την πολιτική και την ηθική. Και στην προκειμένη περίπτωση δεν διασώζουν κανέναν οι καλές προθέσεις. Όταν τα μνημεία βιάζονται και οι φρουροί τους εκβιάζονται, η τραγωδία παραμονεύει. Κάποια πράγματα οφείλουν να μείνουν εκτός αγοραίας λογικής και διατίμησης. Ας μην κατεβάσουμε και τ' αρχαία στην αγορά. Όλη η νεότερη Ελλάδα είναι λαχταριστό και ευπώλητο φιλέτο. Είναι το best seller των εργολάβων και των επενδυτών. Από την «Ολυμπιακή» ως τα Ολυμπιακά Ακίνητα και το πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού. Ας έχουν την ευθύνη των ανασκαφών αποκλειστικά οι αρχαιολόγοι τους. Με την πολιτική ηγεσία ουσιαστικά σεμνότερη και συνειδητοποιημένα ταπεινότερη.

Μάνος Στεφανίδης

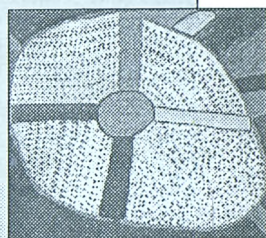
ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Μήνας Φωτογραφίας:** Από τις πολλές ενδιαφέρουσες εκθέσεις που γίνονται στο πλαίσιο του 12ου Διεθνούς Μήνα Φωτογραφίας, μην παραλείψετε να επισκεφθείτε εκείνη του **Δημήτρη Λέτσιου**, του μεγάλου Βολιώτη φωτογράφου, που γίνεται στο Μουσείο Μπενάκη, στο κτήριο της οδού Πειραιώς. Δείτε επίσης, στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (Μασσαλίας 22) την έκθεση «**Περι(γε)γραμμένοι κόσμοι**», με τη συμμετοχή πολλών συγχρόνων ελληνικών φωτογράφων που εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες του μέσου, επιχειρούν την κριτική ενός κόσμου που κυριαρχείται από τις εικόνες.

• **Μια σπάνια ευκαιρία** να δούμε από κοντά και να θαυμάσουμε έργα σύγχρονης τέχνης των **αυτοχθόνων της Αυστραλίας Tiwi** μας δίνει η έκθεση που γίνεται μέχρι 16/10 στον πολυχώρο «**Αθηναίς**» (Καστοριάς 34-36, Βοτανικός). Ας την εκμεταλλευτούμε.

• **Τον αμερικανό καλλιτέχνη Cameron Jamie** παρουσιάζει από 6/10 έως 18/11 η γκαλερί Bernier/Eliades (Επταχάλκου 11, Θησείο). Στην έκθεση παρουσιάζονται τρία φιλμ, καθώς και σχέδια, φωτογραφίες και γλυπτά –σπουδές για τα φιλμ–, που θέμα τους έχουν τη βία στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες και τις παραδόσεις τους.

• **Δείτε επίσης:** Την έκθεση ζωγραφικής του **Άρη Παπάζογλου**, που γίνεται από 11/10 έως 5/11 στη γκαλερί «**Νέες Μορφές**» (Βαλαωρίτου 9α, κέντρο Αθήνας). Την έκθεση του ολλανδού ζωγράφου **Hans Giesen** «**Χρώμα και χώμα**», στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών (Μακρή 11· διάρκεια: έως 11/11). Τα γλυπτά, σε μάρμαρο και μέταλλο, της **Έρης Βενετσάνου**, που παρουσιάζονται από 11/10 ως 5/11 στη γκαλερί «**3**» (Φωκυλίδου 3, Κολωνάκι). Την έκθεση ζωγραφικής του **Μανώλη Σαριδάκη**, με αναφορές στην παιδική ηλικία και τον κόσμο των ονείρων: από 12/10 ως 5/11 στη γκαλερί Down-Town (Αρμοδίου 10, Βαρβάκειος πλ.). Η **Ελένη Ρίζου**, τέλος, παρουσιάζει ζωγραφική της, έργα επηρεασμένα από το βίμα και τη φαντασία, στη γκαλερί «**Astra**» (Καρυατίδων 8, Ακρόπολη), μέχρι 22/10.

Γιώργος Θεοτοκάς: «ένα Ελεύθερο Πνεύμα, μεταξύ λογοτεχνίας και πολιτικής»

Με τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη γέννηση του Γιώργου Θεοτοκά (1905-1966), το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, σε συνεργασία με το ΥΠΠΟ, διοργανώνουν συνέδριο με θέμα «Γιώργος Θεοτοκάς: ένα Ελεύθερο Πνεύμα, μεταξύ λογοτεχνίας και πολιτικής». Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στις 7 και 8 Οκτωβρίου στην Αίθουσα Λόγου, στη Στοά του Βιβλίου. Την Παρασκευή 7/10, στην πρώτη συνεδρία, που ξεκινά στις 16.30 κι έχει θέμα «Θεοτοκάς και Λογοτεχνία: Το μυθιστόρημα ως θεωρία και πράξη», προεδρεύει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης και μιλούν οι: Δημ. Τζιόβας, Γεωργία Φαρίνου-Μαλαματάρη, Κ. Καρακώτας, Χ.Α. Καραόγλου και Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος. Ακολουθεί η μαρτυρία του Mario Vitti για τον Γ. Θεοτοκά, και Στρογγυλό Τραπέζι με θέμα «Το μυθιστόρημα ως σχέδιο» όπου συμμετέχουν οι: Αγγέλα Καστρινάκη, Δημ. Κούρτοβικ, Παν. Μουλλάς, Γ. Παπαθεοδώρου και συντονίζει ο Άρης Μαργακόπουλος.

Το Σάββατο 8/10 το πρωί, στη δεύτερη συνεδρία με θέμα «Θεοτοκάς και Πολιτική: Αυτόπτης μάρτυς ή συμμετέχων;» προεδρεύει ο Νίκος Κ. Αλιβιζάτος και μιλούν οι: Βενετία Αποστολίδου, Ελισάβετ Κοτζιά, Μ. Τσαπόγας, Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Damla Demirözü, Γ. Μαυρογορδάτος. Ακολουθεί η Μαρτυρία του Βασίλη Βασιλικού για τον Γ. Θεοτοκά και την Αριστερά, και Στρογγυλό Τραπέζι με θέμα «Φιλελευθερισμός και Ορθοδοξία», όπου συμμετέχουν οι: Ν. Αλιβιζάτος, Χρ. Γιανναράς, Στ. Ζουμπουλάκης, Π. Κιτρομηλίδης και συντονίζει ο Δημήτρης Τζιόβας.

Το συνέδριο πλαισιώνεται από έκθεση-αφιέρωμα στον τιμώμενο λογοτέχνη με εργο-βιογραφικά στοιχεία του Γιώργου Θεοτοκά, βιβλία του, φωτογραφίες, χειρόγραφα και άλλο αρχειακό υλικό που προέρχεται από την προσωπική συλλογή της οικογένειάς του. Παρουσιάζεται επίσης συλλογή σχεδίων, έργα του ίδιου του Θεοτοκά.

Στην Αίθουσα Τέχνης της Στοάς του Βιβλίου

από 3 έως 8 Οκτωβρίου 2005

9.30-14.00 & 18.00-21.00 καθημερινά

Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936

Την Πέμπτη 13 Οκτωβρίου 2005, στις 7.30 μ.μ., στο αμφιθέατρο του Μεγάλου Διοικητικού Θεόδωρου Β. Καρατζά του ΜΙΕΤ, Αιόλου 82-84, γίνεται η παρουσίαση του βιβλίου του Gunnar Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936* (μετάφραση Θεόδωρου Παρασκευόπουλου), έκδοση του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης. Θα μιλήσουν οι: Γιάννης Βούλγαρης, Νικηφόρος Διαμαντούρος, Αντώνης Λιάκος, Ηλίας Νικολακόπουλος. Προϊόν μακρόχρονης εξαντλητικής έρευνας, μεθοδικής σπουδής και γόνιμου στοχασμού, το βιβλίο αυτό του Gunnar Hering (1934-1994) εξιστορεί τη δημιουργία και τους μετασχηματισμούς των ελληνικών πολιτικών κομμάτων κατά την περίοδο 1821-1936.

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ,
30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ-4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2005

8ο Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ

Το Φεστιβάλ Μεσογειακού ντοκιμαντέρ διοργανώθηκε φέτος, για όγδοη χρονιά, στο Πυθαγόρειο της Σάμου, από το Σωματείο Ελλήνων Σκηνοθετών-Παραγωγών κινηματογράφου και το Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου «Νικόλαος Δημητρίου».

Μέσα στα προηγούμενα χρόνια και χάρη σ' αυτή την περιφερειακή μεν, πρωτοποριακή δε διοργάνωση και σε άλλες που ακολούθησαν (Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, Ecocinema), το ντοκιμαντέρ κατάφερε να κινήσει την περιέργεια των κινηματογραφιστών ως δημιουργών, αλλά και ως θεατών, καθώς και του κοινού. Μολοντί δεν υπάρχουν συγκεντρωμένα και άμεσα προσβάσιμα συγκεκριμένα στοιχεία, είναι έντονη η αίσθηση ότι πολλοί κινηματογραφιστές στρέφονται σ' αυτό το είδος, προσπαθώντας να διχοτεύσουν εκεί τις καλλιτεχνικές ανησυχίες τους. Καταφέρνουν έτσι να το αποσπάσουν από τη μονοδιάστατη ένταξή του στο τηλεοπτικό πρόγραμμα. Και οι φετινές συμμετοχές στο Φεστιβάλ του Πυθαγορείου έδειξαν ότι το ντοκιμαντέρ μπορεί να είναι κάτι πολύ πιο πλούσιο από τουριστική περιήγηση ή καταγραφή των δραστηριοτήτων του ζωικού βασιλείου. Αυτό το αποδεικνύει ήδη μια πρώτη ματιά στους τρεις βασικούς θεματικούς άξονες πάνω στους οποίους οργανώθηκε και φέτος το φεστιβάλ: προσωπογραφίες, επαγγέλματα, πολιτική. Ελληνικά και ξένα ντοκιμαντέρ από την Ιταλία, την Ισπανία, την Τουρκία, την Κύπρο, το Ισραήλ, μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας, πρόσφατα (τα περισσότερα της τελευταίας διετίας) ή παλαιότερα, οδήγησαν στη διαπίστωση ότι ο κινηματογράφος μπορεί να καταγράψει με μεγάλη ενέργεια τους προβληματισμούς για την ανθρώπινη κατάσταση, τις δραστηριότητες προσωπικοτήτων των γραμμάτων και των τεχνών, αλλά και των απλών ανθρώπων και των έργων τους.

Κύριο μέσον των κινηματογραφιστών αναδείχτηκε η συνέντευξη, παράλληλα με την οπτική καταγραφή των ομιλούντων, των χώρων και των γεγονότων, αλλά και η αρχειακή αναδίφηση για θέματα και πρόσωπα που αναφέρονταν στο παρελθόν.

Οι ταινίες *Τώνια Μαρκετάκη* (2005) του Κώστα Μαχαίρα και *Βασίλης Μάρος: ο εθνικός καταγραφέας* (2004-2005) του Λάκη Παπαστάθη, μέρη της τηλεοπτικής σειράς «Παρασκήνιο», *Αναπαράστάσεις* (2004) του Κωστή Ζουλιάντη, για τον Γιάννη Χρήστου και το σημαντικότερο μουσικό έργο του, *L'anima in luce* (2003) του Nino Bizzarri, για τη μεγάλη ηθοποιό Ελεονώρα Ντούζε, και *Luchino Visconti* (1999) του Carlo Lizzani, στηρίζονται σε αρχειακό υλικό

για να διαγράψουν την περισσότερη ή λιγότερη εκτεταμένη στο χρόνο βιογραφία των καλλιτεχνών, με την αξιοποίηση πηγών όπως η ραδιοφωνική συνέντευξη και η καταγραφή μιας συνάντησης της Τώνιας Μαρκετάκη με το κοινό, οι φωτογραφικές, κινηματογραφικές και ηχητικές μαρτυρίες για τον Γιάννη Χρήστου και τον Βισκόντι, παράλληλα με τις καταθέσεις συνεργατών και ανθρώπων που τους γνώρισαν.

Κυρίως σε συνεντεύξεις των δημιουργών και αποδόματα του έργου τους στηρίζονται τα ντοκιμαντέρ *1968: Μάνος Ζαχαρίας* (2005) του Στέλιου Χαλαμπόπουλου, μέρος της τηλεοπτικής σειράς «Η ιστορία των χρόνων μου», και *Ντίκος Κατσουρίδης* (2005) του Ηλία Γιαννακάκη, μέρος της τηλεοπτικής σειράς *Σκιές στο φως*. Το πρώτο καταγράφει την προσωπική μαρτυρία του Μάνου Ζαχαρία για τα ιστορικά γεγονότα που τον ώθησαν στο να πραγματοποιήσει την ταινία *Ένας από το εκτελεστικό απόσπασμα* και αποτέλεσε, μαζί με την ταινία, το δίπτυχο αφιέρωμα του Φεστιβάλ στον σκηνοθέτη. Το δεύτερο διερεύνησε ιδιαίτερα τη σχέση του Κατσουρίδη με τη φωτογραφία, αφού ο δημιουργός υπήρξε ένας από τους βασικότερους συντελεστές σ' αυτόν τον τομέα μεταπολεμικά στην Ελλάδα.

Τα επαγγέλματα διατηρούνται, αλλά οι συνθήκες, όπως και η ατμόσφαιρα, αλλάζουν δραματικά, όπως φαίνεται στα: *Τίποτα δεν πάει χαμένο* (1952), του Francesco Maselli, σημαντικού, αν και όχι ιδιαίτερα γνωστού σκηνοθέτη του ιταλικού νεορεαλισμού, που παρουσιάζει μέρη από τις συνθήκες δουλειάς των ρακοσυλλεκτών της Ρώμης· *Ψαράδες και ψαρέματα* (1959), του Λέοντα Λοΐσιου, σε σενάριο του Δημήτρη Κεχαΐδη και του Γιάννη Μπακογιαννόπουλου· *Zonar's* (2003-2005, σε συνεχιζόμενη επεξεργασία), του Αλέξανδρου Παπαηλιού. Το *Νεώριον, ο φρουρός των πλοίων* (2005) του Χρήστου Βούπουρα επιστρέφει στην «ποίηση της μηχανής» μέσα από την επιλογή των γωνιών λήψης, υπερβαίνοντας τις δυνατότητες ενός εκ πρώτης όψεως γραμμικού υλικού. Ο συνδυασμός εργασίας και τόπου υπάρχει και στα ντοκιμαντέρ *Οι εποχές των ορυκτών στο Αιγαίο* (2002-2003) του Νίκου Ελληνικάκη, και *Ανθρακωρυχεία Αλβερτίου* (2004) του Σταύρου Ιωάννου. Το *Μαζί με τα συνδικάτα* (2003) του Διονύση Γρηγοράτου, μέρος της σειράς «Τα όνειρα που γίνανε ζωή», φέρνει στο επίκεντρο έναν εργατικό θεσμό που επηρέασε καθοριστικά και τις πολιτικές διαδικασίες. Η σχέση οικονομίας και πολιτικής, εξουσίας της αστικής τάξης και εκμετάλλευσης των λαών εξετάζεται στις πρωτοποριακές *Μητροπόλεις* του Κώστα Σφήκα (1975), ενώ το *Χρήμα - μια μυθολογία του σκότους* (1998) του Βασίλη Μαζωμένου χρησιμοποιεί τη νέα τεχνολογία του 3d-animation για μια φιλοσοφική προσέγγιση της σχέσης χρήματος-εξουσίας.

Οι τόποι αλλάζουν εξαιτίας της οικονομικής τους εκμετάλλευσης, όμως κάποιοι εξακολουθούν να αντιστέκονται όπως φαίνεται στο *Αγάπη - η Κρήτη τον Αύγουστο* (1985-1986) του Μαθιού Γιαμαλάκη και στο *Ο Θεός είναι αδρατος, γιατί είναι μικροσκοπικός* (2003-2004), του Θόδωρου Μαραγκού, που περιγράφει τη μεταμόρφωση των Φιλιερών στη διάρκεια του 20ού αιώνα. Τα προβλήματα της μετανάστευσης γι' αυτούς που μένουν και γι' αυτούς που φεύγουν θίγει και το *Μακριά* (2004) του Kazim Oz. Πρόσωπα σε έναν «εξωτικό» τόπο, σε ένα ινδικό χωριό καταγράφονται στο *Piparsod* (1982) του Raymond Depardon, ενώ το *οικόπεδο* (1970) του Θόδωρου Μαραγκού δίνει με χιούμορ

όψεις αυθόρμητων και οργανωμένων δραστηριοτήτων παιδιών σε μια απόκεντρη συνοικία της Αθήνας.

Οι ταινίες που αναφέρονται στα σύγχρονα δράματα της διεθνούς σκηνής, στους πρόσφυγες και στα θύματα σύντομων ή μακρών πολέμων, όπως τα *Παράλληλα μονοπάτια* (2002) των Πανίκου Χρυσάνθου και Dervin Zaim, που καταγράφουν τις σπαρακτικές αφηγήσεις Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων για τις θηριωδίες των δύο πλευρών κατά την επιχείρηση Ατίλας το 1974, οι *Ιστορίες από την Αφρική* (2001) του Γιώργου Κολόζη, μέρος της σειράς «Ου τόπος», με τις Αφρικανές που ξέφυγαν-σωματικά, αλλά όχι και συναισθηματικά- από τους εμφυλίους της Ρουάντα και του Ζαΐρ τελειώνουν με την κοινή επίκληση «να μην ξανασυμβεί», που τα θύματα βρίσκουν το κουράγιο να ευχηθούν. Το *Σαμποτάζ του Έβρου (Από τη ξάχαρη του '65 στη δικτατορία του '67)* (1985), του Βαγγέλη Δημητρίου, που δίνει τον λόγο στους άδικα και αναίτια κατηγορηθέντες φαντάρους, τον Ματάτη και τον Μπέκιο, θύματα της σκευωρίας του μετέπειτα δικτάτορα Παπαδόπουλου, που βασανίστηκαν απάνθρωπα και φυλακίστηκαν, όχι μόνο από το δικτατορικό καθεστώς, αλλά και σε περίοδο κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Η *τέχνη του να ζεις* (2005) του Αμίρ Χαρ-Γκιλ αναψηλαφεί το τραύμα και την ενοχή των σημερινών Γερμανών απέναντι στους Γερμανοεβραίους, δείχνοντας παράλληλα την απογοήτευση ενός μαχητή της ίδρυσης του κράτους του Ισραήλ από τις σημερινές αιματηρές εξελίξεις και τις επιλογές της κυβέρνησης Σαρόν.

Στιγμές της καθημερινότητας αποδίδουν οι Φραντσέσκο Μαζέλι (*Όταν κανείς δεν μας βλέπει*, 1953), Νικολέττα Γουλή (*Από την Απουλία ως την Κέρκυρα*, 2005) και Αννέτα Παπαθανασίου (*Θα βγάλω φτερά*, 2003), όπου μια ομάδα ανθρώπων με κινητικά προβλήματα διδάσκει την αισιοδοξία.

Ένας άξονας που προστέθηκε φέτος στο φεστιβάλ ήταν οι ταινίες βίντεο-αρτ: το ιδιαίτερα ενδιαφέρον για τους οπαδούς του Ολυμπιακού *Ματς* (2000) της Μαρίας Παπαδημητρίου, *Τα τελευταία δάκρυα του πλανήτη Γη* (2003) του Graziano Staino, *Εγερτήριο* (2001) της Εύας Στεφανή, *Daydream - City-boy* (2005) του Χρήστου Κανάκη, *Vieni* (2002) των Monica Petracci και Sylvia Bottirotti και *Papolo* (2003) του Claudio Zancan. Η συνάντηση πλαισιώθηκε από έκθεση κινηματογραφικών αφισών και σχεδίων του Γιώργου Βακιρτζή, από μια συζήτηση πάνω στο «ανεξάντλητο-ζήτημα του «κιτς», την οποία πυροδότησε το *Κιτς* (1984) του Γιώργου Καβάγια, και από την έκτακτη συμμετοχή μιας ταινίας μυθοπλασίας μικρού μήκους, *Το κορίτσι* (2005) του Μάνου Αρβανιτάκη. Η συνεργασία με το Διεθνές Καλλιτεχνικό Φεστιβάλ του Αζόλο, με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο και το Γαλλικό Ινστιτούτο της Αθήνας καθώς και με το Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης επέτρεψαν τη μεταφορά μέρους δικών τους προγραμμάτων και τον εμπλουτισμό του φετινού Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ.

Το Πυθαγόρειο, ένα μικρό μέρος στην περιφέρεια, και οι φιλοξενούμενοί του, είχαν την ευκαιρία να δουν και να σκεφτούν, επί πέντε μέρες, μέσα από αυτό το «παράθυρο στον κόσμο». Αν κάποια από αυτές –ή και άλλες τέτοιες– ταινίες βρεθεί στο δρόμο σας, δείτε τη. Δεν θα χάσετε.

Ηλίας Λάγιος (1958-2005)

Την Τετάρτη 5 Οκτωβρίου έφυγε από τη ζωή, μετά από μιαν άνιση, επί εικοσιπέντε ημέρες, αναμέτρηση με τον θάνατο, ο ποιητής Ηλίας Λάγιος.

Ο Ηλίας Λάγιος ήταν ο σημαντικότερος νέος ποιητής. Η στιγμή είναι πολύ πρώιμη για να αναφερθούμε στην ποίησή του και ό,τι νέο έφερε. Οι δυο τελευταίες ποιητικές του συλλογές, *Η αρπαγή της κούτας* και *Ο άνθρωπος από την Γαλιλαία*, δηλώνουν το μέγεθος της ποιητικής του δύναμης.

Ο Ηλίας Λάγιος ήταν παραγωγικός· άφησε σημαντικό δημοσιευμένο έργο. Όχι μόνον ποίηση. Αλλά και πεζό και δοκιμιακό και μεταφραστικό έργο. Δεν μένουν βέβαια όλες οι ιδέες που καθημερινά τον βασάνιζαν και τον κρατούσαν σε μια συνεχή εγρήγορση. Όμως η μέριμνά του για τα καθημερινά τον οδηγούσε να σκάβει

στα βαθύτερα αισθήματα και να τα πλάθει σε ποιήματα που θα μένουν. Η κληρονομιά του έργου του περιμένει από μας να σκύψουμε σ' αυτό, να το χαρούμε και να το τοποθετήσουμε στον κορμό της νεοελληνικής ποίησης.

Οι τωρινές στιγμές με την συναισθηματική φόρτιση δεν είναι οι κατάλληλες για να πει κανείς περισσότερα· η φιλία, οι ώρες των συζητήσεων, τα πειράγματα, όλα εκείνα που συγκροτούν μιαν ιδιαίτερη, θερμή σχέση δεν αποτυπώνονται έτσι κι αλλιώς. Και τώρα δεν είναι η ώρα γι' αυτά.

Όσοι είχαμε την τύχη να τον συναντήσουμε θα έχουμε να συζητούμε πολύ για τις ανθρώπινες στιγμές του. Αλλά το ποιητικό του έργο είναι που μένει και θα συντροφεύει τους φίλους και, περισσότερο, τους αναγνώστες του.

Ηλία, καλό κατευώδιο!

Megaron Plus, φωσφορίζουσα κηλίδα του σκότους

Ο ΚΑΠΡΙΤΣΙΟΖΟΣ κ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΜΕ ΤΑ ΜΕΓΑΡΑ ΤΟΥ

Στις σελίδες που ακολουθούν αναδημοσιεύουμε από την *Καθημερινή* της Κυριακής 2.10.2005 την επιστολή που υπογράφει η υψίφωνος κ. Βάσω Παπαντωνίου και απευθύνει στον Αντώνη Καρκαγιάννη.

Επιτέλους βρέθηκε ένας καλλιτέχνης να πει τα πράγματα με το όνομά τους. Στο *Αντί* έχουν αναλωθεί –πολύ πρώιμα– πάρα πολλές σελίδες με τεκμηριωμένες καταγγελίες για την ατελείωτη σειρά παρανομιών που διέπραξε ο Συγκροτηματάρχης σε συνεργία με πρωθυπουργούς, υπουργούς, μηχανικούς, πολεοδομικές και άλλες δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου να δώσει σάρκα και οστά στα φαραωνικά του οράματα. Δεκαετίες τώρα επιχορηγείται από το ΥΠΠΟ, τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ένοχους μπίζνεσμεν. Καλυπτόμενος από τη σιωπή που επέβαλε σε όλα τα ΜΜΕ, ο κύριος Χρήστος Λαμπράκης έκανε ό,τι αυτός αποφάσιζε. Κυρίως θεράπευε τις ανικανοποίητες φιλοδοξίες του, δηλαδή συγκεκριμένα το πάθος του αποτυχημένου βαρύτονου και του φαντασιακού Μεδίκου. Αλλά,

σύμφωνα με μια παράδοση αντίληψη που πρεσβεύει, προκειμένου να λάμψει περισσότερο το άστρο του, όλες οι άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες έπρεπε να σβήσουν. Με πρώτες εκείνες της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Σ' αυτό συγκατένευαν και οι υποτακτικοί υπουργοί Πολιτισμού αλλά και όλοι οι μουσικοί καλλιτέχνες.

Μόνη η κ. Βάσω Παπαντωνίου δεν υπάκουσε στα κελεύσματα και τις επιθυμίες του Μεγάλου Λυρικάρχη και στο τέλος αποφάσισε να πει τα πράγματα με το όνομά τους. Γι' αυτό και αναδημοσιεύουμε την επιστολή της προς την *Καθημερινή*. Αναδημοσιεύουμε επίσης μια παλαιότερη επιστολή της κ. Β. Παπαντωνίου για το ίδιο θέμα, με τίτλο «Κατηγορώ...», η οποία είχε δημοσιευθεί στην *Ελευθεροτυπία* στις αρχές του 2002.

Στο προσεχές τεύχος το *Αντί* θα αποκαλύψει και νέα στοιχεία από το θρόνερ Λαμπράκης και Πολιτισμός. Ακολουθεί η επιστολή της κ. Βάσως Παπαντωνίου προς τον Αντώνη Καρκαγιάννη.

Πριν από δύο χρόνια σε ένα κείμενό μου, που δημοσιεύθηκε σε μεγάλη απογευματινή εφημερίδα με τον τίτλο «Κατηγορώ», έκανα μια καταγγελία εξαιρετικής σοβαρότητας για τα πολιτιστικά πράγματα στη χώρα μας, ιδιαίτερα στον χώρο της μουσικής. Η καταγγελία είχε την τύχη κάθε φωνής που γυρίζει την πλάτη στην εξουσία: ακούγεται ηχηρά, συζητιέται ψιθυριστά και εξαφανίζεται σαν βότσαλο σε απέραντη λασποθάλασσα.

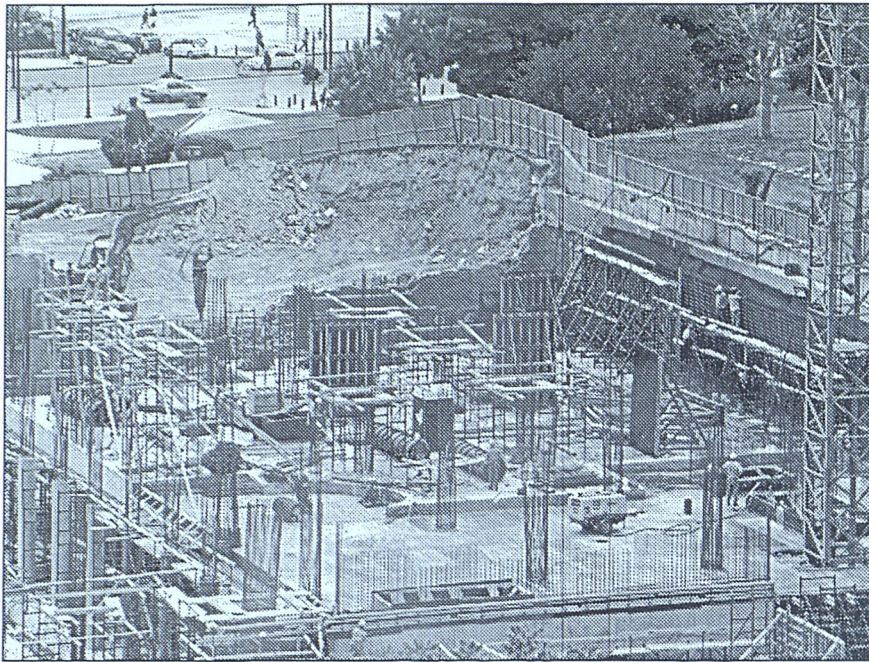
Εκεί μιλούσα για χώρους «πολλών πλών χρήσεων» που λειτουργούν ως προσωπεία-μάσκες των δημιουργών τους, από όπου ασκούνται πιέσεις και εξουσία στον χώρο του πολιτισμού. Κατήγγειλα την κυβερνητική ολιγωρία,

την έλλειψη πολιτικής βούλησης στο θέμα του κτηρίου της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και τη σκανδαλώδη εύνοια σε ιδιωτικό οργανισμό που κάνει πολιτική πολιτισμού με χρήματα του Δημοσίου.

Σήμερα έρχομαι να απαγγείλω ένα νέο «Κατηγορώ», αλλά αυτή τη φορά ένα ονομαστικό κατηγορώ, μια που και οι προηγούμενες αναφορές μου στον ίδιο άνθρωπο αφορούσαν.

Εκείνο που πυροδότησε την οργή και την αγανάκτησή μου είναι η αναγγελία για την έναρξη της υπόγειας υπερσύγχρονης, όπως αναφέρεται, Όπερας του κυρίου Λαμπράκη, γιατί γι' αυτόν πρόκειται. Η αναφορά μου είναι για τον άνθρωπο που θεωρώ –και όχι μόνον εγώ– την αιτία του φοβερού αυτού αδιεξόδου για το κτήριο και την τύχη

της Εθνικής Λυρικής Σκηνής – του θεσμού και της λειτουργίας του όχι στην πολυκατοικία της Ακαδημίας αλλά σε ένα αξιοπρεπές και σύγχρονο κτηριακό συγκρότημα, όπως ισχύει σε οποιαδήποτε ευρωπαϊκή πόλη αλλά και στις γειτονικές μας βαλκανικές πρωτεύουσες. Τον άνθρωπο που με την αποτρόπαιη αλαζονεία του θέλει να είναι ο μοναδικός και απόλυτος ρυθμιστής των μουσικών και πολιτιστικών πεπραγμένων στην Ελλάδα. Τον άνθρωπο που κάνει τους μουσικούς επαίτες, που προωθεί και προβάλλει ό,τι εκείνος και η συντροφιά του επιλέγουν, αφού κατά κανόνα οι δικοί του άνθρωποι καταλαμβάνουν τις θέσεις-κλειδιά στον πολιτισμό. Εκείνον που σε περίοδο δημοκρατίας εγκαθιστά μια κατάσταση που

Η τρύπα που άνοιξε ο κύριος Χρήστος Λαμπράκης στο Πάρκο Ελευθερίας σιγα σιγά σκεπάστηκε προκειμένου να ολοκληρωθεί το μελοδραματικό του όνειρο...

ανήκει σε εποχές φεουδαρχών, κτίζοντας το φέουδό του στην καρδιά της πόλης με χρήματα –επιμένω– του κράτους, και με την ανοχή των πολιτικών στους οποίους ασκεί εξουσία.

Ο κύριος Λαμπράκης μάς κάνει σαν πολίτες αυτής της χώρας να νιώθουμε ότι όλοι είναι ύποπτοι, αφού φοβούνται τον «τύπο του Συγκροτήματος». Καλλιεργεί ένα γενικότερο κλίμα απαξίωσης προς τα κοινά, με το απίστευτο σχήμα της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» που χρηματοδοτήθηκε με χρήματα του κράτους, και που το κράτος εξακολουθεί να το συνδράμει.

Τον κύριο Λαμπράκη, ο οποίος «ασεργεί» κυριολεκτικά επί του δημόσιου χρήματος, τον συναντούσα φραγμό στις παρεμβάσεις μου στο ΥΠΠΟ και στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, όπου είχε την απόλυτη προτεραιότητα παροχών και πρόσβασης στα κονδύλια, κρατικά και κοινοτικά. Ο κύριος Χρήστος Λαμπράκης, ο οποίος θα περάσει στην ιστορία αυτής της έρημης χώρας ως «ευεργέτης» έχοντας απορροφήσει το δημόσιο χρήμα που αφήνει σε όλους.

Ας ανεχθούμε, λοιπόν, να διαλυθεί η Λυρική Σκηνή, ας μην αποκτήσει η Ελλάδα κτήριο για να στεγάσει τη Λυρική Σκηνή της, όπως διαθέτουν οι πρωτεύουσες σε όλες τις ηπείρους, αφού ο «εθνικός ευεργέτης» έφτιαξε με δημό-

σιο χρήμα τη δική του «Όπερα», που λειτουργεί βέβαια κατά περίπτωση και ως χώρος επίδειξης μόδας ή παρουσίασης λαϊκών και άλλων ασμάτων.

Όσο για το γεγονός ότι το Megaron Plus αντιβαίνει και καταστρατηγεί όρους χρηματοδότησης πολυσυνεδριακών χώρων από κοινοτικά κονδύλια –το σύνολο της χρηματοδότησης είναι πλέον των 100 δισ. δραχμών–, αυτό φυσικά θα το φροντίσουν επίσης ο κύριος Λαμπράκης και το επιτελείο του με τον συνηθισμένο «πειστικό» τους τρόπο.

Κανείς, επίσης, δεν διαμαρτύρεται για το άκρον άωτον της έπαρσης, την επιλογή από τον κύριο Λαμπράκη ως ημερομηνία έναρξης της υπόγειας «Όπερας» Megaron Plus την 7η Δεκεμβρίου –ημέρα αφιερωμένη αποκλειστικά στην έναρξη της σεζόν του μεγαλύτερου λυρικού ιστορικού θεάτρου, της Σκάλας του Μιλάνου– που τα Λυρικά Θέατρα ανά τον κόσμο τη σέβονται. Ας φορέσουν οι κύριοι το επίσημο ένδυμά τους, οι κυρίες τις τουαλέτες και τα κοσμήματά τους, αφού πριν έχουν ακυρώσει τα εισιτήριά τους στη Scala di Milano, γιατί ο κύριος Λαμπράκης τους περιμένει και δεν θα τους το συγχωρήσει αν τον αγνοήσουν!

Σε ό,τι αφορά την προσφορά του Μεγάρου, πέρα από το ότι χρηματοδοτείται από το κράτος, αναμφισβήτητα έφερε σε επαφή το αθηναϊκό κοινό με ση-

μαντικές ορχήστρες, μαέστρους, σολίστ, όμως αυτή η φαινομενική προσφορά καλύπτει τον έλεγχο και τη φήμιση όσων δεν υποκύπτουν στους όρους του.

Όλα αυτά μας αφορούν όλους ως πολίτες, και δεν ξέρω πόσοι και ποιοι γνωρίζουν και συμφωνούν ο «Άγγελος Εξολοθρευτής» να πνίγει τη φωνή των παιδιών του πολιτισμού αυτής της χώρας.

Σε ό,τι με αφορά, έχω περάσει νύχτες εφιάλτη βλέποντας το Φως να θαμπώνει και το κάλλος να παραφθείρεται, από την ηθελιμένη πολιτική του Μεγάρου να αποπροσανατολίζει, να στοιχειώνει τους χώρους που είναι ταγμένοι για τη λειτουργία της μουσικής με τις δικές του φαντασιώσεις και σκέφτηκα τελικά, τι είναι για τον τόπο αυτό ο Χρήστος Λαμπράκης. Και είδα μπροστά μου μια τεράστια φωσφορίζουσα κηλίδα σκότους να καταβροχθίζει σιγά σιγά ό,τι γύρω εξέπεμπε φως.

Κλείνω με ένα περιστατικό (και θα είχα να αναφερθώ σε πάρα πολλά) που συνέβη στο γραφείο του κ. Χριστοδουλάκη – τότε υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Μόλις μπήκα στο γραφείο του, του είπα: «Γνωρίζετε, κύριε Υπουργέ, για ποιο σκοπό ήρθα να σας δω». Μου απάντησε τα εξής κυριολεκτικά: «Κυρία Παπαντωνίου, τα χρήματα δόθηκαν και δεν υπάρχουν». «Σε ποιους δόθηκαν, κύριε Υπουργέ;». «Σε άλλες προτεραιότητες, όπως Μέγαρο Θεσσαλονίκης, το νέο κτήριο του Μεγάρου Αθηνών». «Μα υπάρχει πιο μεγάλη προτεραιότητα και αναγκαιότητα από την Κρατική Λυρική Σκηνή της χώρας, που προϋπήρχε των Μεγάρων;». Εκεί σήκωσε τους ώμους του και δεν μίλησε. Τότε εγώ του λέω: «Δηλαδή, κ. Υπουργέ, πηγαίνουν όλα στον ίδιο άνθρωπο; Και εμένα τι με συμβουλευέτε που παλεύω σαν τον Δαβίδ με τη σφεντόνα;». Και εκείνος μου απάντησε: «Και η σφεντόνα πονάει. Συνεχίστε την πίεση», και με αποχαιρέτησε.

Πήρα λοιπόν τη σφεντόνα.

Και ελπίζω αυτή τη φορά το ανάλγητο δέρμα να δεχθεί το τσίμπημά της.

ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
Μουσικός

«Κατηγορώ...»

Η κ. Βάσω Παπαντωνίου είχε απευθύνει και παλιότερα, στις αρχές του 2002, μια επιστολή στον Τύπο, και συγκεκριμένα προς την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, για το θέμα της Εθνικής Λυρικής

Σκηνης με τίτλο «Κατηγορώ...». Την πρώτη της αυτή επιστολή μνημονεύει και στην πρόσφατη επιστολή προς την *Καθημερινή* που αναδημοσιεύεται στις προηγούμενες σελίδες.

Από την εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*.

Η εποχή μας περισσότερο παρά ποτέ απαιτεί χώρους εθνικούς και όχι χώρους πολλαπλών χρήσεων που τελικά γίνονται κοινής χρήσεως. Αποζητά χώρους που δεν την διασπούν, αφού η ίδια η ζωή πια θέτει προ πολλαπλών, όχι ερεθισμάτων αλλά εικότων αποστασματοικών που διασπούν και δεν συγκεντρώνουν την ευαισθησία.

Οι χώροι αυτοί, οι τεράστιοι και απρόσωποι, δημιουργούν την ψευδή αίσθηση μιας κοινωνικότητας, μια επίφαση επικοινωνίας επαρχιώτικης και λαϊκίστικης νοοτροπίας, ενώ εξακολουθούν πάντοτε οι «σημαντικοί» να έχουν τους δικούς τους ιδιαίτερους και ειδικούς χώρους όπου εμφανίζονται και

απολαμβάνουν μεταξύ τους.

Οι χώροι αυτοί, για να στηρίζουν και να δικαιολογήσουν την ανάγκη της αποδοχής τους από την κοινή γνώμη, γίνονται φορείς μιας φλύαρης και αντιφατικής κουλτούρας, ένα σουπερμάρετ όπου όλα τα προϊόντα περνούν από τα ράφια των πάγκων-προτάσεων τους. Μπερδεύουν, αποπροσανατολίζουν, απο-προσηλυτίζουν, γιατί η εποχή μας, εποχή μιας βαβελικής ασυναρτησίας και αυδοσίας, έχει περισσότερο από ποτέ ανάγκη από τις καθαρές μορφές-φόρμες προτάσεις. Οι χώροι αυτοί κινούνται στη σφαίρα του εντυπωσιακού και όχι του μεταφυσικού και της Δημοσυργίας.

Γίνονται έτσι για να επιβιώσουν μεταπράτες και managers που δεν παράγουν πολιτισμό παρά τις αναθέσεις και παραγγελίες που κάνουν. Καταργούν θεσμούς και δημιουργούν γενιές υποτακτικών, γιατί απορροφούν την ικμάδα και μονοπωλούν τις επιλογές και την αισθητική αντίληψη. Απαιτούν υποταγμένους, άρα στερούν την ελεύθερη έκφραση, γιατί θέτουν όρους και όρια, μοιάζοντας γενναιοδωροί γιατί σου δίνουν σημασία! Να γιατί η ανάγκη της διατήρησης θεσμών και καθορισμένων χώρων στην τέχνη είναι περισσότερο παρά ποτέ αναγκαία. Δεν μπορεί να υπάρχει μια χώρα χωρίς το κρατικό της θέατρο και την κρατική της όπερα. Δεν μπορούν να καταργηθούν οι θεσμοί για να επιτραπεί η είσοδος φαινομένων πρωτοφανών, τα οποία καταργούν τους θεσμούς, οδηγούν σε ατροφία ή υποσιτισμό, σε υποταγή, σε νόμους μιας αγοράς που δεν επιτρέπει αντιφρονούντες, αλλά τείνει να απορροφήσει τα πάντα για να χορτάσει το τέρμας της φιλοδοξίας, που ορ-

θώνεται με ένα αποτρόπαιο ανάστημα για να γίνει μνημείο της αλαζονείας και του ετοιθελισμού μιας επηρεμένης πρωτοβουλίας.

Κατηγορώ την κυβερνητική ολιγωρία και την έλλειψη πολιτικής βούλησης στο θέμα του κτηρίου της Εθνικής Λυρικής Σκηνης.

Κατηγορώ τη σκανδαλώδη εύνοια σε οργανισμούς επιλεκτικά που δεν επιφέρουν τίποτα στο κράτος, απορροφούν κολοσσιαία ποσά προορισμένα για όλον τον πολιτισμό στην Ελλάδα, αλλά και δημιουργούν ένα προηγούμενο που δεν υπάρχει σαν φαινόμενο πουθενά στον κόσμο.

Εύχομαι ο νέος υπουργός Πολιτισμού να μην αφήσει να περάσει ο χρόνος της απορρόφησης του ποσού, το οποίο έχει εγγραφεί στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο για την ίδρυση ή τουλάχιστον για την αρχή για το κτήριο-σπίτι της Λυρικής Σκηνης και να λάβει υπόψη του το σχετικό πόρισμα της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων (πολεοδόμοι, αρχαιολόγοι, υπεύθυνοι του ΥΠΠΟ) που προτείνει ως μοναδικό χώρο τον Κεραμεικό, για τον οποίο έχουν γίνει και οι σχετικές μελέτες με τη σύμφωνη γνώμη τόσο του ΥΠΕΧΩΔΕ όσο και του Δήμου Αθηναίων.

Τον καλώ να συνεχίσει εκείνο που μαζι ξεκινήσαμε πριν από τρία χρόνια και να πάρει επίσημα και σοβαρά αυτό το θέμα όπου διατηρώ σαν μοναδικό δικαίωμα το γεγονός ότι εδώ και τέσσερα χρόνια επανέφερα το αίτημα και αγωνίζομαι σε όλη την Ευρώπη, αλλά και σε επίπεδο εθνικό, καθώς και κορυφαίοι οικονομικοί και καλλιτεχνικοί παράγοντες στηρίζουν την προσπάθειά μου.

ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Πάτρα: Η «αέναη» κίνηση της παρακμής

Της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Αν κάποιος που πραγματικά αγαπάει την πόλη τύχαινε πριν από καμιά δεκαριά μέρες να κάνει βόλτα στο μόλο της Αγίου Νικολάου στην Πάτρα, την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2006, θα πάθαινε πολιτισμικό σοκ. Πέντε σταντ και άλλα τόσα και πλέον κορίτσια που μοίραζαν φυλλάδια για την «Πολιτιστική» και την πόλη, του τύπου «Βόλτα στην Πάτρα: διαδρομή πρώτη: σκάλες Αγίου Νικολάου - Άγιος Ανδρέας - μόλος (δεκατρία λεπτά)» και άλλα παρόμοια γραφικά και χαριτωμένα. Αυτά, με ντεκόρ φορητών καρναβαλικών στοιχείων, έτσι σκόρπια στο χώρο, και ενώ παραδίπλα μια μπάντα βρισκόταν σε πλήρη δράση λόγω της λιτάνευσης της κάρας του Αγίου Ανδρέα. Εικόνα: η μπάντα μπροστά, οι παπάδες με την κάρα του Αγίου πιο πίσω, οι πιστοί παραπίσω, κάτι άσχετοι τουρίστες να ρωτούν τι συμβαίνει και παραδίπλα τα καρναβαλικά στοιχεία και τα ενημερωτικά σταντ!

Με «Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας» και πρωτοποριακά εικαστικά στην αγγλικανική εκκλησία ξεκίνησα την καριέρα μου τη δεκαετία του '90, με «Πολιτιστική 2006» και πρωτοποριακά εικαστικά στην Αγγλικανική την συνεχίζω στην καινούργια χιλιετία. Τα πολιτιστικά πράγματα της πόλης, και γενικότερα τα πράγματα της πόλης, έχουν κάνει μπότοξ.

Με τις μακέτες –που ποτέ δεν έγιναν κτήριο– του θεάτρου στο Καβουκάκι ξεκίνησα, με τις μακέτες του θεάτρου να έχουν μεταφερθεί στο συγκρότημα Λαδόπουλου συνεχίζω.

Με δήμαρχο Καράβουλα και καλλιτεχνικό διευθυντή Θάνο Μικρούτσικο ξεκίνησα, με δήμαρχο Καράβουλα και καλλιτεχνικό διευθυντή Μικρούτσικο συνεχίζω. Η μέρα της μαρμάρας για μένα είναι με βεβαιότητα το καλοκαίρι του '89.

Τόσα και τόσα φεστιβάλ πέρασαν. Σε αυτά άλλωστε στήριξε και το βιογραφικό του –όσον αφορά οργανωτικές και διοικητικές ικανότητες– ώστε να γίνει και υπουργός Πολιτισμού, ο Θάνος Μι-

κρούτσικος. Τόσα λεφτά για τον πολιτισμό άλλαξαν χέρια. Αλλά αυτό το ρημάδι το θέατρο ποτέ δεν στάθηκε δυνατό να χρηματοδοτηθεί. Όλα γίνονται τα τελευταία 130 χρόνια στη μινιατούρα της Σκάλας του Μιλανου, το Δημοτικό Θέατρο. Από μπουρμπούλια μέχρι ΔΗΠΕΘΕ. Εδώ κι αν έχει σταματήσει ο χρόνος!

Την ηρωίδα εκείνη της λογοτεχνίας, την αρχοντοπούλα, την πολύφερνη νύφη που παράτησε ο γαμπρός την ημέρα του γάμου και έμεινε με τα νυφικά και το γαμήλιο τραπέζι στρωμένο για δεκαετίες, αρνούμενη να αποδεχθεί το πλήγμα – αυτή μου θυμίζει η Πάτρα.

Η εποχή των σταφιδεμπόρων έχει πια περάσει. Και τα περιμαρόλια, πάνε κι αυτά. Και η ένδοξη βιομηχανική εποχή με τους Λαδόπουλους, τους Μαραγκόπουλους κ.λπ., πέρασε κι αυτή. Την ταφόπλακα την έβαλαν οι εκ Πατρών –άντε και οι παραδίπλα από την Ηλεία– ορμώμενοι «σοσιαλιστές». Σήμερα η πόλη μετεωρίζεται ανάμεσα στο τίποτα και σε ένα ημιτελές νέο λιμάνι και ένα πανέπιστήμιο.

Ναι, η Πάτρα ήταν η πρώτη αληθινά

ευρωπαϊκή πόλη στην Ελλάδα. Η πύλη προς τη Δύση, η πρώτη που είχε πραγματικούς ατούς – για όσους μετράει κάτι τέτοιο. Η πόλη που πρώτα στο θέατρό της ανέβαινε μια παράσταση και, αν είχε επιτυχία, ανέβαινε έπειτα και στην Αθήνα. Με το πέρασμα των δεκαετιών, όταν περπατάς στους δρόμους αυτής της πόλης και συναντάς τους πάσης φύσης «παράγοντες» της, μόνον ο Αρχοντοχωριάτης του Μολιέρου σου έρχεται πια στο μυαλό – όσο κι αν ακούγεται σκληρό, ακόμα και αν ορισμένοι μπορεί και ν' αδικούνται από τον παραλληλισμό. Όντως, δεν είναι όλοι αρχοντοχωριάτες και νεόπλουτοι. Όσοι δεν είναι πάντως, είναι και εκτός των κέντρων λήψης αποφάσεων, άρα και εκτός «παιχνιδιού» και ό,τι καταφέρνουν ως προσφορά στο κοινό καλό παρεμπιπτόντως το πετυχαίνουν.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ 2006»;

Η ενοποίηση του Καρναβαλιού και του Διεθνούς Φεστιβάλ της Πάτρας: αυτό είναι η «Πολιτιστική του 2006». Είναι πασιφανές από το πρόγραμμα της που πρόσφατα ανακοινώθηκε, όταν βρήκε ημέρα διαθέσιμη ο καλλιτεχνικός διευθυντής της ανάμεσα στις περιοδείες του ανά την Ελλάδα για το προμοτάρισμα του ριμέικ του Σταυρού του Νότου.

Από την πρώτη στιγμή και επισήμως, σε επίσημες δηλαδή δηλώσεις, η «Πολιτιστική του 2006» παραλληλίστηκε με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Έχουμε και λέμε:

Στην «Πολιτιστική του 2006» έχουμε «ΔΕΚΑΘΛΟΝ Α.Ε.» – και οι Ολυμπιακοί είχαν. Έχουμε μακέτες έργων – και οι Ολυμπιακοί, μια ανάσα πριν από την τελετή έναρξης, είχαν. Έχουμε εθελοντές – οι Ολυμπιακοί δημιουργήσαν το είδος.

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΕΔΙΟ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

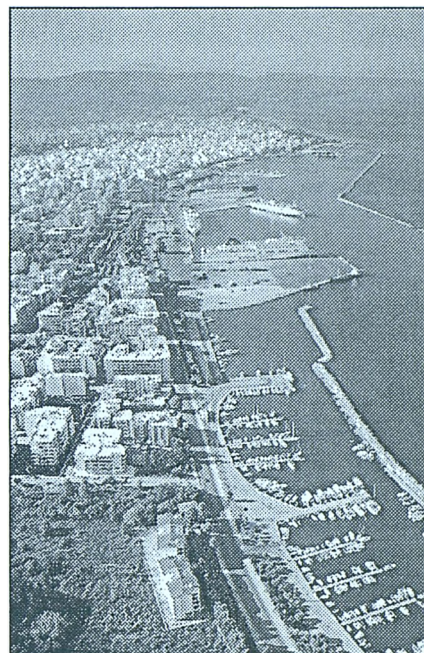
Τι μας άφησε η Ολυμπιάδα; Στόμφο και εθελοντισμό. Άντε και κάποιες έκτασης διεθνή προβολή. Τα ίδια ακριβώς αναμένεται να αφήσει στην Πάτρα και η «Πολιτιστική», με αμφίβολη την διεθνή προβολή.

Το καλοκαίρι του 1998 ανακοινώθηκε η πρόθεση της κυβέρνησης να διεκδικήσει για την Πάτρα την «Πολιτιστική του 2006». Κανείς απ' ό,τι φάνηκε και εκ των υστέρων δεν πήρε στα σοβαρά την ανακοίνωση, θεωρώντας την ενός είδους προεκλογικό τρικ για τις δημοτικές εκλογές. Αλλά ούτε και τον Μάιο του 1999 που ήρθε η διασφάλιση από την Ευρωπαϊκή Ένωση φάνηκε κανείς να ασχολείται σοβαρά με το θέμα. Και κυρίως η τότε δημοτική αρχή Φλωράτου (ΝΔ), η οποία υποβάθμισε το γεγονός. Ανέθεσε απλώς την εκπόνηση μιας μελέτης για να αναδειχθούν τα αναγκαία έργα για την πραγματοποίηση του εγχειρήματος, αλλά και για να αποκτήσει η πόλη υποδομές απολύτως αναγκαίες για τη στήριξη των μελλοντικών πολιτιστικών της σχεδιασμών. Προέκυψε ένας κατάλογος από 40 έργα με 99 εκ. ευρώ προϋπολογισμό. Τη μελέτη εκπόνησε η «ΔΕΚΑΘΛΟΝ» του κ. Πέτρου Συναδινού, παλιού γνώριμου της Πάτρας, του Θάνου Μικρούτσικου και του Γ. Παπανδρέου.

Το 2003 η επιτροπή των υπουργών Πολιτισμού της ΕΕ επισημοποιεί την

απόφαση και τυπικά. Η νέα δημοτική αρχή του Α. Καράβουλα αναθέτει τον συντονισμό για τα έργα στον Γ. Δημαρά, στέλεχος της παρατάξεώς της και πρώην πρόεδρο του Λιμενικού Ταμείου Πάτρας με επιτυχημένη θητεία.

Εστιάζουν στις υποδομές που πρέπει να αποκτήσει η πόλη για να βγει κερδισμένη από τη διοργάνωση και να μπει σε μια αναπτυξιακή τροχιά, μετά τον οικονομικό μαρασμό των τελευταίων δεκαετιών. Κλειστό και ανοιχτό θέατρο καθώς και μια μεγάλη πινακοθήκη έκριναν ότι θα βελτιώναν τις τουριστικές της προοπτικές, μαζί βεβαίως και με τα υπόλοιπα μικρότερης εμβέλειας έργα. Και καθώς οι χρόνοι πίεζαν, προκειμένου να προλάβουν ζήτησαν να ακολουθηθούν διαδικασίες αντίστοιχες με εκείνες που ίσχυαν κατά την εκτέλεση των έργων της Ολυμπιάδας. Ο Δήμος κατέφυγε σε διεθνή διαγωνισμό για την ανεύρεση τεχνικού συμβούλου, το αποτέλεσμα του οποίου ομόφωνα κατακυρώθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο. Έτσι 75 ειδικοί ανέλαβαν δουλειά. Και ενώ τα πράγματα είχαν ήδη προχωρήσει με στόχο την κατασκευή ενός κλειστού θεάτρου 1.100 θέσεων κι ενός ανοιχτού 3.000 θέσεων, και την μετατροπή του βιομηχανικού συγκροτήματος Λαδόπουλου σε πολιτιστικό κέντρο, αλλάζει η κυβέρνηση. Με το που ανέλαβε τα καθήκοντά του ο κ. Πέτρος Τατούλης επέβαλε τους 3

(Παρά το μπετόν που κατέστρεψε την ομορφιά που φαίνεται στις φωτογραφίες της παλαιάς Πάτρας) Από ψηλά, έστω και έτσι, η πόλη ακόμα όμορφη είναι.

όρους του, αφού πρώτα αποδέχθηκε τον προϋπολογισμό των 100 εκ. ευρώ. Όρος πρώτος να μην χρησιμοποιηθεί τεχνικός σύμβουλος (ενώ ήδη αυτός είχε αναλάβει και άτυπα δούλευε μετά την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου). Όρος δεύτερος, οι αναθέσεις των μελετών να γίνουν με τη μέθοδο των αρχιτεκτονικών μελετών και όρος τρίτος, για την κατασκευή να μη χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της μελέτης κατασκευής, αλλά να ανατεθεί χωριστά η μελέτη και χωριστά η κατασκευή. Όροι σωστοί σε μια πρώτη ανάγνωση, πλην όμως ήταν Απρίλης του 2004 και η τήρησή τους από άποψη χρόνου πρακτικά έστειλε τα έργα στις καλένδες. Η δημοτική αρχή του κ. Καράβουλα (ΠΑΣΟΚ) κάνει δεκτούς τους όρους του υπουργού (ΝΔ).

ΤΙ ΧΑΘΗΚΕ

Το αποτέλεσμα είναι ένα χρόνο μετά κανείς από αυτούς τους όρους να μην τηρηθεί. Αντίθετα, με τη συγκατάθεση του υπουργείου χρησιμοποιήθηκε τεχνικός σύμβουλος, δεν έγινε αρχιτεκτο-

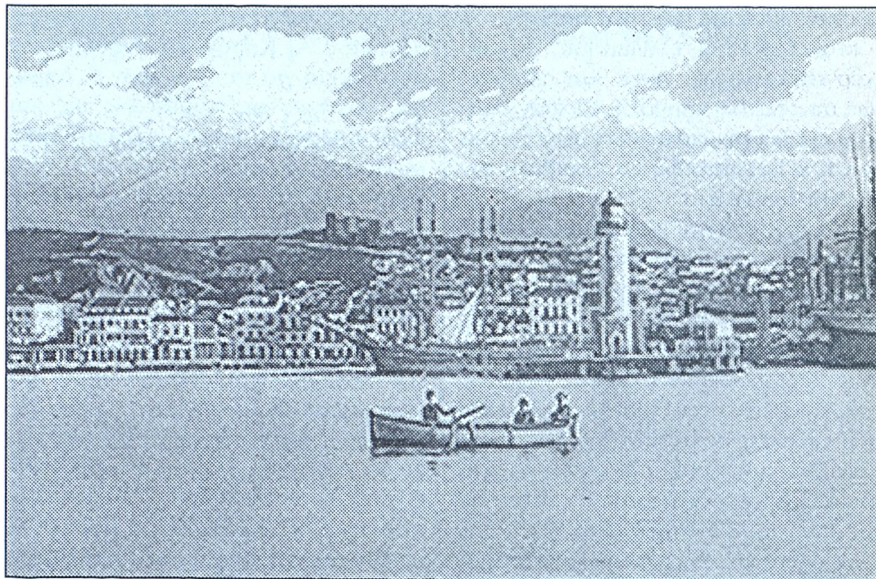

νικός διαγωνισμός και οι αναθέσεις έγιναν απευθείας. Χάθηκε έτσι πολύτιμος χρόνος και τρεις μήνες πριν από την έναρξη της «Πολιτιστικής» κανένα έργο δεν έχει αρχίσει, καμία μελέτη δεν έχει παραδοθεί και στην καλύτερη των περιπτώσεων θα έχουμε μελέτες και όχι έργα. Έργα μόνο λυόμενα, όχι σταθερές κατασκευές. Επιπλέον χάθηκε και η έκπτωση 40% που έδινε ο σύμβουλος αρχικά, καθώς για την κατασκευή των έργων θα στηριζόταν και στις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου, οι οποίες θα εκπαιδεύονταν έτσι σε τέτοιες έκτασης έργα και για το μέλλον.

Είναι προφανείς οι αρνητικές διαθέσεις του κ. Τατούλη απέναντι στην τρίτη πόλη της χώρας, αφού αποφάσισε εντελώς αντικειμενικά ότι η μεγαλύτερη πόλη της Πελοποννήσου, με συγκεκριμένη πολιτιστική διαδρομή και θεσμούς, δεν μπορεί να είναι η πολιτιστική πρωτεύουσά της, αλλά αυτή θα πρέπει να μεταφερθεί περίπου στην «Κάτω Κερασίτσα», δηλαδή το Δρακοβούνι, Αρκαδίας (με όλο το σεβασμό προς την Αρκαδία), νομό καταγωγής του υφυπουργού.

Ο ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Πού θα στεγάσει λοιπόν τις εκδηλώσεις της η «Πολιτιστική Πρωτεύουσα

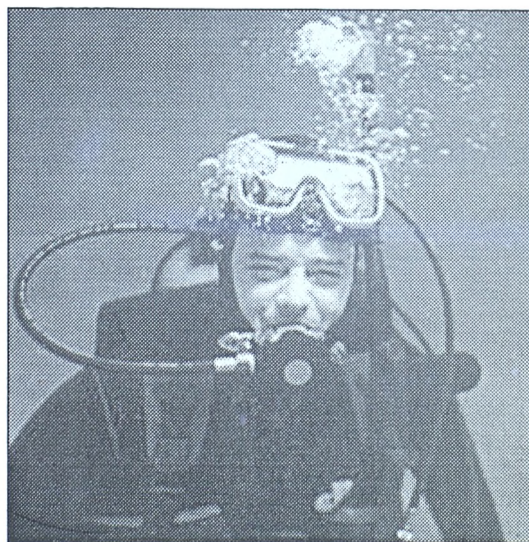

του 2006»; Καθοριστικής σημασίας για τις εξελίξεις ήταν στην κρίσιμη χρονική στιγμή η δημόσια δήλωση του πατρινού στην καταγωγή καλλιτεχνικού διευθυντή του θεσμού Θάνου Μικρούτσικου προς τον υπουργό Π. Τατούλη –όταν ο υπουργός έθετε τους όρους του– ότι μπορεί να κάνει «Πολιτιστική» ακόμη «και μέσα σε τηλεφωνικό θάλαμο»! Αρκεί να μην περικοπεί ο προϋπολογισμός για τις εκδηλώσεις, που αγγίζει το ύψος των 30 εκ. ευρώ. Ο προϋπολογισμός των εκδηλώσεων λοι-

πόν δεν κόπηκε, αλλά η πόλη δεν πρόκειται να αποκτήσει τις υποδομές που διεκδικούσε. Σήμερα ο κ. Μικρούτσικος απορεί που η τοπική κοινωνία είναι αρνητική απέναντί του και σε δηλώσεις του σε τοπική εφημερίδα ισχυριζόταν πρόσφατα ότι «τον πολεμούν». Γιατί άραγε;

Μετά την αποδοχή των όρων Τατούλη ο Γ. Δημαράς παραιτείται, θεωρώντας τις εξελίξεις εμπαιγμό της πόλης, και αυτονομείται από τη δημοτική αρχή.

Τον τελευταίο χρόνο στο προσηκόντι

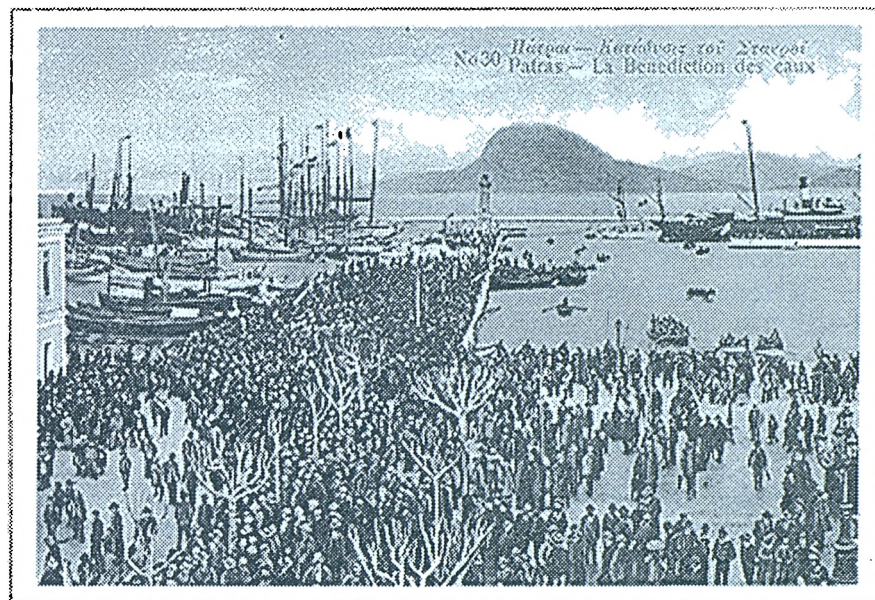
Ο «χορεύοντας ακόμη πάνω στο φτερό του καρχαρία...» καλλιτεχνικός διευθυντής Θάνατος Μικρούτσικος και δίπλα ο καταδύτης, από χόμπι, συντονιστής της Εκτελεστικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα Χρ.Ροϊλός. Ψαροντούφεκο δεν είναι εμφανές αν υπάρχει. (Warning: οι καρχαρίες είναι προστατευόμενο είδος. Άσε που γίνονται και ατυχήματα καμιά φορά.)

εμφανίζεται ο κ. Χρήστος Ροϊλός, κομματικό στέλεχος της ΝΔ και στενός συνεργάτης του Δημήτρη Αβραμόπουλου, ως συντονιστής της Εκτελεστικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα. Ο κ. Ροϊλός δεν έχει κάποιο εμφανή δεσμό με την Πάτρα, αν εξαιρέσει κανείς ότι σπούδασε γεωλογία στο πανεπιστήμιό της. Ίσως και να θεωρείται ότι κάτι τέτοιο δεν χρειάζεται, αφού είναι εμφανής ο τύπος του τεχνοκράτη μάνατζερ, που είναι παράλληλα και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ΕΤΑ Α.Ε. και αντιπρόεδρος της εταιρείας «Ελληνικό Καζίνο Κέρκυρας».

Το δίδυμο Ροϊλός-Μικρούτσικος βέβαια παρουσιάζει ενδιαφέρον όσον αφορά τη συνύπαρξή τους. Καθώς ο μεν δεύτερος, τώως υπουργός Πολιτισμού μιας σοσιαλιστικής κυβέρνησης, προβάλλεται ως «ο τελευταίος ρομαντικός», ο άνθρωπος της «Καντάτας για τη Μακρόνησο», ο –κατά τον τίτλο πρόσφατου ρεπορτάζ– «χορεύοντας ακόμη πάνω στο φτερό του καρχαρία...», κ.λπ., ενώ ο πρώτος ως άνθρωπος της ελεύθερης αγοράς. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην προσωπική ιστοσελίδα του κ. Ροϊλού, στην υποομάδα «ρήσεις» περιλαμβάνεται και η εξής του Ralph Waldo Emerson: «Όσο μικρότερο είναι το κράτος, όσο λιγότεροι είναι οι νόμοι και όσο λιγότερα τα στεγανά της εξουσίας, τόσο το καλύτερο. Το αντίδοτο στις καταχρήσεις του επίσημου κράτους είναι η επιρροή του ιδιωτικού χαρακτήρα, η ανάπτυξη του ατόμου». Προς το παρόν πάντως φαίνεται να τα πηγαίνουν καλά...

ΤΟ ΑΜΑΡΤΩΛΟ –ΑΠΟ ΑΠΟΨΗ ΝΗΣΤΕΙΑΣ– ΓΕΥΜΑ

...Αν εξαιρέσει κανείς τον θόρυβο που ξέσπασε με το περίφημο πια ανά το πανελλήνιο «γεύμα των πρέσβων», το οποίο κόστισε το λογικό ποσό των 18.000 ευρώ, ήτοι: έξι εκατομμύρια εκατόν είκοσι χιλιάδες δραχ. (αρχικά είχε ανακοινωθεί ότι οι καλεσμένοι ήταν 25, μετά τον θόρυβο που ξέσπασε έγιναν 40, για να καταλήξουν τελικά σε 160, που –για όσους γνωρίζουν το χώρο και έχουν εικόνα– για να χωρέσουν στον κήπο του Μεγάρου Γαλανοπούλου προφανώς θα σκαρφάλωσαν και

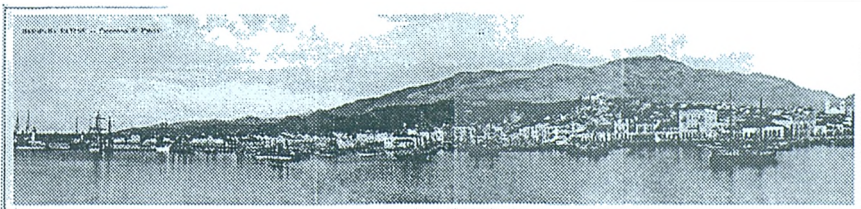
πάνω στα δέντρα). Δηλαδή, αν ήταν 25 τα άτομα, το κατά κεφαλήν κόστος ανέρχεται σε 245.000 δραχ. ή 720 ευρώ. Αν ήταν 40, το κόστος έφτανε κατ' άτομο στις 153.000 δραχ. ή 450 ευρώ, και εφόσον ήταν 160, διαμορφώνεται στις 38.250 δραχ. ή 113 ευρώ ανά άτομο. Ωστόσο, αν και το κόστος ήταν –όπως προηγούμενως τονίσαμε– λογικό, απέπεισαν το ανώτερο στέλεχος Δ. Τουλιάτο εξαιτίας αυτού του συγκεκριμένου γεύματος. Προφανώς ήταν Τετάρτη και τα φαγητά αρτύσιμα.

ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Σχετικά με τον εθελοντισμό, τα λέει όλα η δήλωση Τατούλη σε σχετική εκδήλωση ενίσχυσης του εθελοντισμού για την «Πολιτιστική» στην Πάτρα: «Δεν θέλουμε θορυβοποιούς πολίτες. Θέλουμε πολίτες συνετούς, δημιουργικούς, που μπορούν να αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους σε αυτό που προσπαθούμε να πετύχουμε». Και τι προσπαθούμε να πετύχουμε;

Ο ΠΗΧΥΣ ΧΑΜΗΛΩΣΕ ΠΟΛΥ

Τι έχουν λοιπόν να περιμένουν οι Πατρινοί από την «Πολιτιστική»; – Η απάντηση διά στόματος Μικρούτσικου, που απαντώντας σε δημοτικούς συμβούλους είπε: «Μην περιμένετε τουρίστες: σε καμιά περιφερειακή Πολιτιστική Πρωτεύουσα δεν υπήρξε αύξηση του τουρισμού. Μην περιμένετε προβολή από κάποια εντυπωσιακή τελετή έναρξης ή λήξης, γιατί δεν θα γίνει και είναι στο χέρι του Δήμου αν στο μέλλον χρησιμοποιήσει κάποιον από τους θεσμούς που θα προκύψει από την Πολιτιστική». [σ.σ. Όταν μόνο το Φεστιβάλ Παιδών στο Ρίο, που είναι ο νέος θεσμός που εισάγεται στην «Πολιτιστική» έχει προϋπολογισμό υψηλότερο από το Καρναβάλι της Πάτρας, μπορούμε να υποθέσουμε τι θα συμβεί πρακτικά.] Και αφού δεν έχουν κάτι συγκεκριμένο να περιμένουν οι Πατρινοί, τότε δεν υπάρχει και μέτρο σύγκρισης επιτυχίας ή αποτυχίας αυτής της «Πολιτιστικής». Άρα, όλα καλά. Μπράβο Πάτρα!

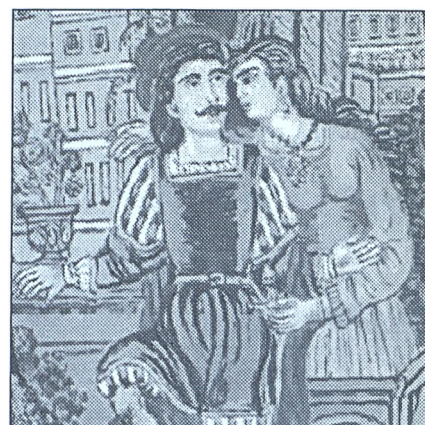

Οι φωτογραφίες που αφορούν την παλαιά Πάτρα είναι από το άλμπουμ «1900».

Ο
Ε
Ρ
Ω
Τ
Ο
Κ
Ρ
Ι
Τ
Ο
Σ

Στο διάλειμμα που μας χαρίζει η αδρανής θεατρικά ζώνη του Σεπτεμβρίου περισσεύει λίγος χρόνος για να ασχοληθούμε με κάποιες ιδιαίτερες σκηνικές προσπάθειες. Πρόσφατα χαρήκαμε στην Αθήνα την επίσκεψη του διάσου του Πανεπιστημίου της Κύπρου με την παρουσίαση του *Ερωτόκριτου*. Μια παράσταση σπουδαστικών στόχων και προγράμματος, που ωστόσο εμφάνισε μια αξιοσημείωτη πληρότητα σε όλους τους τομείς και έδωσε υψηλά κριτήρια στην εκτίμηση εκ μέρους μας του πανεπιστημιακού θεάτρου.

Στις πηγές της γλώσσας

Οι στόχοι της παράστασης, είπαμε, ήταν καταρχήν διδακτικοί· και μόνο η εκμάθηση τόσων δεκαπεντασύλλαβων από τους νέους σπουδαστές δεν ήταν και μικρό πράγμα! Το σημαντικότερο ωστόσο που κατέκτησαν οι συντελεστές της παράστασης ήταν αναμφισβήτητα η βιωματική επαφή τους με τη γλώσσα του *Ερωτόκριτου* –πάει να πει, με τον κόσμο του–, η βαθιά κατανόησή τους του εσωτερικού ρυθμού του κειμένου –πάει να πει της βαθύτερης αρμονίας του–, στοιχεία που μένουν απρόσιτα σε μια καθαρά φιλολογική προσέγγιση του ζωντανού έργου. Το όλο πράγμα αποκτά μάλιστα ευρύτερες διαστάσεις, αν αναλογιστούμε ότι η προσπάθεια επιχειρείται από φοιτητές της Κύπρου, γεγονός που σημαίνει την ανίχνευση εκ μέρους του Εργαστηρίου μιας διασπαρμένης σε χρόνο και τόπο ιθαγένειας μέσα από την προσέγγιση του ιδιώματος του *Ερωτόκριτου*. Ο σεβασμός για τη μια ντοπιολαλιά επιστρέφει έτσι ως σεβασμός για την άλλη, και η πρώτη εκτίμηση για το ιδίωμα του κρητικού κειμένου γίνεται η βάση για την κατάκτηση της αυτοεκτίμησης και, ακόμη, της αυτοσυνειδησίας των κυπρίων φοιτητών. Η παράσταση των σπουδαστών της Κύπρου υπήρξε μαζί φιλολογική άσκηση και θεατρικό σεμινάριο. Και έμοιαζε στα μάτια μας, την ίδια στιγμή, σαν ουσιαστική κατάβαση των νέων αυτών στα ύδατα της συλλογικής μας κιστέρνας.

Βασικός βέβαια καταλύτης στη μετατροπή του διδακτικού στόχου σε σκηνική πραγμάτωση ήταν ο διασκευαστής και σκηνοθέτης Μιχάλης Πιερίης. Όσο εύ-

κολη είναι η ανίχνευση της δραματολογικής πνοής στο έμμετρο μυθιστόρημα του Κορνάρου, άλλο τόσο δύσκολη παραμένει η μετατροπή των αφηγηματικών αξόνων του στη θεατρική γλώσσα. Καθόλου εύκολη δεν είναι η διασκευή των σύνθετων περιγραφών σε εικόνες θεάτρου, και ο κάθε σκηνοθέτης ή διασκευαστής του *Ερωτόκριτου* κρίνεται τελικά και από τις λύσεις που θα προτείνει στα διάφορα σκηνικά ζητήματα της απόδοσης της γκιόστρας ή του εξαιρετικά διασπαρμένου χώρου και χρόνου της υπόθεσης. Ο Πιερίης ακολούθησε τη μέθοδο της συμβολικής υποδήλωσης των «κινηματογραφικών» σκηνών, αποφεύγοντας την πεπατημένη της σμίκρυνσης στα μεγέθη της λαϊκής ναϊβιτέ, που πρώτος επέβαλε ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Για τη δική του διασκευή ο Πιερίης προτίμησε τη μετατροπή του μυθιστορηματικού ποταμού σε πολλές, σύντομες κινηματογραφικές σεκάνς, ακόμη και σε πείσμα των περιορισμένων δυνατοτήτων εισόδου-εξόδου στο θέατρο της Άννας Κοκκίνου, όπου εμείς είδαμε την παράσταση του *Ερωτόκριτου*. Η παρουσία του Χορού, εκτός από άφθονους ρόλους στον πολυπληθή φοιτητικό θίασο, πρόσφερε ακόμη το απαραίτητο συλλογικό υπόβαθρο που ζητεί η απόδοση της ιστορίας. Και η πολλαπλή, έως υπερβολική κάποιες φορές, μουσική επένδυση της παράστασης από τον Χρήστο Πήττα, με τα μουσικά μοτίβα του Ψαραντώνη, έφερνε την παράσταση κοντά στο είδος της «λαϊκής όπερας», και υπενθύμιζε σταθερά πως ο *Ερωτόκριτος* στηρίζεται στη μυστική συνεύρεση του τραγουδιστή-ραψωδού με το λαό και με το μύθο. Τέλος,

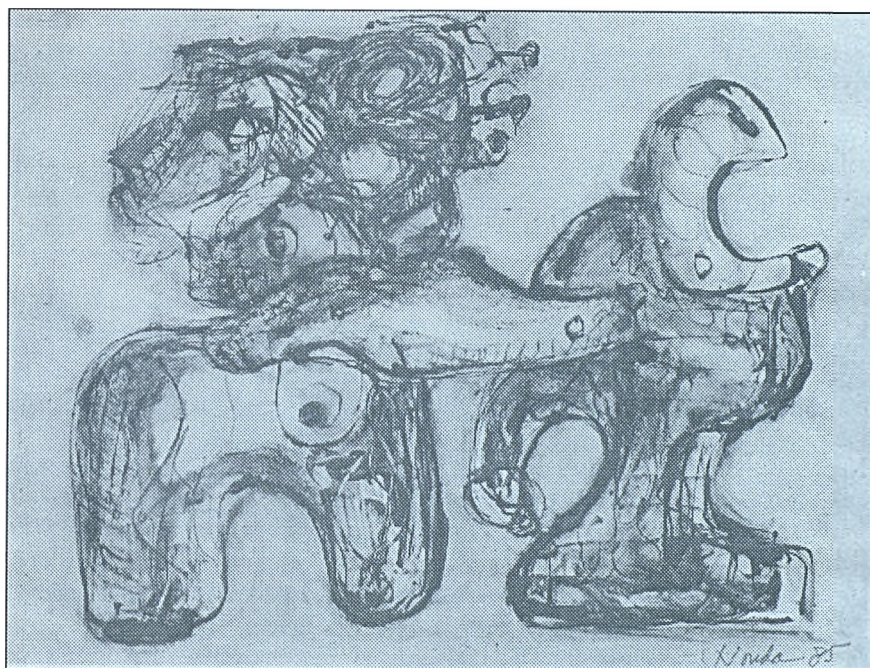
το μοντερνιστικό εύρημα των πολλών προσώπων που συνθέτουν την Αρετούσα κατά τη διάρκεια της παράστασης (τρεις κοπέλες απέδωσαν διαδοχικά την Αρετούσα) έμοιαζε να εξυπηρετεί περισσότερο τις εσωτερικές ανάγκες του θιάσου, παρά την αρραγή φυσιογνωμία της ηρωίδας στο μυθιστόρημα του Κορνάρου.

Περисσεύουν τα καλά λόγια για την προσπάθεια των νέων παιδιών, για την ειλικρίνεια και την σεμνότητά τους, με την οποία πλησίασαν το κείμενο του Κορνάρου χωρίς ίχνος κίβδηλου «θεατρινισμού». Οπωσδήποτε –πάντα συμβαίνει αυτό σε ερασιτεχνικές προσπάθειες– η απόδοση των συντελεστών υπήρξε πολλές φορές άνιση ή και ανομοιογενής. Δεν πειράζει· η υποκριτική ευελιξία του ενός, οι φωνητικές ικανότητες και οι ερμηνευτικές δυνάμεις της μονάδας δεν αποτελούν πάντα τα κριτήρια για την αξιολόγηση μιας ευρύτερης και ομαδικότερης προσπάθειας. Η προσπάθεια σε αυτή την περίπτωση είναι κοινή και είναι φανερό πως η χαρά για την επιτυχία μοιράζεται εξίσου σε όλους. Εξάλλου ποιος δεν γνωρίζει ότι ο φανερός κόπος των παιδιών θα συνοδεύτηκε από ώρες νεανικής χαράς και ξεφαντώματος, από στιγμές που θα μένουν στη μνήμη τους περισσότερο ανεξίτηλες και από αυτούς ακόμη τους ωραίους στίχους του Κορνάρου; Μαζί με τα συγχαρητήριά μας λοιπόν, ας ευχηθούμε η δεκαετής προσπάθεια του Θεατρικού Εργαστηρίου της Κύπρου να μας χαρίσει γρήγορα και άλλους τέτοιους καρπούς.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Τι είναι εξπρεσιονισμός; Το δικαίωμα στην κραυγή, η ανατροπή της καθεστηκυίας φόρμας προς χάρη του ενστίκτου και το βούλιαγμα στην πιο υποκειμενική αυδαιρεσία, με το αίτημα όμως ενός, βύθιου έστω, κανόνα. Υπό την έννοια αυτή ο εξπρεσιονισμός δεν είναι μόνο ένα κίνημα ιστορικά περιχωρημένο αλλά ένα σταθερό αίτημα της ζωγραφικής που αντιστέκεται στην αγορά της αφασικής διακόσμησης και της ακαριαίας αναπαράστασης του τρέχοντος «γούστου».

Εξπρεσιονισμός, γιοκ!

Nonda, *Άσκηση γραφής, μικτή τεχνική, 1985* (ιδιωτική συλλογή).

Ο κόσμος να γίνει εικόνα.
Γ. Χειμωνάς

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ!

Ας έχουμε ως οδηγό έναν στίχο της Δημουλά στην προσπάθειά μας να ορίσουμε τον εξπρεσιονισμό: «Για να μην πάει χαμένο, το χαμένο». Όταν η γραφή καταλήγει, μ' άλλα λόγια, στην απόγνωση της ανεξέλεγκτης χειρονομίας κι όταν στέρηση και εκρηκτικότητα συνυπάρχουν. Ο εξπρεσιονισμός ως κίνημα σαφώς προϋπήρξε της «Γέφυρας» της Δρέσδης ή του «Γαλάξιου Καβαλάρη» στο Μόναχο. Προϋπήρξε επίσης

των γάλλων φωβ ή του έγκλειστου στη μοναξιά του και στο αδιέξοδο της Αρλ, Βαν Γκογκ. Η σπορά του εντοπίζεται κι όταν ακόμη κυριαρχεί ο κλασικισμός, αλλά θεριεύει σε περιόδους εκφραστικής κρίσης ή καλλιτεχνικής μετάβασης (π.χ. Μανιερισμός και Γκρέκο ή Sodoma). Θα 'λεγα ότι ο εξπρεσιονισμός είναι η επαναβεβαίωση ενός ρομαντικού δικαιώματος στην εποχή της νεωτερικότητας, και η φορμαλιστική του επανάσταση έγκειται στο ότι οδήγησε στα όριά της, έως και ανατροπής, την κλασική φόρμα. Έκτοτε ο εξπρεσιονισμός παρά την πληθωρικότητά

του παραμένει ένα παιχνίδι ιδιόμορφων ορίων: Θυμηθείτε τον Μπέκμαν αλλά και τον Μπαίχον, τον Πόλλοκ αλλά και τον Ντυμπυφέ. Τι διακυβεύεται σ' αυτούς; Ασφαλώς η αναγνωσιμότητα μιας εικόνας που δεν θέλει να παραδοθεί εύκολα αλλά κι ένας ρυθμός που καταδύεται από την επιφάνεια στο βάθος. Ο δικός μας ο Μπουζιάνης είναι εύγλωττο παράδειγμα. Για τον εξπρεσιονισμό βέβαια η αναπαράσταση είναι ψευδοδιλήμμα. Η «παράσταση» τον ενδιαφέρει. Εξ ου και η διονυσιακή αφαίρεση της Σχολής της Νέας Υόρκης ή η εναγώνια αναζήτηση μιας υπερβατικής εικόνας ή ενός ζωώδους ανδρείκελου από τη Σχολή του Παρισιού. Ένας σύγχρονος ποιητής είπε κάποτε πως ζωγράφος σήμερα μπορεί να ονομάζεται μόνον εκείνος μέσα στον οποίο στοιχειώνει ο κόσμος του Γκόγια. Τι συμβαίνει όμως στην Ελλάδα;

Πιο συγκεκριμένα ο εξπρεσιονισμός και το παρελκόμενό του κίνημα, ο σουρεαλισμός, αρχικά υιοθετώντας, σταθερά υπονόμισαν την κλασική φόρμα μπολιάζοντάς την μ' ένα ριζοσπαστικό περιεχόμενο. Το έργο τέχνης μοιάζει μ' ένα λευκό χάπι που πέφτει σ' ένα ποτήρι χρωματισμένο νερό. Κι όχι αντίστροφα! Ο δέκτης, το ποτήρι δηλαδή, είναι σεσημασμένος φυλετικά, σεξουαλικά, κοινωνικά, ιδεολογικά. Εξ ου και το τόσο χρώμα του. Το χάπι διαλυόμενο δεν αλλάζει βέβαια το χρωματισμένο νερό, ενεργοποιεί όμως όλες τις υπολανθάνουσες δυνατότητές του. Για να καταλάβεις τη διαφορά δεν αρκεί να το δεις, πρέπει και να το πιεις! Το παράδειγμα αυτό νομίζω πως ξεκαθαρίζει το πρόβλημα της διεθνούς ή της εντόπιας γλώσσας του εξπρεσιονισμού.

ΓΙΟΚ!

Πρόσφατα ήρθε στην Πινακοθήκη για να συζητήσει τη δυνατότητα μιας έκθεσής του ο πολύ σημαντικός ζωγράφος της διασποράς Τζων Χριστοφόρου, σγδοντάρης πια σήμερα και με γόνιμη σταδιοδρομία και στο Παρίσι και στο Λονδίνο. Όπως μου αφηγήθηκε ο ίδιος, άκουσε εμβρόντητος τη διεύθυνση του Ιδρύματος να του λέει πως δεν υπάρχει εξπρεσιονισμός στην Ελλάδα και ότι δεν ταιριάζει αυτό το ιδίωμα στο ελληνικό φως!

Η ίδια εξέλλου απαξιωτική αντιμετώπιση γίνεται και στο βιβλίο *100 χρόνια Πινακοθήκη*, όπου από το γενικότερο πογκρόμ διασώζεται μόνον ο Μπουζιάνης και ο Τριανταφυλλίδης ή ο Βιτωρύρης με τον Μηταράκη. Πρόκειται για εντελώς ανιστόρητες προσεγγίσεις που δεν αξίζουν καν απάντησης όσο κι αν εκφέρονται από καθέδρας. Το ζήτημα όμως είναι σοβαρό και μας αφορά όλους. Και η απλή, έστω, μνημόνευση περιπτώσεων όπως ο Τσίγκος, ο Nonda που γεννήθηκε το 1922 και σταδιοδρόμησε στο Παρίσι, ο Κωνσταντίνος Μακρής*, ο Γ. Μαυροΐδης, ο Άλκης Πιεργράκος, ο Ιάσων Μολφέσης, ο Παπαζώρζ, ο Ν. Σαχίνης, ο Κεσσανλής ή ο Κανιάρης, στις πρώτες τους προσπάθειες, ο Μαλτέζος, η Περγάκη, ο Λεφάκης, η Μαργακοπούλου, η Λαγάνη, ο Πολυκανδριώτης, η Κινδύνη, κι ο Τέτοσης ακόμη, αλλά και τόσοι ή τόσες άλλες που δεν μου επιτρέπει ο χώρος ν' αναφέρω, αποδεικνύει πόσο βαθιές ρίζες έχει ο εξπρεσιονισμός στην Ελλάδα. Ίσως δύο μεγάλες εκθέσεις-αφιέρωματα στην Αφαίρεση και τον Εξπρεσιονισμό να ήταν η απάντηση στις παραπάνω αδολεσχίες. Για να μην λειτουργούμε μόνο ευκαιριακά και πυροτεχνηματικά και για να μην γράφεται η ιστορία καθ' υπαγόρευση των αμέσως ενδιαφερομένων. Αλλιώς, για να μην πάει εις μάτην χαμένο, το χαμένο.

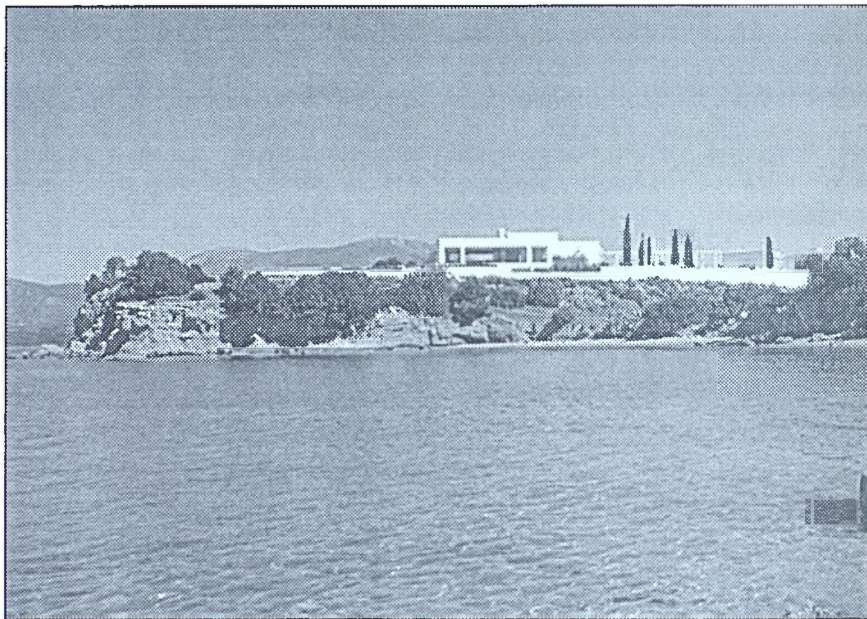
ΥΓ.: Κι ένα ευχάριστο: Η Νέα Πτέρυγα του Μουσείου Μπενάκη έχει προγραμματίσει για το 2006 μεγάλη αναδρομική έκθεση του Nonda με ζωγραφική και γλυπτική. Για την τιμή της ζωγραφικής, διάβλε!

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

* Τον Απρίλιο του 1960 έντεκα έλληνες καλλιτέχνες εκθέτουν ομαδικά για πρώτη φορά στο Λονδίνο, στην Redfern Gallery, όπως επισημαίνει ο Α. Ξύδης σε άρθρο του στο *Apollo Magazine* (April 1960). Μεταξύ των άλλων εκεί εκθέτουν οι Κουλεντιανός, Γεωργιάδης, Μακρής, Πράσιнос, Μαυροΐδης, και Πιεργράκος. Την ίδια πάνω κάτω εποχή στο Παρίσι ο Nonda μαζί με τον Πράσινο και τον Τσίγκο εκθέτει στη γκαρί Charpentier και στο πλαίσιο της École de Paris.

Ως τώρα, ήταν φανερή η αμηχανία όσων ήδελαν να αναφερθούν σε μια «λόγια» παράδοση της έμπρακτης αρχιτεκτονικής δραστηριότητας στην Ελλάδα. Έτσι εξηγείται γιατί σχεδόν αποκλειστικά οι αναφορές γίνονται σε τσιτάτα των Α. Κωνσταντινίδη και Δ. Πικιώνη (συχνότερα), των Α. Προβελέγγιου, Δ. Φατούρου και Σ. και Δ. Αντωνακάκη, ή των νεότερων Γ. Σημαιοφορίδη και Τ. Μηρίη (όλο και αραιότερα προς το τέλος). Εκεί ουσιαστικά σταματά ο κατάλογος των ντόπιων «γραφιάδων», λες και όλοι οι υπόλοιποι είναι άφωνα ψάρια – που δεν είναι αναγκαστικά.

Ένα ελληνικό όνειρο

Οι σύγχρονοι και μεταγενέστεροι των τελευταίων παραπάνω, αν και συχνά λαλίστατοι, πολυγραφότατοι (ορισμένοι), μαχητικοί παλαιστές στην αρένα με τα θηρία (λίγοι αλλά λέοντες), και κάποτε με τακτική στήλη στον καθημερινό τύπο, δεν δείχνουν πως κέρδισαν ποτέ το κύρος (status) του καθοδηγητή-γκουρού.

Γνωστός είναι άλλωστε ο πανικός που βλέπει κανείς στα μάτια του τυπικού αρχιτέκτονα όταν του ζητηθεί να εκφράσει γραπτά τις σκέψεις του. Φανερή είναι επίσης η αδεξιότητα των κειμένων που γράφονται (εξ ανάγκης) για εκθέσεις, παρουσιάσεις, ακόμα και

προλογίζοντας τη δημοσίευση ενός έργου. Υπάρχει μια διάχυτη προκατάληψη πως όσοι «ασχολούνται με τα γράμματα» είναι κάτι άλλο, λίγο ύποπτο και υπονομευτικό. Σίγουρα δεν θα ήθελε κανείς να αφήσει τα παιδιά του μόνα τους με έναν τέτοιο σκοτεινό τύπο – μπορεί και να μην έχουν άδικο.

Όμως υπάρχουν και κάποιοι άλλοι, ταγμένοι εχθροί της γραφής και αδέξιοι ρήτορες, κάτι σαν κύκνοι έξω από το νερό, που «μιλούν» με τα σημαντικά τους έργα και μόνο, κάτι που δηλώνουν απροσχημάτιστα. Αίφνης, ο Νίκος Βαλσαμάκης, ακάματος δημιουργός εδώ και 60 χρόνια. Θέλει μεγάλη προ-

σπάθεια να τον κάνει να μιλήσει, να ανοιχτεί, αυτόν τον ερημίτη της αρχιτεκτονικής. Συνήθως αφήνει τους άλλους να μιλούν και με κατεβασμένο το κεφάλι μοιάζει να μην ακούει, λες και βρίσκεται κάπου μακριά. Ενώ είναι ολόκληρος εκεί, παρατηρώντας την παραμικρή αλλαγή στην τονικότητα της φωνής, παρακολουθώντας τις αδιόρατες σχεδόν κινήσεις του συνομιλητή του, χωρίς τίποτα να του ξεφεύγει.

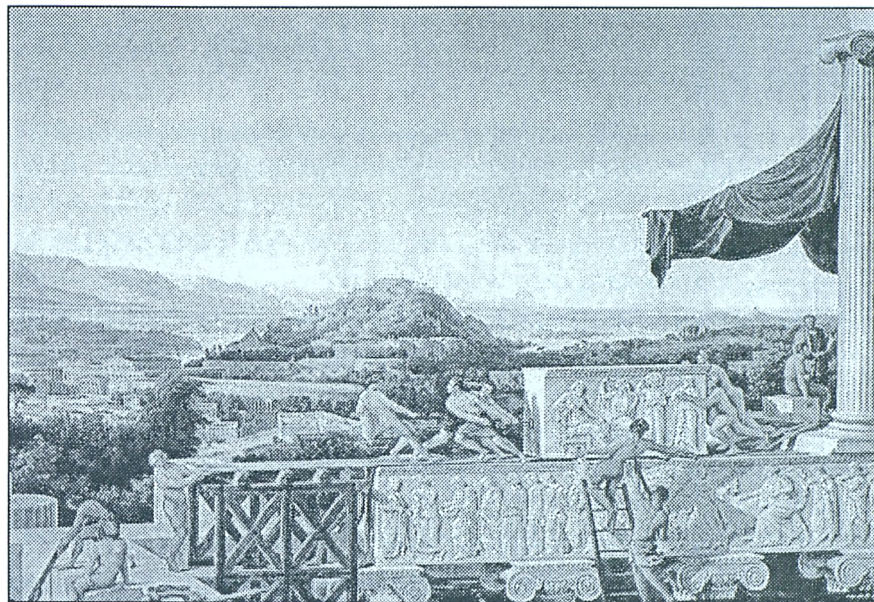
Η αρχιτεκτονική του διαθέτει ανάλογα χαρακτηριστικά διεισδυσης σε βάθος στη γνώση, εξαντλητικής ανάλυσης της απειρίας από σιωπηρές παρατηρήσεις.

Είχαμε προσκληθεί στις αρχές του περασμένου Ιουλίου, μαζί με έναν απροσδιόριστο αριθμό καλεσμένων, που δεν θα έπαιναν μάλιστα να προσέρχονται σε όλη τη διάρκεια της νύχτας, σε πάρτι σε μια μικρή ιδιόκτητη χερσόνησο, στην περιοχή Θυννί κοντά στο Πόρτο Χέλι. Ήταν μια γιορτή για να τιμήσουμε ένα πρόσφατο έργο του, την κατοικία Παράσχη, χτισμένη εκεί, πάνω στη θάλασσα.

Η μια από τις πρώτες δύο διάσημες βίλες του Βαλσαμάκη στην Ανάβυσσο (1961) ανήκε στην ίδια οικογένεια. Τώρα ο γιος του πρώτου ιδιοκτήτη είχε αναθέσει στον Βαλσαμάκη να σχεδιάσει ένα σπίτι αντίστοιχα για αυτόν και τα παιδιά του. Έτσι, καθώς φτάσαμε επίτηδες πιο νωρίς, πάνω στη δύση, τρεις γενιές μάς υποδέχονταν στο κήμα και μας ξεναγούσαν σε ένα μαγευτικό κατάλευκο σπίτι που σου κόβει την ανάσα.

Θα σηκωθεί ένας δυνατός αέρας που θα κρατούσε όλη νύχτα. Όλα ανέμιζαν τρελά. Οι κουρτίνες φούσκωναν μεγαλόπρεπα στα μεγάλα ανοίγματα του καθιστικού. Το προσωπικό της εταιρείας catering προσπαθούσε να τιθασεύσει τα τραπεζομάντιλα και τις αναμμένες φωτιές για ψήσιμο που σκόρπιζαν σπίθες παντού. Η καινούργια βλάστηση, τα νεαρά κυπαρίσσια στον κήπο και τα τεράστια πολύφυλλα σε γλάστρες στις στοές, λύγιζαν, θρόιζαν ασταμάτητα. Μόνο η πίσινα διατηρούσε την απόλυτη ηρεμία της.

Ο ήλιος έφευγε μέσα στη θάλασσα, μέχρι την τελευταία στιγμή να καθρεφτίζεται στα υαλοστάσια του καθιστικού. Μόλις έπεσε το σκοτάδι, οι ίδιες αυτές επιφάνειες θα πλημμύριζαν με τα νευρι-

κά παιχνίδια των strobe lights που συνόδευαν τη χορευτική μουσική. Παντού κινιόταν ένα πυκνό πλήθος, παρέες-παρέες, αλλού να χάνονται κι αλλού να ξεφυτρώνουν ξαφνικά στο φως των προβολέων. Ήταν μια υπερ-κινητική παράσταση σύγχρονου χορού, με σπασμωδικές κινήσεις, κομμάτια από κραυγές και ομιλίες, και πάνω από όλα, τον άνεμο με τις ασταμάτητες ριπές του.

Θα μπορούσαμε να βρισκόμασταν στο κατάστρωμα ενός καραβιού που έπλεε μέσα στη νύχτα. Το όραμα του μοντερνισμού στην επαναστατική του φάση, με την ασύγκριτη τεχνολογία του. Σε μια «μηχανή» που οι γραμμές της, τα σχήματά των επιμέρους στοιχείων της, οι λεπτομέρειες κατασκευής της αποπνέουν λειτουργικότητα, ειλικρίνεια, την υπέρτατη ηθική της γεωμετρικής καθαρότητας.

Όμως αυτό ήταν μια ψευδαίσθηση. Το πλοίο ήταν στην πραγματικότητα ακίνητο ενώ όλα γύρω του κινούνταν. Δεν επρόκειτο για «πλοίο» αλλά για «ναό»: ένα ναό ριζωμένο στο χώμα, χτισμένο επίτηδες πάνω στην πορεία του ήλιου, να βλέπει τα κύματα να έρχονται από το ανοιχτό πέλαγος. Αθέλητα, ένα ναό όπως τον συνέλαβε ο Χάιντεγκερ ως έκφραση της ομορφιάς που «είναι ένας τρόπος ύπαρξης της αλήθειας ως μη-κρυπτότητας».

Το κλασικό όνειρο του γερμανικού ρομαντισμού –ein klassisches Traum–

σε όλη του τη δόξα. Υλοποιημένο στον τόπο που το γέννησε, σήμερα. Ο ίδιος ο Karl Friedrich Schinkel, ο μεγαλύτερος αρχιτέκτονας του νεοκλασικισμού, να παρίσταται αυτούσιος στο Θυννί, διυλισμένος πίσω από τις τέλειες λεπτομέρειες της σύγχρονης αρχιτεκτονικής σχεδίασης.

Σε ανύποπτο χρόνο ο Βαλσαμάκης είχε ομολογήσει την ακατανίκητη έλξη που εξασκούσε επάνω του ο μεγάλος Schinkel· είχαν άλλωστε σποραδικά εντοπιστεί κλασικιστικές ρίζες στην αταλάντευτα λευκή αρχιτεκτονική που ο ίδιος σχεδίαζε την τελευταία εικοσαετία. Άρα δεν θα έπρεπε για κανένα να είναι έκπληξη.

Η έκπληξη σήμερα ήταν αλλού: ότι αυτή η αρχιτεκτονική, σαν σκηνικό φελλινικού έργου με αρχαία υπόθεση, είχε αναπάντεχα ζωογονηθεί από τα κύματα και τον αέρα, τις χορευτικές κινήσεις των δέντρων, τα φορέματα των καλεσμένων που περιπλανιόνταν στο μισόφωτο, και είχε μεταφραστεί στο σύγχρονο ανάλογο ενός ρομαντικού «οράματος».

Που φυσικά δεν έχει ανάγκη να φορτωθεί με αετώματα και ακροκέραμα για να «δείξει» νεοκλασικό – όπως τα τραγελαφικά εκείνα τερατουργήματα που παράγονται μαζικά στην Ελλάδα για μια τυφλή και ξυπασμένη πελατεία. Και εκεί ήταν η μαγεία του.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Προλεγόμενα...

Με περισσότερες από 200 συνολικά ταινίες στα διάφορα τμήματά του, πραγματοποιήθηκε στη Δράμα από τις 18 έως και τις 24 Σεπτεμβρίου το 28ο Φεστιβάλ Ελληνικών και 11ο Διεθνών Ταινιών Μικρού Μήκους. Από αυτές, οι 79 ήταν ξένες συμμετοχές από 46 χώρες και 66 ελληνικές. Οι υπόλοιπες καλύπτανε τα διάφορα κινηματογραφικά αφιερώματα. Η επιτυχία της διοργάνωσης ήταν δεδομένη. Γιορτή προσπαθειών και ελπίδας, σε συντριπτικό ποσοστό νέων ανθρώπων, που την προστάτευαν η καλλιτεχνική διεύθυνση του Φεστιβάλ και οι συνεργάτες της. Αυτό είναι, ή τουλάχιστον αυτό προσπαθεί να είναι το Φεστιβάλ της Δράμας, χωρίς επί τόσα χρόνια να έχουν λυθεί –δεν πρόκειται να βαρεθούμε να το επαναλαμβάνουμε– τα προβλήματα εκείνα της υποδομής του που θα μεταμόρφωναν την «όψη» του (και την αξιοπρέπεια της χώρας που το διοργανώνει) από επαρχιακή διοργάνωση σε διεθνή.

Από το 1987 που το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους της Δράμας θεσμοποιείται, οι προσπάθειες της πολιτείας «σούρνονται» στη μιζέρια των οικονομικών ψίχουλων με τα οποία πιστεύει ότι δικαιώνει την απόφασή της. Στην αθλιότητα των «Αστεριών» στεγάζεται για 28 χρόνια το όραμα των ανθρώπων του Φεστιβάλ να ντυθεί το επιτυχημένο περιεχόμενο με το ισάξιο «ένδυμα». Ένα δισεκατομμύριο δραχμές σπαταλήθηκαν για να αναπαλαιωθεί η παραδοσιακή αίθουσα «Ολύμπια», με απίστευτο αποτέλεσμα τον κατακερματισμό του χώρου. Ήδη υπολειτουργεί, παρατείνοντας τη θλιβερή ζωή των «Αστεριών» ως κύριου χώρου φιλοξενίας του προγράμματος. Και να σκεφτεί κανείς

ότι αυτή η αίθουσα, που βρίσκεται στην καρδιά της πόλης, θα μπορούσε με ριζική ανακατασκευή να καλύψει με υποφερτή επάρκεια τις ανάγκες της διοργάνωσης, αν αγοράζόταν από τα πρώτα χρόνια που αυτή θεσμοποιήθηκε και που οι τιμές ήταν προσεγγίσιμες. Οι από τα χρόνια εκείνα πιστοί του θεσμού θυμούνται τις βαυκαλιστικές διαβεβαιώσεις για τα 2 δισεκατομμύρια που δήθεν είχαν «εξασφαλιστεί». Αντ' αυτών, παριστάμεθα, κάθε χρόνο, σε ωκεανούς δισεκατομμυρίων λόγων.

Γιατί τα λέμε πάλι; Μα μας δόθηκε πάλι η αφορμή. Να τα ξαναθυμηθούμε, λοιπόν: Ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ είναι πριν απ' όλα οι ταινίες που επιλέχτηκαν για να προβληθούν καθώς και ο

χρόνος και ο τρόπος που θα γίνει η διαχείρισή τους μέχρι και την προβολή. Αυτή η ευαίσθητη δουλειά ανήκει στους ανθρώπους του Φεστιβάλ που έχουν την αίσθηση και τη γνώση του κινηματογράφου. Μαζί τους και οι συνεργάτες τους, αυτοί που με τα χρόνια έχουν «τριφτεί» με το πλήθος τα οργανωτικά προβλήματα, προϋπόθεση για να λειτουργήσει αποτελεσματικά το ολοκλήρωμα της διοργάνωσης. Αυτοί είναι το Φεστιβάλ. Και είναι επίσης, όλοι τους, μετριοφρονες, χαμηλών τόνων και με λίγα λόγια. Οι «άλλοι», οι παντός είδους και γένους φορείς της πρόσκαιρης εξουσίας, χρέος έχουν να παραδειγματίζονται από τους πιο πάνω και να κάνουν μετριοπαθέστερη την παρουσία τους «στας τελετάς και τας πανηγύρεις» – γιατί κατόπιν «κάνουμε μιάρα μάτια» για να τους δούμε σε καμιά προβολή ταινίας. Φέτος ανέβηκαν στο βήμα, στην τελετή έναρξης, τρεις γενιές δήμαρχοι, ένας νομάρχης και ένας υφυπουργός! Λόγοι ατέλειωτοι, κατά κανόνα πομπώδεις, κοινότοποι. Μέχρι και έκθεση ιδεών περί κινηματογραφικής τέχνης και της αισθητικής της μας διάβασε ένας εξ αυτών. Έτσι, η «Τελετή Έναρξης του Φεστιβάλ» κόντεψε να μετατραπεί σε... Φεστιβάλ Τελετής Έναρξης! Δικαιολογημένα, στο τέλος, ο Παντελής Βούλγαρης, Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, ανέκραξε μόλις ανέβηκε στο βήμα: «Επιτέλους, να αρχίσει το φεστιβάλ!» Δεν λέει κανείς να καταργηθεί η παρουσία τους. Κατανοούμε τις ανάγκες και τις σκοπιμότητες, όμως διάρκεια τελετής έναρξης 1 ώρα και 42 λεπτά, όπου τα 3/4 του χρόνου αναλώθηκαν σε λόγους, παραπάει. Έλεος!

Κατά τ' άλλα η διοργάνωση κύλησε μια χαρά. Με ένα θαυμάσιο διεθνές πρόγραμμα, από τα καλύτερα των τελευταίων χρόνων, με –κάποιες– ενδιαφέρουσες (πιο σωστά, ελπιδοφόρες) ελληνικές συμμετοχές –ιδιαίτερα από σπουδαστές του εξωτερικού– και με ζειδωρές βροχές ενός πρώιμου φθινόπωρου, τόσο ταιριαστού στο τοπίο της Δράμας. Ξανασιμίζανε πάλι οι παλαιοί με τους καινούργιους ανταλλάσσοντας εμπειρίες και αμφισβητήσεις. Στο επόμενο τεύχος θα καταθέσουμε την άποψή μας για τις ταινίες, κυρίως τις ελληνικές.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Εγγενείς αδυναμίες

Κωνσταντίνου Σβολόπουλου,
Η ελληνική εξωτερική πολιτική. 1945-1981,
εκδ. Εστία, Αθήνα 2001.

Οι τελευταίες εξελίξεις στο ζήτημα του Κυπριακού, αλλά κυρίως η πρόσφατη έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας με την ΕΕ, θέτουν και πάλι το κρίσιμο ερώτημα: Ποια είναι η στρατηγική της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής; Υπάρχει;

Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Σβολόπουλος μας έχει δώσει ήδη ένα συστηματικό έργο για την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας μεταπολεμικά. Πρόκειται για μια ερμηνεία δημοσιευμένων και αδημοσίευστων πηγών, αλλά κυρίως για μια σύνθεση ειδικών μονογραφιών, υπό το πρίσμα μιας μεθόδου προσανατολισμένης όχι στην προβολή ιδεολογικών προτάσεων, αλλά στην λειτουργική σύνταξη λογικών υποθέσεων, που προκαλούνται από την ίδια την πολιτική πράξη, από μια λογική δηλαδή αλληλουχία πράξεων με αιτιώδη συνάφεια.

Κάνω αυτές τις επισημάνσεις, έχοντας κατά νου τον τρόπο προσέγγισης των ειδικών πολιτικών αναλυτών, του ερωτήματος σχετικά με την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο τρόπος αυτός, παρότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται αντικειμενικός και αναλυτικός, εν τούτοις υποκρύπτει συνήθως μια μέθοδο ανάλυσης καθαρά ιδεοληπτική.

Οι κυριότεροι φορείς μελέτης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής σήμερα, αναλυτές, σύμβουλοι επί εξωτερικών θεμάτων και σύμβουλοι του ΥΠΕΞ, όλοι σχεδόν, επεξεργάζονται προτάσεις και τακτικές πάνω στα ελληνο-τουρκικά, βασιζόμενοι αποκλειστικά σε μια ιδέα αποτροπής ενός μάλλον ασφαλούς τουρκικού κινδύνου. Ο κίνδυνος αυτός ποτέ δεν αναλύεται, ποτέ δεν τοποθετείται σαφώς, αλλά πάντα υποστηρίζει το τελικό συμπέρασμα: η ελληνική πολιτική δεν έχει άλλη διέξοδο, παρά να υποβοηθά την στρα-

τηγική της Άγκυρας για ένταξη στην ΕΕ.

Πίσω από αυτήν την μάλλον απλοϊκή και φοβική ανάλυση, υποκρύπτεται κυρίως η αποδοχή της πλήρους κατάργησης της εθνικής πολιτικής, την οποία υποκαθιστά η υπερεθνική, ευρωπαϊκή πολιτική. Δηλαδή εξυπονοείται μια πλήρης αδυναμία άσκησης εθνικής πολιτικής.

Το βιβλίο του Κ. Σβολόπουλου είναι εξαιρετικά αποκαλυπτικό, γι' αυτήν ακριβώς την βαθμιαία μεταστροφή της ελληνικής πολιτικής μετά το τέλος του πολέμου. Ο Σβολόπουλος σαφώς επισημαίνει πως η ενσωμάτωση της μεταπολεμικής Ελλάδας στον κορμό της Ατλαντικής Συμμαχίας σήμαινε ουσιαστικά την πλήρη σχεδόν υπαγωγή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στους στρατηγικούς σχεδιασμούς της Δύσης.

Λογικό. Αυτό όμως που προκύπτει από την βασική αυτή διαπίστωση, είναι πως «η διασφάλιση των προϋποθέσεων για την απρόσκοπτη άσκηση των αρμοδιοτήτων, που σε κάθε χώρα απορρέουν από το καθεστώς της εθνικής ανεξαρτησίας, δεν αποτελεί συνάρτηση της βούλησης αποκλειστικά της εκάστοτε κυβέρνησης. Η υπαγωγή σε καθεστώς εξάρτησης είναι, κατά κύριο λόγο, απότοκη της πολιτικά αβέβαιης θέσης των χειριστών της εξουσίας ή και των εγγενών αδυναμιών της ίδιας της χώρας».

Αν αυτό ισχύει προφανώς για την μετεμφυλιακή Ελλάδα, η οποία εκχώρησε εθνική ανεξαρτησία ως κόστος πολιτικής διασφάλισης, τότε τι συμβαίνει με την μεταπολιτευτική Ελλάδα; Ποια είναι η φύση του σημερινού κόστους απώλειας μιας αυτόνομης εξωτερικής πολιτικής;

Ο Σβολόπουλος το λέει κομπάζ, στην τελευταία παράγραφο: «απότοκη των εγγενών αδυναμιών της ίδιας της χώρας». Ποιες είναι αυτές οι εγγενείς αδυναμίες; Κυρίως η ανάπτυξη της παρασιτικής κρατικής γραφειοκρατίας, η οποία απομυζά εθνικό πλούτο, και ταυτόχρονα η αποσύνδεση των κυρίαρχων κοινωνικά ομάδων από το λεγόμενο

Πήγμα στις κατεστημένες αντιλήψεις του Μεσαίωνα, τα *Carmina Burana. Veris et Amoris* επιλέγονται και μεταφράζονται από την **Στέλλα Γεωργαλά-Πριοβόλου**, η οποία εισάγει επίσης και σχολιάζει τα κείμενα (εκδ. Παπαδήμας, 2005). Τα «ποιήματα της άνοιξης και του έρωτα» των Goliardi, χωρίς να είναι ένα μοναδικό γεγονός, ωστόσο φανερώσουν το «άνοιγμα» σε νέες ιδέες και συναισθήματα, την ανάδειξη του έρωτα ως στοιχείου συνεκτικού σώματος και πνεύματος.

Στη σύγχρονη Αλβανία και πάλι στα συνταρακτικά γεγονότα του 1997 ο **Φάτος Κονγκόλι** διαμορφώνει αφηγηματικά ένα ψυχολογικό δράμα: *Το όνειρο του Δαμοκλέους* (μετάφραση: **Ανδρέας Ζαρμπαλάς**, εκδ. Κέδρος, 2005). Το τέχνασμα που χρησιμοποιεί είναι κλασικό και δηλώνεται στο εναρκτήριο κεφάλαιο: ένας συγγραφέας κατέχει το ημερολόγιο ενός αυτόχειρα, ο οποίος νοίκιαζε ένα δωμάτιο στο σπίτι του και ήταν γιος ενός φίλου του. Το κείμενο της αφήγησης του αυτόχειρα διασταυρώνει το ένοχο παρελθόν με το άναρχο παρόν της Αλβανίας και συνδυάζει την πραγματικότητα με τη φαντασίωση στο βαθμό που συναντώνται η υπαρξιακή αγωνία με την πολιτική ιστορία.

Το βιβλίο της **Αιμιλίας**

Καραλή *Μια ημιτελής
άνοιξη... Ιδεολογία,
πολιτική και λογοτεχνία
στο περιοδικό
«Επιθεώρηση Τέχνης»
(1954-1967),* (εκδ.

Ελληνικά Γράμματα,
2005), αποτέλεσμα της
διδασκατορικής της
διατριβής, αναλύει τους
ιστορικούς, πολιτικούς
και ιδεολογικούς όρους
που διαμόρφωσαν το
περιοδικό και
επικεντρώνεται στην
ανάπτυξη της κριτικής
σκέψης μέσα από τις
σελίδες του. Η
Επιθεώρηση Τέχνης,
σηματοδοτώντας τον
προβληματισμό των
αριστερών
διανοούμενων ακόμη
και από την περίοδο της
«λευκής τρομοκρατίας»,
έθεσε καίρια
ερωτήματα για τη
λογοτεχνία και τον
πολιτισμό και υπήρξε
ένα πρωτοποριακό και
τολμηρό εγχείρημα
μέσα σε δύσκολους
καιρούς.

Υφος μοναδικό και
έργο που κατέχει
ιδιαίτερη θέση μέσα στη
νεοελληνική
γραμματεία, *Το
μυθιστόρημα της κυρίας
Έρης του Νίκου
Γαβριήλ Πεντζίκη* (εκδ.
Άγρα, 2005) παραμένει
γοητευτικό ανάγνωσμα
και προσφέρει εκείνη τη
μορφή συγκίνησης που
του δίνει τη διάρκεια
και την αντοχή στο
χρόνο. Κείμενο που
πήρε την οριστική του
μορφή στην πρώτη
έκδοση του 1966, το
μυθιστόρημα αυτό
μεταφέρει την
βιωματική εμπειρία του
γάμου του συγγραφέα
και αναδεικνύει τον
διάλογό του με
λογοτεχνικά κείμενα

εθνικό πλαίσιο. Η λεγόμενη εθνική στρατη-
γική δεν φαίνεται να είναι η στρατηγική της
κυρίαρχης πολιτικής και οικονομικής κά-
στας που ελέγχει σήμερα στην Ελλάδα την
κυκλοφορία του χρήματος και έχει την πολι-
τική ισχύ.

Με λίγα λόγια, οι αφελείς ιδεοληψίες περί
εξημερώσεως του κεμαλικού κράτους, πα-
ράγονται από ένα σύστημα σκέψης που ελά-
χιστα διαφέρει από το ψυχροπολεμικό της
δεκαετίας του '50, το οποίο εμφάνιζε την
Ελλάδα να έχει εκχωρήσει, μοιραία, την
εθνική της κυριαρχία, ώστε να μπορεί να
υπάρχει.

Το βιβλίο του Κ. Σβολόπουλου, διαυγές

και απόλυτα συστηματικό στην ανάπτυξη
των επιχειρημάτων και των ιστορικών τεκ-
μηρίων, αποκαλύπτει μία συνέχεια και μία
μεταστροφή. Η συνέχεια αναφέρεται στην
ίδια εκχώρηση κυρίαρχων εθνικών δικαιω-
μάτων, τότε και τώρα. Και η μεταστροφή
αναφέρεται στην αλλαγή των συνθηκών εκ-
χώρησης: τότε ήταν η ανάγκη εδραίωσης της
εξουσίας της μετεμφυλιακής πολιτικής κά-
στας επί των ηττημένων του Εμφυλίου, και
τώρα είναι η ανάγκη διατήρησης των κεκτη-
μένων μιας άλλης πολιτικής τάξης, η οποία
απειλείται από τον δυναμικό και εθνικά εύ-
ροστο γείτονα.

Απόστολος Διαμαντής

Μια ακόμη συμβολή του Νίκου Παναγιωτάκη

*Παλαιά και Νέα Διαθήκη. Ανώνυμο κρητικό
ποίημα (τέλη 15ου-αρχές 16ου αι.),
κριτική έκδοση Ν.Μ. Παναγιωτάκη,
επιμ. Στ. Κακλαμάνης- Γ.Κ. Μαυρομάτης,
Βενετία 2004, σελ.231.*

Το στιχούργημα αυτό αποτελείται από
5329 στίχους. Είναι δηλαδή το εκτενέστερο
μετά τον *Ερωτόκριτο* ποιητικό κείμενο της
κρητικής γραμματείας. Την έκδοσή του
ανήγγειλε στο *Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο
Neograeca Medii Aevi* (1991) ο πρόωρα χαμέ-
νος Νικόλαος Παναγιωτάκης. Στη δημοσιευ-
μένη μορφή της ανακοίνωσής του (1993) πε-
ριέλαβε τέσσερα αποσπάσματα ως δείγμα
της έκδοσης που ετοίμαζε. Μετά τον θάνατό
του στα 1997 οι μαθητές του Στέφανος Κα-
κλαμάνης και Γιάννης Μαυρομάτης έδωσαν
στη δημοσιότητα την τυπωμένη οριστική
μορφή του κειμένου και το λεξιλόγιο που
βρέθηκαν στα κατάλοιπά του. Με την έκδο-
ση του ποιήματος αυτού ολοκληρώθηκε το
corpus της κρητικής λογοτεχνίας.

Η ανώνυμη *Παλαιά και Νέα Διαθήκη*
γράφτηκε πιθανώς από Κρητικό καθολικού
δόγματος, που δεν χειριζόταν σωστά τη λό-
για ελληνική γλώσσα. Αντίθετα, γνώριζε
καλά τα λατινικά και τα ιταλικά, τις γλώσ-
σες δηλαδή των κυριότερων πηγών του. Η
γενική διάρθρωση του έργου είναι άτεχνη
και ασύμμετρη. Στο πρώτο μέρος περιγρά-
φεται μια «κατάβαση στον Άδη». Ο Χάρος,
φιλικός και ευγενικός, ξαναγεί τον αφηγη-
τή στα κολαστήρια ενός φανταστικού Κάτω
Κόσμου. Μεταξύ των νεκρών που απευθύ-
νονται στον αφηγητή βρίσκεται και η
ωραία Ελένη, η οποία έχει μια επιβλητική
παρουσία στο έργο. Το δεύτερο μέρος κα-
λύπτεται από τον μακροσκελή μονόλογο

του Χάρου σχετικά με θέματα της *Παλαιάς*
και της *Καινής Διαθήκης*. Στο τρίτο μέρος
δίνεται η προσευχή του αφηγητή προς την
Παναγία, με την παράκληση να μεσολαβή-
σει αυτή υπέρ των Χριστιανών. Ας σημειω-
θεί ότι το βιβλικό κείμενο στο οποίο βασί-
ζεται το έργο, δεν χρησιμοποιείται αυτού-
σιο αλλά τροποποιείται με τη χρήση βυζαν-
τινών (απόκρυφων) και δυτικών κειμέ-
νων.

Η *Παλαιά και Νέα Διαθήκη* συνδυάζει τρία
διαφορετικά είδη μεσαιωνικών κειμένων:
την Κατάβαση στον Άδη, τον διάλογο αν-
θρώπου και Χάρου και την έμμετρη απόδοση
της Αγίας Γραφής. Γράφτηκε στα τέλη του
15ου ή στις αρχές του 16ου αι. σε ιαμβικό δε-
καπεντασύλλαβο ομοιοκατάληκτο δίστιχο.

Με την έκδοση του ενδιαφέροντος αυτού
στιχουργήματος ο αλησμόνητος ερευνητής
και δάσκαλος Ν.Μ. Παναγιωτάκης, με τα
πολυάριθμα δημοσιεύματα στον χώρο της
μεσαιωνικής ελληνικής φιλολογίας και της
αναγεννησιακής κρητικής λογοτεχνίας, εξα-
κολουθεί να γονιμοποιεί την έκδοση και τη
μελέτη των δημωδών κειμένων.

Παραθέτω μερικούς στίχους από την πρώ-
τη εμφάνιση της Ελένης στο κρητικό στι-
χούργημα *Παλαιά και Νέα Διαθήκη*.

«Ελενα είμαι η ελενή, η μυριοβουλισμένη»
επιλογήθη κι είπε μου η θεοκαταραμένη,
«του Μενελάου η γυνή, η αρπαξιμιά του
Πάρη,
απού ωγιά με εχάθηκε τση Τρόγιας η άξα
χάρη.

Εγώ είμαι απού το έπαινος του κόσμου ενί-
κησά το

Και τον καιρόν τον έξησα επολυχάρηκά
το».

Σωτηρία Σταυρακοπούλου

Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε** Βιβλία που λάβαμε

Αθηνά Μασούλα, *Σε κοφτερό μαχαίρι* (εκδ. Γαβριηλίδης), 2005.

Χρήστος Γιαννακός, *Εγχειρίδιο αμηχανίας* (εκδ. Μανδραγόρας), 2004.

Κωνσταντίνος Ι. Δεσποτόπουλος, *Αναπολήσεις*, τ. Α', (εκδ. Παπαζήση), 2005.

Βικτωρία Παπαδάτου, *Από το χάραμα στη Δύση* (εκδ. Κονυλάκη), Ηράκλειο 2004.

Μουσταφά Σαφουάν, *Λακανιάδα. Τα σεμινάρια του Ζακ Λακάν 1953-1963* (εκδ. Κέδρος), 2005.

Γλαύκος Κουμίδης, *αυ - ό - ο - ό -ο. Κείμενα υπομνηματικής* (εκδ. Παπούξιος), 2004.

Γιάννης Γαϊτάνος, *Η μηχανή Singer δεν χωρούσε* πουθενά (εκδ. Ηλέκτρα), 2005.

Δημήτρης Καπετανάκης, *Ο ιππότης της βαρύτητας* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»), 2005.

Δάφνη Βαρβιτσιώτη, *«Νέα Εποχή». Εξέλιξη ή χειραγώγηση;* (εκδ. Αθ. Σταμούλης), 2004.

Εμμανουέλ Ντογκαλά, *Δρόμοι της Αφρικής* (μετάφραση: Δημήτρης Ζαπώνης, εκδ. Σύγχρονοι ορίζοντες), 2004.

Κώστας Παπαϊωάννου, *Από τον αρχαιοελληνικό στον ευρωπαϊκό ουμανισμό* (επιμέλεια: Θανάσης Καλαφάτης, εκδ. Πανεπιστήμιο Πειραιώς), Πειραιάς 2004.

Κωστής Ζαχαριάς, *Τρεις φορές μαχητής στην Αντίσταση* (εκδ. Ελεύθερο κάστρο), 2004.

Αλεξάνδρα Μητραβέλλα, *Ψάχνεις για κότες;* (εκδ. Δωδώνη), 2005.

Κικέρων, *Ο δρόμος προς την ευτυχία. Πέμπτη Τουσκουλανή Διατριβή* (μετάφραση: Όλγα Παπακώστα, εκδ. Ωκεανίδα), 2004.

Νίκος Βασιλάκης, *Τα ποιήματα που γίναν χόβολη 1986-2004* (εκδ. Μπιλιέτο), Παιανία 2005.

Διονύση Κ. Μαγκλιβέρα, *Η φοβισμένη κοινωνία* (εκδ. Ευθύνη, σειρά Αναλόγιο), 2005.

Πάνος Χρυσοστόμου, *Graffiti ιστορίες* (εκδ. Άγκυρα), 2005.

Αλέξιος Γ.Κ. Σαββίδης, *Η ίδρυση της μογγολικής αυτοκρατορίας. Ο Τζένγκις Χαν, οι επίγονοί του και ο κόσμος της Ανατολής (1206-1294 μ.Χ.)* (εκδ. Ιωλκός), 2004.

Γιάννης Ζουγανέλης, *Οι τόποι είναι ήχοι* (εκδ. Γαβριηλίδης), 2004.

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, *Ο βασιλιάς Ριχάρδος ο Γ' (μετάφραση: Κ. Καραβιός, εκδ. Πατάκη)*, 2004.

Βασίλης Πολύζος, *Ηλιακό ποδήλατο* (εκδ. Μεταίχμιο), 2005.

Λίλα Ζερβοπούλου, *Ένα κοκταίλ για τη Νέλη* (εκδ. Περί τεχνών), Πάτρα 2005.

Αριστοφάνης, *Ιππείς* (εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια, υπομνήματα: Ηλίας Σ. Σπυρόπουλος, εκδ. Ζήτρος), Θεσσαλονίκη 2005.

Δημήτρης Ε. Λιοσάτος, *Δοκίμια θανάτου* (εκδ. Κάκτος), 2005.

Ελένη Γκίκα, *Χαίρε, παραμύθι μου* (εκδ. Άγκυρα), 2005.

Tomas Tranströmer, *Τα ποιήματα* (μετάφραση: Βασίλης Παπαγεωργίου, εκδ. Printa), 2004.

Michel Vandenberghe, *Με τη ματιά του Γέτι. Η καλλιέργεια του σεβασμού του «άλλου» στην εκπαίδευση* (μετάφραση: Γ. Βογιατζής, Χ. Γεμελιάρης, επιμέλεια: Α. Χουντουμάδη, Α. Βαφέα, εκδ. νήσος), 2004.

Βασίλης Φιοραβάντες (επιμ.), *Τέχνη, Πολιτισμός, Παγκοσμιοποίηση* (εκδ. Παπαζήση), 2005.

Susan Buck-Morss, *Πέρα από τον τρόπο. Ισλάμ, Κριτική θεωρία και Αριστερά* (μετάφραση: Φώτης Τερζάκης, εκδ. Αλεξάνδρεια), 2005.

Αθηνά Κακούρη, *Θέκλη* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»), 2005.

Κάρλο Μπινίνι, *Γκουαντάναμο. Οδοιπορικό στο κολαστήριο του τρόμου* (μετάφραση: Χρίστος Ρομποτής, Νίκος Χατζής, εκδ. Καστανιώτη), 2004.

Καρολίνα Μέρμηγκα, *Ερωτευμένες* (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»), 2005.

J.G. Ballard, *Άνθρωποι του Μιλνιουμ* (μετάφραση: Μαρία Κονδύλη, εκδ. Ποταμός), 2004.

Κυριάκου Χατζηλουκά, *Σταλαγμίτες, Λευκωσία* 2004.

Βασίλης Τσακίρογλου, *Νόστιμον ήμαρ*, Άσπρα Σπίτια Βοιωτίας 2005.

Γιάννης Καρβέλης, *Περί υπεναντίας μεσότητας. Τα αρχεία της λέσχης* (εκδ. Γαβριηλίδης), 2004.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

➤ Μια μυθιστορηματική βιογραφία για τον Αϊνστάιν στην οποία ο συγγραφέας **Φρανσουά ντε Κλοζέ** αφηγείται ταυτόχρονα και την ιστορία του 20ού αιώνα, είναι ένα συναρπαστικό βιβλίο που μας μεταφέρει στα ιστορικά συμφραζόμενα που διαμόρφωσαν την προσωπικότητά του αλλά και τη μοναχικότητα μέσα από την οποία ο Αϊνστάιν δημιούργησε τη νέα φυσική. Η πορεία, οι αλλαγές και οι ανακατατάξεις στις επιλογές του αποκτούν το έκτακτο ενδιαφέρον της ιδιοφυούς προσωπικότητας: *Μη λέτε στον Θεό τι πρέπει να κάνει. Η ζωή του Άλμπερτ Αϊνστάιν* (μετάφραση: **Θωμάς Σκάσης**, εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005).

➤ Ο συλλογικός τόμος *Το όπλο παρά πό-*

δα. Οι πολιτικοί πρόσφυγες του ελληνικού εμφυλίου πολέμου στην Ανατολική Ευρώπη (επιμέλεια: **Ευτυχία Βουτυρά, Βασίλης Δαλαβούκης, Νίκος Μαραντζίδης, Μαρία Μποντίλα**, εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2005) περιέχει τις εισηγήσεις του συνεδρίου για τους πολιτικούς πρόσφυγες που οργανώθηκε το 2003 από το Δίκτυο για τη Μελέτη των Εμφυλίων Πολέμων, και το ΕΛΙΑ. Η ιδιαιτερότητα της έκδοσης αυτής εδράζεται στο γεγονός ότι για πρώτη φορά με τόσο συστηματικό τρόπο ο εμφύλιος πόλεμος εξετάζεται ως σύνολο βιωμάτων των μη πρωταγωνιστών, ως μέρος της ζωής κάποιων ανθρώπων και όχι αποκλειστικά ως πολιτικό γεγονός.

όπως το μυθιστόρημα του Δροσίνη Έρση, καθώς και το ανάπτυγμα της επαφής του με κείμενα των Παπαδιαμάντη και Joyce.

Φαίνεται πως η μητρική γλώσσα δεν είναι φραγμός για τη λογοτεχνική δημιουργία. Πολλά τα παραδείγματα και στη δική μας γραμματεία. Η περίπτωση του Πολωνού **Τζόζεφ Κόνραντ**, ο οποίος όχι μόνο έγραψε στην αγγλική γλώσσα αλλά αναδείχθηκε σε έναν από τους κλασικούς συγγραφείς της αγγλικής γραμματείας δεν είναι λοιπόν μοναδική. Ο **Άγγελος Τερζάκης** μετέφρασε ορισμένα έργα του και τώρα διαθέτουμε αυτές τις μεταφράσεις σε ένα τόμο με πρόλογο του **Κ.Α. Δημάδη: Τυφώνας-Φαλκ-Νιάτα** (εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005).

Χωρίς αμφιβολία η καθημερινότητα και το συνηθισμένο αναδεικνύονται μέσα από τα εννέα διηγήματα της **Λουκίας Δέσβη**, που έχουν το γενικό τίτλο: *Κακός χαρακτήρας* (εκδ. Μελάνι, 2004). Εκείνο ωστόσο που δίνει ιδιαίτερο περιεχόμενο στα κείμενά της είναι η ικανότητα να εντοπίζει τις απειροελάχιστες διακυμάνσεις του εσωτερικού βίου, η δυνατότητα να προστρέχει στις δυσεύρετες πλευρές των ανθρώπων και να φωτίζει την άγνωστη εκδοχή τους.

ο χαρτοκόπτης

Μαρία Αρχιμανδρίτου
Πόλεις του ανέμου
εκδ. Γαβριηλίδης, 2005

Περιπλάνηση σε πόλεις και στοχαστικές παρατηρήσεις συνοδεύουν την ποιητική διαδρομή της Μ.Α. στις ποιητικές της πρόζες που αρθρώνουν μνήμη και διαρκή επιστροφή.

«Περπατώ δανείζοντας στα βήματά μου την ψευδαίσθηση ενός προορισμού. Προς ένα μέλλον μήλο κόκκινο στο τραπέζι μιας διαρκούς δυνατότητας. Περπατώ αφαιρώντας δραστικά τη δυνατότητα από το μέλλον, περπατώ αφαιρώντας από τη δυνατότητα το μέλλον. Πιρουέτες του εδώ οι στιγμές, τυφλές χτυπούν πάνω στο τώρα και συνθλίβονται. Πάνω στο τέλος».

Ελισάβετ Αρσενίου
Οδυσσία

εκδ. τυπωθείτω - λάλον ύδωρ, 2005

«Κείμενο πολιορκίας» αποκαλεί την ποιητική της συλλογή η Ε.Α. Πολιορκίας του ποιητικού λόγου ενδεχομένως, αλλά και προσδοκία κατάκτησης. Μια κυκλική διαδρομή που συνθέτει ένα ποιητικό κείμενο συνεχές, που διεκδικεί με το δικό του τρόπο τη σύνθεση, αλλά και κείμενο που αντιστέκεται στις λογοτεχνικές συμβάσεις.

«Υπάρχουνε μέρη που σταματάς στο δρόμο για αλλού γιατί σε τραβάνε.

Παρκάρεις και μπαίνεις. Λάμπουν σα μηχανές οι τόποι της ησυχίας και το όνομά του χίλιες φορές και θέλεις να πεις αντίο για τα καλά πριν γυρίσεις στο σπίτι και ακούσεις τα μηνύματά σου. Τα παραμύθια πως κάποτε φτάνεις παιδί αφήνοντας σε άλλον το κερδισμένο σου μέρος... Βρήκα τον ίδιο αγρό, τώρα αγενή καταπατημένο γκαζόν, δημοτικό αναψυκτήριο.

Σφραγισμένες προσβάσεις. Πάλι στα ίδια σκαλιά αταίριαστη τώρα, παράνομη συνεργία του παρελθόντος. Η ευεργεσία της άλωσης. Αστείο κεφάλι στην πλευρά των εχθρών».

Γιώργος Χουλιάρας
Δρόμοι της μελάνης
εκδ. Νεφέλη, 2005

Συγκεντρωτική έκδοση της ποίησης του Γ.Χ. στην οποία περιλαμβάνονται νέα ποιήματα αλλά και επιλογή από τα πέντε προηγούμενα βιβλία του. Μια διαδρομή αντίστροφη από το 2005 έως

το 1970, που χαρακτηρίζει και την αντιστροφή που επιχειρεί στο έργο του, τη λοξή ματιά στον κόσμο και τα πράγματα, όπως λ.χ. στο ποίημα «Επιγραφές», όταν υποσημειώνει παρένθετα πως «όσα μένουν γράφονται»:

«πόλη γραφών, γραμμένη, εικονογραφημένη, περιγραφική / γραφική πόλη συγγραφέων, γραφολόγων και λογογράφων / γραφομανών και γραμματοσυμπλεγμάτων, γραφειοκρατική / πόλη γραφείων, ραφείων, εγγράφων, δημοσιογράφων / φωνογράφων και γραμμοφώνων, δια αλληλογραφίας πόλη / βεβαιώσεων υπογραφών, απόκρυψης αντιγράφων, προγραφών / επιτυχών μεταγραφών, διαρκών παραγραφών, των γραφών / πόλη δακτυλογράφων, χειρογράφων, εγκεφαλογράφων / γραφικών τεχνών, γραμματιών και τεχνών, γραμμάτων και / αγραμμάτων, πολυγραφότατη πόλη, πολυγραφημένη, πόλη / γρίφος, γραφομηχανή, αποκρυπτογράφηση, γραφτό σου είναι / οι διαγραφές γραπτών και αγράφων ιδιογράφων».

Δημήτρης Λαμπρέλλης
Η μυστική αποβάθρα
εκδ. Ίκαρος, 2005

Μια ποίηση επιστροφής «στο δρόμο της παλιάς γειτονιάς», σε χώρους και χρόνους όπου μόνο η διαρκής επιστροφή είναι κατορθωτή, μέσα από τη μνήμη ή μέσα από τα όνειρα, δημιουργεί ο Δ.Λ. με γλώσσα απλή και συνάμα διεισδυτική.

«Σήμερα στην αγορά όλα είναι κλειστά / Γι' αυτό γυρνούμε / Κι έπειτα / γέρνουμε / ν' ακούσουμε το τέλος ενός ακόμα μύθου. "Ο Ορέστης Βήτα είναι με τον θάνατο αυτήν τη νύχτα". / Πάει ο Ορέστης / Πάει ο θάνατος / Πάει η νύχτα».

Θανάσης Χατζόπουλος
No Humans' land - αναφορά
εκδ. Μεταίχμιο, 2005

Ο Θ.Χ. διαπνέεται από ένα μεγάλο ποιητικό σχέδιο, που είναι διακριτό και στις επιλογές των θεμάτων του και στην ποιητική του, που ξεχωρίζει για την καθαρότητα λόγου και αισθήματος.

(...) «Γιατί όποιος δεν βρίσκει χέρι για να κρατηθεί / Κρατιέται από τα λόγια -όσα υπάρχουν και ηχούν- / Κι από την κίνηση / Όπως από σωσίβιο ξύλο ο ναυαγός σε θάλασσα ή / Από την κόψη του

βουνού στα όρια του βράχου ο ορειβάτης / Γραπωμένος σαν άνθος αυτοφυές κι ενώπιον του γκρεμού / Μετέωρος εμφανώς στην πτώση / Ξυπνώντας από την άλλη μεριά του κόσμου / Ίδιος, με από κοντά τα ίδια αδιάστατα σκοτάδια μνηστευμένος / Ανάμεσα σε δυο θανάτους τον ένα τρίτο / Δασκαλεύοντας, κατά τα δύο τρίτα να σωπάσει».

Βαγγέλης Δημητριάδης
Πότε θα έρθω και αν
εκδ. Απόλλους, Σάμος 2005

Μνήμη που παλεύει με το παρόν, μία διαστολή του παρελθόντος που ανοίγεται στο μέλλον, ένα μέλλον απροσδιόριστο και αβέβαιο, που συγκροτείται μέσα στο ποίημα διαμορφώνει την ιδιαιτερότητα της ποίησης του Β.Δ.

«Ξέρω κάτι ποιήματα που έχουν κρεμασμένη στην πλάτη τους μια λευκή πινακίδα και ταξιδεύουν. Ταξιδεύουν στο πίσω μέρος της ύπαρξης. Οι λοιποί βαδίζουμε στο μεταίχμιο. Μόνο οι λέξεις μιας διασώζουν. Ο ποιητής ψάχνει τα πράγματα, ψηλαφίζει τη θέρη τους, γράφει με το δάχτυλο στον αέρα λέξεις με σημειώσεις πρωτόγνωρες. Έτσι επικοινωνεί με τον κόσμο του γκρεμίζοντας τα υπονοούμενα και χτίζοντας με ό,τι περισσεύει. Μόνο με τις λέξεις υπάρχουμε».

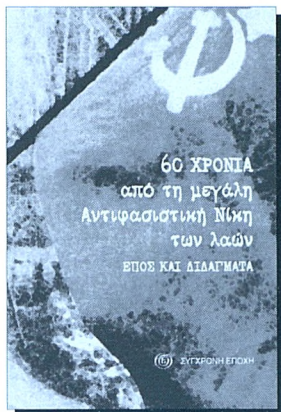
Αλέξανδρος Αραμπατζής
Περί υψηλής ραπτικής καταγίδων και καρφιών στα φέρετρα
εκδ. Μανδραγόρας, 2005

Ποίηση ανατρεπτική στο όριο ακόμη και της αυτοανατροπής διακρίνει τη γραφή του Α.Α. Ωστόσο, η ικανότητά του να μετατρέπει το αόριστο σε ποιητική πράξη δικαιώνει το ύψος του.

«Είν' ανελέητη η γλώσσα της ποίησης / που εμβολίζει των αχρείων τα αχαμνά / και των ανδρείκελων τα ξυραφίτζι- / Ποίηση είναι κόμποι δακρύων και ιδρώτα / Κοσκινισμένοι μαύροι σπόροι οι στίχοι / στυφοί / Τυλιγμένοι στη ρίζα μιας διχαλωτής περικοκλάδας / Ποίηση είναι η μια συμφορά μετά την άλλη / ψυχή που την παιδέψανε τα χορή / τέφρα της τύρφης· γρανιτένια συμμετρία. / Είναι η φυγόκεντρο τροχιά της Ειμαρμένης / γειτονιά σκοτεινή, δρόμοι χωρίς λαμπιόνια / άναρχη περιφορά ονείρων / στο περιλαίμιο των ουρανίων σωματών»

ο συλλέκτης

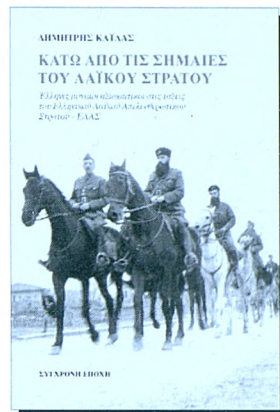
**60 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ
ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ.
ΕΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ**

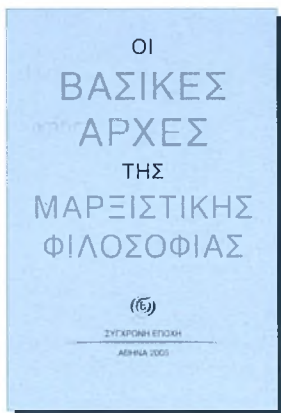
**Κ. Καμαρινού
ΤΑ «ΠΕΤΡΙΝΑ» ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ**

**Α. Σκαμπαρίνας
Ο ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΣΑΡΑΦΗ ΘΥΜΑΤΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙ**

**Δ. Κάλας
ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΗΜΑΙΕΣ
ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ**

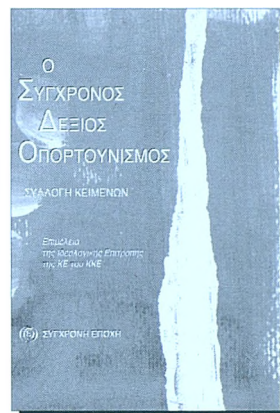
**ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΜΑΡΕΙΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ**

**Δ. Καλιτώνης
ΔΙΚΑΙΟ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΤΑΞΕΙΣ**

**Θ. Κολοκοτρώνη-Φαίξ
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ**

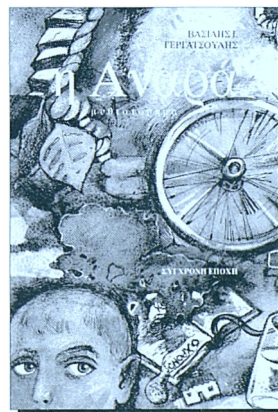
**Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΔΕΞΙΟΣ ΟΠΟΡ-
ΤΟΥΝΙΣΜΟΣ**

**Κ. Γεροζήση
ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ**

**Μ. Ιωαννίδου
ΟΣΑ ΔΕ ΣΒΗΝΕΙ Ο ΧΡΟΝΟΣ**

**Β. Γ. Γεργατσούλης
Η ΑΝΑΡΑ**

**Μ. Ιωάννου
Η ΒΑΛΙΤΣΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ ΠΙΚΡΟΓΙΩΡ-
ΓΗ**

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103820835, 2103823649. Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μανροκορδάτου 3. Τηλ.: 2103829835, 2103808132. Fax: 2103829814
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μανροκορδάτου 3. Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7. Τηλ.: 2310283810.
 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19. Τηλ.: 2651038090.

extra5

Με **€50.000**
κάθε μέρα, πολλοί έχουν αρχίσει να αισθάνονται πλούσιοι!

ΟΠΑΠ